

Fra gull til sølv

Innovasjon Norges kundeeffektundersøkelse 2021 – Førundersøkelsen

Fra gull til sølv

Innovasjon Norges kundeeffektundersøkelse

2021

- Førundersøkelsen

April 2022

Oppdragsgiver

Innovasjon Norge

Team

Bjørn Brastad, Tor Borgar Hansen og Bjørn-Martin Flindrum

Om Oxford Research

Knowledge for a better society

Oxford Research er et internasjonalt analyseselskap. Vi dokumenterer og utvikler kunnskap gjennom analyser, evalueringer og utredninger slik at politiske og strategiske aktører kan få et bedre grunnlag for sine beslutninger.

Forsidebilde: Shutterstock

Sammendrag

Førundersøkelsen 2021 viser at det har vært en nedgang i resultatene fra 2020. Dette betyr ikke at årets resultater er dårlige, men snarere at 2020 var et rekordår sterkt preget av starten på Covid-pandemien. 2021-resultatene er gjennomgående de nest og tredje beste vi har observert i perioden fra 2014 og fram til i dag. Dette gjelder både for de myke indikatorene som måler samarbeid, kompetanse og innovasjon, og indikatorene som måler utviklingsprosessen økonomiske bidrag.

Innhold

1. Summary	10
2. Oppsummering	12
2.1 Utviklingstrekk	12
2.2 Resultater sammenholdt med målene for Innovasjon Norge	12
2.2.1 Delmål 1: Flere gode gründere	12
2.2.2 Delmål 2: Flere vekstkraftige bedrifter	13
2.3 Eksport	14
3. Innledning og bakgrunn	16
3.1 Hensikten med undersøkelsen	16
3.2 Analysemodell	16
3.3 Leserveiledning	17
4. Populasjon, utvalg og vekting	18
4.1 Tjenester som inngår i undersøkelsen	18
4.2 Gjennomføring av undersøkelsen	18
4.3 Spørreskjema	19
4.4 Bruttoutvalg	19
4.5 Justert brutto- og nettoutvalg	21
4.6 Nærmere beskrivelse av utvalget	23
4.7 Vekting av utvalget	23
5. Benyttelse av støtten og finansiering	26
5.1 Benyttelse av støtten	27
5.1.1 Benyttelse av støtten etter tjeneste	28
5.1.2 Benyttelse av støtten eller bedriftstype	29
5.2 Betydningen av Innovasjon Norge for finansiering	29
5.3 Andre finansieringskilder	30
5.3.1 Andre finansieringskilder enn Innovasjon Norge etter tjeneste	30
5.3.2 Andre finansieringskilder enn Innovasjon Norge etter bedriftstype	31
5.4 Eksterne investorer	32
5.4.1 Eksterne investorer	32
5.4.2 Norske eksterne investorer etter tjeneste	32
5.4.3 Norske eksterne investorer etter bedriftstype	33
5.4.4 Utenlandske eksterne investorer etter tjeneste	34
5.4.5 Utenlandske eksterne investorer etter bedriftstype	35
5.4.6 Utvikling over tid	35
6. Addisjonalitet	37
6.1 Samlet addisjonalitet	38
6.2 Addisjonalitet etter tjeneste	39
6.3 Addisjonalitet etter bedriftstype	40
7. Bidrag til økt samarbeid	41
7.1 Samarbeid med ulike aktører	43
7.2 Samarbeid etter tjeneste	43
7.2.1 Samarbeid med de ulike aktørene	44

7.2.2	Samlet bidrag til samarbeid	45
7.3	Samarbeid etter bedriftstype	46
7.3.1	Samarbeid med de ulike aktørene	46
7.3.2	Samlet bidrag til samarbeid	46
7.4	Innholdet i samarbeidet	47
8.	Bidrag til kompetanseheving	48
8.1	Kompetanseheving på ulike områder	49
8.2	Kompetanseheving etter tjeneste	50
8.2.1	Kompetanseheving på de ulike områdene	50
8.2.2	Samlet bidrag til kompetanseheving	51
8.3	Kompetanseheving etter bedriftstype	52
8.3.1	Kompetanseheving på de ulike områdene	52
8.3.2	Samlet bidrag til kompetanseheving	52
8.4	Kompetansespredning	53
9.	Effekter på utvikling og innovasjon	56
9.1	Bidrag til innovasjon på hovedområder	58
9.2	Bidrag til innovasjon på underkategorier	59
9.3	Innovasjonsbidrag etter tjeneste	60
9.4	Samlet bidrag til innovasjon	63
9.4.1	Samlet bidrag til innovasjon etter tjeneste	63
9.4.2	Samlet bidrag til innovasjon etter bedriftstype	64
9.5	Beskyttelse av det nye som utvikles i utviklingsprosessen	65
9.6	Utviklingsprosessenes nyhetsverdi	67
10.	Forventede økonomiske effekter av utviklingsprosessen	71
10.1	Ulike typer økonomiske effekter	74
10.2	Økonomiske effekter etter tjeneste	75
10.2.1	Økt omsetning etter tjeneste	75
10.2.2	Økt eksport etter tjeneste	76
10.2.3	Bedret konkurranseevne etter tjeneste	77
10.2.4	Bedret lønnsomhet etter tjeneste	78
10.2.5	Bedret overlevelsesmulighet etter tjeneste	79
10.2.6	Økt sysselsetting etter tjeneste	80
10.3	Økonomiske effekter etter bedriftstype	81
11.	Miljø- og samfunnseffekter	84
11.1	Miljømessige effekter	85
11.2	Samfunnsmessige effekter	86
11.3	Samlet bidrag til miljø- og samfunnsmessige effekter	87
12.	Eksport	89
12.1	Tidligere eksporterfaring	90
12.2	Innovasjon Norges bidrag til å utløse virksomhetenes første eksport	92
12.3	Eksportmarkeder	94
12.4	Eksportbarrierer	95
12.5	Hjelp fra Innovasjon Norge til å håndtere eksportbarrierer	97
12.6	Benytte Innovasjon Norges tjenester igjen	100

13. Detaljerte resultater for hver tjeneste	102
13.1 Alle tjenester	102
13.2 Bedriftsnettverk	103
13.3 Bedriftsutviklingstilskudd – distrikt	104
13.4 Bioenergiprogrammet	105
13.5 Bioøkonomiordningen	106
13.6 Bygdeutviklingsmidler – Stipend	107
13.7 Bygdeutviklingsmidler – Tilleggsnæring	108
13.8 Bygdeutviklingsmidler – Tradisjonell	109
13.9 Ekstraordinært innovasjonstilskudd 2021	110
13.10 Etablerertilskudd (KMD)	111
13.11 Etablerertilskudd (NFD)	112
13.12 EØS midlene	113
13.13 FRAM Strategisk ledelse	114
13.14 Global Growth	115
13.15 Innovasjonskontrakter	116
13.16 IN Horizon Europe	117
13.17 IPR – rådgivning	118
13.18 Internasjonal markedsrådgivning	119
13.19 Investeringsstilskudd – distrikt	120
13.20 Lavrisikolån	121
13.21 Lavrisikolån - GFL - flåte	122
13.22 Lavrisikolån - Landbrukslån	123
13.23 Mentortjenesten	124
13.24 Miljøteknologi	125
13.25 Risikolån - Distriktsrettede	126
13.26 Risikolån - Innovasjonslån	127
13.27 Tilskudd - Landsdekkende	128
13.28 Utviklingsprogram for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping	129
Vedlegg 1 - Spørreskjema	130

Figurliste

<i>Figur 1: Undersøkelsens analysemodell</i>	17
<i>Figur 2: Benyttelse av støtten</i>	27
<i>Figur 3: Benyttelse av støtten etter tjeneste</i>	28
<i>Figur 4: Benyttelse av støtten etter bedriftstype</i>	29
<i>Figur 5: Betydningen av Innovasjon Norge for finansiering</i>	29
<i>Figur 6: Andre finansieringskilder enn Innovasjon Norge</i>	30
<i>Figur 7: Eksterne investorer</i>	32
<i>Figur 8: Andel prosjekter/utviklingsprosesser med eksterne investorer i Førundersøkelsene 2014 - 2020</i>	35

<i>Figur 9: Andel prosjekter/utviklingsprosesser med utenlandske eksterne investorer i Førundersøkelsene 2017 - 2020.....</i>	<i>36</i>
<i>Figur 10: Addisjonalitet, utvikling over tid.....</i>	<i>38</i>
<i>Figur 11: Addisjonalitet etter tjeneste.....</i>	<i>39</i>
<i>Figur 12: Addisjonalitet etter bedriftstype.....</i>	<i>40</i>
<i>Figur 13: Økt samarbeid med ulike aktører.....</i>	<i>43</i>
<i>Figur 14: Antall områder med økt samarbeid etter tjeneste.....</i>	<i>45</i>
<i>Figur 15: Antall områder med økt samarbeid etter bedriftstype.....</i>	<i>46</i>
<i>Figur 16: Innholdet i samarbeidet.....</i>	<i>47</i>
<i>Figur 17: Andel utviklingsprosesser som har bidratt til kompetanseheving.....</i>	<i>49</i>
<i>Figur 18: Antall områder med bidrag til økt kompetanse etter tjeneste.....</i>	<i>51</i>
<i>Figur 19: Antall områder med bidrag til økt kompetanse etter bedriftstype.....</i>	<i>52</i>
<i>Figur 20: Andel utviklingsprosesser som har ført til kompetansespredning utenfor egen virksomhet.....</i>	<i>53</i>
<i>Figur 21: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt kompetansespredning etter tjeneste....</i>	<i>54</i>
<i>Figur 22: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt kompetansespredning etter bedriftstype.....</i>	<i>55</i>
<i>Figur 23: Bidrag til innovasjon på hovedområder.....</i>	<i>58</i>
<i>Figur 24: Andel utviklingsprosesser som har bidratt til endring i innovasjon.....</i>	<i>59</i>
<i>Figur 25: Antall områder med økt innovasjon i stor grad etter tjeneste.....</i>	<i>63</i>
<i>Figur 26: Antall områder med økt innovasjon i stor grad etter bedriftstype.....</i>	<i>64</i>
<i>Figur 27: Andel utviklingsprosesser som vil eller har brukt følgende metoder for å beskytte det nye som utvikles i utviklingsprosessen.....</i>	<i>65</i>
<i>Figur 28: Andel utviklingsprosesser som vil eller har brukt følgende metoder for å beskytte det nye som utvikles i utviklingsprosessen, utvikling over tid.....</i>	<i>65</i>
<i>Figur 29: Nyhetsverdi i utviklingsprosessene (n: 1510 -2095).....</i>	<i>68</i>
<i>Figur 30: Nyhetsverdi i utviklingsprosessene, utvikling over tid.....</i>	<i>68</i>
<i>Figur 31: Nyhetsverdi i utviklingsprosessene, etter tjeneste (n: 1510 - 2095).....</i>	<i>69</i>
<i>Figur 32: Nyhetsverdi i utviklingsprosessene, etter bedriftstype (n: 1510 - 2095).....</i>	<i>70</i>
<i>Figur 33: Bidrag til ulike økonomiske effekter.....</i>	<i>74</i>
<i>Figur 34: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning etter tjeneste.....</i>	<i>75</i>
<i>Figur 35: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport etter tjeneste.....</i>	<i>76</i>
<i>Figur 36: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til bedret konkurranseevne etter tjeneste.....</i>	<i>77</i>
<i>Figur 37: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til bedret lønnsomhet etter tjeneste.....</i>	<i>78</i>
<i>Figur 38: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til bedret overlevelsesmulighet etter tjeneste.....</i>	<i>79</i>
<i>Figur 39: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt sysselsetting etter tjeneste.....</i>	<i>80</i>
<i>Figur 40: Økonomiske effekter etter bedriftstype.....</i>	<i>81</i>
<i>Figur 41: Økt omsetning i Førundersøkelsene 2014 – 2021, etter bedriftstype.....</i>	<i>81</i>
<i>Figur 42: Økt eksport i Førundersøkelsene 2014 – 2021, etter bedriftstype.....</i>	<i>82</i>
<i>Figur 43: Bedret konkurranseevne i Førundersøkelsene 2014 – 2021, etter bedriftstype.....</i>	<i>82</i>
<i>Figur 44: Bedret lønnsomhet i Førundersøkelsene 2014 – 2021, etter bedriftstype.....</i>	<i>82</i>
<i>Figur 45: Bedret overlevelsesmulighet i Førundersøkelsene 2014 – 2021, etter bedriftstype.....</i>	<i>83</i>
<i>Figur 46: Økt sysselsetting i Førundersøkelsene 2014 – 2021, etter bedriftstype.....</i>	<i>83</i>
<i>Figur 47: Andel utviklingsprosesser som har bidratt til samfunns- og miljøeffekter.....</i>	<i>84</i>
<i>Figur 48: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt sysselsetting etter tjeneste.....</i>	<i>87</i>
<i>Figur 49: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til miljø- og samfunnseffekter etter bedriftstype (n: 2002-2572).....</i>	<i>88</i>
<i>Figur 50: Andel virksomheter som har eksportert før utviklingsprosessen fikk støtte fra Innovasjon Norge.....</i>	<i>90</i>
<i>Figur 51: Andel virksomheter som har eksportert før utviklingsprosessen fikk støtte fra Innovasjon Norge etter tjeneste.....</i>	<i>91</i>
<i>Figur 52: Andel virksomheter som har eksportert før utviklingsprosessen fikk støtte fra Innovasjon Norge etter bedriftstype.....</i>	<i>92</i>

<i>Figur 53: I hvilken grad bidro tjenesten fra Innovasjon Norge til at virksomheten kom i gang med sin internasjonaliseringsprosess?</i>	92
<i>Figur 54: I hvilken grad har/vil tjenesten fra Innovasjon Norge bidra til at virksomheten har kommet i gang med sin internasjonaliseringsprosess? Fordeling etter bedriftstype</i>	93
<i>Figur 55: Andel som eksporterer til ulike markeder etter bedriftstype</i>	94
<i>Figur 56: Andel virksomheter som har møtt barrierer for eksport (n-2020: 1872)</i>	96
<i>Figur 57: Andel virksomheter som har møtt barrierer for eksport etter bedriftstype</i>	97
<i>Figur 58: Andel virksomheter som har fått hjelp av Innovasjon Norge til å håndtere følgende barrierer/risikofaktorer (n-2020: 1872)</i>	98
<i>Figur 59: Andel virksomheter som har fått hjelp av Innovasjon Norge til å håndtere følgende barrierer/risikofaktorer etter bedriftstype</i>	100
<i>Figur 60: Bruke Innovasjon Norges tjenester igjen (n-2020: 1872)</i>	101
<i>Figur 61: Bruke Innovasjon Norges tjenester igjen, etter bedriftstype (n: 1872)</i>	101

Tabelliste

<i>Tabell 1: Gjennomføring av datainnsamling for Førundersøkelsen 2021</i>	18
<i>Tabell 2: Populasjon og bruttoutvalg for Førundersøkelsen 2021</i>	20
<i>Tabell 3: Svar og frafall i Førundersøkelsen 2021 etter tjeneste</i>	22
<i>Tabell 4: Gjennomføring av datainnsamling for Førundersøkelsen 2021</i>	23
<i>Tabell 5: Fordeling på bedriftstype blant kunder som har besvart Førundersøkelsen 2021</i>	23
<i>Tabell 6: Vekting etter tjeneste i Førundersøkelsen 2021</i>	24
<i>Tabell 7: Andre finansieringskilder enn Innovasjon Norge etter tjeneste</i>	30
<i>Tabell 8: Andre finansieringskilder enn Innovasjon Norge etter bedriftstype</i>	31
<i>Tabell 9: Andel virksomheter som har fått finansiering fra ulike norske eksterne investorer etter tjeneste</i>	32
<i>Tabell 10: Andel virksomheter som har fått finansiering fra ulike norske eksterne investorer etter bedriftstype</i>	33
<i>Tabell 11: Andel virksomheter som har fått finansiering fra ulike utenlandske eksterne investorer etter tjeneste</i>	34
<i>Tabell 12: Andel virksomheter som har fått finansiering fra ulike utenlandske eksterne investorer etter bedriftstype</i>	35
<i>Tabell 13: Addisjonalitetskategorier</i>	37
<i>Tabell 14: Økt samarbeid med ulike aktører etter tjeneste</i>	44
<i>Tabell 15: Økt samarbeid med ulike aktører etter bedriftstype</i>	46
<i>Tabell 16: Kompetansebidrag</i>	49
<i>Tabell 17: Andel utviklingsprosesser som i stor grad vil eller har ført til økt kompetanse på de ulike områdene etter tjeneste</i>	50
<i>Tabell 18: Andel utviklingsprosesser som i stor grad vil eller har ført til økt kompetanse på de ulike områdene etter bedriftstype</i>	52
<i>Tabell 19: Innovasjonsbidrag over tid</i>	57
<i>Tabell 20: Andel som har gitt bidrag til innovasjon på hovedområder, utvikling over tid</i>	58
<i>Tabell 21: Andel som har gitt bidrag til innovasjon, utvikling over tid etter bedriftstype</i>	59
<i>Tabell 22: Andel utviklingsprosesser som i stor grad vil eller har bidratt til vare-, tjeneste-, prosess- og markedsinnovasjon etter tjeneste</i>	60
<i>Tabell 23: Andel utviklingsprosesser som i stor grad vil eller har bidratt til organisatorisk innovasjon etter tjeneste</i>	62
<i>Tabell 24: Andel utviklingsprosesser som i stor grad vil eller har bidratt til utvikling og forbedring innenfor ulike områder etter bedriftstype</i>	64
<i>Tabell 25: Andel utviklingsprosesser som vil eller har brukt følgende metoder for å beskytte det nye som utvikles i utviklingsprosessen etter tjeneste</i>	66
<i>Tabell 26: Andel utviklingsprosesser som vil eller har brukt følgende metoder for å beskytte det nye som utvikles i utviklingsprosessen etter bedriftstype</i>	67
<i>Tabell 27: Økonomiske indikatorer, utvikling over tid</i>	72

<i>Tabell 28: Andel utviklingsprosesser som har ført til miljøeffekter etter tjeneste</i>	<i>85</i>
<i>Tabell 29: Andel utviklingsprosesser som har ført til miljøeffekter etter bedriftstype</i>	<i>86</i>
<i>Tabell 30: Andel utviklingsprosesser som har ført til samfunnseffekter etter tjeneste</i>	<i>86</i>
<i>Tabell 31: Andel utviklingsprosesser som har ført til samfunnseffekter etter bedriftstype.....</i>	<i>87</i>

1. Summary

Oxford Research has conducted this Customer Impact Survey among companies and individual which received support from Innovation Norway in 2021. The Customer Impact Survey consists of a preliminary survey and a post-survey. The preliminary survey is carried out just after the service from Innovation Norway is delivered, while the post-survey is carried out four years later. The present survey is thus a preliminary survey of the companies that received support from Innovation Norway in 2021. The preliminary survey measures the customers' expectations of the benefits of the service(s) they have received, while the post-survey covers what benefits they themselves believe they have achieved. This preliminary study encompasses a substantial part of Innovation Norway's activity, covering both financial services, programs and a variety of advisory services. Customer impact surveys have been conducted since 1994. This year's survey is based on the same methodological basis as previous preliminary surveys. The customer impact study will, in relation to the evaluation of Innovation Norway's results, partly represent an analysis that “stands on its own”, and at the same time this study will be included as one of several documentation forms in more comprehensive evaluations.

The preliminary survey 2021 shows that there has been a decline in the results from 2020. This does not mean that this year's results are poor, but rather that 2020 was a record year strongly marked by the start of the Covid-19 pandemic. The 2021 results are generally the second and third best we have observed in the period from 2014 until today. This applies both to the “soft” indicators that measure cooperation, competence and innovation, and the indicators that measure the economic contribution of development processes.

2. Oppsummering

2.1 Utviklingstrekk

Førundersøkelsen 2021 viser at det har vært en nedgang i resultatene fra 2020. Dette betyr ikke at årets resultater er dårlige, men snarere at 2020 var et rekordår sterkt preget av starten på Covid-pandemien. 2021-resultatene er gjennomgående de nest og tredje beste vi har observert i perioden fra 2014 og fram til i dag. Dette gjelder både for de myke indikatorene som måler samarbeid, kompetanse og innovasjon, og indikatorene som måler utviklingsprosessenes økonomiske bidrag.

2.2 Resultater sammenholdt med målene for Innovasjon Norge

Formålet, hovedmålet og delmålene for Innovasjon Norge er formulert på følgende måte:

Formål, hovedmål og delmål for Innovasjon Norge

Formål:

Innovasjon Norges formål er å være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet.

Hovedmål:

Innovasjon Norge har til hovedmål å utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling, og utløse regionenes næringsmessige muligheter

Delmål:

1. Flere gode gründere
2. Flere vekstkraftige bedrifter
3. Flere innovative næringsmiljøer

Kundeeffektundersøkelsen omfatter tjenester som dekker de to første delmålene, mens det tredje delmålet, flere innovative næringsmiljøer, omfatter tjenester som har egne MRS-systemer og derfor ikke inngår i kundeeffektundersøkelsen. I det videre benyttes noen av resultatene fra etterundersøkelsen for å indikere Innovasjon Norges måloppnåelse knyttet til de to første delmålene.

Dersom en sammenligner resultatene for gründerbedrifter og etablerte bedrifter, er det generelt slik at utviklingsprosessene har hatt større betydning for gründerbedriftene. Dette gjelder både for samarbeid, kompetanse og innovasjon samt for den økonomiske utviklingen. Det er flere mulige forklaringer på dette, men vi vil framheve to:

- Gründerbedriftene har kommet kortere i sitt bedriftsutviklingsløp, og har større behov for å utvikle seg på et bredt spekter av områder.
- For gründerbedriftene vil det i større grad være likhetstegn mellom bedriften og utviklingsprosessen som får støtte. Det innebærer at «medisinen» i gjennomsnitt vil være sterkere for disse enn for de etablerte virksomhetene.

I det videre ser vi nærmere på måloppnåelsen for Innovasjon Norges delmål 1 og 2.

2.2.1 Delmål 1: Flere gode gründere

I dette delkapittelet ser vi nærmere på indikatorer og resultater for gründere som er sentrale for å belyse i hvilken grad Innovasjon Norge bidrar til å nå delmålet å fremme flere gode gründere:

- 72 prosent av utviklingsprosessene har høy addisjonalitet (76 prosent i 2020), summen av middels og høy addisjonalitet er 94 prosent (96 prosent i 2020).
- 89 prosent av gründerne mener at utviklingsprosessen har ført til økt kompetanse på ett eller flere områder (92 prosent i 2020, 90 prosent i 2019).
- 87 prosent av gründerne sier at utviklingsprosessen har ført til innovasjon på ett eller flere områder (92 prosent i 2020, 88 prosent i 2019).
- 67 prosent av gründerne benytter en eller flere mekanismer for å beskytte sin IPR (nedgang på 10 prosentpoeng)
- For gründere registrer vi en nedgang for samtlige seks økonomiske indikatorer i 2021:
 - 75 prosent av gründerne rapporterer at utviklingsprosessene i stor grad har ført til økt omsetning (reduksjon på syv prosentpoeng)
 - 75 prosent av gründerne sier at utviklingsprosessen i stor grad har ført til bedret konkurranseevne (reduksjon på syv prosentpoeng)
 - 79 prosent av utviklingsprosessene hos gründerne har bidratt i stor grad til bedret overlevelsesmulighet (reduksjon på syv prosentpoeng)
 - 73 prosent av gründerne mener at utviklingsprosessen i stor grad har ført til bedret lønnsomhet (reduksjon på fem prosentpoeng)
 - Utviklingsprosessene har bidratt i stor grad til økt sysselsetting hos gründere i 65 prosent av tilfellen (reduksjon på seks prosentpoeng)
 - 49 prosent av gründerne sier at utviklingsprosessen i stor grad har ført til økt eksport (reduksjon på seks prosentpoeng).
- 32 prosent av gründerne har eksterne investorer som medfinansierer deres utviklingsprosesser (nedgang på fire prosentpoeng)
- 53 prosent av gründerne oppgir at deres utviklingsprosesser har miljømessige effekter (økning på ett prosentpoeng)
- 56 prosent av gründerne oppgir at deres utviklingsprosesser har samfunnsmessige effekter (økning på tre prosentpoeng)

2.2.2 Delmål 2: Flere vekstkraftige bedrifter

Under ser vi mer inngående på noen indikatorer som er sentrale for å belyse i hvilken grad Innovasjon Norge bidrar til å nå delmålet å fremme flere vekstkraftige bedrifter: Resultatene tar utgangspunkt i hvordan de mer etablerte eller vekstbedriftene har besvart undersøkelsen.

- 73 prosent av utviklingsprosessene har høy addisjonalitet (76 prosent i 2020), summen av middels og høy addisjonalitet er 95 prosent (95 prosent i 2019).
- Utviklingsprosessene har bidratt til økt kompetanse på ett eller flere områder i 78 prosent av tilfellene (85 prosent i 2020, 78 prosent i 2019).
- 74 prosent av bedriftene sier at utviklingsprosessen har ført til innovasjon på ett eller flere områder (82 prosent i 2020, 74 prosent i 2019).
- 36 prosent av bedriftene benytter en eller flere mekanismer for å beskytte sin IPR (nedgang på 15 prosentpoeng)
- For etablerte bedrifter registrer vi en reduksjon for alle de seks økonomiske indikatorer i 2021:
 - 57 prosent av bedriftene mener at utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til økt omsetning (reduksjon på fem prosentpoeng)
 - Utviklingsprosessene har i stor grad bidratt til forbedring av konkurranseevnen i 53 prosent av tilfellene (reduksjon på 12 prosentpoeng)
 - 53 prosent av bedriftene sier at utviklingsprosessen i stor grad har ført til bedret lønnsomhet (reduksjon på ti prosentpoeng)

- Utviklingsprosessene har i stor grad bidratt til økt sysselsetting i 38 prosent av tilfellene (reduksjon på åtte prosentpoeng)
- 24 prosent av bedriftene mener at utviklingsprosessen i stor grad har ført til økt eksport (reduksjon på åtte prosentpoeng)
- 65 prosent av bedriftene sier at utviklingsprosessen i stor grad har forbedret overlevelsesmuligheten (reduksjon på syv prosentpoeng)
- 13 prosent av bedriftene har eksterne investorer som medfinansierer deres utviklingsprosesser (samme andel som i 2020)
- 48 prosent av bedriftene oppgir at deres utviklingsprosesser har miljømessige effekter (nedgang på ett prosentpoeng)
- 45 prosent av bedriftene oppgir at deres utviklingsprosesser har samfunnsmessige effekter (økning på ett prosentpoeng)

2.3 Eksport

For å få mer kunnskap om Innovasjon Norges bidrag til økt eksport i virksomhetene, har vi videreført spørsmålsbatteriet som ble utviklet i Førundersøkelsen 2017. Dette er designet for å gi mer dybdekunnskap om:

- Hvorvidt virksomhetene har eksportert tidligere/i hvilken grad Innovasjon Norges tjenester er utløsende for virksomhetens første eksport: Her svarer 58 prosent av virksomhetene at de ikke har tidligere eksporterfering (58 prosent i 2020, 62 prosent i 2019 og 65 prosent i 2018) og 15 prosent at den støttede utviklingsprosessen forventes å utløse virksomhetens første eksport (18 prosent i 2020, 16 prosent i 2019, 17 prosent i 2018). De etablerte bedriftene har i langt - og statistisk signifikant – større grad tidligere eksporterfering (60 prosent, 63 prosent i 2020, 58 prosent i 2019, 56 prosent i 2018) sammenlignet med gründerbedriftene (21 prosent, 24 prosent i 2020, 20 prosent i 2019, 18 prosent i 2018). Nesten en tredobbel så høy andel gründerbedrifter (22 prosent, 24 prosent i 2020, 25 prosent i 2019, samme andel i 2018) oppgir at utviklingsprosessen de fikk støtte til fra Innovasjon Norge utløste virksomhetens første eksport sammenlignet med de etablerte bedriftene (8 prosent, 10 prosent i 2020, 7 prosent i 2019, samme andel i 2018).
- I hvilken grad Innovasjon Norges tjenester bidrar til at virksomhetene har kommet i gang med sin internasjonaliseringsprosess: 44 prosent av virksomhetene sier at tjenesten fra Innovasjon Norge i stor grad har bidratt til at virksomheten har kommet i gang med sin første internasjonaliseringsprosess (48 prosent i 2020, 41 prosent i 2019 og 38 prosent i 2018).
- Hvilke markeder virksomhetene forventer å eksportere til: Det er de geografisk nære markedene virksomhetene i første rekke forventer økt eksport til, det vil si våre nordiske naboland (73 prosent, 72 prosent i 2020 og 71 prosent i 2019) og EU/EØS for øvrig (70 prosent, 71 prosent i 2020 og 68 prosent i 2019). Andelen virksomheter som forventer eksport til de nære markedene er noe høyere sammenlignet med fjorårets undersøkelse (økning på to prosentpoeng), mens det er noe lavere Nord-Amerika (reduksjon på tre prosentpoeng). For samtlige oversjøiske markeder, er eksportforventningene noe lavere enn i Førundersøkelsen 2020.
- Hvilke barrierer/risikofaktorer virksomhetene har støtt på i sitt eksportarbeid: 53 prosent (54 prosent i 2019 og 2020, 42 prosent i 2018) av virksomhetene oppgir å ha støtt på en eller flere eksportbarrierer i stor grad, og at de i snitt har møtt på 1,77 (1,76 i 2020, 1,73 i 2019, 1,09 i 2018) av i alt 12 mulige barrierer. Tilgang til finansiering av internasjonaliseringsarbeidet, å finne strategisk samarbeidspartner lokalt i markedet og bedriftsintern kompetanse/kapasitet til internasjonaliseringsprosessen er de viktigste eksportbarrierene.
- Hvilke barrierer/risikofaktorer virksomhetene har fått hjelp av Innovasjon Norge til å overkomme: 36 prosent (35 prosent i 2020, 38 prosent i 2019, 21 prosent i 2018) av virksomhetene oppgir å ha fått hjelp av Innovasjon Norge til å håndtere eksportbarrierer i stor grad, og at de

i snitt har fått hjelp til overkomme 0,98 (0,89 i 2020, 1,02 i 2019, 0,6 i 2018) av i alt 12 mulige barrierer. Tilgang til finansiering av internasjonaliseringsarbeidet, relevant markedsinformasjon for valg av marked og å finne strategisk samarbeidspartner lokalt i markedet er de barrierene bedriftene i størst grad har fått hjelp til å overkomme.

- Hvorvidt virksomheten vil benytte Innovasjon Norges tjenester igjen i fremtidige internasjonaliseringsprosesser: Her er virksomhetene samstemte; 99 prosent svarer at de vil benytte Innovasjon Norges tjenester igjen (99 prosent i 2020, 98 prosent i 2019 og 99 prosent i 2018).

Samlet sett tyder disse funnene på at Innovasjon Norge har hatt en tydelig tilnærming i sin eksportrådgivning i 2021. Når vi ser på overordnet nivå, ser vi at tjenestene i hovedsak har blitt ytt til gründerbedrifter som er innovative, utenlandskeide og befinner seg i sentrale strøk. Det er også de samme virksomhetene som i størst grad har oppgitt å ha støtt på eksportbarrierer. Resultatene tyder på at Innovasjon Norge har vært i stand til å hjelpe virksomhetene med å overkomme eksportbarrierer i samme omfang som i 2020 og 2019, og at det er de virksomhetene som trenger det mest som har fått mest hjelp.

3. Innledning og bakgrunn

Oxford Research har gjennomført denne Kundeeffektundersøkelsen blant bedrifter som fikk støtte fra Innovasjon Norge i 2021. Kundeeffektundersøkelsene består av en Førundersøkelse og en Etterundersøkelse. Førundersøkelsen gjennomføres like etter at støtten fra Innovasjon Norge er gitt, mens Etterundersøkelsen gjennomføres fire år senere. Denne undersøkelsen er dermed en Førundersøkelse av de virksomhetene som fikk støtte fra Innovasjon Norge i 2021. Førundersøkelsen dekker kundenes forventninger til nytten/effektene av tjenesten, mens Etterundersøkelsen dekker hvilken nytte/effekt de selv mener de faktisk har oppnådd. Denne Førundersøkelsen omfatter store deler av Innovasjon Norges aktivitet, både finansielle tjenester, programmer og en rekke rådgivningstjenester.

3.1 Hensikten med undersøkelsen

Kundeeffektundersøkelsen av Innovasjon Norges engasjementer har to hovedformål:

- Et internt formål som gjelder forbedring og videreutvikling av Innovasjon Norges tjenester overfor kundene.
- Et eksternt formål som dreier seg om å dokumentere overfor omverdenen at man har fått noe igjen – oppnådd noen effekter – for/av de pengene som er investert i Innovasjon Norges aktiviteter.

Innovasjon Norge har et mål- og resultatstyringssystem som består både av et omfattende opplegg for rapportering av aktiviteter (ved bruk av aktivitetsindikatorer ved registrering av saker når de kommer inn) og et opplegg for måling av effekter, herunder evalueringer generelt og kundeeffektundersøkelser og samfunnseffektanalyser mer spesielt, den siste nå i regi av Samfunnsøkonomisk Analyse AS (tidligere gjennomført av Statistisk Sentralbyrå).

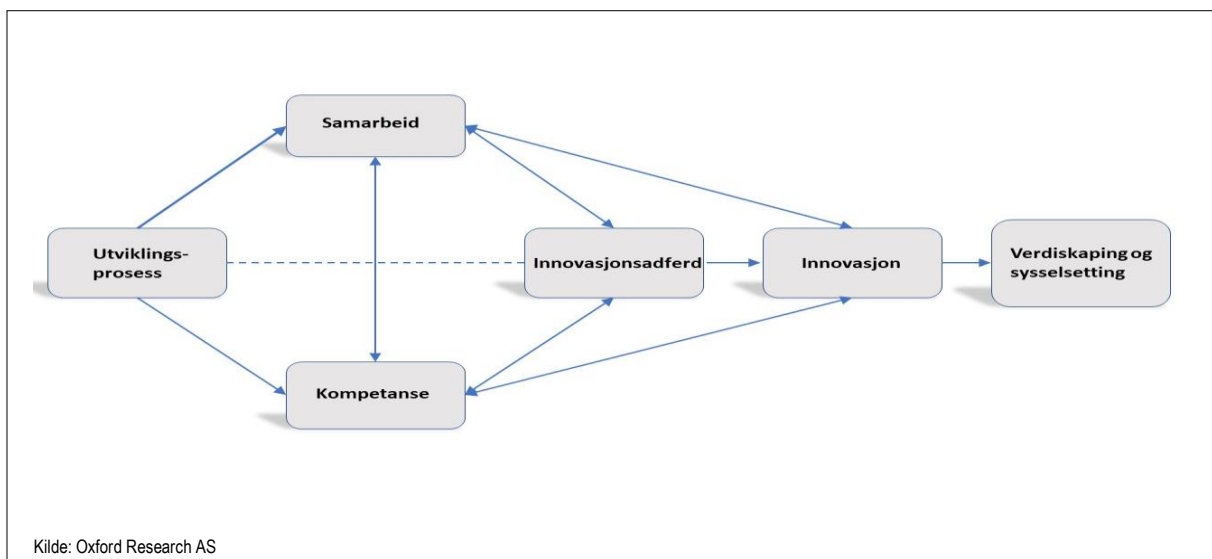
Det er gjennomført kundeeffektundersøkelser siden 1994. Årets undersøkelse bygger på det samme metodiske grunnlaget som tidligere Førundersøkelser. Kundeeffektundersøkelsen vil i forhold til evaluering av Innovasjon Norges resultater dels representere en analyse som ”står på egne ben”, samtidig vil denne undersøkelsen inngå som en av flere dokumentasjonsformer i mer omfattende evalueringer.

3.2 Analysemodell

For å strukturere vår analyse, har vi utviklet en analysemodell for kundeeffektundersøkelsen. Førundersøkelsene har tidligere vist at egenskaper og kjennetegn ved utviklingsprosessene (finansiell støtte og rådgivning) og bedriftene kan ha stor betydning for hvilke effekter man kan forvente.

Både samarbeid, kompetanse, innovasjonsadferd og innovasjon representerer mellomliggende effekter som igjen kan ha stor betydning for utviklingsprosessenes økonomiske og sysselsettingsmessige effekter. Disse forholdene kan samtidig påvirke hverandre og forsterke effektene på lengre sikt.

Figur 1: Undersøkelsens analysemodell

På tross av en relativt enkel modell, kan det ofte være vanskelig å påvise disse sammenhengene i og med at det er svært mange forhold som har betydning for utviklingsprosessenes resultater og bedriftenes utvikling. Tankegangen er imidlertid at økt fokus på kompetanse, samarbeid og innovasjon gjør bedriftene bedre rustet til å møte fremtidige utfordringer og bli i stand til videreutvikling og økt verdiskaping.

3.3 Leserveiledning

Denne rapporten inneholder store mengder informasjon. I sammendragkapittelet har vi forsøkt å lage en syntese av funnene i rapporten.

Teksten knyttet til de ulike tabellene og figurene kommer gjennomgående først i hvert kapittel, deretter kommer tabellene og figurene.

Skalaene i figurene er fremstilt slik de også er benyttet i spørreskjemaet. Høye tall betyr stor grad av enighet/oppnåelse/tilfredshet.

Innledningsvis i hvert resultatkapittel fremstilles resultatene for hvert spørsmål som frekvenser der andelen som svarer "Vet ikke/ikke relevant" er inkludert. Når resultatene brytes ned på de ulike bakgrunnsvariablene, er andelen "Vet ikke/ikke relevant" ekskludert. I kapittel 13, hvor de enkelte tjenestene beskrives mer inngående, er resultatene fremstilt uten "Vet ikke/ikke relevant" -andeler.

4. Populasjon, utvalg og vekting

I dette kapitlet gis en nærmere beskrivelse av populasjonen, utvalget og vekting av utvalget for Førundersøkelsen 2021.

Datainnsamlingen i Førundersøkelsene har vært gjenstand for endring de siste årgangene. Fram til og med Førundersøkelsen 2010 ble det gjennomført datainnsamling en gang per år. I perioden 2011-2013, mens Pöry Management Norge hadde operatøransvaret, ble datainnsamlingen gjennomført månedlig, da sammen med Innovasjon Norges Serviceundersøkelse (Kundeserviceundersøkelsen – KSU/SU). Etter at Oxford Research igjen overtok undersøkelsene, ble dette prinsippet opprettholdt for 2014-, 2015- og 2016-årgangene. Fra 2017, som også var kjennetegnet av store endringer relatert til spørreskjemaet, tjenester som inngår, og ikke minst datagrunnlaget som tar hensyn til Innovasjon Norges tjenestemodell som ble innført i 2017, er undersøkelsen gjennomført kvartalsvis, som vist i tabellen under. Alle de omtalte endringene vil bli beskrevet i dette kapitlet.

Tabell 1: Gjennomføring av datainnsamling for Førundersøkelsen 2021

Undersøkelse	Måneder	Startdato	Sluttdato	Rapportering til InSight
1	Januar – februar	09.03.2021	02.04.2021	02.04.2022
2	Mars – mai	08.06.2021	02.07.2021	02.07.2021
3	Juni - august	07.09.2021	01.10.2021	01.10.2021
4	September - oktober	09.11.2021	03.12.2021	03.12.2021
5	November - desember	31.01.2022	25.02.2022	25.02.2022

Kilde: Oxford Research AS

Økt hyppighet for utsendelse fører til at den enkelte utviklingsprosess huskes bedre av kundene, og flere kan dermed svare. Kunder som mottok en tjeneste i for eksempel januar 2014 fikk tilsendt Førundersøkelsen over ett år etter leveransen. Kortere mellomrom mellom leveranse og utsendelse av Førundersøkelsen antas å ha en positiv effekt på responsraten.

4.1 Tjenester som inngår i undersøkelsen

Tjenestesammensetningen i årets undersøkelse er uendret sammenliknet med fjorårets undersøkelse. Antall tjenester er 30, men grunnet få svar er tre tjenester utelatt fra de videre analysene (se avsnitt 4.4.). Denne rapporten inneholder dermed analyser av 27 tjenester.

4.2 Gjennomføring av undersøkelsen

Undersøkelsen ble som nevnt i innledningen, gjennomført som en webbasert undersøkelse i regi av Oxford Research i perioden mai 2021 til februar 2022 med i alt fire utsendelser. Alle mottakere ble sendt en e-post med informasjon om undersøkelsen samt hvilken leveranse og tjeneste undersøkelsen skulle besvares for. E-posten inneholdt også en lenke til undersøkelsen. Hver lenke er unik, noe som gjør det mulig å identifisere hvilke respondenter som har svart og hvilke som ikke har det, som igjen gjør det mulig å sende ut påminnelser.

For hver undersøkelse ble det sendt ut to påminnelser før svarfristen var gått ut. Da den siste svarfristen var gått ut i februar 2022, hadde vi mottatt 2.076 (2020: 3.136, 2019: 2.304, 2018: 2.316, 2017: 3.016, 2016: 2.984, 2015: 2.801, 2014: 1.957) fullstendige svar.¹

¹ Dette er flere svar enn det som løpende ble innrapportert til Innovasjon Norge, noe som skyldes at flere kunder har svart etter at datainnsamlingsrundene var avsluttet.

4.3 Spørreskjema

Spørreskjemaet, både den norske og engelske varianten, i årets undersøkelse er uendret sammenlignet med fjorårets undersøkelse. Et forhold som er verdt å merke seg er at i 2016-undersøkelsen og tidligere årganger, hadde spørsmålene om økt samarbeid og økt kompetanse et «Ja/Nei»-spørsmål foran seg. Disse ble fjernet i forbindelse med Førundersøkelsen 2017. Dette medfører at resultatene i årets undersøkelse er sammenlignbare med resultatene i de fire foregående undersøkelsene på disse spørsmålene, men ikke med årgangene forut for dette.

4.4 Bruttoutvalg

Ønsket utvalg besto av alle leveransemottakere i populasjonen med følgende unntak:

- Mottakere der det ikke er registrert tilstrekkelig informasjon hos IN
- Mottakere i statlig, fylkeskommunal eller kommunal forvaltning.

Det var også ønskelig at enkeltpersoner kun skulle motta én undersøkelse for én leveranse mottatt i 2021. Da enkelte personer har mottatt støtte til flere utviklingsprosesser og/eller mottatt støtte gjennom flere tjenester, måtte det foretas en utvelgelse av hvilken leveranse undersøkelsen skulle omhandle. Tilfeller der enkeltpersoner har mottatt to eller flere leveranser, kalles multiple leveranser. Nedenfor forklares kriteriene for å velge hvilken leveranse mottakerne av multiple leveranser skal besvare undersøkelsen for:

- Ved flere leveranser til samme utviklingsprosess innenfor samme tjeneste, ble leveransen med høyest innvilget beløp beholdt
- Ved flere leveranser til flere utviklingsprosesser innenfor samme tjeneste, ble leveransen med høyest innvilget beløp beholdt
- Ved flere leveranser til samme utviklingsprosess innenfor flere tjenester, ble leveransen innenfor tjenesten med færrest leveranser beholdt
- Ved flere leveranser til flere utviklingsprosesser innenfor flere tjenester, ble leveransen innenfor tjenesten med færrest leveranser beholdt.

Det ble identifisert 598 multiple leveranser, og bruttoutvalget besto derfor av 4.407 unike respondenter som mottok Innovasjon Norges Kundeeffektundersøkelse 2021, som vist i tabellen under.

Tabell 2: Populasjon og bruttoutvalg for Førundersøkelsen 2021

Populasjon og bruttoutvalg				
	Populasjon	Ikke tilstrekkelig informasjon	Multiple leveranser	Brutto utvalg
Bedriftsnettverk	76	0	3	73
Bedriftsutviklingstilskudd - distrikt	334	10	62	262
Bioenergiprogrammet	245	0	12	233
Bioøkonomiordningen	72	3	3	66
Bygdeutviklingsmidler - Stipend	70	0	5	65
Bygdeutviklingsmidler - tilleggsnæring	326	11	61	254
Bygdeutviklingsmidler - tradisjonell	795	12	72	711
Ekstraordinært innovasjonstilskudd 2021	184	0	24	160
Etablerertilskudd (KMD)	390	0	13	377
Etablerertilskudd (NFD)	163	1	18	144
EØS midlene	139	4	11	124
FRAM Strategisk ledelse	90	1	2	87
Global Growth	115	2	4	109
Innovasjonskontrakter	79	0	4	75
IN Horizon Europe	184	0	24	160
Internasjonal markedsrådgivning	185	2	29	154
Investeringstilskudd - distrikt	150	0	47	103
IPR-rådgivning	398	0	28	370
Lavrisikolån	62	6	11	45
Lavrisikolån - GFL-flåte	91	25	4	62
Lavrisikolån - Landbrukslån	151	7	38	106
Mentortjenesten	167	0	22	145
Miljøteknologi	109	0	3	106
Risikolån - Distriktsrettede	78	4	25	49
Risikolån - Innovasjonslån	207	0	39	168
Tilskudd - Landsdekkende	117	9	8	100
Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping	128	3	26	99
Total	5105	100	598	4407
Kilde: Oxford Research AS				

Ut over de tjenestene som vises i tabellen over, inngikk tre tjenester om hadde et lavt antall i populasjonen og for disse ble det samlet inn svært få svar. Dette gjelder tjenestene Grønn Plattform (syv svar), Innovasjon i reiselivsnæringen (10 svar) og Verdiskapingsprogram for kulturnæringen (tre svar). Svarene for disse tjenestene er i den videre analysen tatt med under tjenesten Tilskudd - Landsdekkende.

4.5 Justert brutto- og nettoutvalg

Undersøkelsen ble sendt til 4.407 respondenter, noe som tilsvarer hele bruttoutvalget. Av disse var det syv personer som ga tilbakemelding om at de ikke var riktige mottakere eller at de/bedriften ikke var i målgruppen for denne undersøkelsen. Årsaken til at enkelte ikke er i målgruppen for undersøkelsen, er for eksempel at de er samarbeidspartnere med Innovasjon Norge eller at de er konsulenter som yter tjenester ovenfor mottakeren. Enkelte av disse opplyste også at de ikke hadde mottatt noen leveranse i 2021, eller at det var registrert flere kontaktpersoner for den samme utviklingsprosessen slik at undersøkelsen var sendt til flere personer. Det var også 14 personer som svarte at leveransen ikke var, og ikke kom til å bli benyttet. I tillegg var det 139 personer som av ulike tekniske årsaker (e-postadresse eksisterer ikke lengre, innboksen er full etc.) ikke mottok e-postinvitasjonen og som dermed heller ikke kunne svare på undersøkelsen. Det justerte bruttoutvalget, det vil si bruttoutvalget justert for mottakerne som var feil/ikke i målgruppen eller som ikke har/vil benytte tilbudet, eller ikke mottok e-postinvitasjonen, består av 4.247 kunder. Det ble totalt mottatt 2.076 svar (1.957 i 2014, 2.801 i 2015, 2.984 i 2016, 3.106 i 2017, 2.316 i 2018, 2.304 i 2019 og 3.125 i 2020), noe som tilsvarer 49 prosent (55 prosent i 2014, 69 prosent i 2015, 61 prosent i 2016, 52 prosent i 2017, 48 prosent i 2018 og 52 prosent i både 2019 og 2020) av det justerte bruttoutvalget.

Svarprosenten varierer i stor grad mellom de ulike tjenestene; lavest svarprosent er det for EØS midlene (22 prosent) og Internasjonal markedsrådgivning (29 prosent), mens Ekstraordinært innovasjonstilskudd 2021 og Innovasjonskontrakter (begge 63 prosent) har høyest svarprosent. Kunder som hadde mottatt følgende tjenester ble inkludert i undersøkelsen i den femte og siste utsendelsen i januar 2022: EØS midlene, FRAM Strategisk ledelse og Global Growth. Årsaken til dette er at kundedataene for disse først var tilgjengelige i begynnelsen av 2022. Alle disse tjenestene har relativt lave svarprosenter, godt under gjennomsnittet. Det er mulig at en mer løpende utsendelse av undersøkelsen til disse kundene kunne ha økt responsen for disse kundene. Som i tidligere årganger ser vi at samtlige rådgivnings- og kompetansetjenester har lavere svarprosenter enn de finansielle tjenestene. Alle disse tjenestene har svarprosenter under 50 prosent. Disse tjenestene trekker dermed ned den samlede svarprosenten.

Antall svar, frafall og svarprosenter for hver tjeneste er vist i tabellen under.

Tabell 3: Svar og frafall i Førundersøkelsen 2021 etter tjeneste

Mottatt svar og frafall							
	Bruttoutvalg	Feil mottaker/ ikke i målgruppen	Tilbud ikke be- nyttet	Ikke mottatt e-postinvitasjon	Justert bruttoutvalg	Mottatt svar	Svarprosent
Bedriftsnettverk	73		1		72	36	50 %
Bedriftsutviklingstilskudd - distrikt	262	1		6	255	131	51 %
Bioenergiprogrammet	233			7	226	131	58 %
Bioøkonomiordningen	66	1			65	40	62 %
Bygdeutviklingsmidler - Stipend	65			3	62	35	56 %
Bygdeutviklingsmidler - tilleggsnæring	254			10	244	131	54 %
Bygdeutviklingsmidler - tradisjonell	711	1		44	666	357	54 %
Ekstraordinært innovasjonstilskudd 2021	160			2	158	99	63 %
Etablerertilskudd (KMD)	377		1	6	370	201	54 %
Etablerertilskudd (NFD)	144			1	143	80	56 %
EØS midlene	124	1	2	2	119	26	22 %
FRAM Strategisk ledelse	87			2	85	32	38 %
Global Growth	109		1	5	103	34	33 %
Innovasjonskontrakter	75	1		1	73	46	63 %
IN Horizon Europe	160			3	157	59	38 %
Internasjonal markedsrådgivning	154			6	148	43	29 %
Investeringstilskudd - distrikt	103			1	102	61	60 %
IPR-rådgivning	370		3	15	352	114	32 %
Lavrisikolån	45				45	24	53 %
Lavrisikolån - GFL-flåte	62			3	59	24	41 %
Lavrisikolån - Landbrukslån	106			12	94	53	56 %
Mentortjenesten	145			1	144	63	44 %
Miljøteknologi	106		1	1	104	60	58 %
Risikolån - Distriktsrettede	49			4	45	23	51 %
Risikolån - Innovasjonslån	168	1	2	3	162	79	49 %
Tilskudd - Landsdekkende	100	1	1	0	98	41	42 %
Utviklingsprogrammet for landbruks- og rein- driftsbasert vekst og verdiskaping	99		2	1	96	53	55 %
Totalsum	4407	7	14	139	4247	2076	49 %
Kilde: Oxford Research AS							

I tabellen under viser vi at svarprosenten også har variert noe mellom de fem utsendingene gjennom året. Den laveste svarprosenten ble oppnådd i den siste utsendelsen (november – desember), mens den høyeste ble registret for den fjerde utsendelsen.

Den lave svarprosenten i den femte og siste utsendelsen skyldes i hovedsak at rådgivnings- og kompetansetjenestene EØS midlene, FRAM Strategisk ledelse og Global Growth, alle med svarprosjekter godt under gjennomsnittet, kun inngår i denne utsendelsen, som beskrevet over.

Tabell 4: Gjennomføring av datainnsamling for Førundersøkelsen 2021

Undersøkelse	Måneder	Startdato	Sluttdato	Svarprosent
1	Januar – februar	09.03.2021	02.04.2021	50,3 %
2	Mars – mai	08.06.2021	02.07.2021	46,9 %
3	Juni - august	07.09.2021	01.10.2021	49,8 %
4	September - oktober	09.11.2021	03.12.2021	51,4 %
5	November - desember	31.01.2022	25.02.2022	38,8 %

Kilde: Oxford Research AS

4.6 Nærmere beskrivelse av utvalget

For å få et bedre inntrykk av hvordan resultatene skal tolkes når man leser de ulike tabellene og figurene i rapporten, og da særlig krystabeller der de ulike bakgrunnsvariablene inngår, er det nyttig å gi et raskt overblikk over hvordan fordelingen på disse variablene ser ut. Fordelingen på tjenester er vist i tabellene over. I tabellen under viser vi den andre gjennomgående bakgrunnsvariablen, bedriftstype.

Tabell 5: Fordeling på bedriftstype blant kunder som har besvart Førundersøkelsen 2021

Fordeling av bedriftstype blant kunder som har besvart Førundersøkelsen 2021 (n=2076)		
	Antall	Andel
Etablert bedrift	1193	57,5 %
Gründerbedrift	881	42,4 %
Ukjent stiftelsesår	2	0,1 %
Total	2076	100 %

Kilde: Oxford Research AS

Fordelingen mellom etablerte bedrifter og gründerbedrifter er skjevere i favør etablerte bedrifter sammenlignet med fjorårets undersøkelse (51 prosent etablerte bedrifter og 49 prosent gründere, 2019: 54 prosent etablerte bedrifter, 46 prosent gründere og 0,1 prosent med ukjent stiftelsesår).

Den lave, andelen bedrifter med ukjent stiftelsesår indikerer at kvaliteten på registerinformasjonen som ligger til grunn for undersøkelsens ulike bakgrunnsvariabler er meget god. Dette betyr blant annet at det foreligger organisasjonsnummer for flere virksomheter enn tilfellet var i tidligere års undersøkelser.

4.7 Vekting av utvalget

Når vi skal analysere dataene, må vi foreta en vekting av resultatene for å korrigere for skjevheter mellom populasjonen og de vi har fått svar fra. For å beregne vektene for den enkelte tjeneste, må en kjenne fordelingen mellom disse i populasjonen og i utvalget. For hver av tjenestene beregnes det en vekt som tilordnes alle de enhetene som tilhører den aktuelle tjenesten. De individuelle populasjonsvektene for hver tjeneste er vist i tabellen under.

Tabell 6: Vekting etter tjeneste i Førundersøkelsen 2021

Vekting					
	Populasjon	Andel av total populasjon	Antall svar	Andel av totalt antall svar	Vekt
Bedriftsnettverk	76	1,49 %	36	1,73 %	0,8585
Bedriftsutviklingstilskudd - distrikt	334	6,54 %	131	6,31 %	1,0368
Bioenergiprogrammet	245	4,80 %	131	6,31 %	0,7605
Bioøkonomiordningen	72	1,41 %	40	1,93 %	0,7320
Bygdeutviklingsmidler - Stipend	70	1,37 %	35	1,69 %	0,8133
Bygdeutviklingsmidler - tilleggsnæring	326	6,39 %	131	6,31 %	1,0120
Bygdeutviklingsmidler - tradisjonell	795	15,57 %	357	17,20 %	0,9056
Ekstraordinært innovasjonstilskudd 2021	184	3,60 %	99	4,77 %	0,7558
Etablerertilskudd (KMD)	390	7,64 %	201	9,68 %	0,7890
Etablerertilskudd (NFD)	163	3,19 %	80	3,85 %	0,8286
EØS midlene	139	2,72 %	26	1,25 %	2,1741
FRAM Strategisk ledelse	90	1,76 %	32	1,54 %	1,1437
Global Growth	115	2,25 %	34	1,64 %	1,3755
Innovasjonskontrakter	79	1,55 %	46	2,22 %	0,6984
IN Horizon Europe	184	3,60 %	59	2,84 %	1,2682
Internasjonal markedsrådgivning	185	3,62 %	43	2,07 %	1,7496
Investeringstilskudd - distrikt	150	2,94 %	61	2,94 %	1,0000
IPR-rådgivning	398	7,80 %	114	5,49 %	1,4197
Lavrisikolån	62	1,21 %	24	1,16 %	1,0505
Lavrisikolån - GFL-flåte	91	1,78 %	24	1,16 %	1,5419
Lavrisikolån - Landbrukslån	151	2,96 %	53	2,55 %	1,1586
Mentortjenesten	167	3,27 %	63	3,03 %	1,0780
Miljøteknologi	109	2,14 %	60	2,89 %	0,7388
Risikolån - Distriktsrettede	78	1,53 %	23	1,11 %	1,3791
Risikolån - Innovasjonslån	207	4,05 %	79	3,81 %	1,0656
Tilskudd - Landsdekkende	117	2,29 %	41	1,97 %	1,1605
Utviklingsprogrammet for landbruks- og rein-driftsbasert vekst og verdiskaping	128	2,51 %	53	2,55 %	0,9821
Totalsum	5105	100 %	2076	100 %	1,0000
Kilde: Oxford Research AS					

5. Benyttelse av støtten og finansiering

- 97 prosent av utvalget har eller vil benytte seg av støtten mottatt fra Innovasjon Norge
- Andelen som har fått lån fra en finansiell institusjon som en bank har gått opp med 7 prosentpoeng, mens andelen som har eksterne investorer har blitt redusert med 2 prosentpoeng. I 2021 har om lag hvert femte prosjekt støtte fra eksterne investorer.
- Andelen prosjekter som har utenlandske eksterne investorer ligger på 3 prosent, noe som er en nedgang på ett prosentpoeng fra 2020.

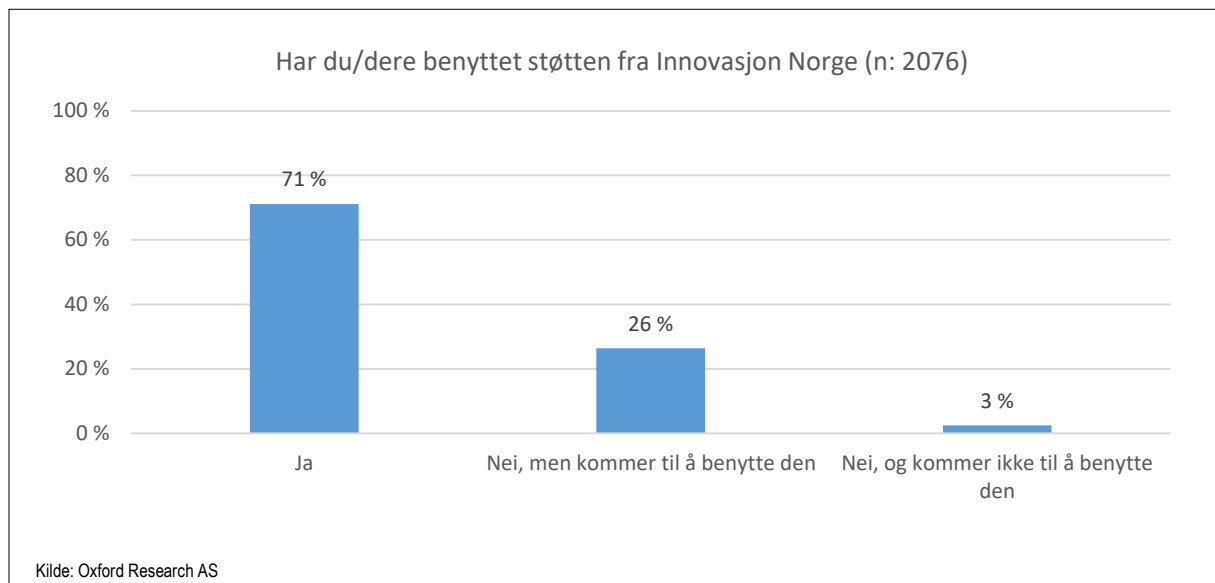
Vi begynner undersøkelsen med å spørre om respondentene har benyttet støtten de har mottatt fra Innovasjon Norge, eller ikke. Disse resultatene er presentert i kapittel 5.1. De som ikke kommer til å benytte støtten får ikke de videre spørsmålene, og går til spørsmål q139 - Rolle i virksomheten (se spørreskjemaet i Vedlegg 1). Videre undersøker vi om mottakerne har benyttet øvrige finansieringskilder til å finansiere sin utviklingsprosess utenom eventuell finansiering fra Innovasjon Norge.

97 prosent av utvalget har eller vil benytte seg av støtten mottatt fra Innovasjon Norge, av disse har 71 prosent allerede benyttet støtten, og 26 prosent vil benytte støtten. Det betyr at 3 prosent ikke vil benytte seg av støtten, noe som er en andel som ligger ett prosentpoeng høyere enn i 2020, 2019 og 2018. Dersom vi ser på de ulike tjenestene, er det kunder som har mottatt Bygdeutviklingsmidler – tilleggssnøring (50 prosent) og Bygdeutviklingsmidler – tradisjonell (55 prosent som i størst grad ennå ikke har benyttet støtten, mens mottakere av Internasjonal markedsrådgiving (93 prosent) i størst grad allerede har benyttet støtten. Som i de foregående årgangene er det gründerne som kommer raskest i gang med sine utviklingsprosesser (76 prosent).

Til sammen 88 prosent av mottakerne av støtte fra Innovasjon Norge benytter også egenkapital til finansieringen av sin utviklingsprosess (90 prosent i 2020 og 88 prosent i 2019). 30 har prosent mottatt en form for lån fra en finansiell institusjon som en bank (23 prosent i 2020 og 30 prosent 2019), og 17 prosent har mottatt en annen form for offentlig støtte (16 prosent i 2020 og 17 prosent i 2019). 63 prosent mener at finansieringen fra Innovasjon Norge har stor betydning for at de fikk innvilget banklån (67 prosent i 2020 og 65 prosent i 2019). I vårt utvalg er det også 21 prosent som har mottatt finansiell støtte fra en ekstern investor (23 prosent i 2020 og 20 prosent i 2019), og 74 prosent av disse oppgir at finansieringen fra Innovasjon Norge var av stor betydning for at de fikk eksterne investorer (75 prosent i 2020 og 65 prosent i 2019).

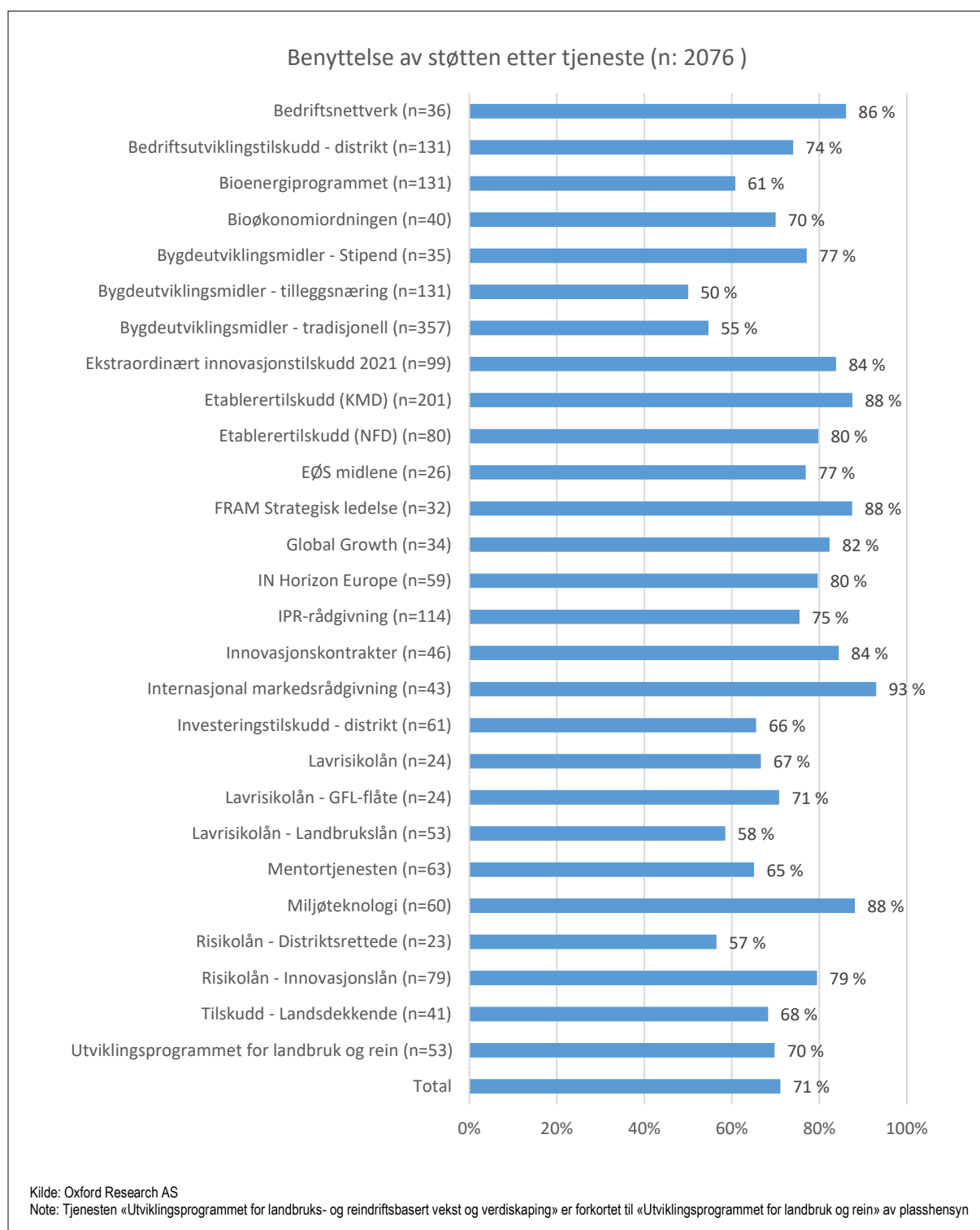
5.1 Benyttelse av støtten

Figur 2: Benyttelse av støtten

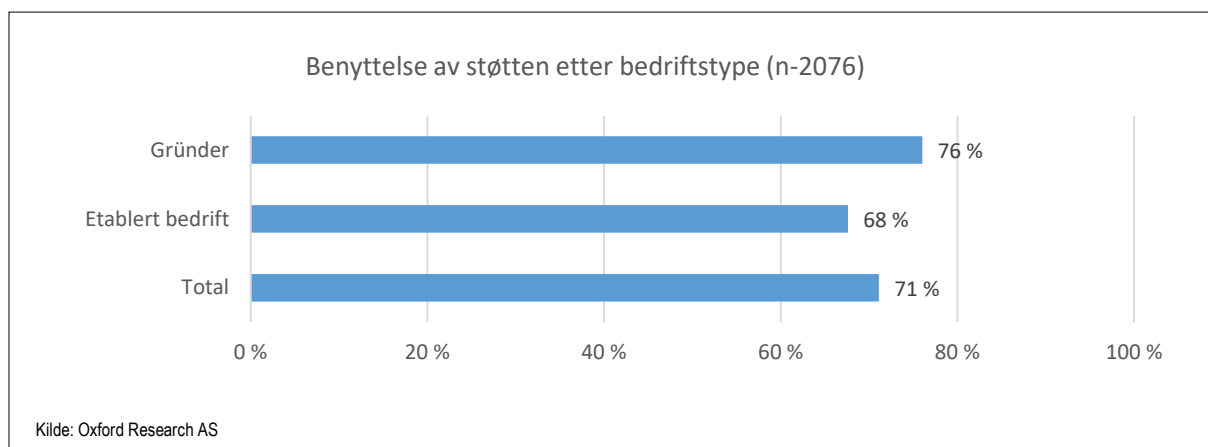
5.1.1 Benyttelse av støtten etter tjeneste

Figur 3: Benyttelse av støtten etter tjeneste

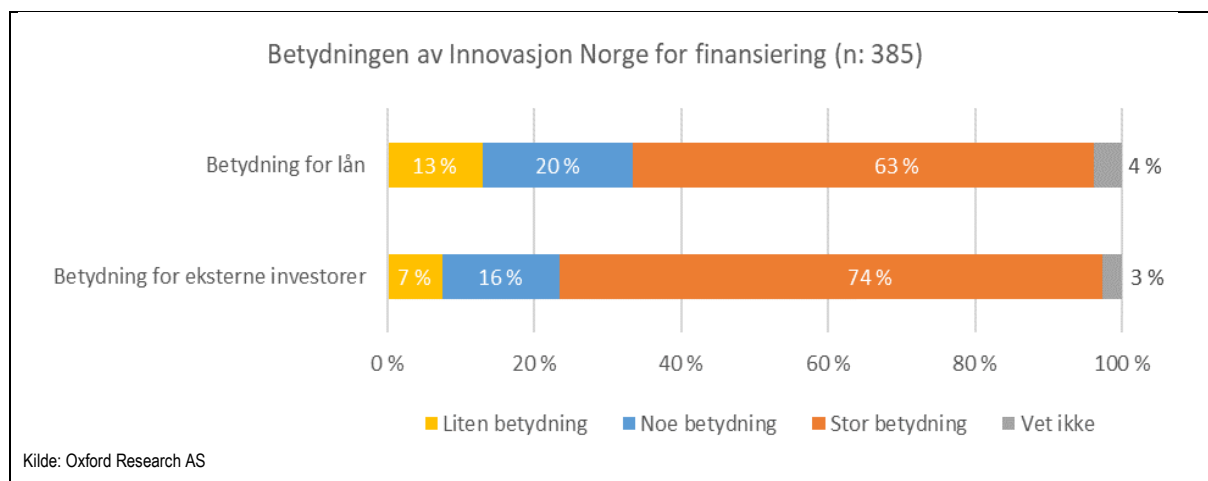
5.1.2 Benyttelse av støtten eller bedriftstype

Figur 4: Benyttelse av støtten etter bedriftstype

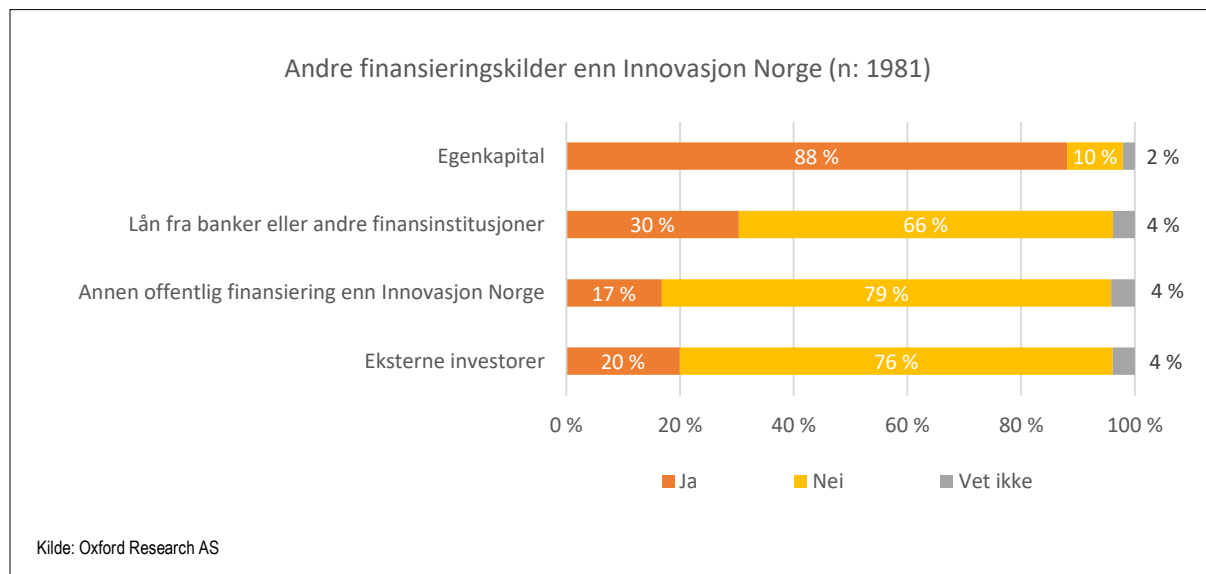
5.2 Betydningen av Innovasjon Norge for finansiering

Figur 5: Betydningen av Innovasjon Norge for finansiering

5.3 Andre finansieringskilder

Figur 6: Andre finansieringskilder enn Innovasjon Norge

5.3.1 Andre finansieringskilder enn Innovasjon Norge etter tjeneste

Tabell 7: Andre finansieringskilder enn Innovasjon Norge etter tjeneste

Andre finansieringskilder enn Innovasjon Norge etter tjeneste (n: 1981)				
	Egenkapital	Lån fra banker eller andre finansinstitusjoner	Annen offentlig finansiering enn Innovasjon Norge	Eksterne investorer
Bedriftsnettverk (n=36)	89 %	3 %	12 %	11 %
Bedriftsutviklingsstilsudd - distrikt (n=131)	94 %	18 %	18 %	18 %
Bioenergiprogrammet (n=131)	91 %	63 %	1 %	1 %
Bioøkonomiordningen (n=40)	98 %	6 %	14 %	32 %
Bygdeutviklingsmidler - Stipend (n=35)	94 %	35 %	17 %	3 %
Bygdeutviklingsmidler - tilleggsnæring (n=131)	97 %	50 %	16 %	2 %
Bygdeutviklingsmidler - tradisjonell (n=357)	89 %	72 %	9 %	2 %
Ekstraordinært innovasjonstilsudd 2021 (n=99)	95 %	11 %	25 %	43 %
Etablerertilskudd (KMD) (n=201)	90 %	9 %	21 %	24 %
Etablerertilskudd (NFD) (n=80)	96 %	7 %	22 %	60 %
EØS midlene (n=26)	86 %	0 %	40 %	30 %
FRAM Strategisk ledelse (n=32)	90 %	17 %	7 %	3 %
Global Growth (n=34)	93 %	11 %	22 %	30 %
IN Horizon Europe (n=59)	84 %	16 %	42 %	53 %
IPR-rådgivning (n=114)	85 %	8 %	19 %	25 %
Innovasjonskontrakter (n=46)	93 %	16 %	25 %	48 %

Internasjonal markedsrådgivning (n=43)	79 %	14 %	19 %	26 %
Investeringstilskudd - distrikt (n=61)	95 %	64 %	15 %	8 %
Lavrisikolån (n=24)	96 %	58 %	21 %	18 %
Lavrisikolån - GFL-flåte (n=24)	67 %	21 %	17 %	0 %
Lavrisikolån - Landbrukslån (n=53)	90 %	44 %	10 %	2 %
Mentortjenesten (n=63)	77 %	8 %	28 %	31 %
Miljøteknologi (n=60)	98 %	19 %	19 %	35 %
Risikolån - Distriktsrettede (n=23)	100 %	74 %	22 %	26 %
Risikolån - Innovasjonslån (n=79)	90 %	34 %	18 %	69 %
Tilskudd - Landsdekkende (n=41)	93 %	7 %	17 %	27 %
Utviklingsprogrammet for landbruk og rein (n=53)	94 %	20 %	20 %	6 %
Total	90 %	32 %	18 %	21 %
Kilde: Oxford Research AS Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»				

5.3.2 Andre finansieringskilder enn Innovasjon Norge etter bedriftstype

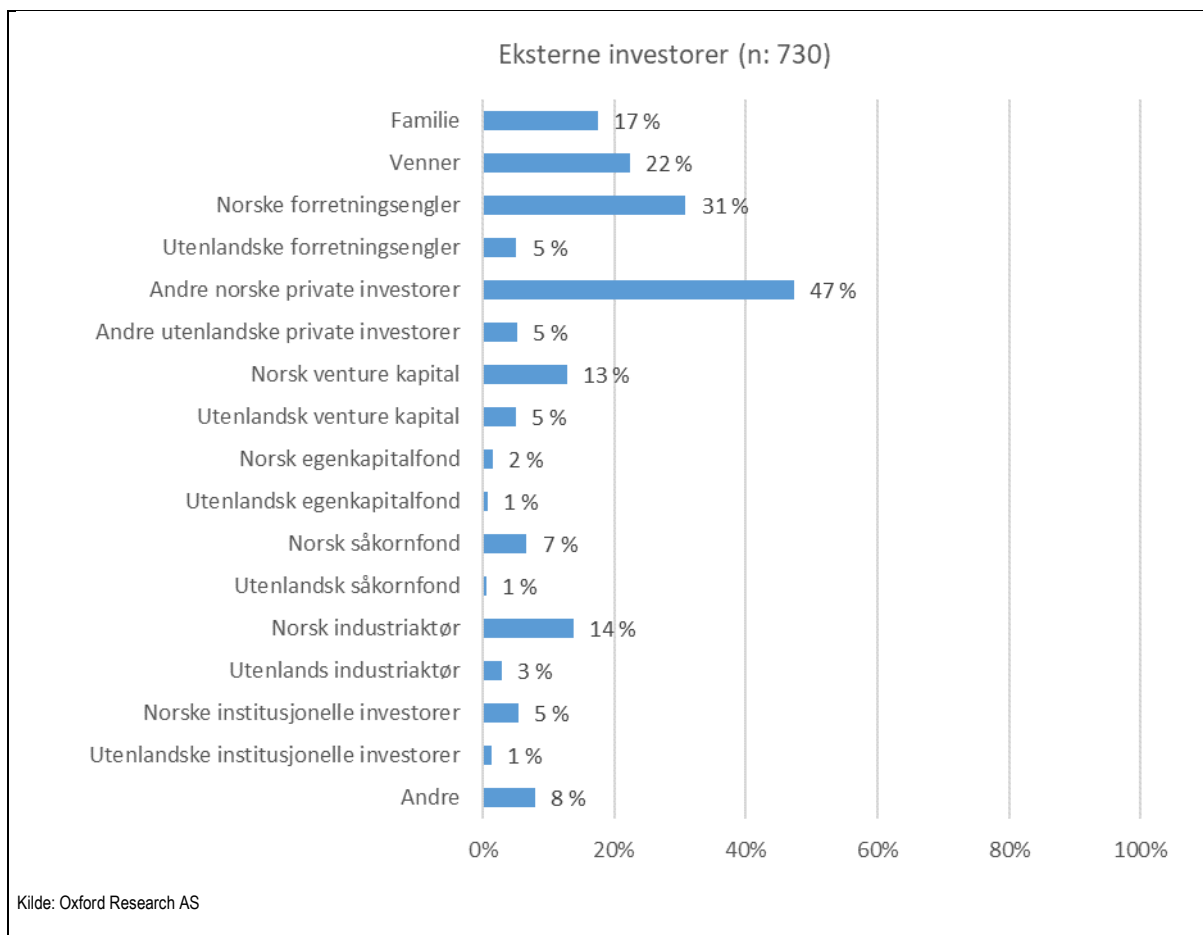
Tabell 8: Andre finansieringskilder enn Innovasjon Norge etter bedriftstype

Andre finansieringskilder enn Innovasjon Norge etter bedriftstype (n: 1981)				
	Egenkapital	Lån fra banker eller andre finansinstitusjoner	Annen offentlig finansiering enn Innovasjon Norge	Eksterne investorer
Etablert bedrift	91 %	37 %	14 %	13 %
Gründerbedrift	89 %	24 %	22 %	32 %
Total	90 %	32 %	18 %	21 %
Kilde: Oxford Research AS Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»				

5.4 Eksterne investorer

5.4.1 Eksterne investorer

Figur 7: Eksterne investorer

5.4.2 Norske eksterne investorer etter tjeneste

Tabell 9: Andel virksomheter som har fått finansiering fra ulike norske eksterne investorer etter tjeneste

Andel virksomheter som har fått finansiering fra ulike norske eksterne investorer etter tjeneste (n: 402)									
	Familie	Venner	Norske forretningsengler	Andre norske private investorer	Norsk venture kapital	Norsk egenkapitalfond	Norsk såkornfond	Norsk industriaktør	Norske institusjonelle investorer
Bedriftsnettverk (n=36)	0 %	25 %	0 %	25 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Bedriftsutviklingstilskudd - distrikt (n=131)	27 %	5 %	18 %	41 %	0 %	5 %	0 %	0 %	9 %
Bioenergiprogrammet (n=131)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	100 %	0 %
Bioøkonomiordningen (n=40)	17 %	17 %	25 %	42 %	17 %	0 %	0 %	33 %	0 %

Bygdeutviklingsmidler - Stipend (n=35)	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Bygdeutviklingsmidler - tilleggsmøring (n=131)	50 %	0 %	0 %	50 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Bygdeutviklingsmidler - tradisjonell (n=357)	43 %	14 %	0 %	14 %	0 %	0 %	0 %	14 %	0 %
Ekstraordinært innovasjonstilskudd 2021 (n=99)	12 %	20 %	41 %	63 %	29 %	5 %	15 %	15 %	7 %
Etablerertilskudd (KMD) (n=201)	24 %	33 %	22 %	43 %	7 %	2 %	4 %	7 %	0 %
Etablerertilskudd (NFD) (n=80)	20 %	37 %	37 %	43 %	13 %	0 %	4 %	9 %	0 %
EØS midlene (n=26)	0 %	0 %	17 %	50 %	17 %	0 %	0 %	33 %	0 %
FRAM Strategisk ledelse (n=32)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	100 %	100 %
Global Growth (n=34)	25 %	50 %	25 %	63 %	13 %	0 %	0 %	0 %	0 %
IN Horizon Europe (n=59)	15 %	26 %	56 %	48 %	15 %	0 %	15 %	15 %	11 %
IPR-rådgivning (n=114)	20 %	28 %	36 %	40 %	8 %	0 %	8 %	0 %	8 %
Innovasjonskontrakter (n=46)	27 %	23 %	45 %	45 %	23 %	0 %	14 %	5 %	5 %
Internasjonal markedsrådgivning (n=43)	9 %	9 %	27 %	45 %	27 %	0 %	0 %	27 %	18 %
Investeringstilskudd - distrikt (n=61)	20 %	20 %	20 %	40 %	0 %	0 %	0 %	20 %	0 %
Lavrisikolån (n=24)	33 %	33 %	33 %	67 %	0 %	33 %	0 %	33 %	33 %
Lavrisikolån - GFL-flåte (n=24)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Lavrisikolån - Landbrukslån (n=53)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Mentortjenesten (n=63)	17 %	11 %	11 %	61 %	17 %	0 %	11 %	6 %	0 %
Miljøteknologi (n=60)	10 %	20 %	25 %	45 %	15 %	5 %	5 %	25 %	10 %
Risikolån - Distriktsrettede (n=23)	17 %	17 %	0 %	50 %	0 %	0 %	0 %	33 %	0 %
Risikolån - Innovasjonslån (n=79)	15 %	24 %	33 %	59 %	15 %	2 %	9 %	19 %	6 %
Tilskudd - Landsdekkende (n=41)	9 %	18 %	45 %	27 %	0 %	0 %	9 %	36 %	0 %
Utviklingsprogrammet for landbruk og rein (n=53)	0 %	0 %	67 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Total	17 %	22 %	31 %	47 %	13 %	2 %	7 %	14 %	5 %
Kilde: Oxford Research AS Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»									

5.4.3 Norske eksterne investorer etter bedriftstype

Tabell 10: Andel virksomheter som har fått finansiering fra ulike norske eksterne investorer etter bedriftstype

Andel virksomheter som har fått finansiering fra ulike norske eksterne investorer etter bedriftstype (n: 400)									
	Familie	Venner	Norske forretnings- engler	Andre norske private investorer	Norsk venture kapital	Norsk egenkapital- fond	Norsk saksomfond	Norsk industriaktør	Norske institusjonelle investorer
Etablert bedrift	18 %	18 %	31 %	50 %	14 %	2 %	4 %	17 %	10 %
Gründerbedrift	17 %	25 %	31 %	46 %	12 %	1 %	8 %	12 %	3 %
Total	17 %	22 %	31 %	47 %	13 %	2 %	7 %	14 %	5 %
Kilde: Oxford Research AS Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»									

5.4.4 Utenlandske eksterne investorer etter tjeneste

Tabell 11: Andel virksomheter som har fått finansiering fra ulike utenlandske eksterne investorer etter tjeneste

Andel virksomheter som har fått finansiering fra ulike utenlandske eksterne investorer etter tjeneste (n: 402)							
	Utenlandske foret- ningsengler	Andre utenlandske private investorer	Utenlandsk venture kapital	Utenlandsk egenka- pitalfond	Utenlandsk såkorn- fond	Utenlands industri- aktør	Utenlandske institu- sjonelle investorer
Bedriftsnettverk (n=36)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Bedriftsutviklingstilskudd - distrikt (n=131)	5 %	9 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Bioenergiprogrammet (n=131)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Bioøkonomiordningen (n=40)	8 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Bygdeutviklingsmidler - Stipend (n=35)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Bygdeutviklingsmidler - tilleggsnæring (n=131)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Bygdeutviklingsmidler - tradisjonell (n=357)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Ekstraordinært innovasjonstilskudd 2021 (n=99)	7 %	12 %	17 %	0 %	2 %	5 %	0 %
Etablerertilskudd (KMD) (n=201)	2 %	0 %	2 %	0 %	0 %	2 %	0 %
Etablerertilskudd (NFD) (n=80)	2 %	0 %	0 %	0 %	2 %	0 %	2 %
EØS midlene (n=26)	0 %	0 %	17 %	0 %	0 %	17 %	0 %
FRAM Strategisk ledelse (n=32)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Global Growth (n=34)	0 %	25 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
IN Horizon Europe (n=59)	11 %	11 %	19 %	0 %	0 %	0 %	4 %
IPR-rådgivning (n=114)	4 %	4 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Innovasjonskontrakter (n=46)	5 %	5 %	9 %	0 %	0 %	5 %	0 %
Internasjonal markedsrådgivning (n=43)	9 %	9 %	0 %	0 %	0 %	9 %	9 %
Investeringstilskudd - distrikt (n=61)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Lavrisikolån (n=24)	0 %	0 %	0 %	33 %	0 %	33 %	33 %
Lavrisikolån - GFL-flåte (n=24)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Lavrisikolån - Landbrukslån (n=53)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Mentortjenesten (n=63)	6 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Miljøteknologi (n=60)	0 %	10 %	15 %	5 %	5 %	20 %	5 %
Risikolån - Distriktsrettede (n=23)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Risikolån - Innovasjonslån (n=79)	9 %	6 %	4 %	2 %	0 %	2 %	0 %
Tilskudd - Landsdekkende (n=41)	9 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Utviklingsprogrammet for landbruk og rein (n=53)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Total	5 %	5 %	5 %	1 %	1 %	3 %	1 %
Kilde: Oxford Research AS Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»							

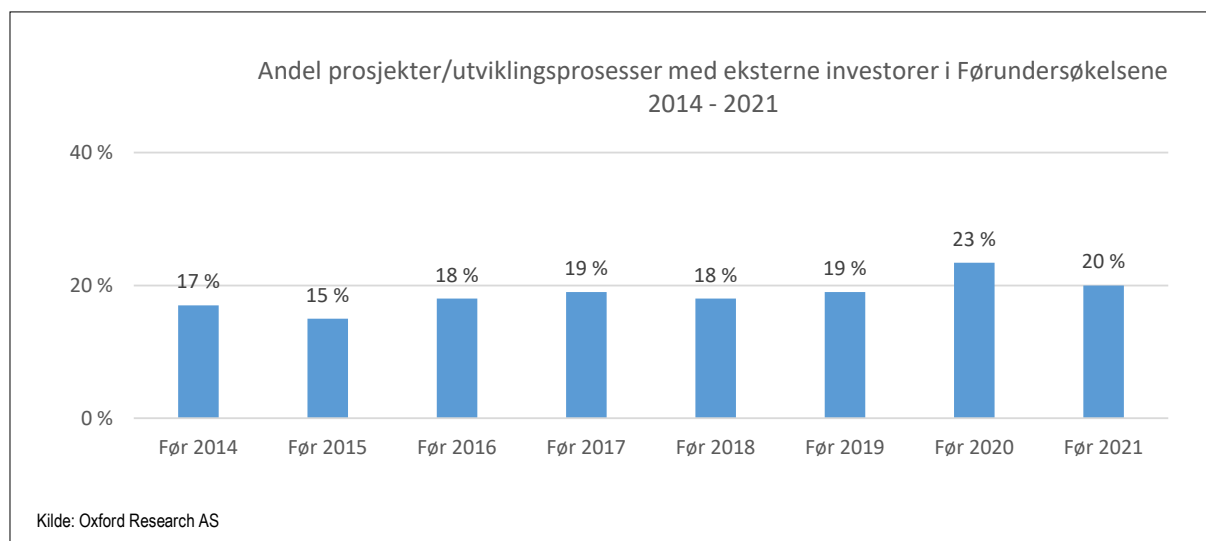
5.4.5 Utenlandske eksterne investorer etter bedriftstype

Tabell 12: Andel virksomheter som har fått finansiering fra ulike utenlandske eksterne investorer etter bedriftstype

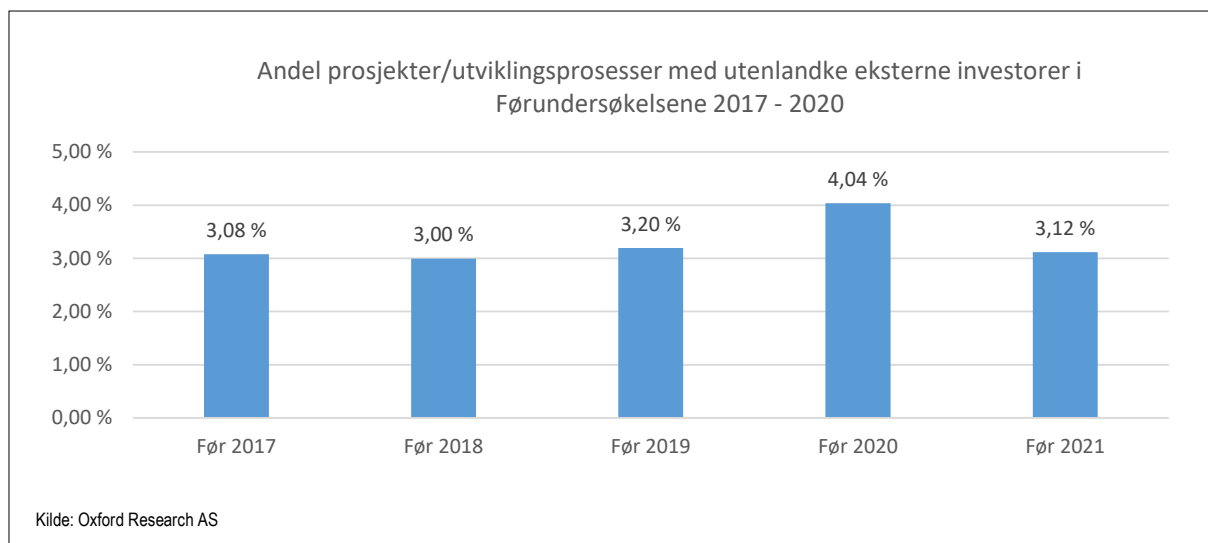
Andel virksomheter som har fått finansiering fra ulike utenlandske eksterne investorer etter bedriftstype (n: 400)							
	Utenlandske foret- ningsengler	Andre utenlandske private investorer	Utenlandsk venture kapital	Utenlandsk egenka- pitalfond	Utenlandsk såkorn- fond	Utenlands industri- aktør	Utenlandske institu- sjonelle investorer
Etablert bedrift	5 %	8 %	5 %	1 %	0 %	4 %	1 %
Gründerbedrift	5 %	3 %	5 %	1 %	1 %	2 %	1 %
Total	5 %	5 %	5 %	1 %	1 %	3 %	1 %
Kilde: Oxford Research AS Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»							

5.4.6 Utvikling over tid

Figur 8: Andel prosjekter/utviklingsprosesser med eksterne investorer i Førundersøkelsene 2014 - 2020

Figur 9: Andel prosjekter/utviklingsprosesser med utenlandske eksterne investorer i Førundersøkelsene 2017 - 2020

6. Addisjonalitet

- Andelen utviklingsprosesser med høy addisjonalitet er 73 prosent (71 dersom man tar med «Vet ikke»), mens summen av middels og høy addisjonalitet er 95 prosent (94 prosent dersom man tar med «Vet ikke»).
- Andelen utviklingsprosesser med høy addisjonalitet ligger dermed på det nest høyeste nivået som er målt de siste ni årene.

Addisjonalitet er en svært sentral indikator i Førundersøkelsen. Addisjonalitetsbegrepet brukes til å si noe om hvor nødvendig bruken av offentlige virkemidler er, det vil si hvilken forskjell har midlene utgjort? I Førundersøkelsen er addisjonalitet kartlagt gjennom følgende spørsmål: "Hva ville skjedd med utviklingsprosessen/aktiviteten dersom IN ikke hadde gitt deg/bedriften dette tilbudet/støtten?" I tabellen under vises det hvilke av svaralternativene som er benyttet. I tabellen kategoriseres svar 1 som lav addisjonalitet, svar 2 og 3 som middels addisjonalitet og svar 4 og 5 som høy addisjonalitet.

Tabell 13: Addisjonalitetskategorier

Addisjonalitet	
Hva ville skjedd med utviklingsprosessen dersom IN ikke hadde gitt støtte?	
Lav	1. Gjennomført utviklingsprosessen/aktiviteten uten endringer, samme skala og tidsskjema
Middels	2. Gjennomført utviklingsprosessen/aktiviteten i samme skala, men på et senere tidspunkt
Middels	3. Gjennomført utviklingsprosessen/aktiviteten i en mer begrenset skala, men med samme tidsskjema
Høy	4. Gjennomført utviklingsprosessen/aktiviteten på et senere tidspunkt og i en mer begrenset skala
Høy	5. Utviklingsprosessen/aktiviteten ville ikke bli gjennomført
	Vet ikke
Kilde: Oxford Research AS	

Addisjonaliteten er generelt høy for Innovasjon Norges kunder og i Førundersøkelsen for 2021-årgangen ligger andelen utviklingsprosesser med høy addisjonalitet på 71 prosent, andelen med middels addisjonalitet på 21 prosent og andelen med lav addisjonalitet på fem prosent. Andelen utviklingsprosesser med høy addisjonalitet er på det nest høyeste nivået noen gang, og fire prosentpoeng høyere enn det tredje høyeste nivået, som var i Førundersøkelsen 2015.

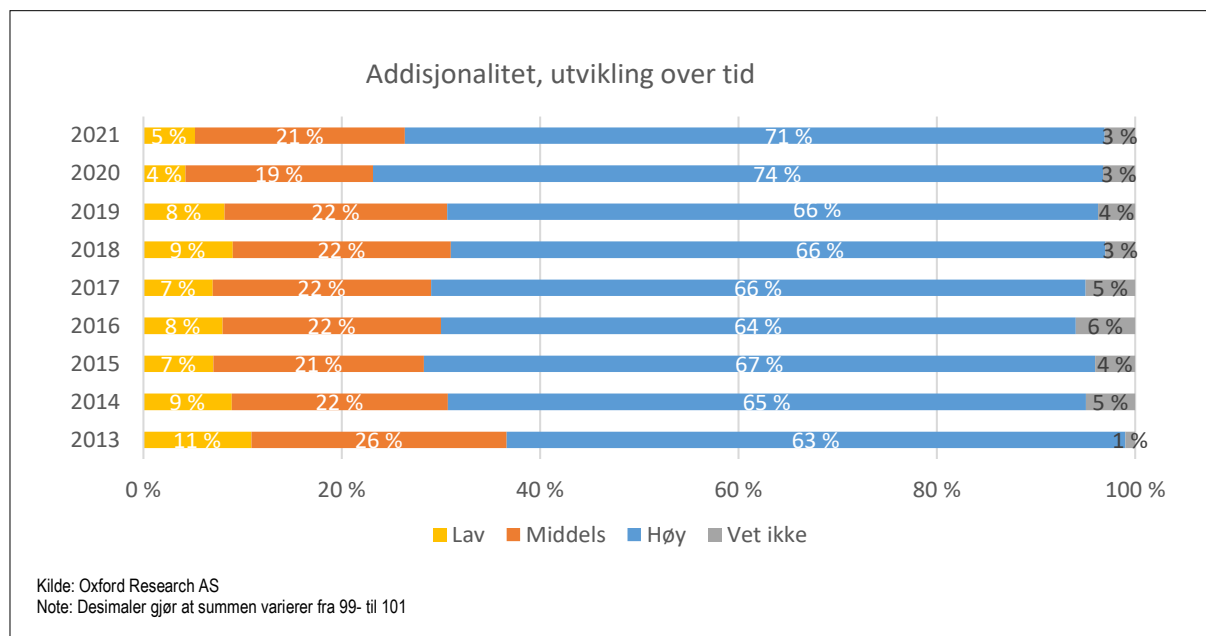
Andelen utviklingsprosesser med høy addisjonalitet er høyest for utviklingsprosesser støttet gjennom Bedriftsnettverk (97 prosent), Global Growth (89 prosent), Ekstraordinært innovasjonstilskudd (87 prosent) og Tilskudd – landsdekkende (87 prosent). Addisjonaliteten er lavest blant de som har mottatt Lavrisikolån (52 prosent) og Internasjonal markedsrådgivning (55 prosent). Som tidligere år skårer også de andre lavrisikolånene lavt her.

Som i foregående undersøkelser varierer addisjonaliteten lite mellom gründerbedrifter og etablerte bedrifter. Andelen utviklingsprosesser med høy addisjonalitet ligger på 72 prosent for gründerbedriftene (summen av middels og høy er 94 prosent), mens den også er på 73 prosent for de etablerte bedriftene (summen av middels og høy er 95 prosent).

6.1 Samlet addisjonalitet

I figuren under vises utviklingen i addisjonalitet fra 2013 til 2021. Frem til 2019-undersøkelsen har addisjonalitetsskåren vært svært lik mellom de ulike årgangene. I årets undersøkelse ligger den på det nest høyeste som har vært målt, bare overgått av 2020-årgangen.

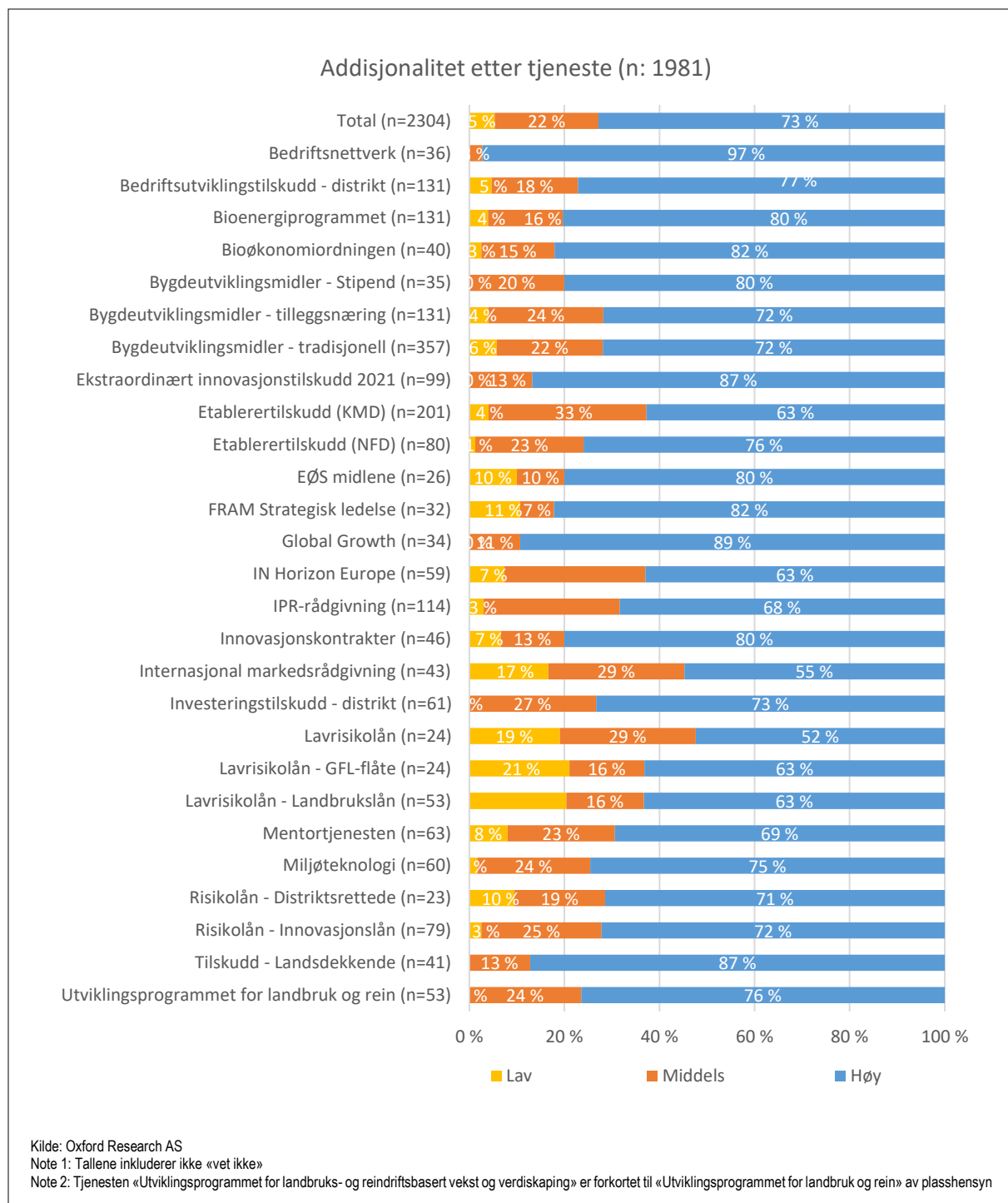
Figur 10: Addisjonalitet, utvikling over tid

Dersom man filtrer bort de som har svart «vet ikke» på addisjonalitetsspørsmålet, ligger andelen prosjekter med lav addisjonalitet på 5 prosent, andelen prosjekter med middels addisjonalitet på 22 prosent og andelen prosjekter med høy addisjonalitet på 73 prosent. Sammenlignet med 2020-kullet, innebærer det at andelen prosjekter med høy addisjonalitet har gått ned med tre prosentpoeng, mens andelen prosjekter med henholdsvis middels og høy addisjonalitet har økt med to og ett prosentpoeng.

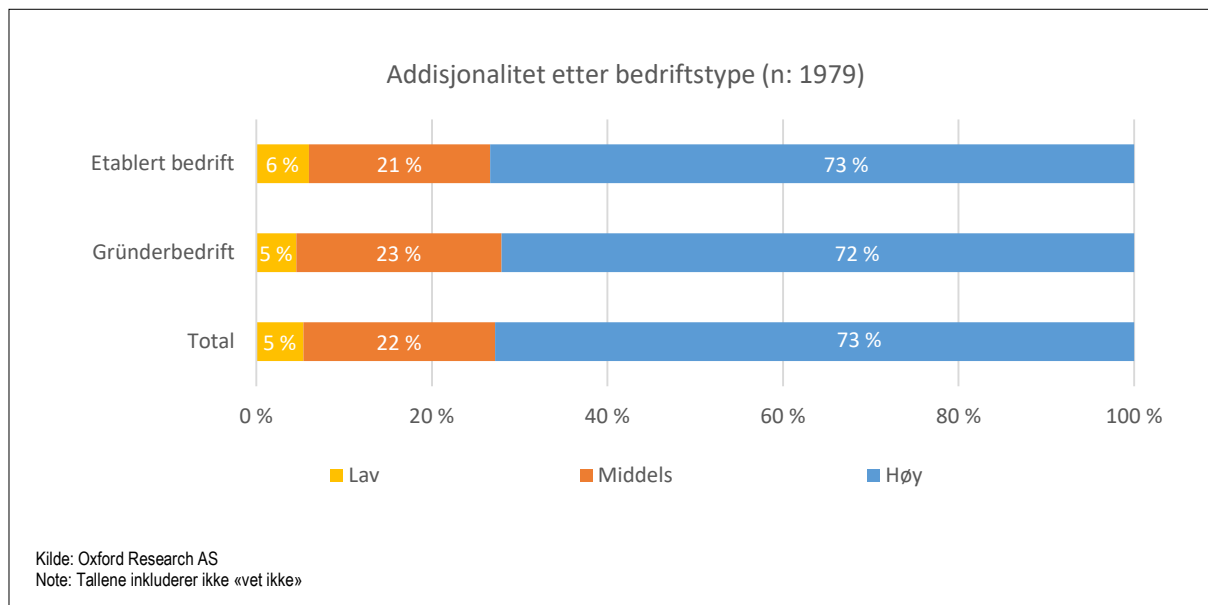
6.2 Addisjonalitet etter tjeneste

Figur 11: Addisjonalitet etter tjeneste

6.3 Addisjonalitet etter bedriftstype

Figur 12: Addisjonalitet etter bedriftstype

7. Bidrag til økt samarbeid

- Utviklingsprosessene har først og fremst ført til, eller vil føre til, økt samarbeid med kunder (74 prosent) og leverandører (74 prosent). Dette er de samme aktørene som også skåret høyest i de fem foregående Førundersøkelsene.
- I gjennomsnitt har utviklingsprosessene bidratt til eller forventes å bidra til økt samarbeid med 4,2 aktører. Dette er en reduksjon på 0,2 aktører fra 2020-årgangen.
- Gründerbedriftene vil eller har fått større samarbeidsbidrag enn de etablerte bedriftene. Dette er naturlig i og med at gründerbedriftene er i en oppbyggingsfase.

Samarbeid med andre aktører er viktig av flere grunner. Samarbeid kan bidra til at bedriftene får tilgang på nye eller påfyll av de mest sentrale ressursene, og gjennom det blir mer konkurransedyktige. Dette er blant annet knyttet til flere forhold:

- Samarbeid vil gi muligheter for å utvikle stordriftsfordeler (economies of scale) og utvikle samdriftsfordeler (economies of scope).²
- Samarbeid er med på å gi mindre bedrifter større løfteevne for å kunne investere i kunnskap og innovasjonsprosesser.
- Gjennom samarbeid vil en kunne tilby mer helhetlige og integrerte varer og tjenester. Dette vil gi muligheter for å dekke større leveranser/kontrakter, å komme inn på nye markeder eller dekke markeder som har en større geografisk utstrekning.
- Samarbeid vil kunne bidra til å gi større grad av legitimitet og leveringssikkerhet for kjøperne.
- Samarbeid kan gi mer tilgang til markedsinformasjon samt erfaringsutveksling som kan bidra til at en får nye impulser som kan bidra til videreutvikling.

Med alle disse forholdene i mente er det grunn til å se nærmere på om utviklingsprosessene fører til økt samarbeid som følge av Innovasjon Norges engasjement.

Resultatene fra Førundersøkelsen for 2021-årgangen (se kapittel 7.1) viser at utviklingsprosessene først og fremst har ført til eller vil føre til økt samarbeid med kunder (74 prosent, 82 prosent i 2020 og 75 prosent i 2019) og leverandører (74 prosent, 78 prosent i 2020 og 74 prosent i 2019). Utviklingsprosessene har minst betydning for samarbeid med frivillige organisasjoner (17 prosent, 16 prosent i 2020 og 14 prosent i 2019), konkurrenter (27 prosent, 23 prosent i 2020 og 25 prosent i 2019), forskningsinstitutter (31 prosent, 33 prosent i 2020 og 29 prosent i 2019) og universiteter og høyskoler (30 prosent, 31 prosent i 2020 og 30 prosent i 2019). Dette er de samme aktørene som har skåret høyest og lavest i de foregående Førundersøkelsene.

For å få et innblikk i utviklingsprosessenes totale bidrag til samarbeid, har vi også kartlagt hvor mange aktører utviklingsprosessene i gjennomsnitt vil eller har ført til økt samarbeid med (se kapittel 7.2.2). I gjennomsnitt har utviklingsprosessene bidratt til eller forventes å bidra til økt samarbeid med 4,2 aktører (4,4 aktører i 2020 og 4,1 aktører i 2019). Samarbeidsbidraget varierer sterk ut fra hvilken type tjeneste som er mottatt. Utviklingsprosessene vil eller har i størst grad bidratt til økt samarbeid for de som har fått støtte gjennom Bedriftsnettverk (6,3 aktører), Etablerertilskudd (NFD) (5,7 aktører), Miljøteknologi (5,5 aktører) og Tilskudd – Landsdekkende (5,5 aktører). Disse

² Tom Johnstad (2008). Bedriftsnettverk, regional utvikling og aksjonsforskning. Østlandsforskning. Regionale trender.

legger alle vekt på å stimulere til samarbeid. De tjenestene som i minst grad vil eller har bidratt til samarbeid, er Bioenergiprogrammet (2,3 aktører), Bygdeutviklingsmidler - tradisjonell (2,7 aktører), Lavrisikolån - Landbrukslån (2,8 aktører) og Lavrisikolån – GFL-flåte (2,8 aktører). Dette er tjenester som er innrettet mot realinvesteringer i landbruket, og det er dermed som forventet at de ikke bidrar like mye til nye samarbeidsrelasjoner. Denne typen tjenester har gjennomgående skåret lavt på denne indikatoren over tid.

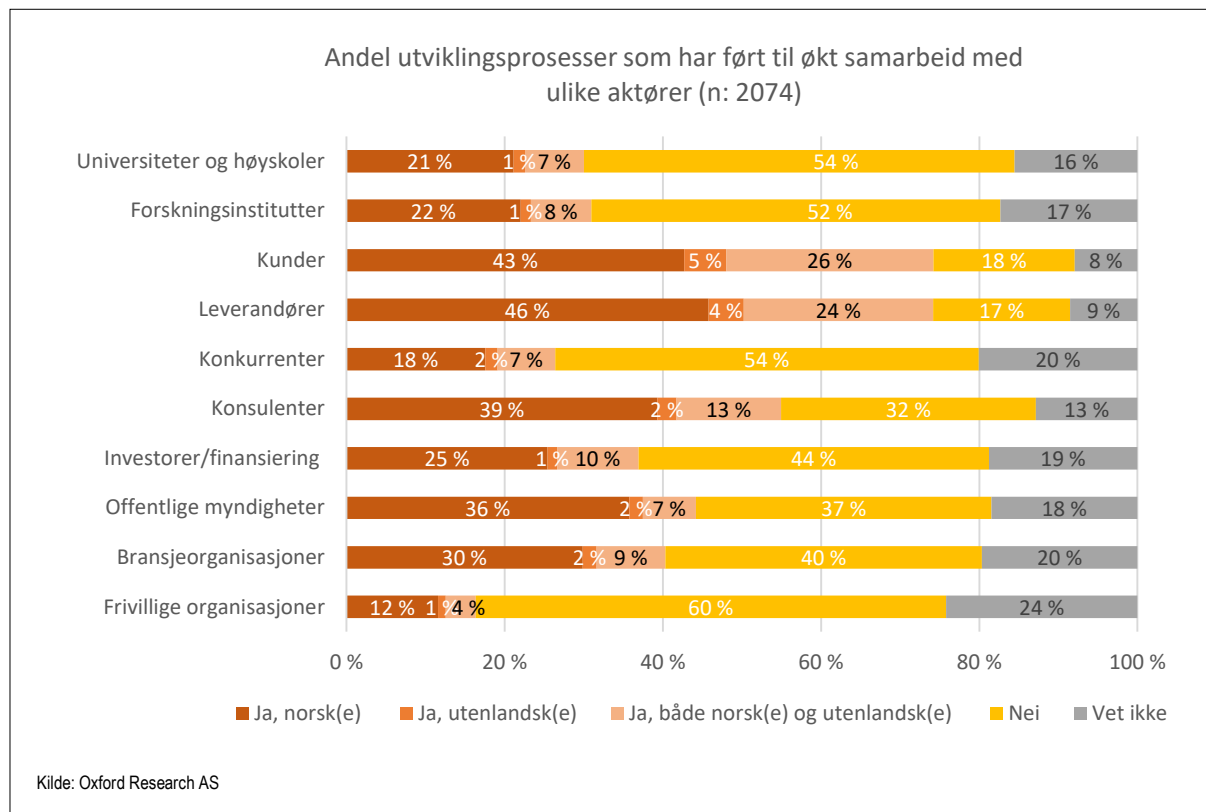
Vi har også kartlagt samarbeidsbidraget ut fra bedriftstype. Utviklingsprosessenes samarbeidsbidrag er høyere for gründerbedriftene for samtlige aktørtyper. Særlig er det en stor forskjell når det gjelder økt samarbeid med investorer og finansieringsmiljø (24 prosentpoeng), noe som også var tilfelle for de fire foregående årgangene. Dette gir indikasjoner på at Innovasjon Norge spiller en viktig rolle med tanke på å utløse finansieringsmuligheter for gründere og å være risikoavlastende.

Det er også en klar forskjell i det samlede samarbeidsbidraget mellom de to bedriftsgruppene. Gründerbedriftene vil eller har fått større samarbeidsbidrag (4,9 aktører, 5,0 aktører i 2020) enn de etablerte bedriftene (3,7 aktører, 3,8 aktører i 2020). En mulig forklaring på dette kan være at etablerte bedrifter allerede har et nettverk av samarbeidspartnere, mens gründerbedrifter er nye på markedet og har mindre erfaring generelt. Det innebærer at de trenger utvikling og tilførsel av kompetanse på mange forskjellige områder. En annen medvirkende årsak til at gründerbedriftene skårer høyere, kan være at det er en større andel tjenester blant de etablerte bedriftene som er rettet inn mot å realisere realinvesteringer. Realiseringen av slike vil i gjennomsnitt være mindre avhengig av samarbeid med mange aktører.

En annen dimensjon relatert til samarbeid, er hva som faktisk har vært det innholdsmessige fokuset i det. Det er fire områder som virksomhetene først og fremst har samarbeidet om: Teknologisamarbeid (42 prosent, 54 prosent i 2020), eksport eller salg av varer og tjenester (46 prosent, 50 prosent i 2020), kompetanseoverføring (47 prosent, 49 prosent i 2020) og leverandøravtale (38 prosent, 39 prosent i 2020). Dette er de samme områdene som har vært hyppigst nevnt i de to foregående Førundersøkelsene.

7.1 Samarbeid med ulike aktører

Figur 13: Økt samarbeid med ulike aktører

7.2 Samarbeid etter tjeneste

I dette delkapittelet presenteres hvor stor andel av de ulike tjenestene som samarbeider med de forskjellige aktørene samt hva som er det samlede samarbeidsbidraget for hver tjeneste for de 10 mulige aktørene.

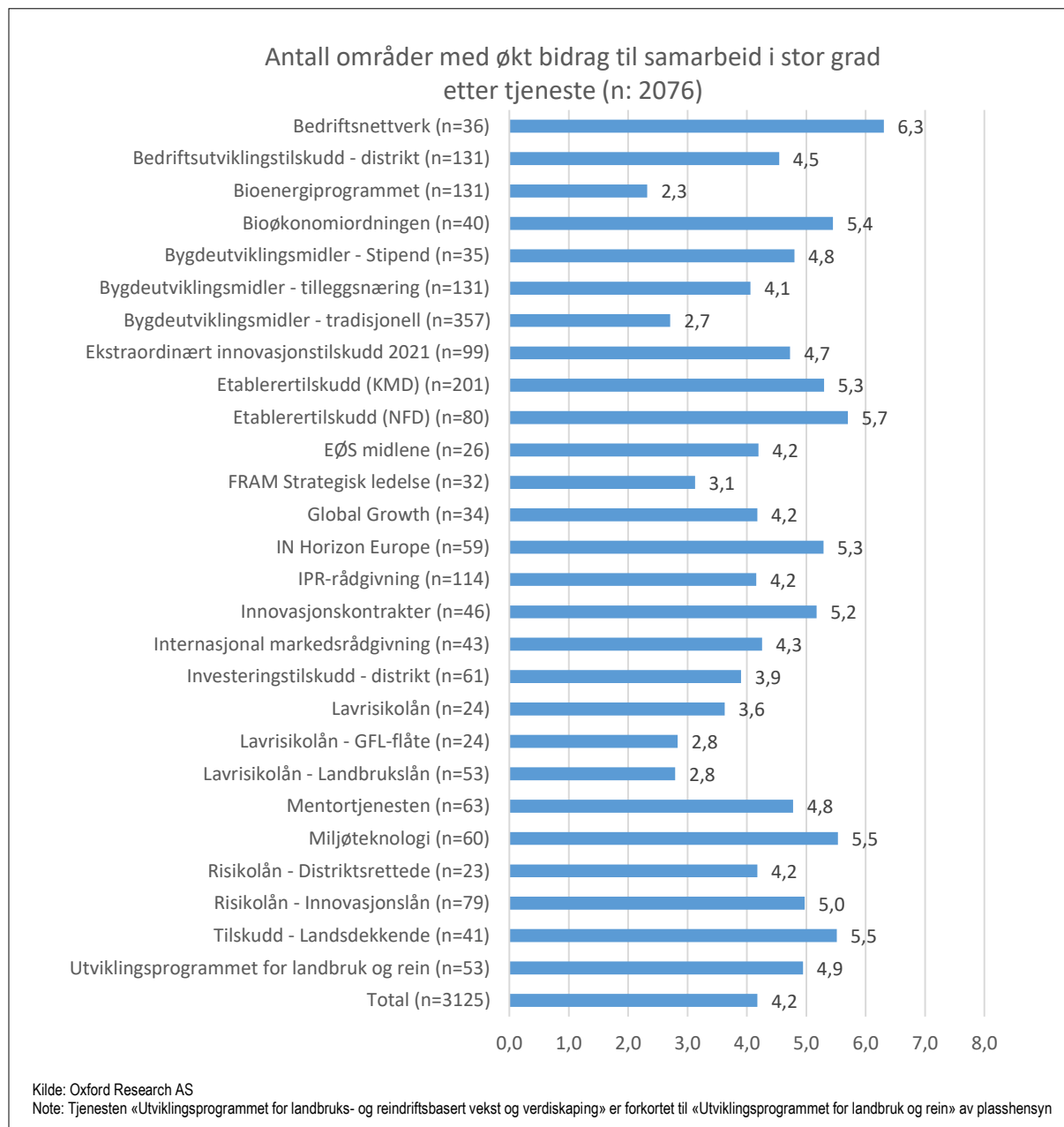
7.2.1 Samarbeid med de ulike aktørene

Tabell 14: Økt samarbeid med ulike aktører etter tjeneste

Andel utviklingsprosesser som har ført til økt samarbeid med ulike aktører etter tjeneste (n: 2076)										
	Universiteter og høyskoler	Forskningsinstitutter	Kunder	Leverandører	Konkurrenter	Konsulenter	Investorer/finansiering	Offentlige myndigheter	Bransjeorganisasjoner	Frivillige organisasjoner
Bedriftsnettverk (n=36)	61 %	58 %	89 %	81 %	56 %	81 %	33 %	78 %	61 %	33 %
Bedriftsutviklingstilskudd - distrikt (n=131)	31 %	29 %	76 %	78 %	32 %	67 %	28 %	50 %	42 %	21 %
Bioenergiprogrammet (n=131)	8 %	8 %	38 %	63 %	12 %	38 %	14 %	25 %	22 %	5 %
Bioøkonomiordningen (n=40)	43 %	70 %	80 %	90 %	33 %	73 %	50 %	50 %	48 %	10 %
Bygdeutviklingsmidler - Stipend (n=35)	23 %	29 %	86 %	77 %	51 %	71 %	11 %	60 %	43 %	29 %
Bygdeutviklingsmidler - tilleggsnæring (n=131)	10 %	16 %	84 %	77 %	48 %	47 %	10 %	49 %	48 %	25 %
Bygdeutviklingsmidler - tradisjonell (n=357)	5 %	10 %	43 %	67 %	17 %	41 %	24 %	32 %	29 %	4 %
Ekstraordinært innovasjonstilskudd 2021 (n=99)	46 %	43 %	90 %	81 %	12 %	70 %	45 %	43 %	39 %	9 %
Etablerertilskudd (KMD) (n=201)	45 %	40 %	92 %	81 %	28 %	65 %	61 %	50 %	51 %	17 %
Etablerertilskudd (NFD) (n=80)	50 %	56 %	96 %	81 %	26 %	69 %	66 %	54 %	51 %	20 %
EØS midlene (n=26)	48 %	48 %	87 %	65 %	17 %	43 %	43 %	48 %	48 %	26 %
FRAM Strategisk ledelse (n=32)	10 %	3 %	70 %	47 %	37 %	57 %	20 %	30 %	43 %	17 %
Global Growth (n=34)	43 %	46 %	82 %	71 %	39 %	61 %	36 %	57 %	46 %	25 %
IN Horizon Europe (n=59)	66 %	63 %	80 %	73 %	23 %	68 %	68 %	55 %	45 %	16 %
IPR-rådgivning (n=114)	43 %	45 %	77 %	72 %	25 %	52 %	45 %	47 %	44 %	21 %
Innovasjonskontrakter (n=46)	59 %	48 %	100 %	85 %	17 %	63 %	57 %	41 %	33 %	15 %
Internasjonal markedsrådgivning (n=43)	31 %	40 %	83 %	60 %	21 %	45 %	38 %	50 %	48 %	19 %
Investeringstilskudd - distrikt (n=61)	18 %	16 %	85 %	85 %	41 %	44 %	23 %	31 %	31 %	15 %
Lavrisikolån (n=24)	13 %	26 %	61 %	78 %	43 %	52 %	26 %	35 %	35 %	9 %
Lavrisikolån - GFL-flåte (n=24)	21 %	13 %	54 %	75 %	29 %	17 %	25 %	25 %	13 %	13 %
Lavrisikolån - Landbrukslån (n=53)	12 %	10 %	48 %	70 %	16 %	46 %	22 %	30 %	28 %	14 %
Mentortjenesten (n=63)	43 %	37 %	83 %	68 %	22 %	68 %	54 %	48 %	40 %	16 %
Miljøteknologi (n=60)	53 %	57 %	97 %	93 %	25 %	65 %	47 %	57 %	48 %	12 %
Risikolån - Distriktsrettede (n=23)	17 %	13 %	74 %	91 %	22 %	52 %	48 %	48 %	30 %	22 %
Risikolån - Innovasjonslån (n=79)	30 %	33 %	95 %	80 %	20 %	66 %	75 %	39 %	43 %	16 %
Tilskudd - Landsdekkende (n=41)	66 %	46 %	88 %	78 %	27 %	59 %	34 %	63 %	46 %	44 %
Utviklingsprogrammet for landbruk og rein (n=53)	28 %	36 %	83 %	77 %	38 %	66 %	15 %	58 %	64 %	28 %
Total (n=2076)	30 %	31 %	74 %	74 %	26 %	55 %	37 %	44 %	40 %	16 %
Kilde: Oxford Research AS										
Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»										

7.2.2 Samlet bidrag til samarbeid

Figur 14: Antall områder med økt samarbeid etter tjeneste

7.3 Samarbeid etter bedriftstype

I kapittel 7.3 gis det en oversikt over andelen gründere og etablerte bedrifter som samarbeider med de forskjellige aktørene samt det samlede samarbeidsbidraget (maksimal skår er 10 aktører).

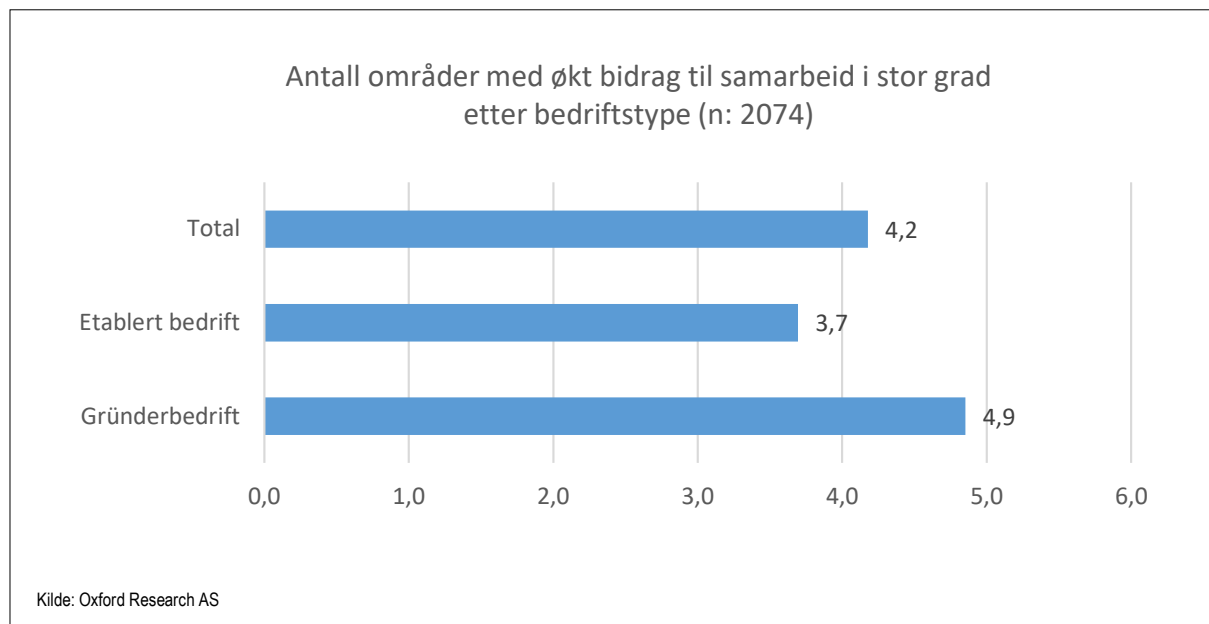
7.3.1 Samarbeid med de ulike aktørene

Tabell 15: Økt samarbeid med ulike aktører etter bedriftstype

Andel utviklingsprosesser som har ført til økt samarbeid med ulike aktører etter bedriftstype (n: 2074)										
	Universiteter og høyskoler	Forskningsinstitutter	Kunder	Leverandører	Konkurrenter	Konsulenter	Investorer/finansiering	Offentlige myndigheter	Bransjeorganisasjoner	Frivillige organisasjoner
Etablert bedrift	23 %	24 %	67 %	71 %	25 %	51 %	27 %	41 %	36 %	15 %
Gründerbedrift	39 %	40 %	84 %	78 %	28 %	61 %	51 %	49 %	46 %	19 %
Total	30 %	31 %	74 %	74 %	26 %	55 %	37 %	44 %	40 %	16 %
Kilde: Oxford Research AS										
Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»										

7.3.2 Samlet bidrag til samarbeid

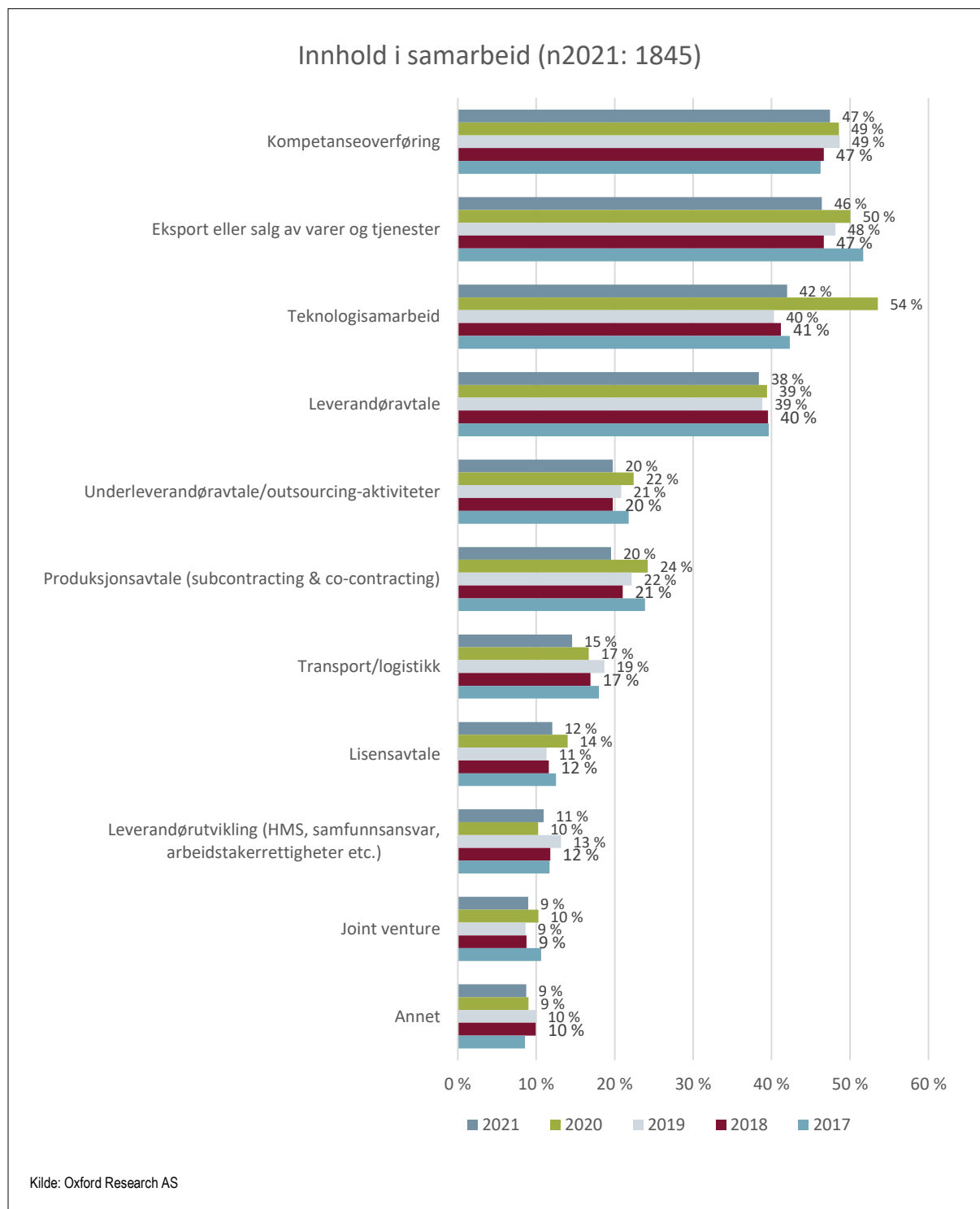
Figur 15: Antall områder med økt samarbeid etter bedriftstype

7.4 Innholdet i samarbeidet

Figuren under belyser det som har vært det innholdsmessige fokuset i samarbeidet. Sammenlignet med fjorårets undersøkelse, finner vi mindre endringer på de fleste områdene, unntatt teknologisamarbeid, som har sunket betraktelig. Vi registrerer en nedgang på 10 av 11 områder og oppgang på en av 11 områder.

Figur 16: Innholdet i samarbeidet

8. Bidrag til kompetanseheving

- Utviklingsprosessene vil eller har bidratt til økt kompetanse på 4,7 områder. Kompetansebidraget er langt større for gründerbedriftene enn de etablerte bedriftene.
- Det er flest bedrifter som rapporterer økt kompetanse om «utvikling av markeder» (56 prosent), «strategiprosesser og veivalg» (51 prosent) og «muligheter ved samarbeid og nettverk» (51 prosent).
- 35 prosent av utviklingsprosessene forventes å bidra til kompetansespredning utenfor virksomheten i stor grad. Dette er en nedgang på fem prosentpoeng sammenlignet med Førundersøkelsen 2020.

Kompetanseutvikling i bedriftene er en sentral målsetting for Innovasjon Norge. I Førundersøkelsen for 2021 har vi kartlagt kompetanseheving fra to perspektiver, kompetansen oppnådd gjennom utviklingsprosessen og spredning av den opparbeidede kompetansen til aktører utenfor egen virksomhet.

Vi har kartlagt kompetanseheving i utviklingsprosessene på 12 ulike områder. I tråd med de foregående Førundersøkelsene er det flest bedrifter som rapporterer økt kompetanse om «utvikling av markeder» (56 prosent, 66 prosent i 2020, 54 prosent i 2019, 55 prosent i 2018), «muligheter ved samarbeid og nettverk» (51 prosent, 57 prosent i 2020, 52 prosent i 2019, 54 prosent i 2018) og «strategiprosesser og veivalg» (51 prosent, 55 prosent i 2020, 48 prosent i 2019, 51 prosent i 2018). Kompetanseområdet som færrest rapporterer bidrag til, er «Eksport» med 28 prosent. Årets resultater samsvarer i stor grad med kompetanseresultatene i de siste Førundersøkelsene.

For å få et innblikk i utviklingsprosessenes totale bidrag til kompetanseutvikling, har vi også kartlagt hvor mange områder utviklingsprosessene i gjennomsnitt vil føre til eller har ført til økt kompetanse. I gjennomsnitt vil eller har utviklingsprosessene bidratt til økt kompetanse på 4,7 områder, som representerer en nedgang på 0,6 områder sammenlignet med Førundersøkelsen 2020. Årets resultater ligger på nivå med 2018- og 2019-kullene.

Det er Innovasjonskontrakter, Risikolån - Innovasjonslån og Etablerertilskudd (NFD) som overordnet oppgir størst bidrag til kompetanseheving på flest områder. Dersom vi utelukkende ser på kompetanseheving på internasjonale områder, er det tjenester som EØS-midlene, IN Horizon Europe, Miljøteknologi og Risikolån – Innovasjonslån som alle har høye bidrag der. Dersom vi ser på kompetanseheving på interne bedriftsforhold som «utvikling av organisasjon og ledelse i bedriften», «strategiprosesser og veivalg», «rekruttering og opplæring av ansatte» og «økonomi, budsjetter og økonomistyring», er det Mentortjenesten, Risikolån – Innovasjonslån, Innovasjonskontrakter, Etablerertilskudd (KMD) og Etableringstilskudd (NFD) som har de høyeste nivåene for de fire områdene samlet. Om vi bare ser på kompetanseområdene som handler om utvikling og innovasjon, er det Innovasjonskontrakter, Risikolån – Innovasjonslån, Ekstraordinært innovasjonstilskudd 2021, IN Horizon Europe som har høyest nivåer.

Tjenestene med lavest bidrag til kompetanseheving er – som i foregående års undersøkelser - Bioenergiprogrammet, Bygdeutviklingsmidler – tradisjonell, Lavrisikolån - GFL-flåte og Lavrisikolån – Landbrukslån.

Gründerbedriftene vil få eller har fått større kompetansebidrag (5,8 områder, 6,2 områder i 2020, 5,7 områder i 2019 og 2018) enn de etablerte bedriftene (3,9 områder, 4,6 områder i 2020, 3,7

områder i 2019 og 3,9 områder i 2018). Dette er naturlig i og med at gründerbedriftene er i en oppbyggingsfase. De vil da i større grad ha behov for kompetanseutvikling på mange områder. Gjennom å rette søkelys på kompetanseutvikling vil de styrke sin ressursbase og legge grunnlag for videre utvikling.

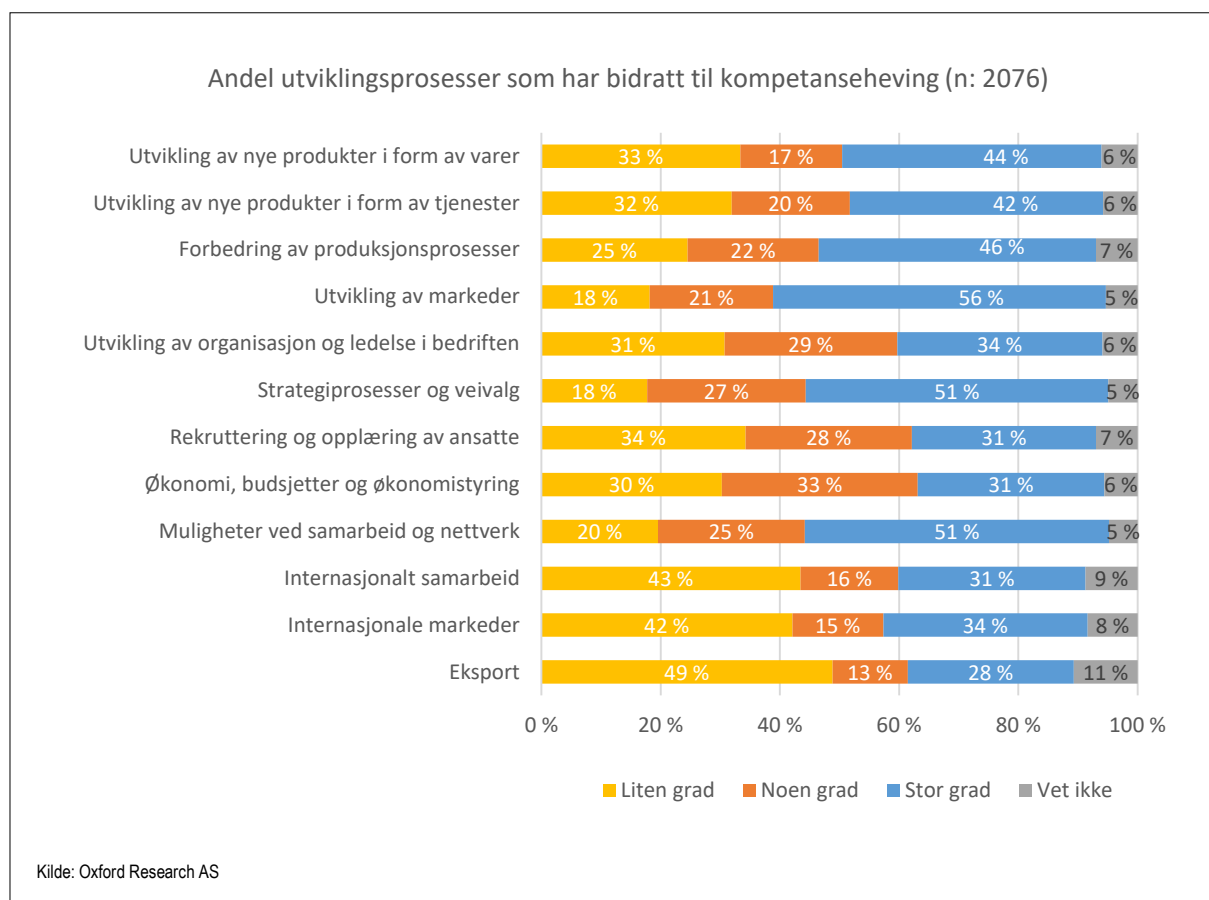
I tabellen under vises utviklingen i kompetansebidrag over tid. Når det gjelder andelen virksomheter som har fått ett eller flere kompetansebidrag gjennom prosjektet, viser tallene en reduksjon på fem prosentpoeng sammenlignet med 2019. Kompetansebidraget gikk svakt ned fra 4,8 i 2017 til 4,6 i 2019, for så å øke kraftig til 5,3 i 2020. I 2021 ligger kompetansebidraget på 4,7 områder. Vi gjør oppmerksom på at i det i 2017 ble gjort metodemessige endringer i kompetanseindikatoren, noe som gjør at det ikke er mulig med en direkte sammenligning av resultater med tidligere år.

Tabell 16: Kompetansebidrag

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	3,4	3,7	3,7	4,8	4,7	4,6	5,3	4,7
Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	89 %	89 %	85 %	82 %	85 %	83 %	88 %	83 %

8.1 Kompetanseheving på ulike områder

Figur 17: Andel utviklingsprosesser som har bidratt til kompetanseheving

8.2 Kompetanseheving etter tjeneste

I dette delkapittelet presenteres det hvor stor andel av tjenestene som i stor grad har eller vil føre til kompetanseheving på de ulike områdene samt hva som er det samlede kompetansebidraget.

8.2.1 Kompetanseheving på de ulike områdene

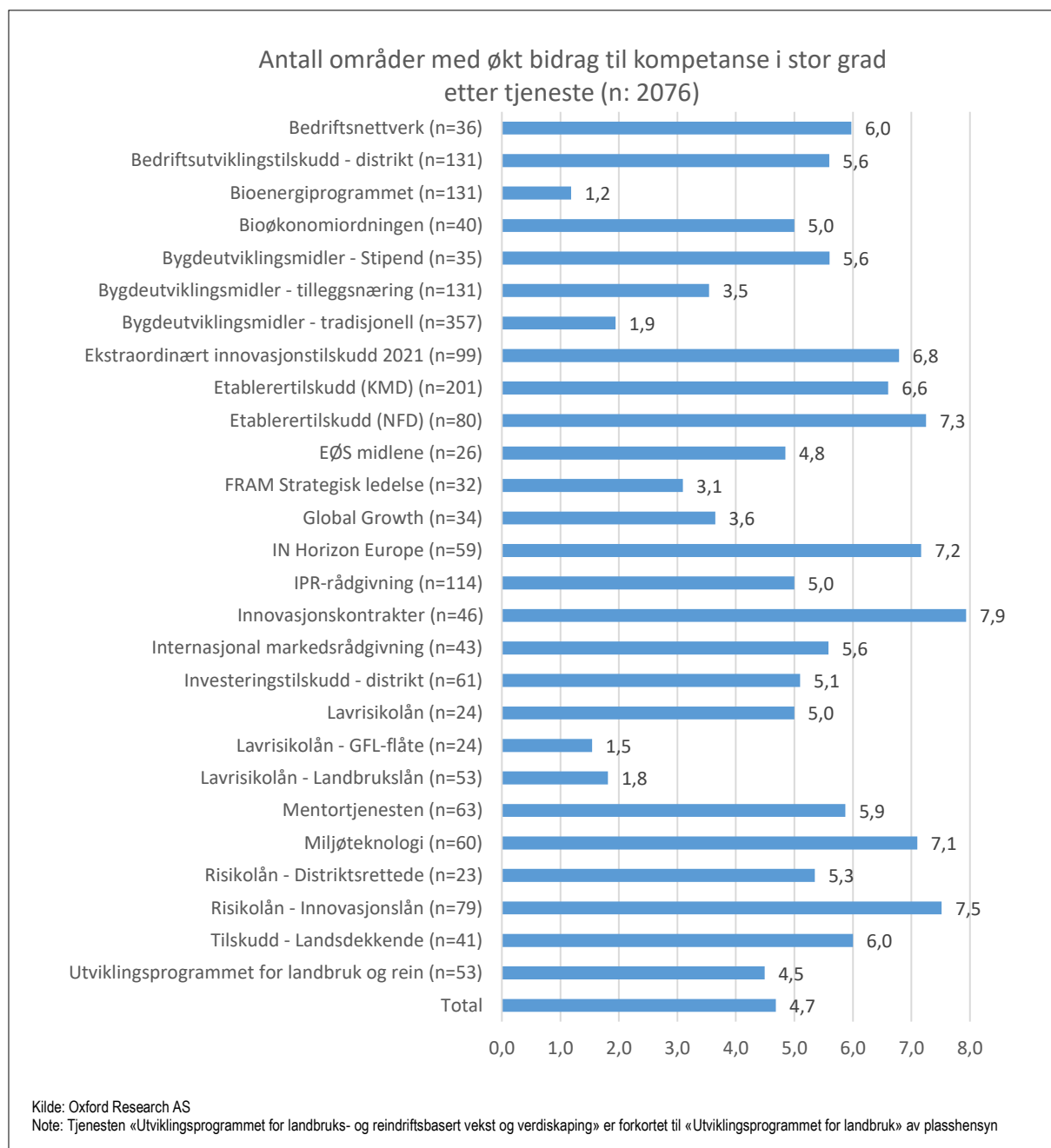
Tabell 17: Andel utviklingsprosesser som i stor grad vil eller har ført til økt kompetanse på de ulike områdene etter tjeneste

Andel utviklingsprosesser som i stor grad vil eller har ført til økt kompetanse på de ulike områdene etter tjeneste (n: 1915)												
	Utvikling av nye produkter i form av varer	Utvikling av nye produkter i form av tjenester	Forbedring av produksjonsprosesser	Utvikling av markeder	Utvikling av organisasjon og ledelse i bedriften	Strategiprosesser og veivalg	Rekruttering og opplæring av ansatte	Økonomi, budsjetter og økonomistyring	Muligheter ved samarbeid og nettverk	Internasjonalt samarbeid	Internasjonale markeder	Eksporert
Bedriftsnettverk (n=36)	48 %	79 %	53 %	69 %	38 %	69 %	26 %	15 %	89 %	43 %	54 %	44 %
Bedriftsutviklingstilskudd - distrikt (n=131)	43 %	58 %	52 %	74 %	46 %	59 %	40 %	33 %	67 %	42 %	42 %	30 %
Bioenergiprogrammet (n=131)	11 %	10 %	33 %	11 %	6 %	19 %	8 %	17 %	16 %	1 %	0 %	0 %
Bioøkonomiordningen (n=40)	61 %	39 %	68 %	69 %	42 %	59 %	35 %	19 %	61 %	30 %	42 %	31 %
Bygdeutviklingsmidler - Stipend (n=35)	67 %	76 %	50 %	71 %	53 %	80 %	29 %	63 %	77 %	3 %	7 %	3 %
Bygdeutviklingsmidler - tilleggsnæring (n=131)	58 %	37 %	54 %	60 %	24 %	36 %	21 %	36 %	50 %	5 %	4 %	3 %
Bygdeutviklingsmidler - tradisjonell (n=357)	18 %	9 %	56 %	17 %	13 %	29 %	19 %	27 %	16 %	2 %	2 %	2 %
Ekstraordinært innovasjonstilskudd 2021 (n=99)	72 %	70 %	52 %	81 %	42 %	65 %	42 %	33 %	66 %	52 %	64 %	54 %
Etablerertilskudd (KMD) (n=201)	66 %	68 %	49 %	79 %	47 %	72 %	40 %	43 %	79 %	59 %	61 %	47 %
Etablerertilskudd (NFD) (n=80)	63 %	75 %	59 %	88 %	52 %	77 %	40 %	42 %	71 %	59 %	66 %	62 %
EØS midlene (n=26)	48 %	59 %	50 %	62 %	29 %	32 %	23 %	23 %	70 %	70 %	64 %	43 %
FRAM Strategisk ledelse (n=32)	14 %	27 %	24 %	40 %	59 %	72 %	20 %	23 %	53 %	0 %	4 %	0 %
Global Growth (n=34)	33 %	42 %	19 %	69 %	41 %	59 %	22 %	16 %	48 %	44 %	44 %	42 %
IN Horizon Europe (n=59)	79 %	63 %	46 %	85 %	62 %	71 %	54 %	42 %	76 %	80 %	78 %	67 %
IPR-rådgivning (n=114)	58 %	56 %	43 %	67 %	40 %	66 %	34 %	35 %	63 %	48 %	51 %	44 %
Innovasjonskontrakter (n=46)	80 %	78 %	63 %	85 %	54 %	63 %	59 %	47 %	74 %	66 %	72 %	76 %
Internasjonal markedsrådgivning (n=43)	34 %	35 %	32 %	71 %	40 %	52 %	28 %	24 %	71 %	75 %	80 %	72 %
Investeringstilskudd - distrikt (n=61)	47 %	47 %	68 %	69 %	40 %	50 %	46 %	36 %	44 %	30 %	32 %	24 %
Lavrisikolån (n=24)	45 %	22 %	76 %	73 %	41 %	61 %	59 %	30 %	35 %	30 %	35 %	30 %
Lavrisikolån - GFL-flåte (n=24)	14 %	10 %	40 %	10 %	14 %	30 %	14 %	9 %	24 %	0 %	10 %	5 %
Lavrisikolån - Landbrukslån (n=53)	13 %	9 %	40 %	18 %	20 %	30 %	20 %	36 %	20 %	2 %	0 %	0 %
Mentortjenesten (n=63)	52 %	65 %	50 %	72 %	59 %	74 %	45 %	54 %	67 %	42 %	44 %	40 %
Miljøteknologi (n=60)	83 %	47 %	57 %	87 %	35 %	63 %	55 %	29 %	69 %	61 %	74 %	75 %
Risikolån - Distriktsrettede (n=23)	57 %	45 %	57 %	59 %	43 %	57 %	61 %	43 %	43 %	29 %	38 %	24 %
Risikolån - Innovasjonslån (n=79)	68 %	78 %	57 %	84 %	59 %	67 %	52 %	45 %	63 %	57 %	77 %	64 %
Tilskudd - Landsdekkende (n=41)	42 %	68 %	49 %	72 %	49 %	65 %	43 %	28 %	85 %	45 %	51 %	54 %
Utviklingsprogrammet for landbruk og rein (n=53)	54 %	37 %	49 %	65 %	41 %	64 %	36 %	38 %	63 %	17 %	13 %	11 %

Total (n=1915)	46 %	45 %	50 %	59 %	37 %	53 %	33 %	33 %	54 %	34 %	37 %	31 %
Kilde: Oxford Research AS												
Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»												

8.2.2 Samlet bidrag til kompetanseheving

Figur 18: Antall områder med bidrag til økt kompetanse etter tjeneste

8.3 Kompetanseheving etter bedriftstype

I kapittel 8.3 gis det en oversikt andelen gründere og etablerte bedrifter som vil eller har fått bidrag til økt kompetanse på de ulike områdene samt det samlede kompetansebidraget.

8.3.1 Kompetanseheving på de ulike områdene

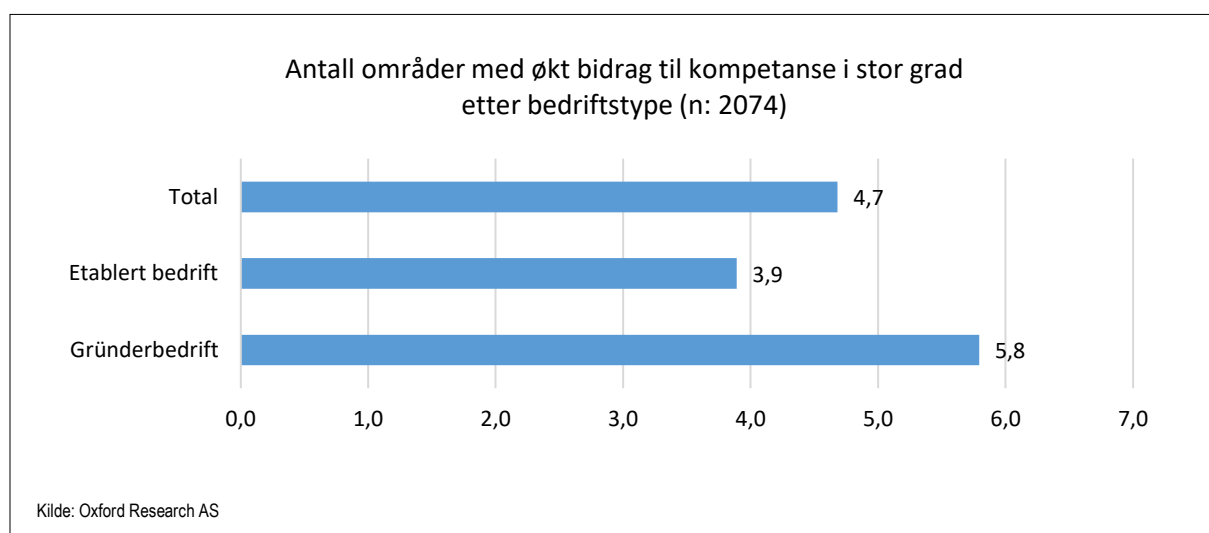
Tabell 18: Andel utviklingsprosesser som i stor grad vil eller har ført til økt kompetanse på de ulike områdene etter bedriftstype

Andel utviklingsprosesser som i stor grad vil eller har ført til økt kompetanse på de ulike områdene etter bedriftstype (n: 2130)												
	Utvikling av nye produkter i form av varer	Utvikling av nye produkter i form av tjenester	Forbedring av produksjonsprosesser	Utvikling av markeder	Utvikling av organisasjon og ledelse i bedriften	Strategiprosesser og veivalg	Rekruttering og opplæring av ansatte	Økonomi, budsjetter og økonomistyring	Muligheter ved samarbeid og nettverk	Internasjonal samarbeid	Internasjonale markeder	Eksport
Etablert bedrift	38 %	35 %	46 %	50 %	30 %	45 %	29 %	28 %	46 %	27 %	29 %	24 %
Gründerbedrift	58 %	58 %	55 %	72 %	46 %	66 %	39 %	41 %	65 %	45 %	49 %	41 %
Total	46 %	45 %	50 %	59 %	37 %	53 %	33 %	33 %	54 %	34 %	37 %	31 %

Kilde: Oxford Research AS
Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»

8.3.2 Samlet bidrag til kompetanseheving

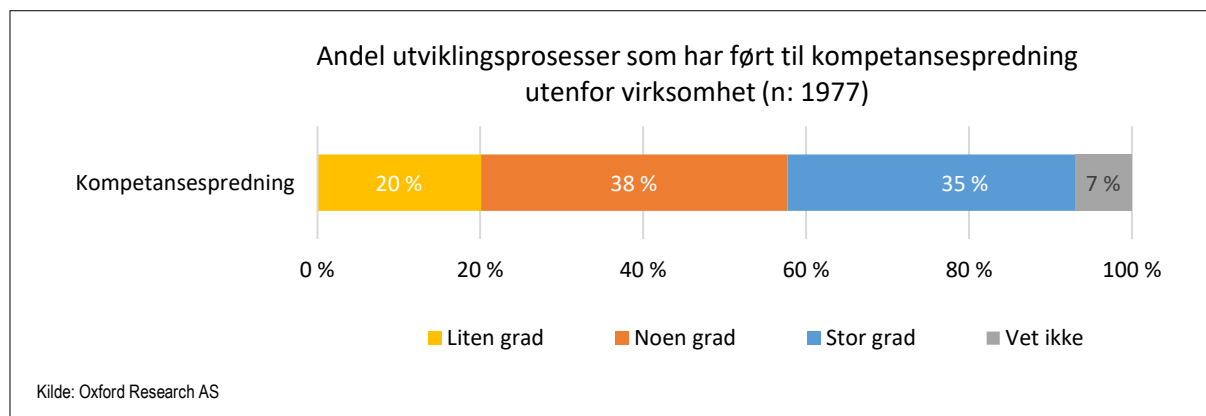
Figur 19: Antall områder med bidrag til økt kompetanse etter bedriftstype

8.4 Kompetansespredning

Utviklingsprosessene som er gjennomført med støtte fra Innovasjon Norge, kan potensielt ha positive effekter for andre aktører enn dem som gjennomfører dem. Vi har derfor undersøkt hvorvidt utviklingsprosessene forventes å bidra til kompetansespredning til andre aktører. Utviklingsprosessenes forventede effekter er vist i figuren under. Analysen avdekker at 35 prosent av utviklingsprosessene forventes å bidra til kompetansespredning utenfor egen virksomhet i stor grad. Dette er en nedgang på fem prosentpoeng sammenlignet med fjorårets Førundersøkelse.

Figur 20: Andel utviklingsprosesser som har ført til kompetansespredning utenfor egen virksomhet

I de neste figurene viser vi resultatene etter tjeneste og bedriftstype.

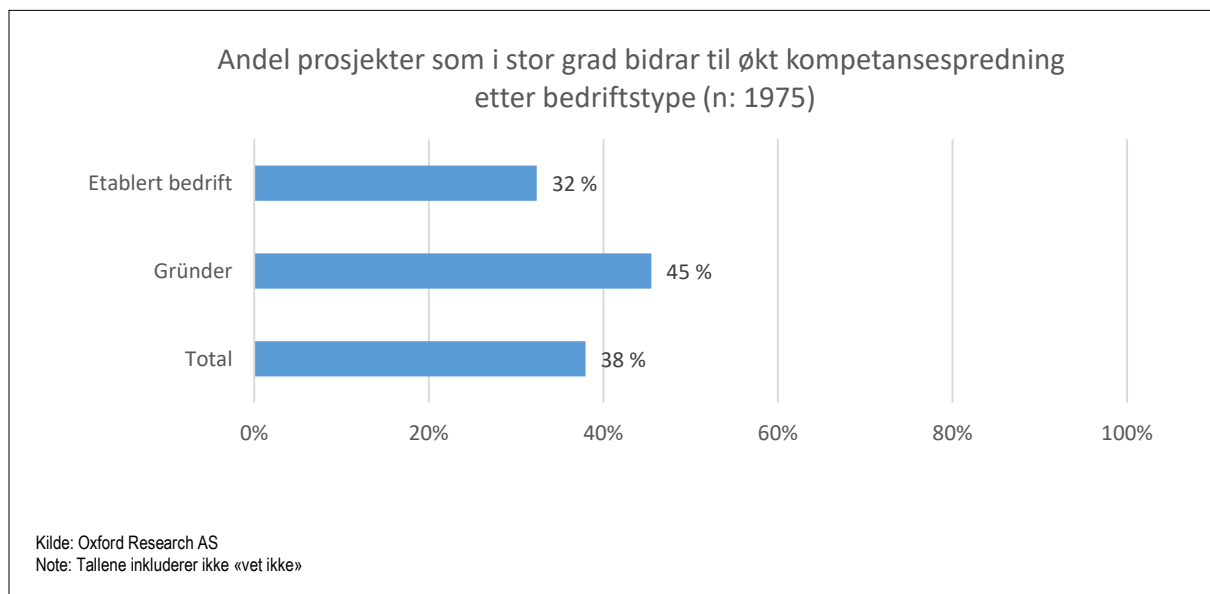
Vi finner at det er virksomheter som har fått støtte gjennom Bedriftsnettverk (69 prosent) og Tilskudd - Landsdekkende (77 prosent) som skårer høyest på denne indikatoren. Det er Lavrisikolån – Landbrukslån (7 prosent), Bygdeutviklingsmidler – tradisjonell (12 prosent) og Lavrisikolån (16 prosent) som har den laveste forventningen til kompetansespredning. Dette er ikke overraskende siden kompetansespredning er mindre relevant for disse tjenestene som hovedsakelig dreier seg om fysiske investeringer i faste anlegg, bygninger, maskiner, driftstilbehør, fiskefartøy, fiskeredskap mv.

Gründerbedrifter (45 prosent, 47 prosent i 2020) har høyere forventninger til kompetansespredning enn etablerte bedrifter (32 prosent, 37 prosent i 2020).

Figur 21: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt kompetansespredning etter tjeneste

Figur 22: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt kompetansespredning etter bedriftstype

9. Effekter på utvikling og innovasjon

- Andelen utviklingsprosesser som bidrar til innovasjon på ett eller flere hovedområder har sunket med ett prosentpoeng, fra 93 prosent i 2020 til 92 prosent i 2021.
- I gjennomsnitt vil eller har utviklingsprosessene bidratt til innovasjon på 5,0 områder, som er en markant nedgang fra 5,8 områder i 2020.
- Innovasjonsbidraget er, som i Førundersøkelsen 2020, størst for tjenestene Risikolån - Innovasjonslån og Innovasjonskontrakter.
- Utviklingsprosessene vil eller har i størst grad bidratt til utvikling av nye varer eller forbedring av eksisterende varer (70 prosent). Bidragene er også vesentlige for utvikling av nye tjenester eller forbedring av eksisterende tjenester (64 prosent) og utvikling av nye produksjonsprosesser eller effektivisering/forbedring av eksisterende produksjonsprosesser (57 prosent).
- Våre analyser viser også at det – som i fjorårets undersøkelse - er en tydelig forskjell i innovasjonsbidrag mellom gründerbedrifter og etablerte bedrifter. Gründerbedriftene har fått eller forventer å få større innovasjonsbidrag (på 6,2 områder, 6,8 områder i 2020, 6,1 områder i 2019, 5,6 områder i 2018, 5,5 områder i 2017) enn de etablerte bedriftene (på 4,1 områder, 5,0 områder i 2020, 3,9 områder i 2019, 3,8 områder i 2018, 3,9 områder i 2017).
- Bruken av mekanismer for å beskytte innovasjoner har blitt redusert 2020- til 2021-undersøkelsen for samtlige mekanismer. Reduksjonen ligger på 2 til 7 prosentpoeng, og samlet er bruken av beskyttelsesmekanismer også lavere enn i perioden fra 2017-2019.
- Andelen helt nye vare-, tjeneste- og prosessinnovasjoner har gått en del ned fra 2020 til 2021-årgangen, og resultatene er også svakt lavere enn for perioden fra 2017-2019.

Økt grad av samarbeid, kompetanseutvikling og endringer i måten bedriftene jobber på, kan føre til at bedriftene utvikler nye varer, tjenester, produksjonsprosesser samt markeds- og organisasjonsutvikling. I dette kapittelet ser vi nærmere på hva utviklingsprosessene har ført til eller forventes å bidra til når det gjelder innovasjon.

Utviklingsprosessene vil eller har i størst grad bidratt til utvikling av nye varer eller forbedring av eksisterende varer (70 prosent, 74 prosent i 2020, 71 prosent i 2019, 72 prosent i 2018, 73 prosent i 2017). Utviklingsprosessene vil eller har også gitt vesentlige bidrag til utvikling av nye tjenester eller forbedring av eksisterende tjenester (64 prosent, 71 prosent i 2020, 62 prosent i 2019, 66 prosent i 2018, 64 prosent i 2017), utvikling av nye produksjonsprosesser eller effektivisering/forbedring av eksisterende produksjonsprosesser (57 prosent, 58 prosent i 2020 og 2019, 57 prosent i 2018, 55 prosent i 2017), samt markedsutvikling og/eller endret markedsføring (55 prosent, 66 prosent i 2020, 56 prosent i 2019, 55 prosent i 2018, 57 prosent i 2017). Utviklingsprosessene vil eller har i minst grad ført til at virksomheten tar i bruk nye organisatoriske løsninger eller nye arbeidsrutiner/prosesser (48 prosent, 52 prosent i 2020, 49 prosent i 2019, 44 prosent i 2018, 45 prosent i 2016). Sammenlignet med 2020-kullet har det altså vært en negativ utvikling på alle hovedområdene for innovasjon, men resultatene ligger omtrent på nivå med 2018- og 2019-årgangene.

For å få en oversikt over utviklingsprosessenes totale bidrag til innovasjon, har vi også kartlagt hvor mange områder utviklingsprosessene i gjennomsnitt vil føre til eller har ført til økt innovasjon på (se kapittel 9.4). Utgangspunktet for dette er respondentenes svargivning på de 17 detaljerte inno-

vasjonsområdene som inngår i undersøkelsen. I gjennomsnitt har eller vil utviklingsprosessene bidra til innovasjon på 5,0 områder (5,8 områder i 2020, 4,8 områder i 2019, 4,7 områder i 2018, 4,6 områder i 2017). Innovasjonsbidraget varierer sterk ut fra hvilken type tjeneste som er mottatt. Utviklingsprosessene vil føre til eller har i størst grad ført til innovasjon for de som har fått støtte gjennom Innovasjonskontrakter (9,1 områder), for de som har mottatt Risikolån - Innovasjonslån (8,1 områder) og Etablerertilskudd (NFD) (7,9 områder), mens de i minst grad vil bidra til eller har bidratt for Lavrisikolån – Landbrukslån (1,9 områder), Lavrisikolån – GFL-flåte (1,5 områder) og Bioenergiprogrammet (0,9 områder). Den lave skåren kan forklares ut fra at disse tjenestene først og fremst gir støtte til investeringer i realkapital. Det er de samme tjeneste vi finner igjen på toppen og på bunnen av skalaen som i de foregående års undersøkelser.

Våre analyser viser også at det – som i fjorårets undersøkelse - er en tydelig forskjell i innovasjonsbidrag mellom gründerbedrifter og etablerte bedrifter. Gründerbedriftene har fått eller forventer å få større innovasjonsbidrag (på 6,2 områder, 6,6 områder i 2020, 6,1 områder i 2019, 5,6 områder i 2018, 5,5 områder i 2017) enn de etablerte bedriftene (på 4,1 områder, 5,0 områder i 2020, 3,9 områder i 2019, 3,8 områder i 2018, 3,9 områder i 2017). En mulig forklaring på dette kan være at de etablerte bedriftene i større grad har fått på plass en plattform for sin virksomhet, mens gründerbedriftene i større grad har et utviklingsbehov på mange områder.

Vi har også sett på hvordan innovasjonsbidraget har utviklet seg over tid. Som det vises i tabellen under, har andelen utviklingsprosesser som bidrar til innovasjon på ett eller flere hovedområder stort sett ligget på godt over 90 prosent i hele perioden. Fra 2020- til 2021-undersøkelsen sank innovasjonsbidraget fra 93 til 92 prosent. Det samlede bidraget til underområder for innovasjon har steget gjennom store deler av perioden. I årets undersøkelse er verdien 5.0 områder, noe som er en nedgang på 0.8 områder fra 2020-undersøkelsen. Resultatet er likevel det nest høyeste som er observert i perioden fra 204-2021.

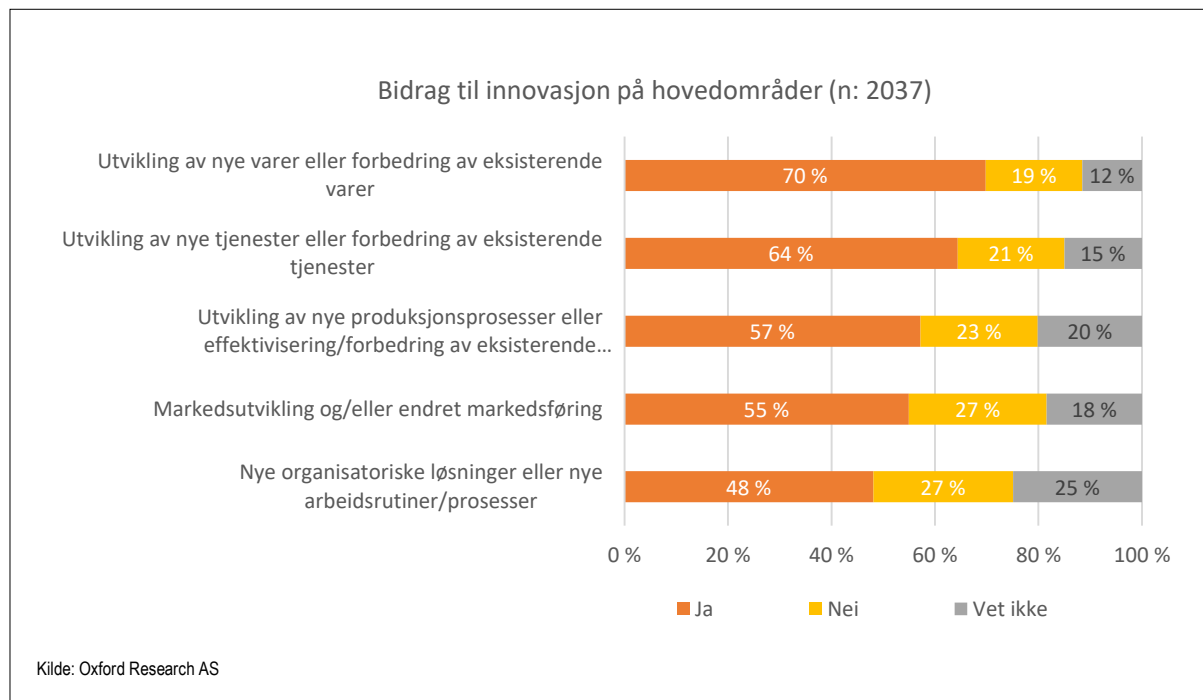
Tabell 19: Innovasjonsbidrag over tid

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	4,0	4,5	4,7	4,6	4,7	4,8	5,8	5,0
Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon på hovedområder	93 %	93 %	89 %	88 %	91 %	92 %	93 %	92 %

For utviklingsprosesser der en forventer eller har utviklet en ny vare, tjeneste eller produksjonsprosess, ble det kartlagt i hvilken grad en ville bruke forskjellige metoder for å beskytte det som ble utviklet (se kapittel 9.6). De to mest anvendte eller planlagt anvendte beskyttelsesmekanismene er Fortrolighetsavtaler (48 prosent, 55 prosent i 2020, 47 prosent i 2019, 49 prosent i 2018, 50 prosent i 2017) og Registrert varemerke (36 prosent, 38 prosent i 2020, 36 prosent i 2019, 37 prosent i 2018, 39 prosent i 2017) samt Hemmelighold (32 prosent, 38 prosent i 2020, 33 prosent i 2019, 35 prosent i 2018 og 34 prosent i 2017), mens Patent (21 prosent, 24 prosent i 2020, 23 prosent i 2019, 22 prosent i 2018, 26 prosent i 2017) og Registrert design (22 prosent, 23 prosent i 2020, 22 prosent i 2019, 23 prosent i 2018, 25 prosent i 2017) er de minst utbredte. Det er altså de mindre formelle beskyttelsesmekanismene som er mest utbredt.

9.1 Bidrag til innovasjon på hovedområder

Figur 23: Bidrag til innovasjon på hovedområder

Skåren har sunket på samtlige av de fem innovasjonsindikatorene fra 2020 til 2021, med den største nedgangen for markedsinnovasjon (fra 66 til 55 prosent). Andelen utviklingsprosesser som har ført til tjenesteinnovasjon har hatt en sterk økning (fra 71 til 92 prosent). Andelen utviklingsprosesser som ikke bidrar til innovasjon, har gått opp med ett prosentpoeng fra syv til åtte prosent.

Tabell 20: Andel som har gitt bidrag til innovasjon på hovedområder, utvikling over tid

Andel som har gitt bidrag til innovasjon på hovedområder, utvikling over tid (2021: n: 2037)						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Vareinnovasjon	69 %	73 %	72 %	71 %	74 %	70 %
Tjenesteinnovasjon	65 %	64 %	66 %	62 %	71 %	64 %
Prosessinnovasjon	53 %	55 %	57 %	58 %	58 %	57 %
Markedsinnovasjon	63 %	57 %	55 %	56 %	66 %	55 %
Organisatorisk innovasjon	33 %	45 %	44 %	49 %	52 %	48 %
Andel som ikke gir innovasjon	11 %	12 %	9 %	8 %	7 %	8 %

Kilde: Oxford Research AS
Note: Tallene inkluderer «vet ikke»

I tabellen under vises det hvordan bidraget til innovasjon har vært på de ulike hovedområdene for gründerbedrifter og etablerte bedrifter i perioden 2018 til 2021. Vi gjør oppmerksom på at de som har svart «vet ikke» ikke er med i beregningen, noe som gjør at tallene er forskjellig fra tabellen over. Jo større «Vet ikke»-andelene i tabellen over er, jo større blir forskjellene sammenlignet med andelen i tabellen under.

Med unntak av prosessinnovasjoner for gründerbedriftene, har bidraget sunket fra 2020 til 2021 for samtlige innovasjonstyper for både gründerbedrifter og etablerte bedrifter. For gründerbedriftene finner vi den største nedgangen for markedsinnovasjon (fra 85 prosent i 2020 til 80 prosent i 2021), mens for de etablerte bedriftene har markedsinnovasjon sunket med 12 prosentpoeng fra fjorårets undersøkelse (fra 70 prosent i 2020 til 58 prosent i 2021).

Tabell 21: Andel som har gitt bidrag til innovasjon, utvikling over tid etter bedriftstype

Andel som har gitt bidrag til innovasjon, utvikling over tid etter bedriftstype (n: 2037)								
	Gründerbedrifter				Etablerte bedrifter			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Vareinnovasjon	83 %	84 %	85 %	84 %	76 %	76 %	80 %	75 %
Tjenesteinnovasjon	82 %	84 %	87 %	83 %	70 %	66 %	77 %	70 %
Prosessinnovasjon	68 %	71 %	69 %	73 %	71 %	71 %	72 %	70 %
Markedsinnovasjon	78 %	82 %	85 %	80 %	52 %	58 %	70 %	58 %
Organisatorisk innovasjon	56 %	66 %	71 %	70 %	54 %	62 %	63 %	60 %

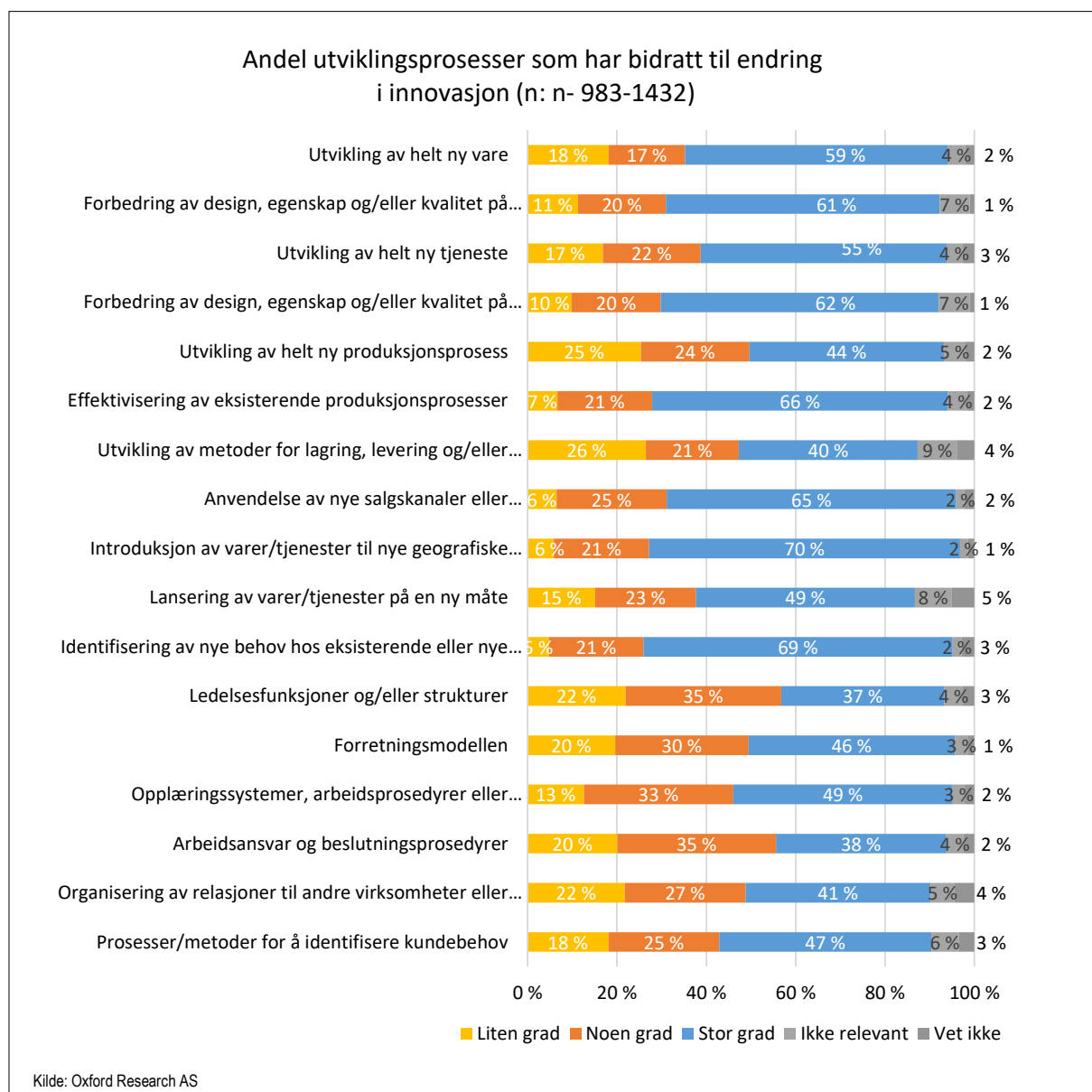
Kilde: Oxford Research AS

Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»

9.2 Bidrag til innovasjon på underkategorier

For hvert av de fem hovedområdene for innovasjon er det stilt mer detaljerte spørsmål knyttet til ulike underkategorier. Resultatene på disse vises i neste figur.

Figur 24: Andel utviklingsprosesser som har bidratt til endring i innovasjon

9.3 Innovasjonsbidrag etter tjeneste

I de to neste tabellene vises det hvor stor andel av utviklingsprosessene som i stor grad vil eller har bidratt til utvikling og forbedring innenfor ulike områder. Resultatene viser at det er stor variasjon mellom tjenestene.

Tabell 22: Andel utviklingsprosesser som i stor grad vil eller har bidratt til vare-, tjeneste-, prosess- og markedsinnovasjon etter tjeneste

Andel utviklingsprosesser som i stor grad vil eller har bidratt til vare-, tjeneste-, prosess- og markedsinnovasjon etter tjeneste (n: 1343)											
	Utvikling av helt ny vare	Forbedring av design, egenskap og/eller kvalitet på eksisterende vare	Utvikling av helt ny tjeneste	Forbedring av design, egenskap og/eller kvalitet på eksisterende tjeneste	Utvikling av helt ny produksjonsprosess	Effektivisering av eksisterende produksjonsprosesser	Utvikling av metoder for lagring, levering og/eller distribusjon	Anvendelse av nye salgskanaler eller markedsføringsmetoder	Introduksjon av varer/tjenester til nye geografiske markeder	Lansering av varer/tjenester på en ny måte (f.eks. ny design eller innpakning)	Identifisering av nye behov hos eksisterende eller nye kunder
Bedriftsnettverk (n=36)	50 %	71 %	59 %	81 %	67 %	76 %	76 %	85 %	77 %	65 %	75 %
Bedriftsutviklingstilskudd - distrikt (n=131)	83 %	75 %	62 %	83 %	61 %	71 %	53 %	74 %	69 %	63 %	75 %
Bioenergiprogrammet (n=131)	23 %	37 %	24 %	42 %	13 %	41 %	29 %	31 %	15 %		25 %
Bioøkonomiordningen (n=40)	58 %	72 %	64 %	52 %	62 %	63 %	45 %	41 %	57 %	32 %	73 %
Bygdeutviklingsmidler - Stipend (n=35)	74 %	65 %	40 %	56 %	46 %	38 %	64 %	69 %	57 %	75 %	81 %
Bygdeutviklingsmidler - tilleggsnæring (n=131)	58 %	57 %	40 %	59 %	43 %	71 %	59 %	61 %	57 %	46 %	53 %
Bygdeutviklingsmidler - tradisjonell (n=357)	17 %	45 %	11 %	40 %	19 %	74 %	31 %	53 %	41 %	41 %	39 %
Ekstraordinært innovasjonstilskudd 2021 (n=99)	85 %	70 %	76 %	72 %	64 %	74 %	63 %	70 %	79 %	56 %	84 %
Etablerertilskudd (KMD) (n=201)	82 %	69 %	80 %	69 %	67 %	60 %	46 %	72 %	77 %	59 %	85 %
Etablerertilskudd (NFD) (n=80)	83 %	84 %	87 %	83 %	64 %	69 %	73 %	70 %	79 %	70 %	87 %
EØS midlene (n=26)	71 %	79 %	53 %	73 %	58 %	69 %	60 %	62 %	73 %	50 %	73 %
FRAM Strategisk ledelse (n=32)	58 %	77 %	21 %	57 %	17 %	58 %	27 %	46 %	8 %	40 %	50 %
Global Growth (n=34)	39 %	67 %	35 %	41 %	20 %	33 %	44 %	48 %	55 %	43 %	50 %
IN Horizon Europe (n=59)	86 %	74 %	83 %	76 %	86 %	66 %	57 %	73 %	78 %	54 %	80 %
IPR-rådgivning (n=114)	86 %	74 %	77 %	75 %	56 %	83 %	42 %	72 %	83 %	59 %	78 %
Innovasjonskontrakter (n=46)	90 %	74 %	91 %	82 %	76 %	79 %	50 %	73 %	80 %	59 %	90 %
Internasjonal markedsrådgivning (n=43)	46 %	64 %	56 %	58 %	59 %	88 %	63 %	70 %	87 %	53 %	68 %
Investeringstilskudd - distrikt (n=61)	51 %	78 %	60 %	80 %	50 %	90 %	39 %	58 %	57 %	62 %	58 %
Lavrisikolån (n=24)	33 %	89 %	27 %	70 %	53 %	93 %	36 %	75 %	69 %	73 %	92 %
Lavrisikolån - GFL-flåte (n=24)	23 %	46 %	11 %	56 %	38 %	56 %	44 %				
Lavrisikolån - Landbrukslån (n=53)	17 %	46 %	26 %	28 %	20 %	75 %	14 %	17 %	17 %	20 %	50 %
Mentortjenesten (n=63)	76 %	70 %	69 %	78 %	65 %	60 %	45 %	67 %	67 %	64 %	69 %
Miljøteknologi (n=60)	89 %	75 %	83 %	72 %	66 %	74 %	52 %	73 %	75 %	51 %	67 %
Risikolån - Distriktsrettede (n=23)	65 %	63 %	40 %	54 %	44 %	71 %	50 %	64 %	73 %	47 %	47 %

Innovasjon Norges kundeeffektundersøkelse 2021 - Førundersøkelsen

Risikolån - Innovasjonslån (n=79)	80 %	83 %	70 %	83 %	55 %	74 %	62 %	75 %	85 %	63 %	79 %
Tilskudd - Landsdekkende (n=41)	74 %	83 %	74 %	91 %	59 %	67 %	39 %	62 %	86 %	70 %	79 %
Utviklingsprogrammet for land- bruk og rein (n=53)	64 %	67 %	48 %	64 %	45 %	70 %	55 %	67 %	64 %	54 %	58 %
Total (n=2304)	62 %	66 %	59 %	68 %	47 %	70 %	46 %	68 %	72 %	57 %	73 %
Kilde: Oxford Research AS. Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»											

Tabell 23: Andel utviklingsprosesser som i stor grad vil eller har bidratt til organisatorisk innovasjon etter tjeneste

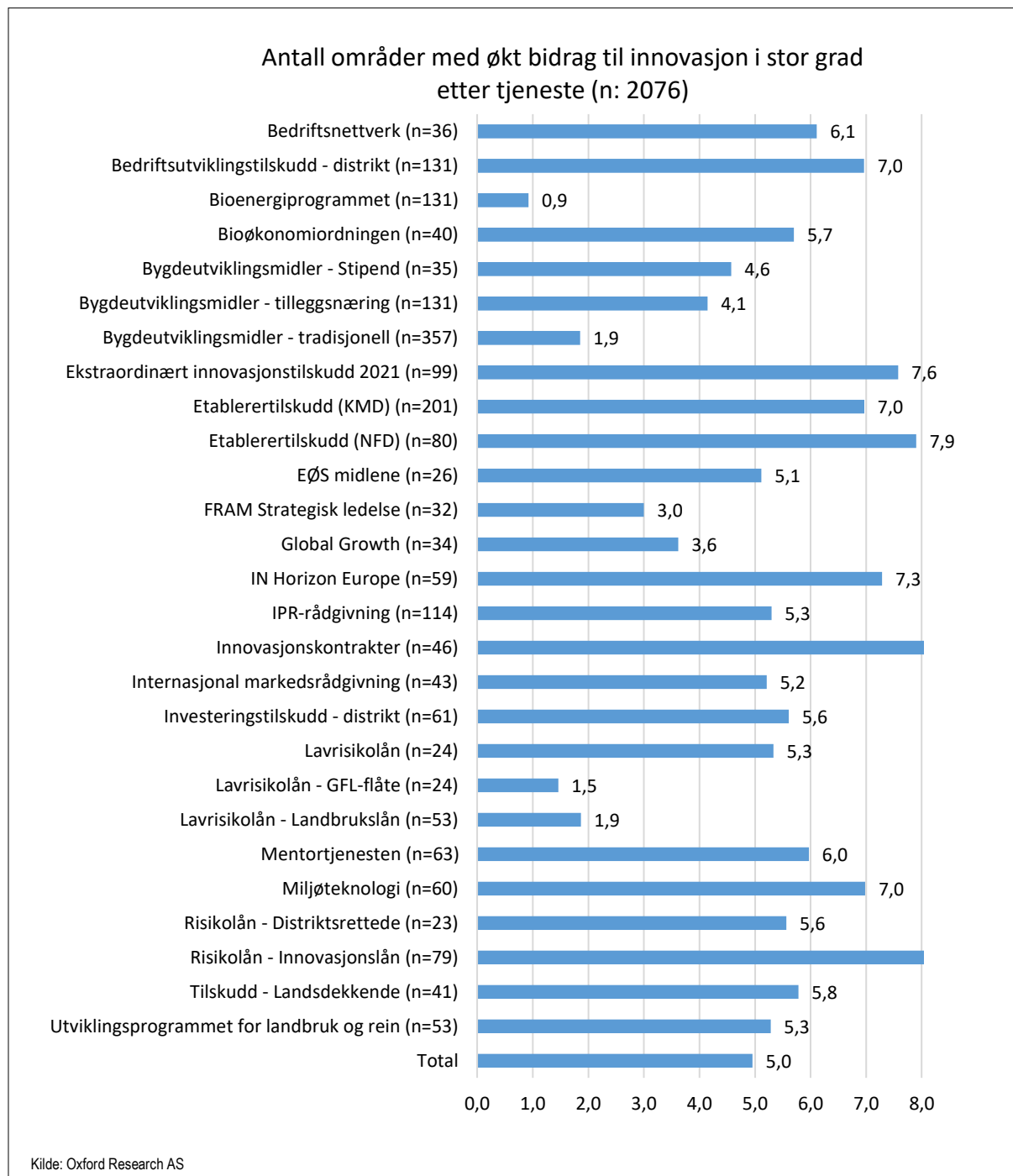
Andel utviklingsprosesser som i stor grad vil eller har bidratt til organisatorisk innovasjon etter tjeneste (n: 1343)						
	Ledelsesfunksjoner og/eller strukturer	Forretningsmodellen	Opplæringsystemer, arbeidsprosedyrer eller kvalitetssikring	Arbeidsansvar og beslutningsprosedyrer	Organisering av relasjoner til andre virksomheter eller offentlige institusjoner	Prosesser/metoder for å identifisere kundebehov
Bedriftsnettverk (n=36)	50 %	71 %	59 %	81 %	67 %	76 %
Bedriftsutviklingstilskudd - distrikt (n=131)	83 %	75 %	62 %	83 %	61 %	71 %
Bioenergiprogrammet (n=131)	23 %	37 %	24 %	42 %	13 %	41 %
Bioøkonomiordningen (n=40)	58 %	72 %	64 %	52 %	62 %	63 %
Bygdeutviklingsmidler - Stipend (n=35)	74 %	65 %	40 %	56 %	46 %	38 %
Bygdeutviklingsmidler - tilleggsnæring (n=131)	58 %	57 %	40 %	59 %	43 %	71 %
Bygdeutviklingsmidler - tradisjonell (n=357)	17 %	45 %	11 %	40 %	19 %	74 %
Ekstraordinært innovasjonstilskudd 2021 (n=99)	85 %	70 %	76 %	72 %	64 %	74 %
Etablerertilskudd (KMD) (n=201)	82 %	69 %	80 %	69 %	67 %	60 %
Etablerertilskudd (NFD) (n=80)	83 %	84 %	87 %	83 %	64 %	69 %
EØS midlene (n=26)	71 %	79 %	53 %	73 %	58 %	69 %
FRAM Strategisk ledelse (n=32)	58 %	77 %	21 %	57 %	17 %	58 %
Global Growth (n=34)	39 %	67 %	35 %	41 %	20 %	33 %
IN Horizon Europe (n=59)	86 %	74 %	83 %	76 %	86 %	66 %
IPR-rådgivning (n=114)	86 %	74 %	77 %	75 %	56 %	83 %
Innovasjonskontrakter (n=46)	90 %	74 %	91 %	82 %	76 %	79 %
Internasjonal markedsrådgivning (n=43)	46 %	64 %	56 %	58 %	59 %	88 %
Investeringstilskudd - distrikt (n=61)	51 %	78 %	60 %	80 %	50 %	90 %
Lavrisikolån (n=24)	33 %	89 %	27 %	70 %	53 %	93 %
Lavrisikolån - GFL-flåte (n=24)	23 %	46 %	11 %	56 %	38 %	56 %
Lavrisikolån - Landbrukslån (n=53)	17 %	46 %	26 %	28 %	20 %	75 %
Mentortjenesten (n=63)	76 %	70 %	69 %	78 %	65 %	60 %
Miljøteknologi (n=60)	89 %	75 %	83 %	72 %	66 %	74 %
Risikolån - Distriktsrettede (n=23)	65 %	63 %	40 %	54 %	44 %	71 %
Risikolån - Innovasjonslån (n=79)	80 %	83 %	70 %	83 %	55 %	74 %
Tilskudd - Landsdekkende (n=41)	74 %	83 %	74 %	91 %	59 %	67 %
Utviklingsprogrammet for landbruk og rein (n=53)	64 %	67 %	48 %	64 %	45 %	70 %
Total (n=2304)	62 %	66 %	59 %	68 %	47 %	70 %
Kilde: Oxford Research AS. Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»						

9.4 Samlet bidrag til innovasjon

I de tre neste figurene vises utviklingsprosessenes samlede bidrag til innovasjon på de ulike indikatorene. Vi ser både på bidraget etter tjeneste og bedriftstype.

9.4.1 Samlet bidrag til innovasjon etter tjeneste

Figur 25: Antall områder med økt innovasjon i stor grad etter tjeneste

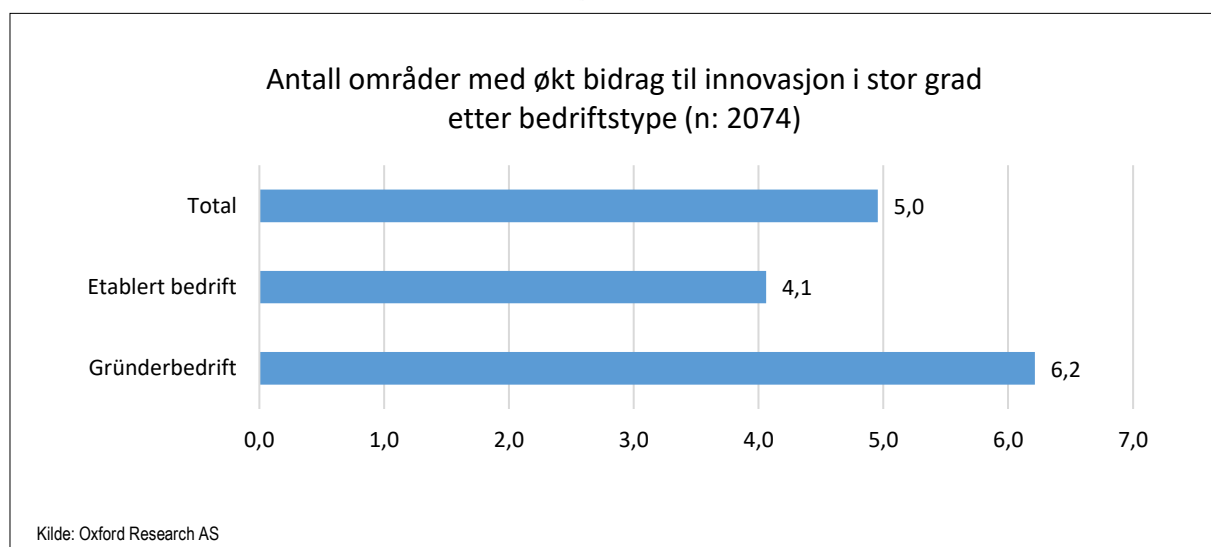

9.4.2 Samlet bidrag til innovasjon etter bedriftstype

Tabell 24: Andel utviklingsprosesser som i stor grad vil eller har bidratt til utvikling og forbedring innenfor ulike områder etter bedriftstype

Andel utviklingsprosesser som i stor grad vil eller har bidratt til utvikling og forbedring innenfor ulike områder etter bedriftstype (n: 1483-2243)			
	Etablerte bedrifter	Gründerbedrifter	Total
Utvikling av helt ny vare	52 %	75 %	63 %
Forbedring av design, egenskap og/eller kvalitet på eksisterende vare	63 %	71 %	66 %
Utvikling av helt ny tjeneste	49 %	69 %	59 %
Forbedring av design, egenskap og/eller kvalitet på eksisterende tjeneste	64 %	72 %	68 %
Utvikling av helt ny produksjonsprosess	38 %	58 %	47 %
Effektivisering av eksisterende produksjonsprosesser	70 %	71 %	70 %
Utvikling av metoder for lagring, levering og/eller distribusjon	42 %	51 %	46 %
Anvendelse av nye salgskanaler eller markedsføringsmetoder	64 %	71 %	68 %
Introduksjon av varer/tjenester til nye geografiske markeder	66 %	77 %	72 %
Lansering av varer/tjenester på en ny måte (f.eks. ny design eller innpakning)	53 %	61 %	57 %
Identifisering av nye behov hos eksisterende eller nye kunder	66 %	79 %	73 %
Ledelsesfunksjoner og/eller strukturer	32 %	48 %	39 %
Forretningsmodellen	38 %	61 %	48 %
Opplæringssystemer, arbeidsprosedyrer eller kvalitetsstyring	47 %	58 %	52 %
Arbeidsansvar og beslutningsprosedyrer	36 %	47 %	41 %
Organisering av relasjoner til andre virksomheter eller offentlige institusjoner	36 %	58 %	46 %
Prosesser/metoder for å identifisere kundebehov	42 %	65 %	52 %
Kilde: Oxford Research AS Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»			

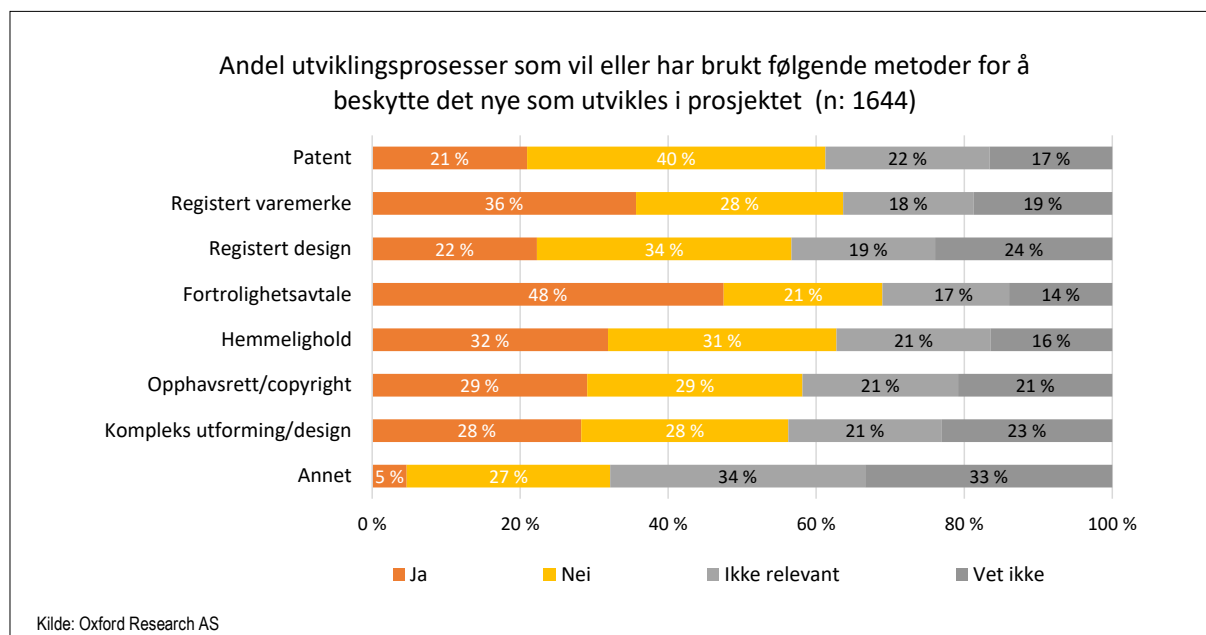
Figur 26: Antall områder med økt innovasjon i stor grad etter bedriftstype

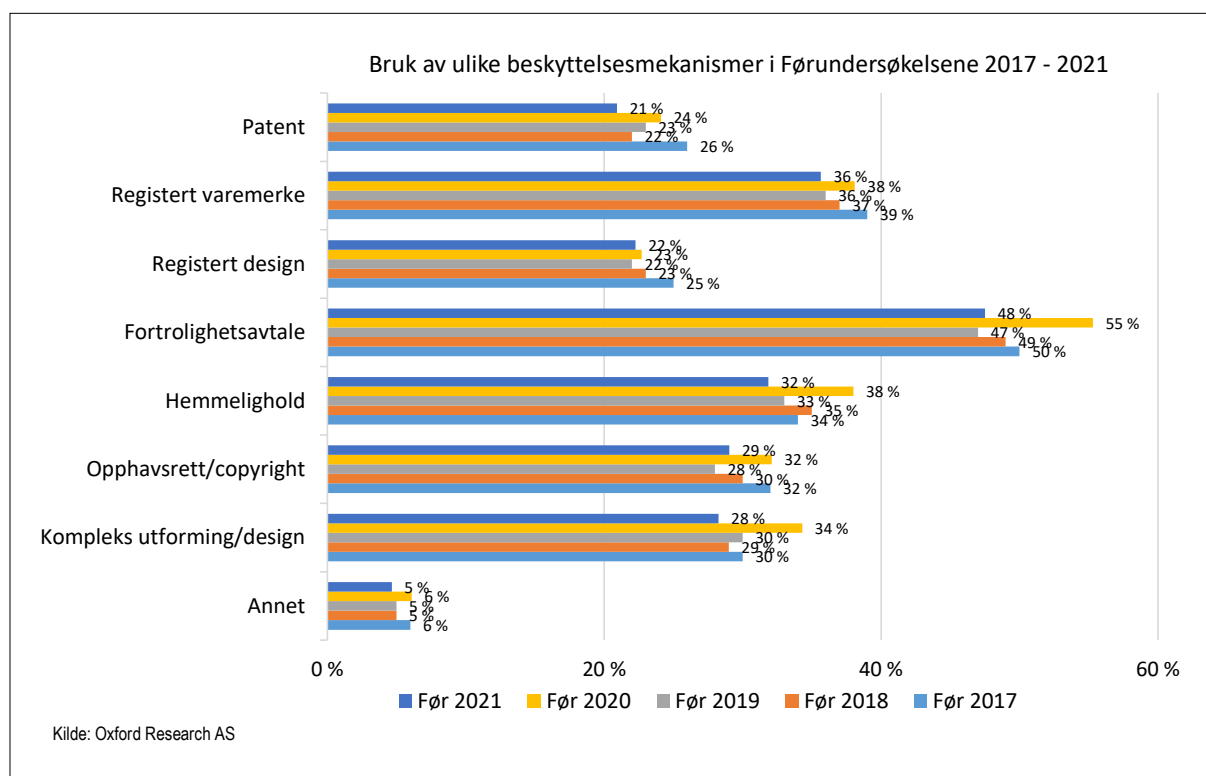
9.5 Beskyttelse av det nye som utvikles i utviklingsprosessen

Vi har videre sett på bedriftenes bruk av ulike typer metoder for å beskytte sine innovasjoner. Vi ser – som i fjorårets undersøkelse - at Fortrolighetsavtaler, Registrert varemerke og Hemmelighold er de mest utbredte mekanismene, mens Registrering av design og Patenter i mindre grad tas i bruk. Det er interessant å merke seg at gründerbedriftene gjennomgående og i mange tilfeller i langt høyere utstrekning benytter de ulike mekanismene i større grad enn de etablerte bedriftene (sterkt statistisk signifikante forskjeller for alle mekanismer).

Figur 27: Andel utviklingsprosesser som vil eller har brukt følgende metoder for å beskytte det nye som utvikles i utviklingsprosessen

Figur 28: Andel utviklingsprosesser som vil eller har brukt følgende metoder for å beskytte det nye som utvikles i utviklingsprosessen, utvikling over tid

Tabell 25: Andel utviklingsprosesser som vil eller har brukt følgende metoder for å beskytte det nye som utvikles i utviklingsprosessen etter tjeneste

Andel utviklingsprosesser som vil eller har brukt følgende metoder for å beskytte det nye som utvikles i utviklingsprosessen etter tjeneste (n: 843 - 2043)								
	Patent	Registrert vare- merke	Registrert design	Fortrolighetsavtaler	Hemmelighold	Ophavsrett/ copyright	Kompleks ufor- ming/design	Annet
Bedriftsnettverk (n=36)	33 %	42 %	20 %	77 %	39 %	54 %	57 %	22 %
Bedriftsutviklingstilskudd - distrikt (n=131)	26 %	55 %	44 %	60 %	41 %	46 %	44 %	17 %
Bioenergiprogrammet (n=131)		8 %	6 %	16 %	5 %	6 %	3 %	
Bioøkonomiordningen (n=40)	44 %	63 %	47 %	90 %	81 %	59 %	57 %	13 %
Bygdeutviklingsmidler - Stipend (n=35)	17 %	62 %	50 %	55 %	40 %	33 %	38 %	
Bygdeutviklingsmidler - tilleggsnæring (n=131)	2 %	36 %	26 %	23 %	8 %	13 %	19 %	
Bygdeutviklingsmidler - tradisjonell (n=357)	3 %	15 %	14 %	10 %	2 %	2 %	6 %	4 %
Ekstraordinært innovasjonstilskudd 2021 (n=99)	46 %	59 %	25 %	95 %	75 %	66 %	79 %	15 %
Etablerertilskudd (KMD) (n=201)	58 %	77 %	59 %	88 %	69 %	74 %	65 %	25 %
Etablerertilskudd (NFD) (n=80)	58 %	75 %	57 %	93 %	70 %	74 %	74 %	30 %
EØS midlene (n=26)	50 %	43 %	43 %	92 %	88 %	71 %	100 %	33 %
FRAM Strategisk ledelse (n=32)	11 %	22 %	13 %		13 %		14 %	
Global Growth (n=34)	46 %	75 %	53 %	87 %	54 %	79 %	57 %	25 %
IN Horizon Europe (n=59)	79 %	83 %	53 %	91 %	84 %	78 %	79 %	33 %
IPR-rådgivning (n=114)	52 %	79 %	66 %	92 %	71 %	78 %	68 %	32 %
Innovasjonskontrakter (n=46)	48 %	61 %	37 %	88 %	71 %	71 %	69 %	14 %
Internasjonal markedsrådgivning (n=43)	57 %	80 %	59 %	84 %	76 %	61 %	52 %	11 %
Investeringstilskudd - distrikt (n=61)		26 %	15 %	25 %	17 %	9 %	27 %	16 %
Lavrisikolån (n=24)		45 %	18 %	73 %	67 %	33 %	56 %	29 %
Lavrisikolån - GFL-flåte (n=24)							17 %	
Lavrisikolån - Landbrukslån (n=53)		13 %		17 %	13 %			14 %
Mentortjenesten (n=63)	42 %	76 %	59 %	88 %	56 %	70 %	60 %	17 %
Miljøteknologi (n=60)	51 %	47 %	38 %	94 %	77 %	54 %	77 %	31 %
Risikolån - Distriktsrettede (n=23)	8 %	57 %	50 %	75 %	67 %	56 %	50 %	
Risikolån - Innovasjonslån (n=79)	40 %	68 %	43 %	86 %	65 %	61 %	72 %	15 %
Tilskudd - Landsdekkende (n=41)	35 %	68 %	35 %	72 %	65 %	72 %	75 %	17 %
Utviklingsprogrammet for landbruk og rein (n=53)	9 %	39 %	21 %	33 %	26 %	32 %	16 %	
Total	34 %	56 %	39 %	69 %	51 %	50 %	50 %	14 %
Kilde: Oxford Research AS Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»								

Tabell 26: Andel utviklingsprosesser som vil eller har brukt følgende metoder for å beskytte det nye som utvikles i utviklingsprosessen etter bedriftstype

Andel utviklingsprosesser som vil eller har brukt følgende metoder for å beskytte det nye som utvikles i utviklingsprosessen etter bedriftstype (n: 843 - 2043)								
	Patent	Registrert varemerke	Registrert design	Fortrolighetsavtaler	Hemmelighold	Opphavsrett/ copyright	Kompleks utforming/design	Annet
Etablert bedrift	25 %	42 %	28 %	55 %	41 %	37 %	42 %	9 %
Gründerbedrift	44 %	70 %	51 %	81 %	60 %	63 %	59 %	22 %
Total	34 %	56 %	39 %	69 %	51 %	50 %	50 %	15 %
Kilde: Oxford Research AS Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»								

9.6 Utviklingsprosessenes nyhetsverdi

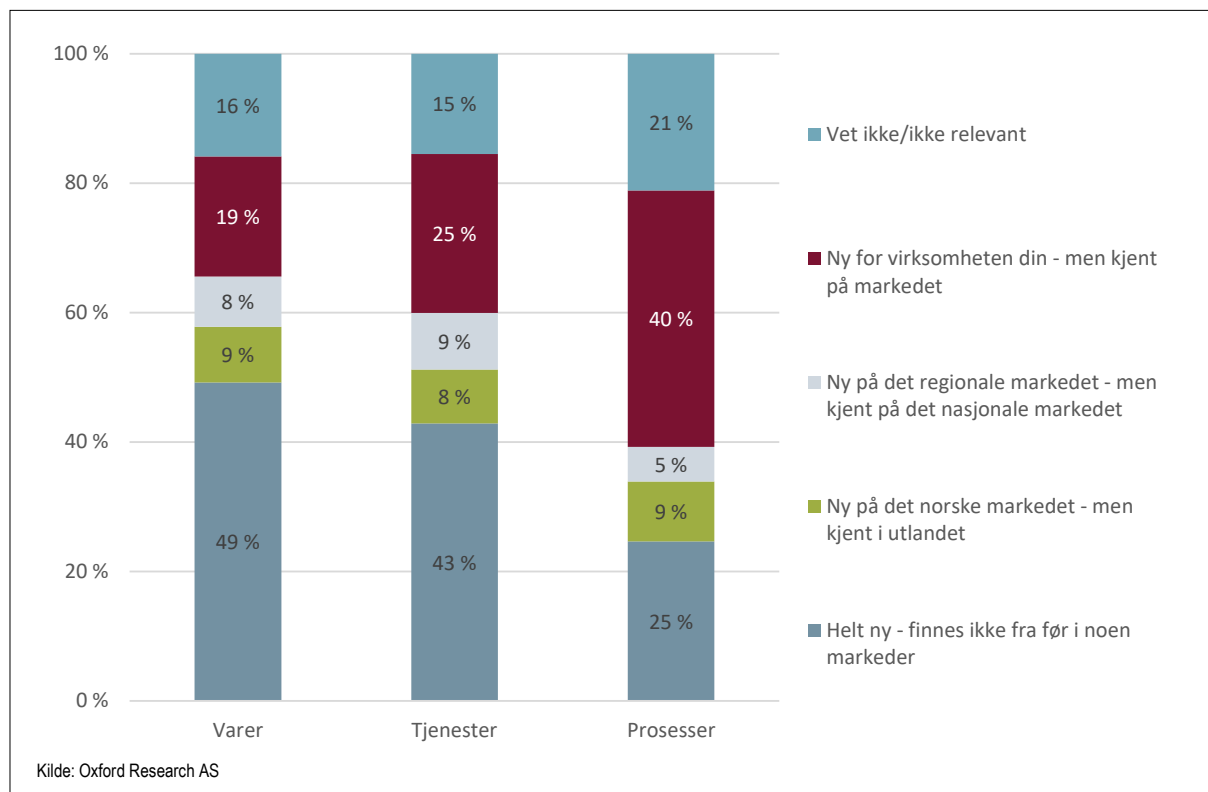
Utviklingen og innovasjonen som skjer i bedriftene, er av ulik karakter og har ulik ”nyhetsverdi”. Noe er bare nytt for bedriften og velkjent ellers, mens andre utviklinger/innovasjoner kan være helt nye. I årets Førundersøkelse har vi kartlagt nyhetsverdien knyttet til både vare-, tjeneste- og prosessinnovasjonene som utvikles i virksomhetene. Vi vil også beskrive utviklingen over tid.

Nyhetsverdien for varer er gjennomgående høyere enn hva som er tilfelle for tjenester og prosesser. 49 prosent av prosjektene har ført til utvikling av helt nye varer (57 prosent i 2020, 49 prosent i 2019, 50 prosent i 2018, 51 prosent i 2017). Også for tjenester registrerer vi høyere nyhetsverdier enn hva som er tilfellet for prosesser. 43 prosent av prosjektene har bidratt til utvikling av helt nye tjenester (52 prosent i 2020, 43 prosent i 2019, 45 prosent i 2018), mens 25 prosent av prosjektene har bidratt med helt nye produksjonsprosesser (33 prosent i 2020, 24 prosent i 2019, 27 prosent i 2018).

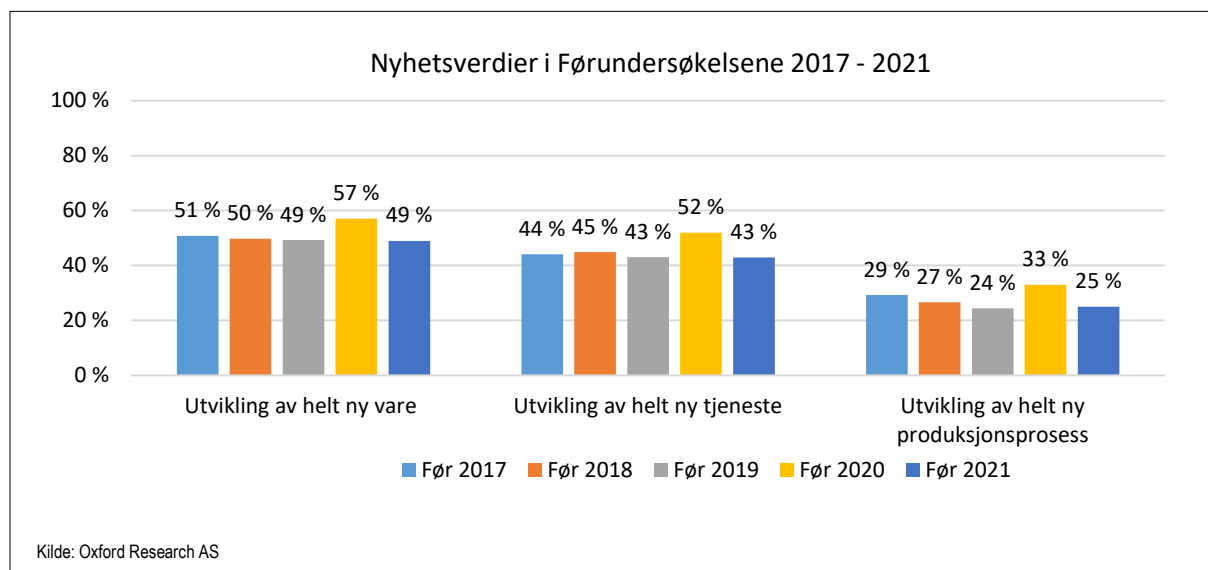
I og med at tjenestene har svært ulik innretning, er det interessant å se nærmere på nyhetsverdien ut fra denne dimensjonen. Det er stort sett de samme tjenestene som har høyest andel utviklinger som er helt nye, enten det gjelder varer, tjenester eller prosesser. Tjenestene som kommer høyest ut er Innovasjonskontrakter, IPR-rådgivning, Ekstraordinært innovasjonstilskudd og IN Horizon Europe.

Med hensyn til utviklingsprosesser som er helt nye når vi ser nærmere på bedriftstype, ser vi gjennomgående at de i langt større grad har bidratt til noe helt nytt for gründerne, både for vare, tjeneste og prosess. Forskjellen er aller størst når det gjelder helt nye varer. Her ligger skåren 30 prosentpoeng høyere for gründerne. Også for helt nye tjenester er forskjellen betydelig (23 prosentpoeng høyere). Disse resultatene er konsistente med det vi finner i Etterundersøkelsene.

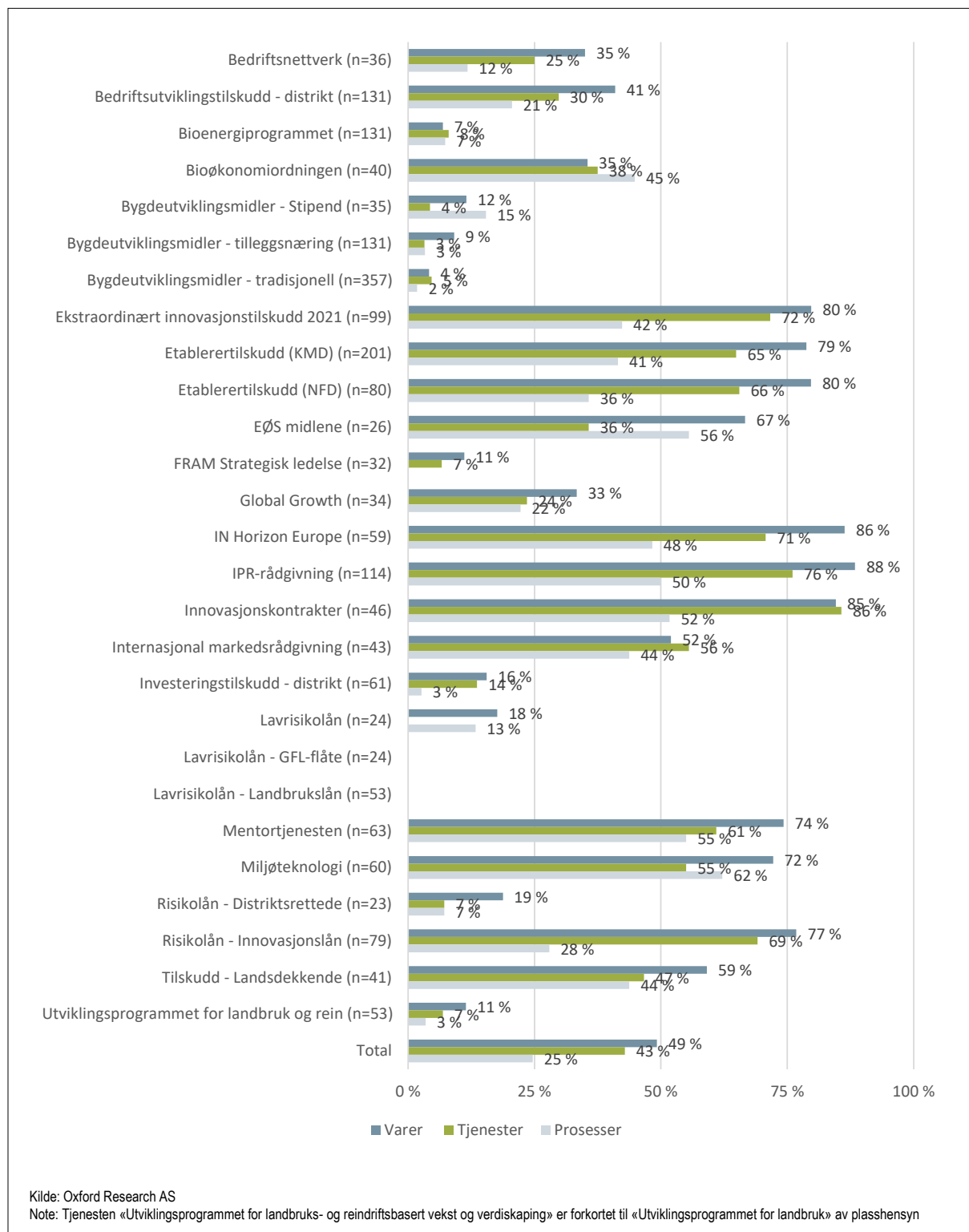
Figur 29: Nyhetsverdi i utviklingsprosessene (n: 1510 -2025)

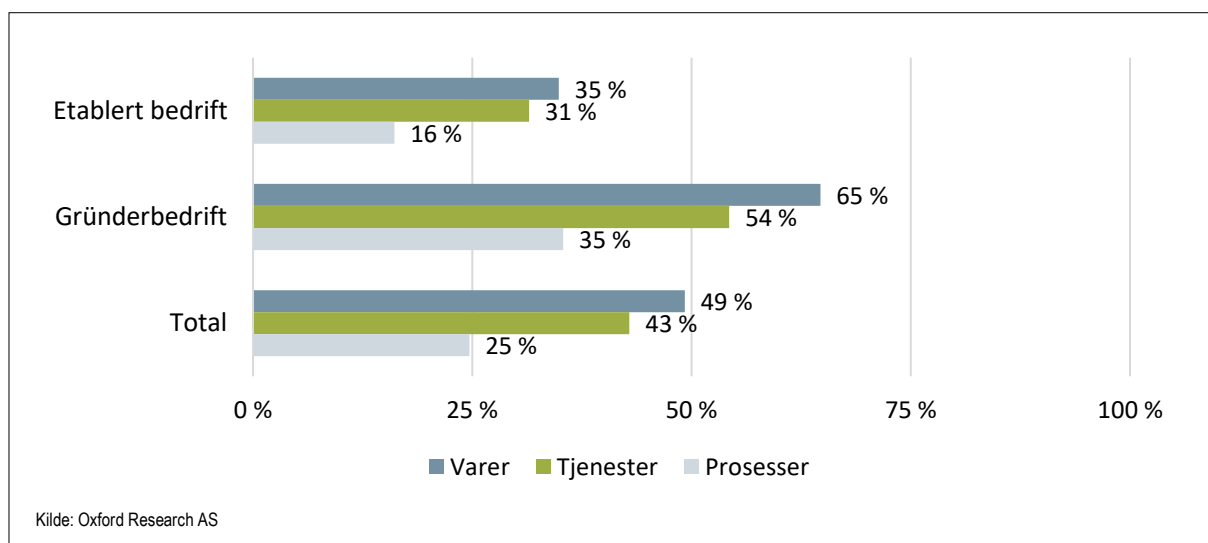
Figur 30: Nyhetsverdi i utviklingsprosessene, utvikling over tid

Figur 31: Nybetsverdi i utviklingsprosessene, etter tjeneste (n: 1510 - 2095)

Figur 32: Nybetsverdi i utviklingsprosessene, etter bedriftstype (n: 1510 - 2095)

10. Forventede økonomiske effekter av utviklingsprosessen

- Vi konstaterer en nedgang for samtlige økonomiske indikatorer sammenlignet med 2020-undersøkelsen. Dette gjelder både for de etablerte og gründerbedriftene.
- Brorparten av virksomhetene forventer at utviklingsprosessene i stor grad skal bedre overlevelsesmulighetene (67 prosent), øke omsetningen (61 prosent), bedre lønnsomheten (59 prosent) samt bedre konkurranseevnen (58 prosent).
- De forventede økonomiske effektene er høyere for gründerbedriftene enn de etablerte bedriftene; dette gjelder samtlige indikatorer, slik det alltid har vært målt siden Før-undersøkelsen 2014.

Innovasjon Norge har som mål å styrke det norske næringslivet, og det er derfor interessant å undersøke utviklingsprosessens betydning for kundenes økonomiske forhold. I dette kapittelet analyseres forventede økonomiske effekter av utviklingsprosessene som gjennomføres med støtte fra Innovasjon Norge.

Som et mål på den samlede økonomiske effekten, ber vi kundene angi i hvilken grad de forventer at utviklingsprosessen vil føre til bedret konkurranseevne, bedret lønnsomhet, bedret overlevelsesmulighet og økt omsetning, eksport og sysselsetting. Utviklingsprosessenes forventede økonomiske effekter på et overordnet nivå er presentert i kapittel 10.1. Vi ser at i årets undersøkelse forventer 71 prosent (76 prosent i 2020) av kundene at utviklingsprosessen i stor eller svært stor grad skal bedre overlevelsesmuligheten, en reduksjon på fem prosentpoeng fra 2020. 64 prosent forventer økt omsetning (68 prosent i 2020) og 62 prosent bedret konkurranseevne (70 prosent i 2020), som er en reduksjon på henholdsvis fire og åtte prosentpoeng fra 2020.

63 prosent av kundene forventer at utviklingsprosessen i stor eller svært stor grad vil bedre lønnsomhet (reduksjon med tre prosentpoeng sammenlignet med 2019), mens utviklingsprosessene i noe mindre grad forventes å bidra til en økning i sysselsettingen (49 prosent, 55 prosent i 2020). Nominelt er indikatoren for eksport den laveste, og ligger på 34 prosent (37 prosent i 2020) som er en nedgang på tre prosentpoeng sammenlignet med 2020-undersøkelsen.

Dermed kan vi konstatere en nedgang for samtlige økonomiske indikatorer sammenlignet med 2020-undersøkelsen. Det er nærliggende å utpeke covid-19-pandemien som hovedårsaken til denne observasjonen. 2020 var et ekstraordinært år preget av svært høy usikkerhet, mens 2021 i større grad representerte en marsj mot en mer normal situasjon for næringslivet.

Tabellen under viser utviklingen i forventninger til økonomiske effekter av utviklingsprosessene for de siste syv årgangene.

Tabell 27: Økonomiske indikatorer, utvikling over tid

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Økt omsetning	69 %	68%	59 %	57 %	61 %	68 %	64 %
Økt eksport	26 %	32%	30 %	27 %	29 %	37 %	34 %
Bedret konkurranseevne	60 %	62%	56 %	55 %	58 %	70 %	62 %
Bedret lønnsomhet	65 %	64%	54 %	54 %	58 %	66 %	63 %
Bedret overlevelsesmulighet	72 %	71%	64 %	66 %	67 %	76 %	71 %
Økt sysselsetting	46 %	49%	42 %	43 %	45 %	55 %	49 %
Kilde: Oxford Research AS							

Når vi ser nærmere på de ulike økonomiske indikatorene etter *teneste* (se figurer i kapittel 10.2), finner vi at det er statistiske forskjeller for samtlige indikatorer. For indikatoren *økt omsetning* finner vi de høyeste verdiene for Risikolån - Innovasjonslån (94 prosent) og Etablerertilskudd (NFD) (89 prosent), mens tjenestene Bioenergiprogrammet (20 prosent) og FRAM Strategisk ledelse (21 prosent) skårer lavest.

Når det gjelder *økt eksport*, ser vi at utviklingsprosesser som har mottatt Etablerertilskudd (NFD) (79 prosent), IN Horizon Europe (79 prosent) og Innovasjonskontrakter (76 prosent) har de høyeste forventede bidragene, mens det er ingen av kundene som mottok Lavrisikolån – Landbrukslån, Bioenergiprogrammet og FRAM Strategisk ledelse som har fått et bidrag. Sammenliknet med 2020 -resultatene er de i stor grad de samme tjenestene som skårer høyest og lavest på bidraget til økt eksport.

For indikatoren *bedret konkurranseevne* skiller tjenestene Etablerertilskudd (NFD) og Innovasjonskontrakter (begge 93 prosent) seg ut som de med høyest verdier, mens tjenestene Bioenergiprogrammet (23 prosent) og FRAM Strategisk ledelse skårer lavest. Sammenliknet med fjorårets undersøkelse, er de i stor grad de samme tjenestene som skårer høyest og lavest.

Når det gjelder *bedret lønnsomhet*, er det Etablerertilskudd (NFD) (88 prosent), Risikolån - Innovasjonslån (87 prosent) og Risikolån - Distriktsrettede (87 prosent) som skårer høyest, mens FRAM Strategisk ledelse (17 prosent), Internasjonal markedsrådgivning (39 prosent) og Lavrisikolån – Landbrukslån (39 prosent) skårer lavest. Også her er tjenesterekkefølgen svært lik fjorårets.

Bedret overlevelsesmulighet er indikatoren som – i likhet alle foregående undersøkelser - har de høyeste verdiene. Det er Etablerertilskudd (NFD) (96 prosent), Bedriftsutviklingstilskudd – distrikt (91 prosent) og Ekstraordinært innovasjonstilskudd som skårer aller høyest her, men betydningen for overlevelsesevnen er minst for FRAM Strategisk ledelse (21 prosent) og Bioenergiprogrammet (38 prosent). Det er svært interessant å merke seg at Ekstraordinært innovasjonstilskudd er blant de tjenestene som kommer høyest ut her. Det viser at Innovasjon Norge har vært med på å hjelpe enn del viktige bedrifter gjennom pandemien.

Økt sysselsetting er siste hovedindikator. For denne indikatoren er det utviklingsprosesser som har fått støtte gjennom Risikolån - Innovasjonslån (84 prosent), Etablerertilskudd (NFD) (83 prosent) og IN Horizon Europe (83 prosent) som skårer høyest. De laveste forventningene finner vi blant utviklingsprosesser som har blitt støttet gjennom FRAM Strategisk ledelse (16 prosent) og Bygdeutviklingsmidler - tradisjonell (16 prosent). Sammenliknet med fjorårets undersøkelse er de nøyaktig de samme tjenestene på topp, og også for tjenestene som skårer lavest er det i stor grad samsvar.

Det er statistisk signifikante forskjeller for samtlige indikatorer og det er – som i samtlige Førundersøkelser siden 2014 - gjennomgående slik at de forventede effektene er høyest for gründerbedriftene (se figurene 42 til 47 for tidsserier per indikator).

Dersom vi fordeler resultatene på *bedriftstype*, ser vi en reduksjon for alle seks indikatorene for både etablerte bedrifter og gründerbedrifter sammenlignet med Førundersøkelsen 2020.

Et nærmere blikk viser at 75 prosent (82 prosent i 2020, 77 prosent i 2019) av gründerbedriftene forventer store bidrag til økt *omsetning*, mens 57 prosent (62 prosent i 2020, 55 prosent i 2019) av de etablerte bedriftene gjør det samme. Vi ser dermed at begge bedriftstypene bidrar til økningen i denne indikatoren, men med et sterkere bidrag fra gründerbedriftene.

Ser vi på forventninger til *økt eksport*, er det slik at 49 prosent av gründerne har slike forventninger (55 prosent i 2020, 49 prosent i 2019), og 24 prosent av de etablerte bedriftene (32 prosent i 2020, 23 prosent i 2019). For de etablerte bedriftene er dette en nedgang på åtte prosentpoeng fra 2020, mens reduksjonen for gründerne utgjør seks prosentpoeng fra 2020.

Med hensyn til *bedret konkurranseevne* forventer 75 prosent av gründerbedriftene slike effekter (82 prosent i 2020, 74 prosent i 2019), mens 53 prosent av de etablerte bedriftene gjør det (65 prosent i 2020, 52 prosent i 2019). For denne indikatoren er det med andre ord de etablerte bedriftene som bidrar mest til reduksjonen i indikatorverdien, når vi sammenligner med fjorårets undersøkelse.

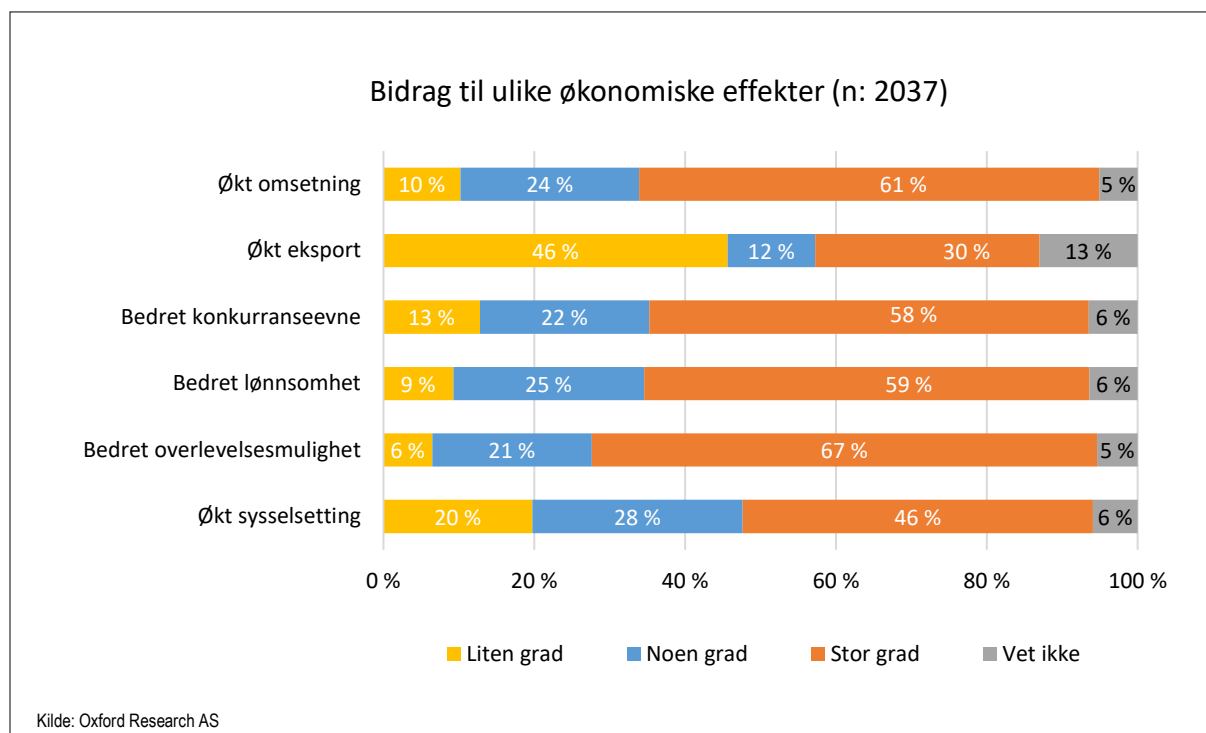
73 prosent av gründerne (78 prosent i 2020, 73 prosent i 2019) og 56 prosent av de etablerte bedriftene (63 prosent i 2020, 53 prosent i 2019) forventer store bidrag til *bedret lønnsomhet*. For denne indikatoren er det også de etablerte bedriftene som må tilskrives størsteparten av ansvaret for reduksjonen.

For begge typer bedrifter er forventninger til *bedret overlevelsesmulighet* indikatoren med høyest verdier. 79 prosent av gründerne har slike forventninger til sine utviklingsprosesser (86 prosent i 2020, 81 prosent i 2019), og 65 prosent av de etablerte bedriftene (72 prosent, 62 prosent i 2019) har forventninger om bedret overlevelsesmulighet som følge av sine støttede utviklingsprosesser. Begge to bedriftsgruppene bidrar dermed likt til nedgangen.

Avslutningsvis viser sysselsettingsindikatoren at 65 prosent av gründerbedriftene forventer *økt sysselsetting* som følge av sine utviklingsprosesser (71 prosent i 2020, 64 prosent i 2019), mens 38 prosent av de etablerte bedriftene (46 prosent i 2020, 36 prosent i 2019) gjør det. For de etablerte bedriftene er dette en nedgang på åtte prosentpoeng fra 2020, mens reduksjonen for gründerne utgjør seks prosentpoeng fra 2020.

10.1 Ulike typer økonomiske effekter

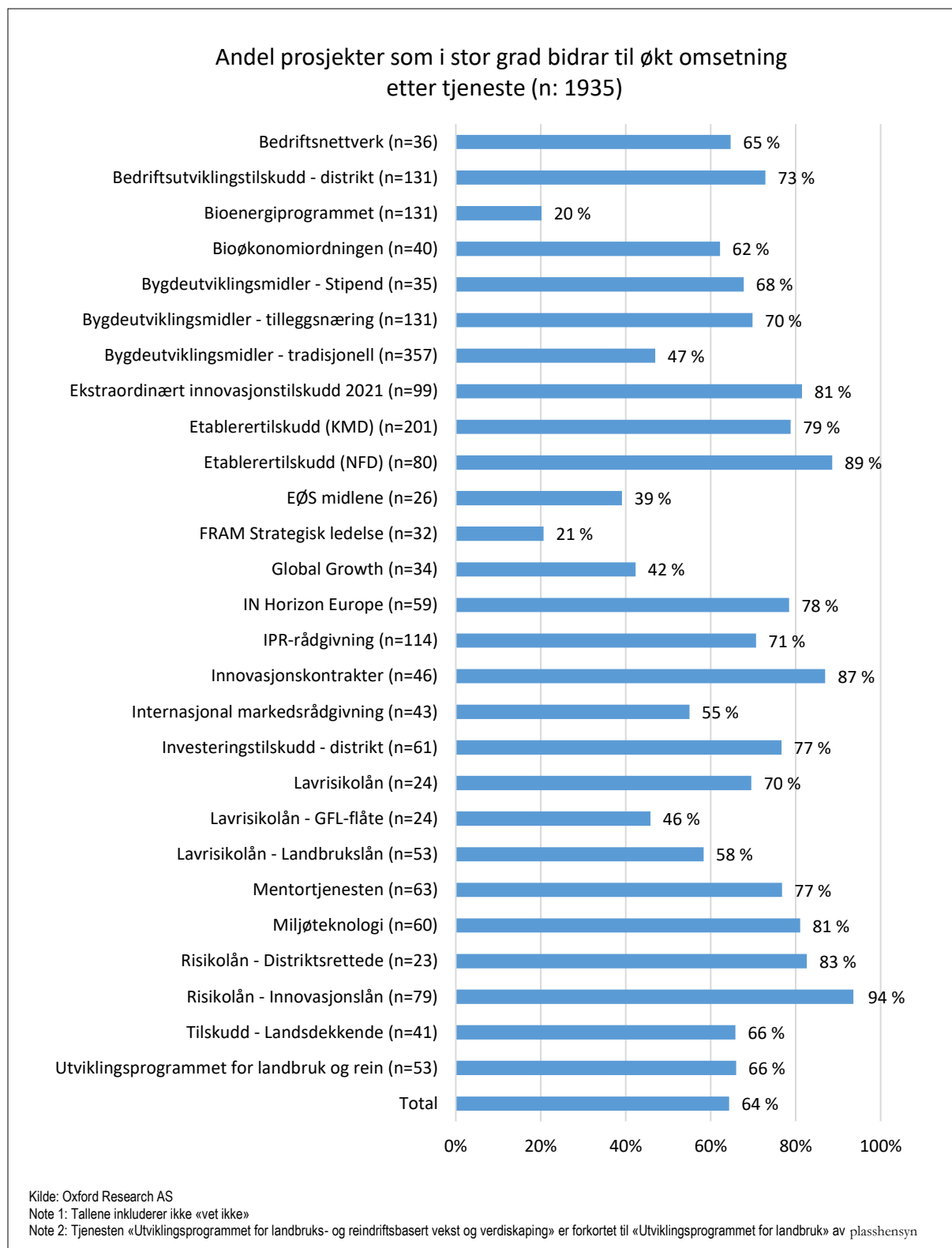
Figur 33: Bidrag til ulike økonomiske effekter

10.2 Økonomiske effekter etter tjeneste

10.2.1 Økt omsetning etter tjeneste

Figur 34: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning etter tjeneste

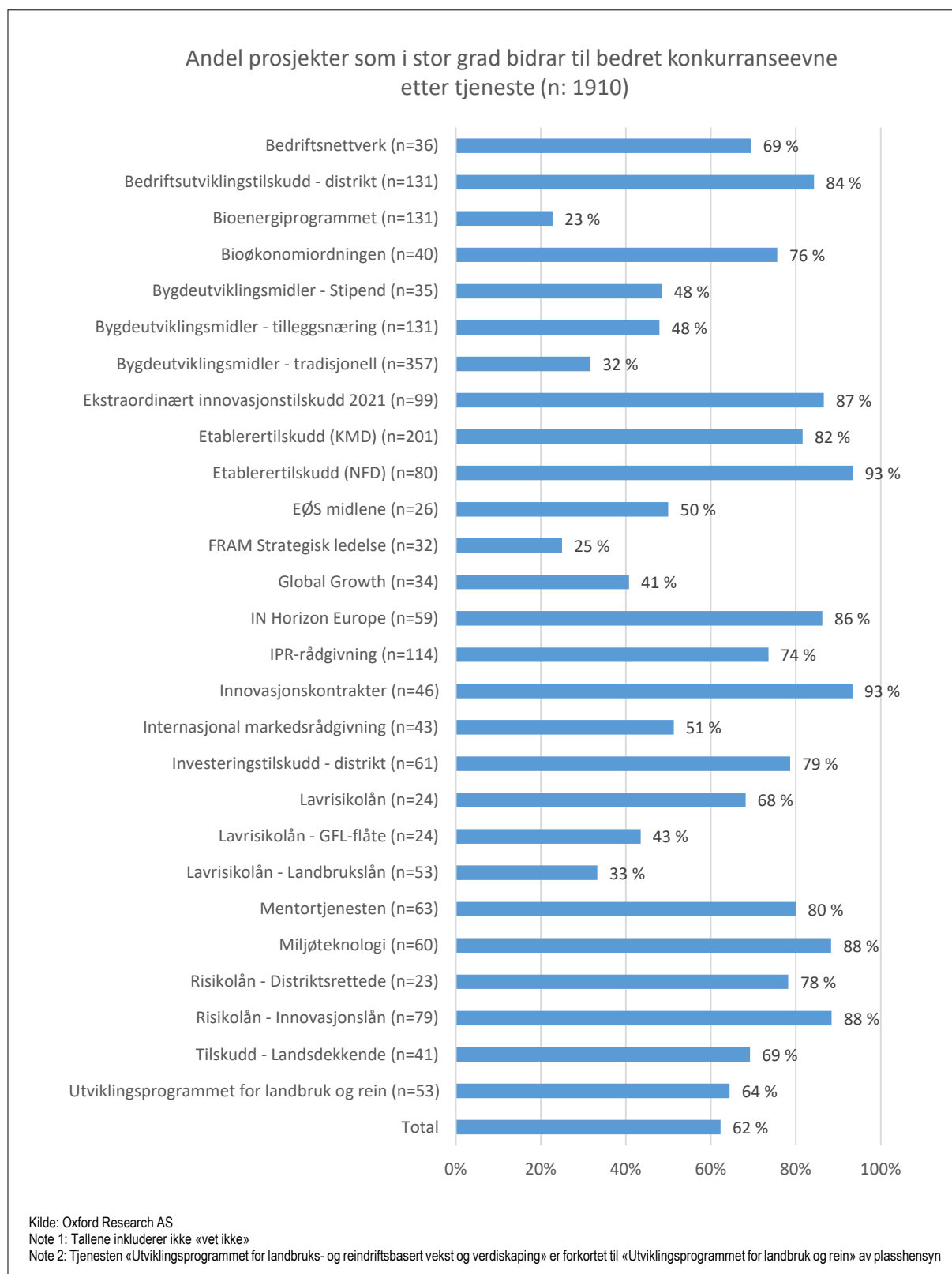
10.2.2 Økt eksport etter tjeneste

Figur 35: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport etter tjeneste

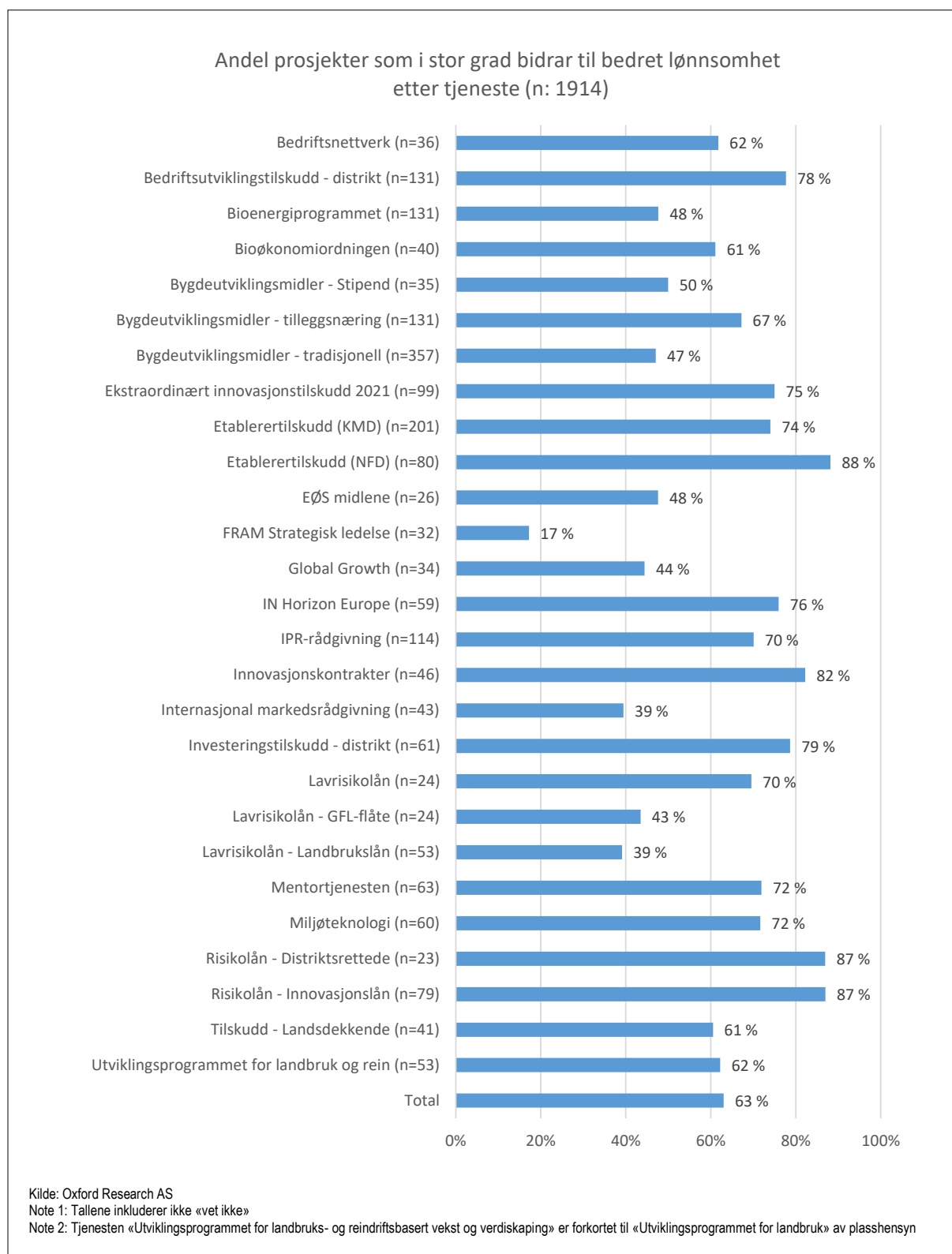
10.2.3 Bedret konkurranseevne etter tjeneste

Figur 36: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til bedret konkurranseevne etter tjeneste

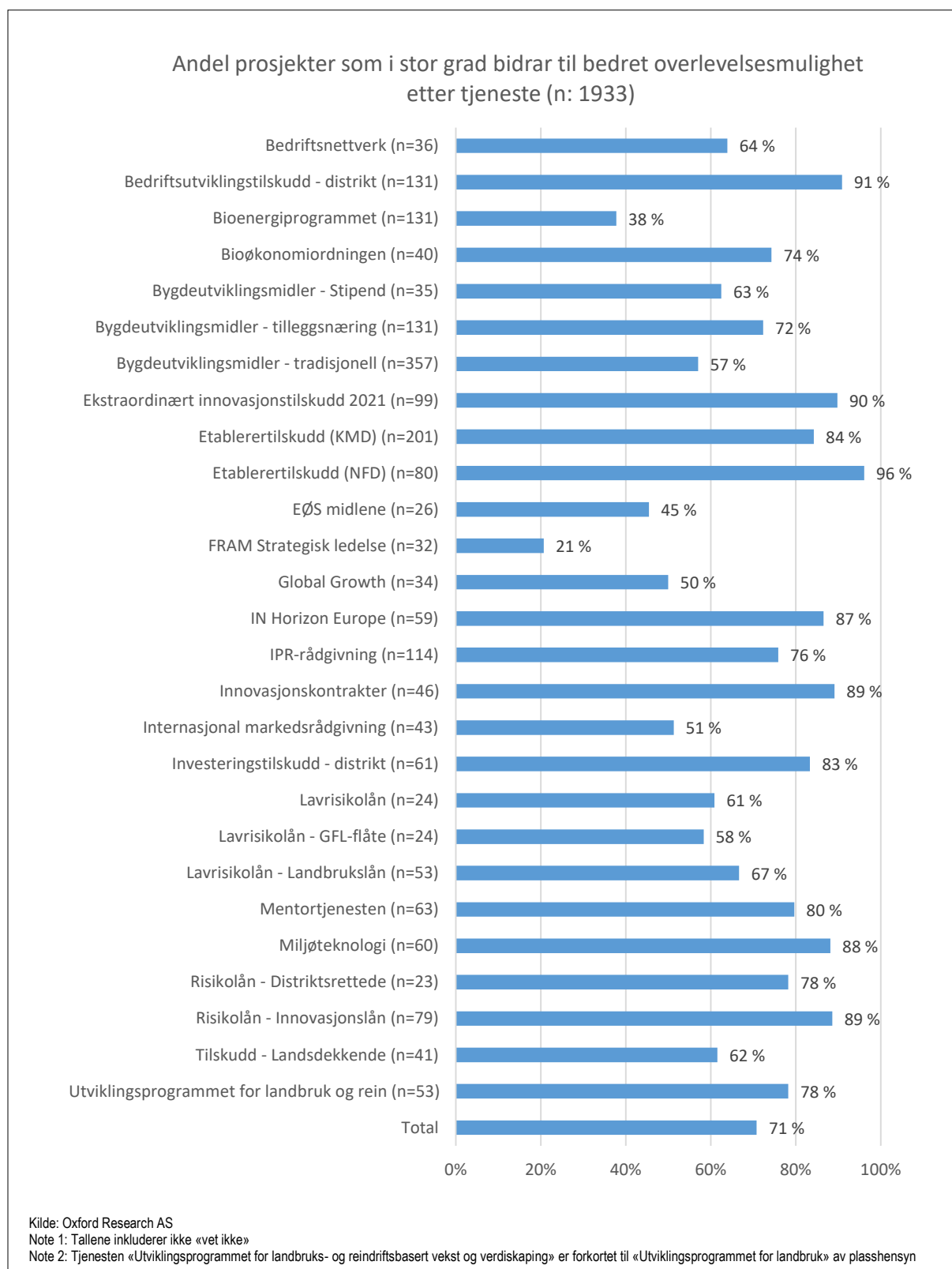
10.2.4 Bedret lønnsomhet etter tjeneste

Figur 37: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til bedret lønnsomhet etter tjeneste

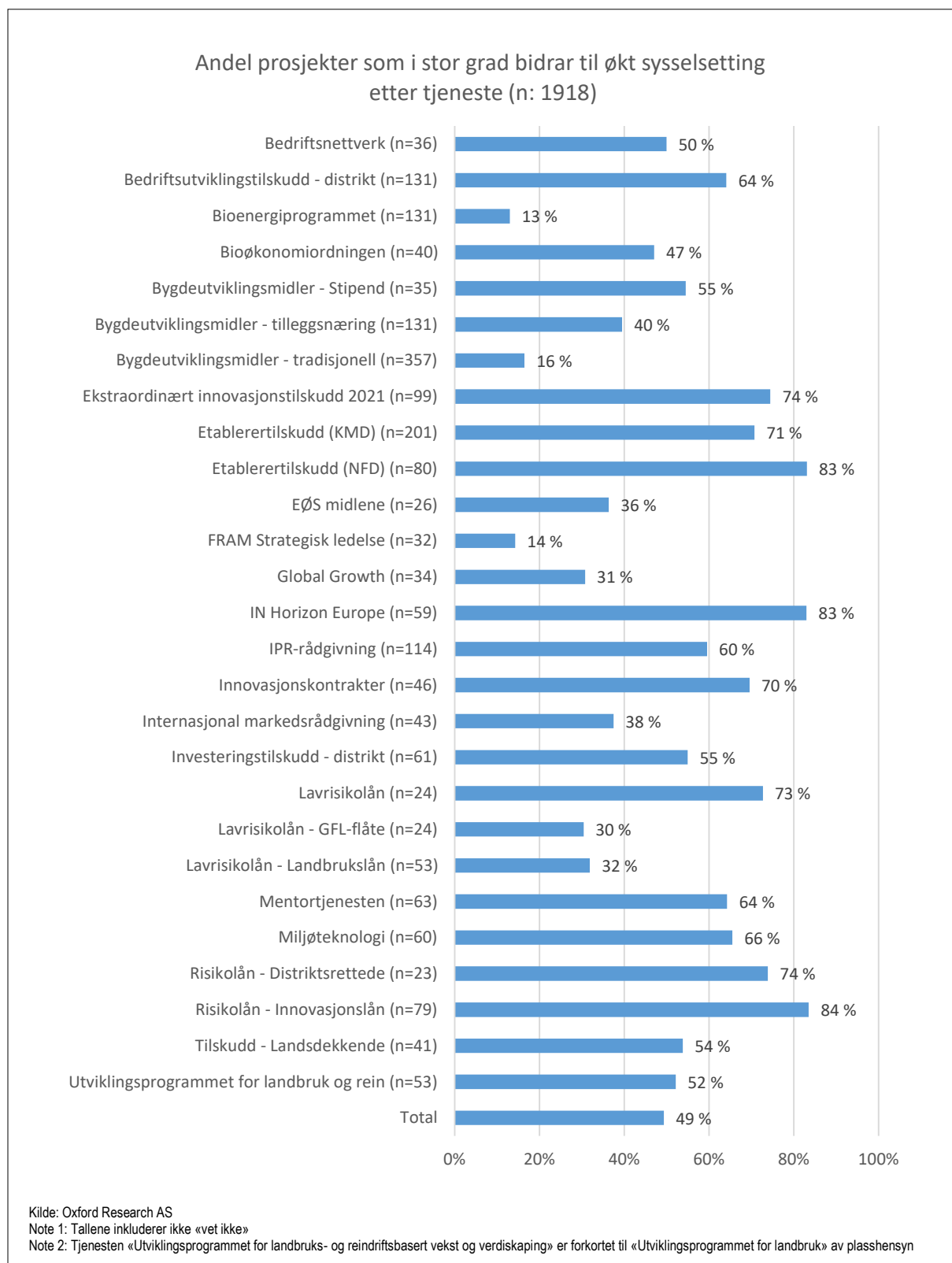
10.2.5 Bedret overlevelsesmulighet etter tjeneste

Figur 38: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til bedret overlevelsesmulighet etter tjeneste

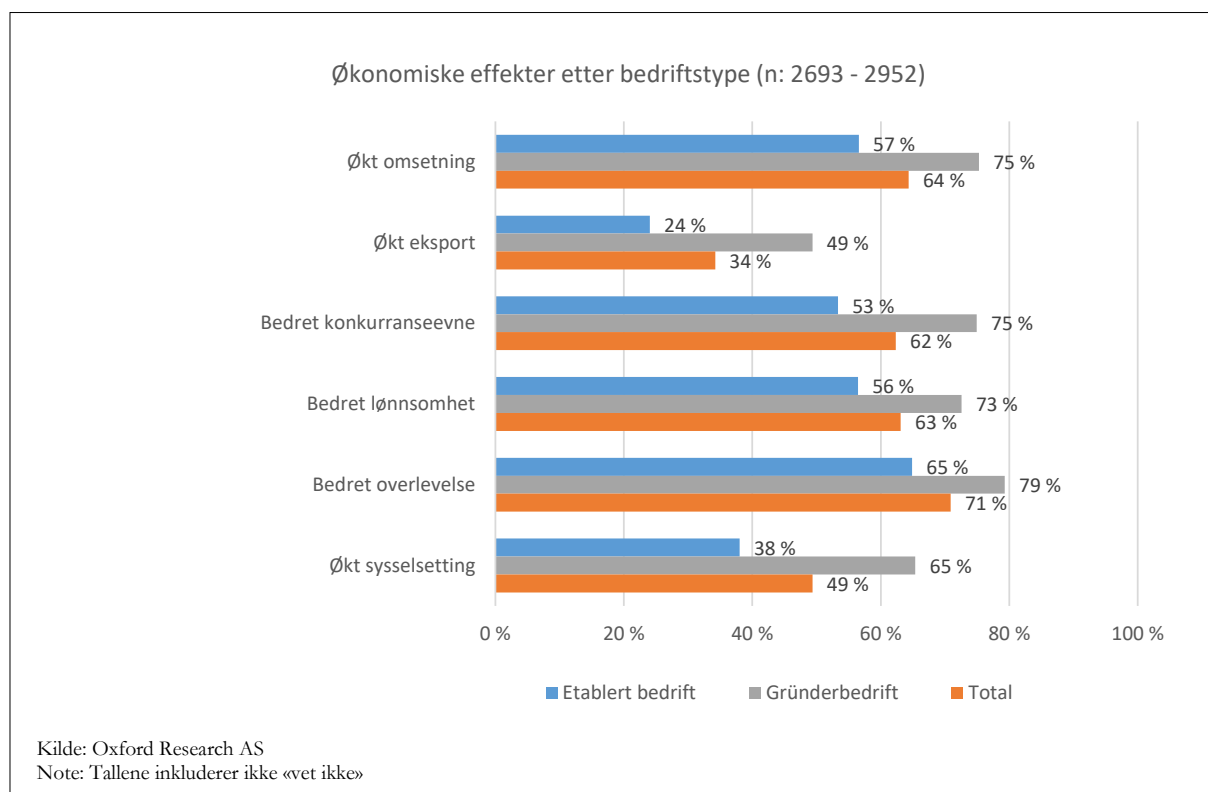
10.2.6 Økt sysselsetting etter tjeneste

Figur 39: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt sysselsetting etter tjeneste

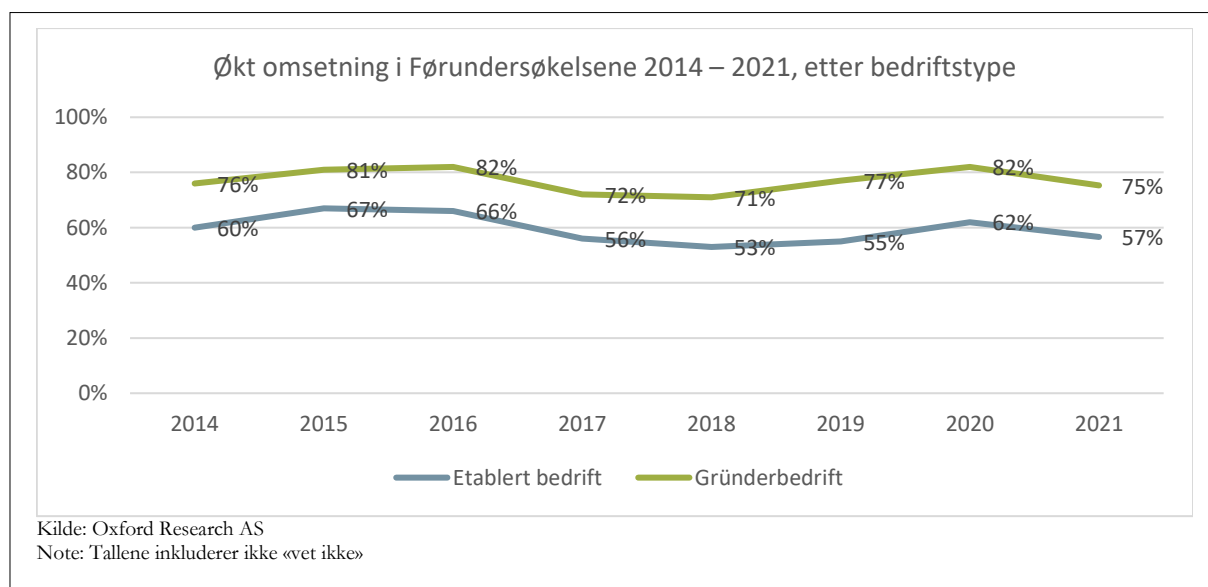

10.3 Økonomiske effekter etter bedriftstype

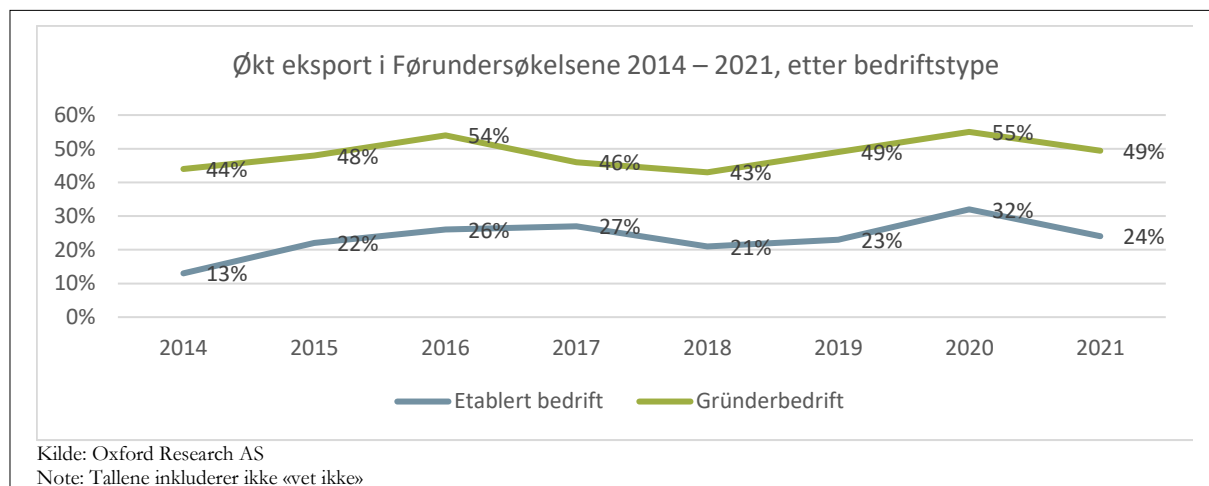
Figur 40: Økonomiske effekter etter bedriftstype

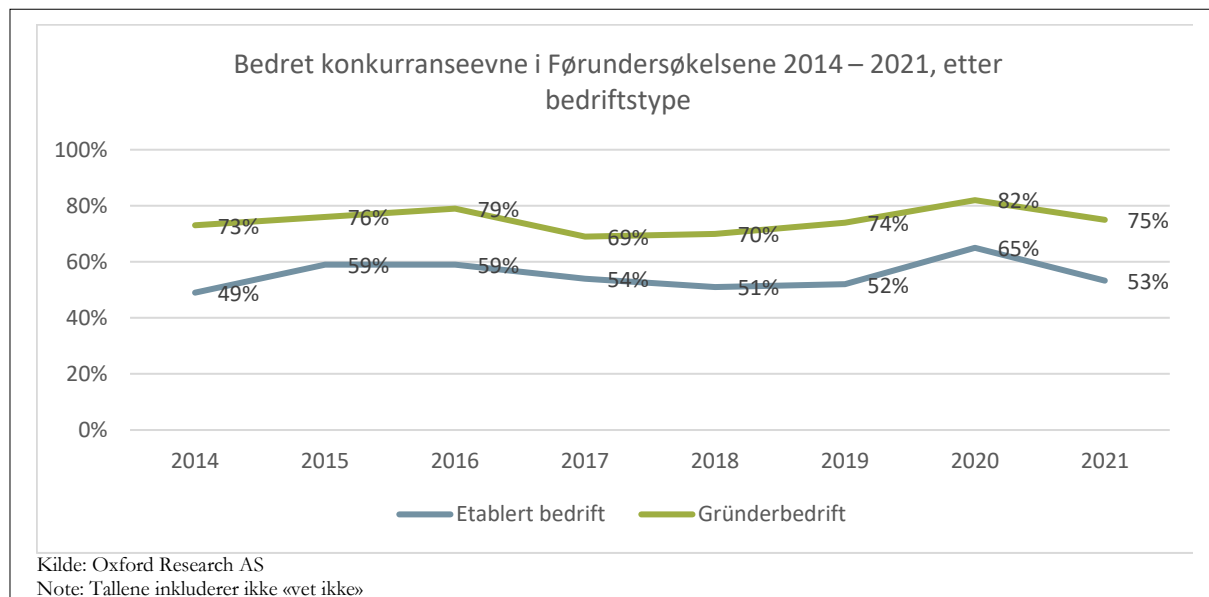
Figur 41: Økt omsetning i Førundersøkelsene 2014 – 2021, etter bedriftstype

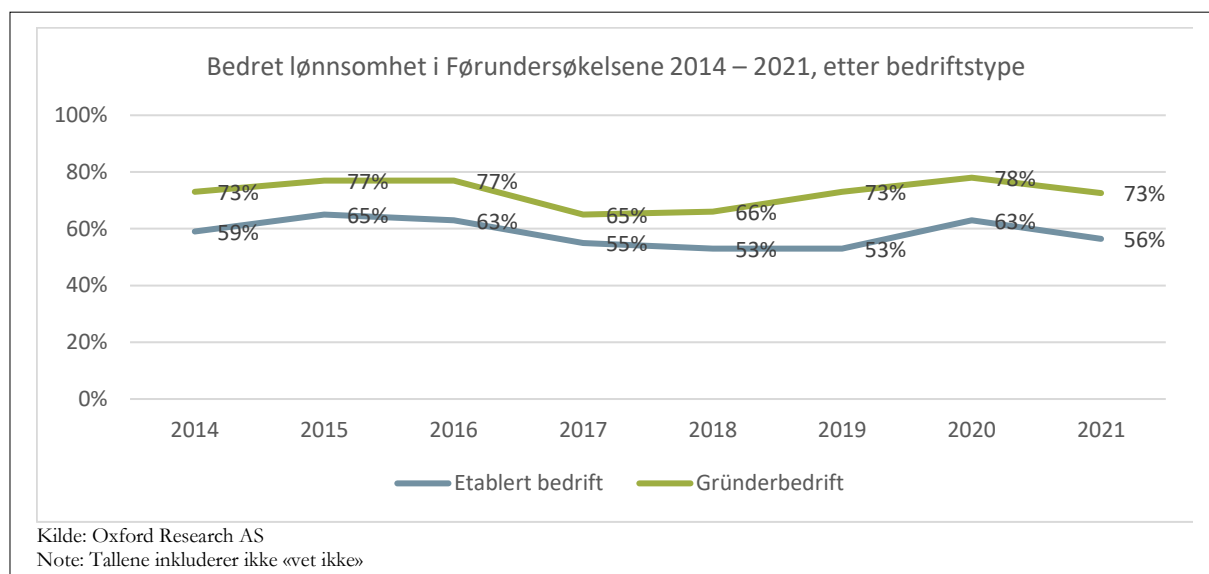
Figur 42: Økt eksport i Førundersøkelsene 2014 – 2021, etter bedriftstype

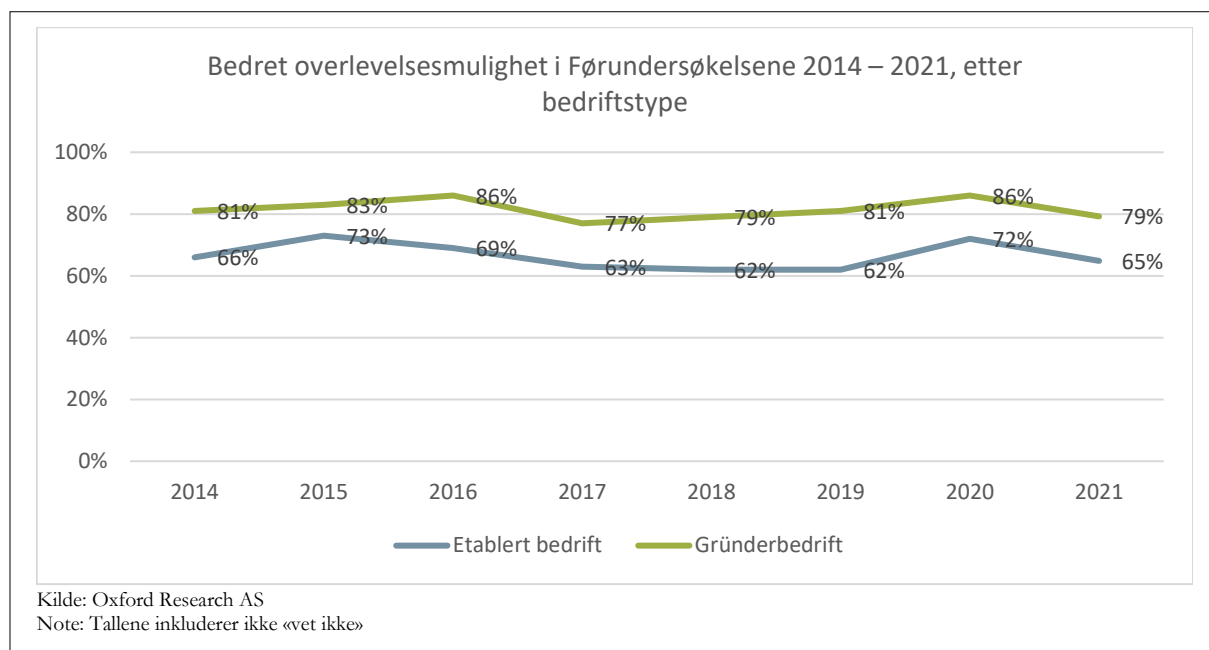
Figur 43: Bedret konkurranseevne i Førundersøkelsene 2014 – 2021, etter bedriftstype

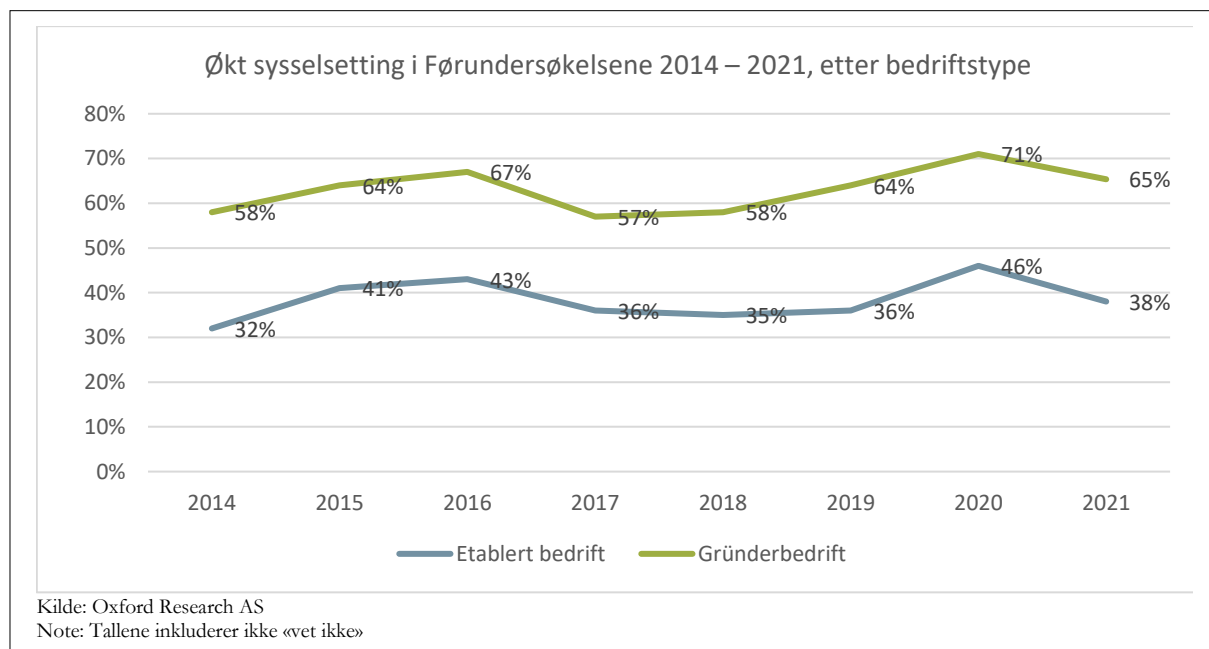
Figur 44: Bedret lønnsomhet i Førundersøkelsene 2014 – 2021, etter bedriftstype

Figur 45: Bedret overlevelsesmulighet i Førundersøkelsene 2014 – 2021, etter bedriftstype

Figur 46: Økt sysselsetting i Førundersøkelsene 2014 – 2021, etter bedriftstype

11. Miljø- og samfunnseffekter

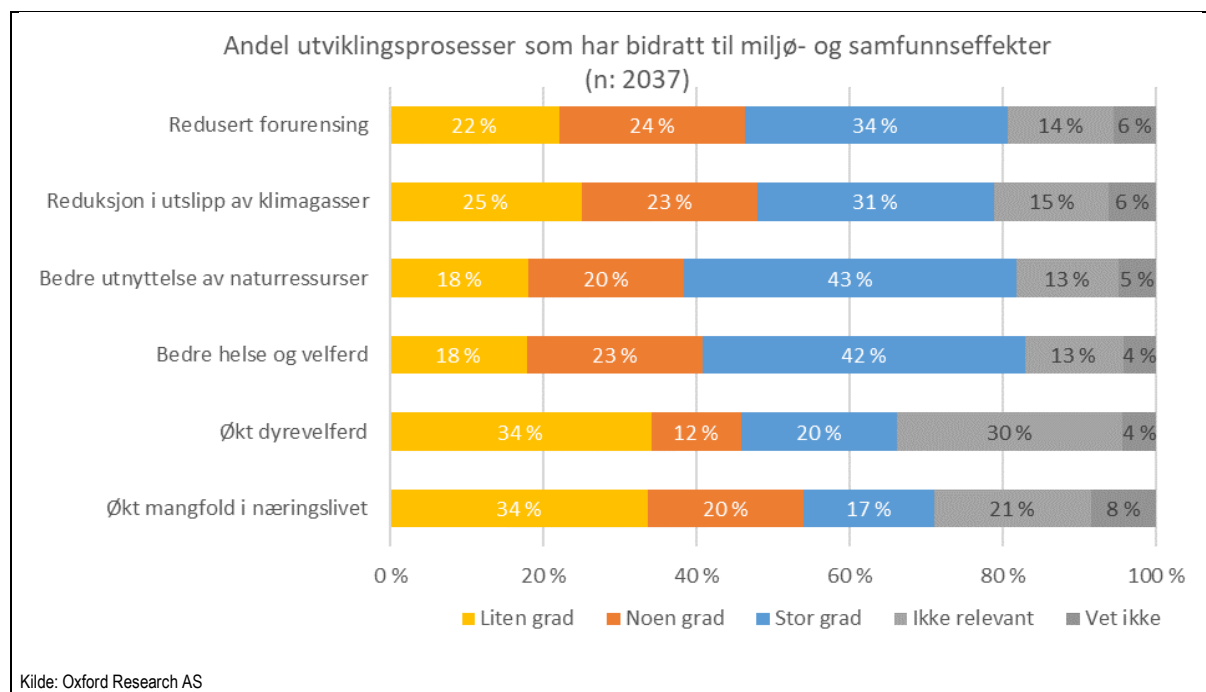
- Utviklingsprosessene forventes å i størst grad bidra til bedre utnyttelse av naturressurser (43 prosent, 42 prosent i 2020) og til bedre helse og velferd (42 prosent, 40 prosent i 2020).
- Miljøteknologiordningen, Bioenergiprogrammet og IN Horizon Europe har de høyeste bidragene til miljøeffekter. De to førstnevnte var også på topp i 2020.
- Mentortjenesten, Bygdeutviklingsmidler - tradisjonell, og IN Horizon Europe har de høyeste bidragene til samfunnseffekter. De to sistnevnte var også på topp i 2020.

Innovasjon Norge skal bidra til å utvikle et mer allsidig og bærekraftig norsk næringsliv som kan løse store felles samfunnsutfordringer. Innovasjon Norge skal arbeide for at behovene til dagens generasjon sikres uten å sette til side kommende generasjoners mulighet til å imøtekomme sine behov. Dette er et mål for alle Innovasjon Norges aktiviteter. Utviklingsprosesser som Innovasjon Norge støtter, skal derfor vurderes ut fra potensiell positiv miljø- og samfunnseffekt:

- Utviklingsprosessen har positiv miljøeffekt dersom den bidrar til redusert forurensing, reduksjon i utslipp av klimagasser og bedre ressursutnyttelse. Dette kan være gjennom tiltak i egen bedrift eller i varer/tjenester som bedriften leverer.
- Utviklingsprosessen har positiv samfunnseffekt dersom den bidrar til å løse konkrete samfunnsutfordringer knyttet til helse og velferd, dyrevelferd og mangfold i næringslivet. Dette kan være gjennom tiltak i egen bedrift eller i varer og tjenester som bedriften leverer.

I fjor ble det gjort en del justeringer i spørsmålene som måler disse effektene for å samkjøre dem med etterundersøkelsen. Det innebærer at resultatene kan sammenlignes med fjorårets.

Figur 47: Andel utviklingsprosesser som har bidratt til samfunns- og miljøeffekter

De første tre spørsmålene i figuren over måler prosjektenes miljøeffekter. De største bidragene er i tilknytning til bedre utnyttelse av naturressurser. Det er 43 prosent (42 prosent i 2020) av utviklingsprosessene som i stor grad har eller vil bidra til «bedre utnyttelse av naturressurser». Andel

utviklingsprosesser som i stor grad har eller vil bidra til «reduisert forurensning» er 34 prosent (36 prosent i 2020), mens andelen utviklingsprosesser som i stor grad har eller vil bidra til «reduksjon i utslipp av klimagasser» ligger på 31 prosent (31 prosent i 2020).

De tre siste spørsmålene måler samfunnseffekter. Her er det høyest andel bedrifter som svarer at utviklingsprosessene i stor grad har eller vil bidra til «bedre helse og velferd» (42 prosent, 40 prosent i 2019). Videre sier 20 prosent (19 prosent i 2020) at utviklingsprosessene i stor grad har eller vil bidra til «økt dyrevelferd». Det er 17 prosent (15 prosent i 2020) som svarer at utviklingsprosessen i stor grad har eller vil føre til «økt mangfold i næringslivet».

11.1 Miljømessige effekter

I dette delkapittelet vises det hvordan mottakerne av de ulike tjenestene samt etablerte bedrifter og gründerbedrifter skårer på de tre miljøindikatorne.

Tabell 28: Andel utviklingsprosesser som har ført til miljøeffekter etter tjeneste

Andel utviklingsprosesser som har ført til miljøeffekter etter tjeneste (n: 2037)			
	Redusert forurensning	Reduksjon i utslipp av klimagasser	Bedre utnyttelse av naturressurser
Bedriftsnettverk (n=36)	50 %	56 %	68 %
Bedriftsutviklingstilskudd - distrikt (n=131)	42 %	33 %	48 %
Bioenergiprogrammet (n=131)	64 %	67 %	82 %
Bioøkonomiordningen (n=40)	54 %	56 %	74 %
Bygdeutviklingsmidler - Stipend (n=35)	32 %	18 %	58 %
Bygdeutviklingsmidler - tilleggsnæring (n=131)	25 %	29 %	68 %
Bygdeutviklingsmidler - tradisjonell (n=357)	26 %	17 %	45 %
Ekstraordinært innovasjonstilskudd 2021 (n=99)	53 %	56 %	60 %
Etablerertilskudd (KMD) (n=201)	54 %	51 %	58 %
Etablerertilskudd (NFD) (n=80)	53 %	53 %	55 %
EØS midlene (n=26)	53 %	41 %	41 %
FRAM Strategisk ledelse (n=32)	5 %	5 %	5 %
Global Growth (n=34)	50 %	46 %	45 %
IN Horizon Europe (n=59)	71 %	67 %	63 %
IPR-rådgivning (n=114)	44 %	41 %	50 %
Innovasjonskontrakter (n=46)	40 %	42 %	31 %
Internasjonal markedsrådgivning (n=43)	59 %	57 %	66 %
Investeringstilskudd - distrikt (n=61)	27 %	23 %	39 %
Lavrisikolån (n=24)	37 %	32 %	40 %
Lavrisikolån - GFL-flåte (n=24)	24 %	14 %	23 %
Lavrisikolån - Landbrukslån (n=53)	11 %	7 %	32 %
Mentortjenesten (n=63)	54 %	49 %	59 %
Miljøteknologi (n=60)	83 %	76 %	85 %
Risikolån - Distriktsrettede (n=23)	42 %	39 %	61 %
Risikolån - Innovasjonslån (n=79)	49 %	43 %	38 %
Tilskudd - Landsdekkende (n=41)	37 %	54 %	59 %
Utviklingsprogrammet for landbruk og rein (n=53)	14 %	4 %	47 %
Total	43 %	39 %	53 %
Kilde: Oxford Research AS			
Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»			

Tabell 29: Andel utviklingsprosesser som har ført til miljøeffekter etter bedriftstype

Andel utviklingsprosesser som har ført til miljøeffekter etter tjeneste (n:2504 -2572)			
	Redusert forurensing	Reduksjon i utslipp av klimagasser	Bedre utnyttelse av naturressurser
Etablert bedrift	38 %	34 %	51 %
Gründerbedrift	49 %	47 %	56 %
Total	43 %	39 %	53 %
Kilde: Oxford Research AS Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»			

11.2 Samfunnsmessige effekter

I dette delkapittelet vises det hvordan mottakerne av de ulike tjenestene samt etablerte bedrifter og gründerbedrifter skårer på tre ulike samfunnsindikatorer.

Tabell 30: Andel utviklingsprosesser som har ført til samfunnseffekter etter tjeneste

Andel utviklingsprosesser som har ført til samfunnseffekter etter tjeneste (n: 2002 -2554)			
	Bedre helse og velferd	Økt dyrevelferd	Økt mangfold i næringslivet
Bedriftsnettverk (n=36)	50 %	29 %	28 %
Bedriftsutviklingstilskudd - distrikt (n=131)	47 %	27 %	29 %
Bioenergiprogrammet (n=131)	28 %	21 %	5 %
Bioøkonomiordningen (n=40)	54 %	29 %	9 %
Bygdeutviklingsmidler - Stipend (n=35)	56 %	52 %	50 %
Bygdeutviklingsmidler - tilleggsnæring (n=131)	53 %	38 %	31 %
Bygdeutviklingsmidler - tradisjonell (n=357)	56 %	56 %	13 %
Ekstraordinært innovasjonstilskudd 2021 (n=99)	52 %	14 %	23 %
Etablerertilskudd (KMD) (n=201)	57 %	22 %	31 %
Etablerertilskudd (NFD) (n=80)	65 %	22 %	32 %
EØS midlene (n=26)	53 %	8 %	15 %
FRAM Strategisk ledelse (n=32)	9 %	5 %	5 %
Global Growth (n=34)	55 %	29 %	25 %
IN Horizon Europe (n=59)	66 %	28 %	40 %
IPR-rådgivning (n=114)	48 %	19 %	24 %
Innovasjonskontrakter (n=46)	50 %	10 %	26 %
Internasjonal markedsrådgivning (n=43)	61 %	32 %	28 %
Investeringstilskudd - distrikt (n=61)	40 %	12 %	15 %
Lavrisikolån (n=24)	33 %	19 %	33 %
Lavrisikolån - GFL-flåte (n=24)	30 %	12 %	0 %
Lavrisikolån - Landbrukslån (n=53)	58 %	60 %	8 %
Mentortjenesten (n=63)	75 %	35 %	49 %
Miljøteknologi (n=60)	44 %	26 %	19 %
Risikolån - Distriktsrettede (n=23)	32 %	20 %	42 %
Risikolån - Innovasjonslån (n=79)	53 %	15 %	28 %
Tilskudd - Landsdekkende (n=41)	40 %	10 %	29 %
Utviklingsprogrammet for landbruk og rein (n=53)	39 %	32 %	35 %
Total	51 %	31 %	24 %
Kilde: Oxford Research AS Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»			

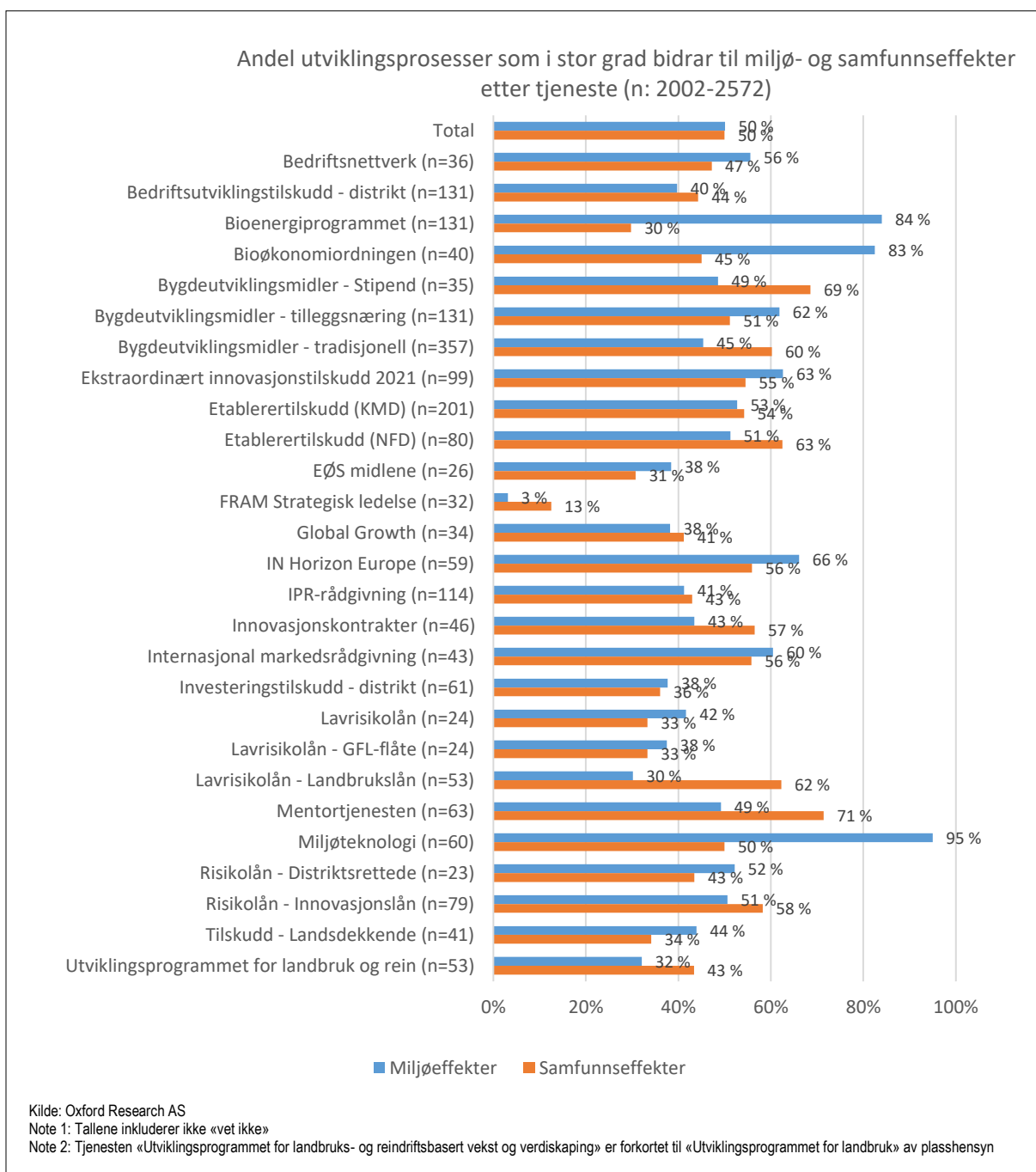
Tabell 31: Andel utviklingsprosesser som har ført til samfunnseffekter etter bedriftstype

Andel utviklingsprosesser som har ført til samfunnseffekter etter bedriftstype (n: 2002 -2554)			
	Bedre helse og velferd	Økt dyrevelferd	Økt mangfold i næringslivet
Etablert bedrift	47 %	32 %	18 %
Gründerbedrift	56 %	29 %	32 %
Total	51 %	31 %	24 %

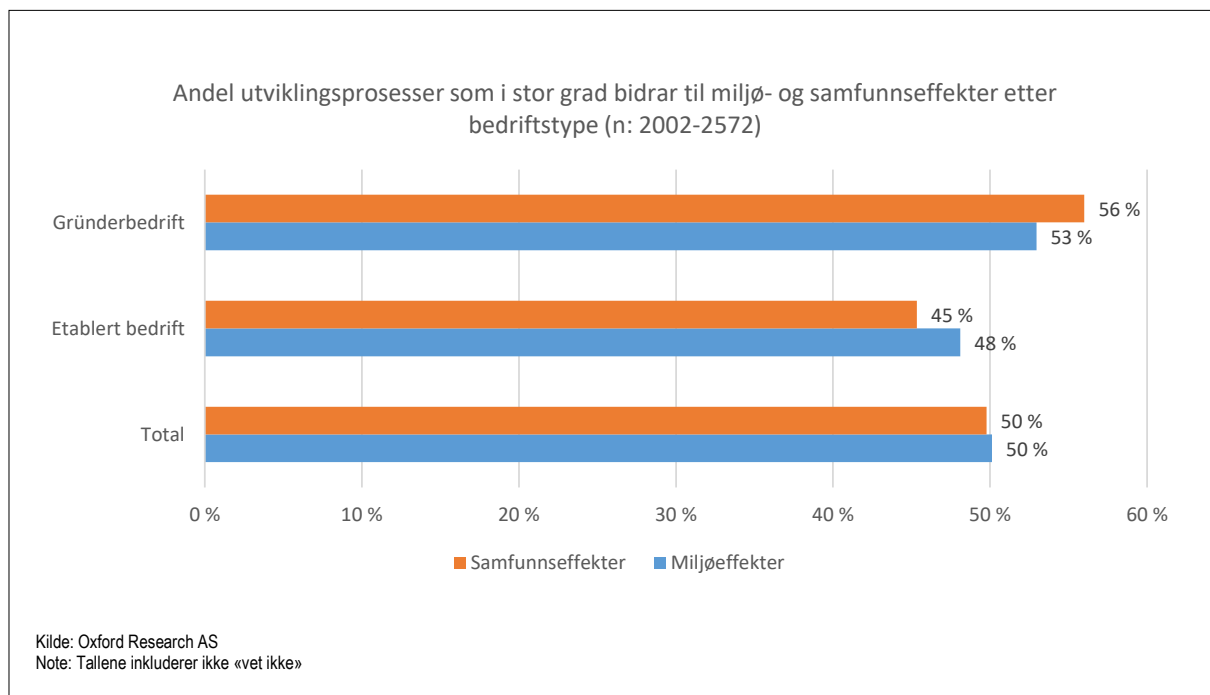
Kilde: Oxford Research AS
 Note: Tallene inkluderer ikke «vet ikke»

11.3 Samlet bidrag til miljø- og samfunnsmessige effekter

Figur 48: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt sysselsetting etter tjeneste

Figur 49: Andel utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til miljø- og samfunnseffekter etter bedriftstype (n: 2002-2572)

12. Eksport

- 42 prosent av virksomhetene har eksporterfaring fra før, mot 42 prosent i 2020.
- 15 prosent av virksomhetene oppgir at den støttede utviklingsprosessen forventes å utløse deres første eksport, mot 18 prosent i 2020.
- Blant de som har oppgitt at tjenesten har bidratt til eksport er det 44 prosent av virksomheten som oppgir at tjenesten fra Innovasjon Norge i stor grad har eller vil bidra til at virksomheten har kommet i gang med sin internasjonaliseringsprosess. Det samme tallet lå på 48 prosent i 2020.
- I årets undersøkelse ser vi at andelen virksomheter som forventer eksport til de nære markedene og Nord-Amerika er noe lavere eller lik sammenlignet med fjorårets undersøkelse. Eksportforventningene for samtlige oversjøiske markeder er noe lavere enn i Førundersøkelsen 2020.
- 53 prosent (54 prosent i 2019 og 2020) av virksomhetene oppgir å ha støtt på en eller flere eksportbarrierer i stor grad, og at de i snitt har møtt på 1,77 (1,76 i 2020 og 1,73 i 2019) av i alt 12 mulige barrierer. Dette tyder på at det er blitt vanskeligere for virksomhetene å eksportere.
- 36 prosent (35 prosent i 2020, 38 prosent i 2019) av virksomhetene oppgir å ha fått hjelp av Innovasjon Norge til å håndtere eksportbarrierer i stor grad, og at de i snitt har fått hjelp til overkomme 0,98 (0,89 i 2020, 1,02 i 2019) av i alt 12 mulige barrierer. Dette tyder på at Innovasjon Norge har evnet å hjelpe litt færre virksomhetene i deres internasjonaliseringsprosesser siste år.
- En prosent av virksomhetene svarer at de ikke vil benytte Innovasjon Norges tjenester i internasjonale prosjekter i fremtiden (en prosent i 2020), mens 88 prosent sier at de vil benytte Innovasjon Norges tjenester i fremtiden (91 prosent i 2020).

For å få mer kunnskap om Innovasjon Norges bidrag til økt eksport i virksomhetene, ble det i 2017 utviklet et helt nytt spørsmålsbatteri som skal gi mer dybdekunnskap om:

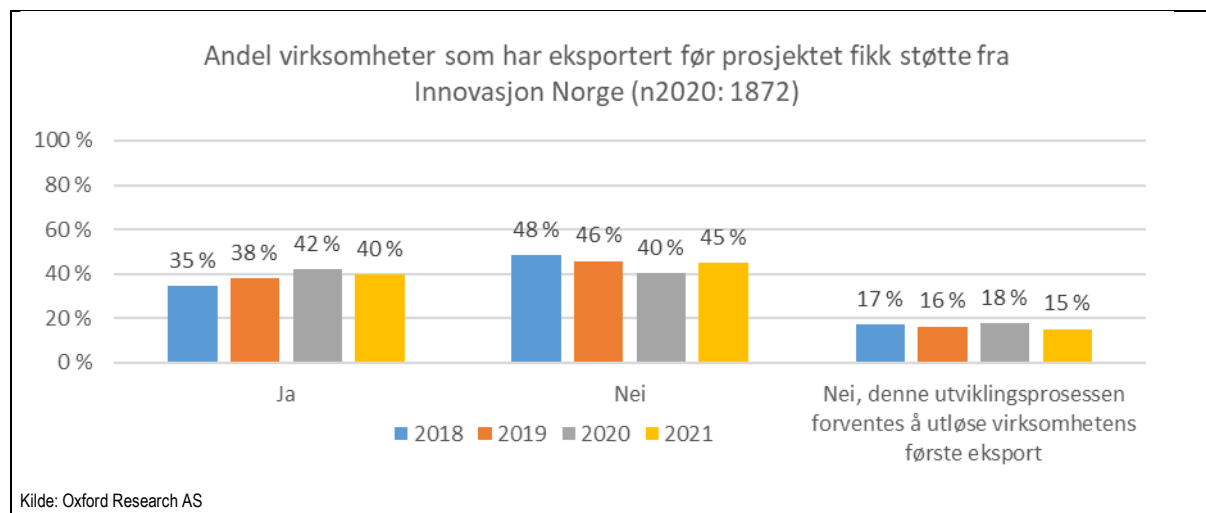
- Hvorvidt virksomhetene har eksportert tidligere
- I hvilken grad Innovasjon Norges tjenester bidrar til at virksomhetene har kommet i gang med sin internasjonaliseringsprosess
- Hvilke markeder virksomhetene har eksportert til
- I hvilken grad virksomhetene har støtt på ulike barrierer i sine internasjonaliseringsprosesser
- I hvilken grad virksomhetene har fått hjelp fra Innovasjon Norge til å overkomme de ulike barrierene de har støtt på i sine internasjonaliseringsprosesser
- Hvorvidt virksomheten vil benytte Innovasjon Norges tjenester igjen i fremtidige internasjonaliseringsprosesser

Utgangspunktet for analysen i dette kapittelet er alle kundene som har svart enten Liten grad (2), Noen grad (3), Stor grad (4) eller Svært stor grad (5) på spørsmålet om ”I hvilken grad har eller vil utviklingsprosessen føre til økt eksport (2) for virksomheten?” (q50 i spørreskjemaet, se også kapittel 10). I årets undersøkelse var det 1927 bedrifter (1875 i 2020, 1122 i 2019 og 1054 i 2018) som fikk videre spørsmål om sin eksportvirksomhet. Analysen vil fokusere på hvorvidt det kan identifiseres noen forskjeller i de ovenstående spørsmålene med tanke på bedriftenes alder (etablerte versus gründerbedrifter), deres geografiske og næringsmessige tilhørighet eller andre kjennetegn som kan si noe om hvorvidt støtten fra Innovasjon Norge treffer noen virksomheter mer enn andre.

12.1 Tidligere eksporterfaring

Vi starter med å se på hvorvidt virksomhetene har eksportert tidligere. Resultatene er vist i figuren under.

Figur 50: Andel virksomheter som har eksportert før utviklingsprosessen fikk støtte fra Innovasjon Norge

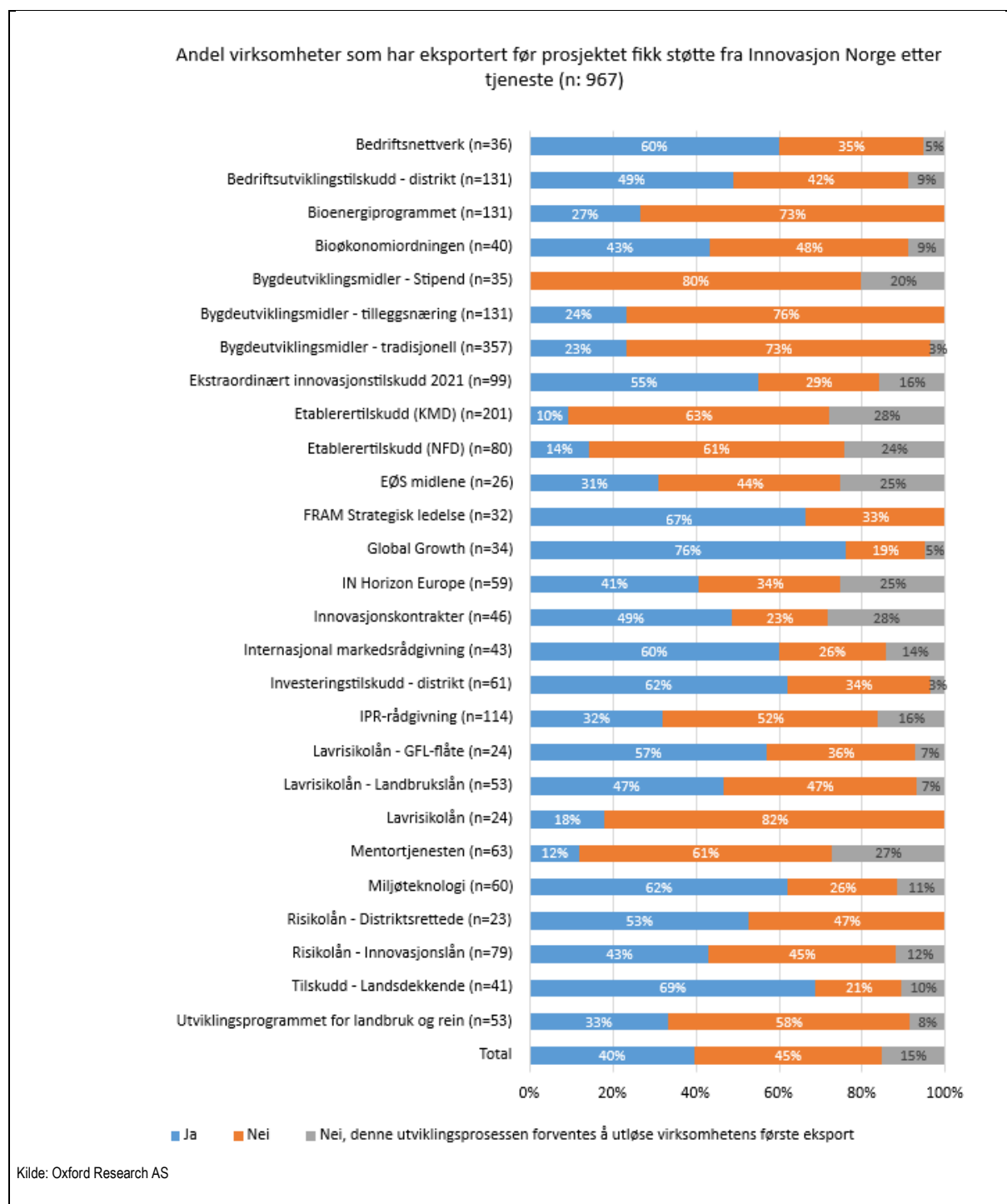
Som figuren over viser, kan vi observere en økende andel av virksomhetene som har besvart dette spørsmålet, at de har eksporterfaring fra før, det vil si før de fikk støtte til utviklingsprosessen de er spurt om i denne Førundersøkelsen. Denne andelen har økt fra 35 prosent i 2018 til 42 prosent i 2020, for så å gå ned med to prosentpoeng i årets undersøkelse. Vi ser videre at 15 prosent av virksomhetene (18 prosent i 2020, 16 prosent i 2019 og 17 prosent i 2018) oppgir at den støttede utviklingsprosessen forventes å utløse deres første eksport. Det innebærer at 45 prosent av virksomhetene (40 prosent i 2020, 46 prosent i 2019 og 48 prosent i 2018) som besvarte spørsmålet, ikke har eksportert tidligere og at de ikke tilskriver den Innovasjon Norge-støttede utviklingsprosessen deres første forventede eksport. Det betyr at det er andre bakenforliggende årsaker til at disse virksomhetene nå forventer å eksportere for første gang.

Som vi ser av figuren under, er det meget stor variasjon når vi analyserer dette spørsmålet opp mot de ulike tjenestene.

Når vi ser på andelen virksomheter som oppgir at den Innovasjon Norge-støttede utviklingsprosessen har utløst virksomhetens første eksport, finner vi de høyeste andelenene blant de som har mottatt Etableringstilskudd (KMD) (28 prosent) samt Innovasjonskontrakter (28 prosent) og Mentortjenesten (27 prosent). I den andre enden av skalaen finner vi Bygdeutviklingsmidler – tradisjonell (tre prosent), Investeringstilskudd – distrikt (tre prosent) og Bedriftsnettverk (fem prosent).

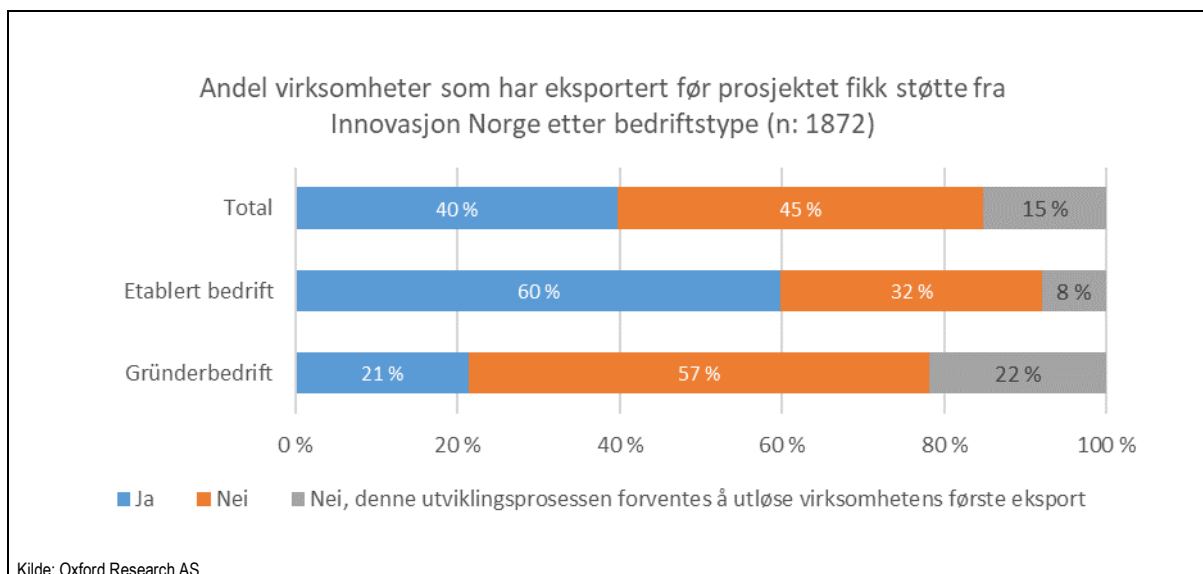
Tidligere eksporterfaring finner vi i høyest grad blant mottakere av Global Growth (76 prosent) samt Tilskudd – landsdekkende (69 prosent) og FRAM Strategisk ledelse (67 prosent). Minst eksporterfaring oppgir mottakerne av Bygdeutviklingsmidler - Stipend (0 prosent) samt Etablerertilskudd (KMD) (10 prosent).

Figur 51: Andel virksomheter som har eksportert før utviklingsprosessen fikk støtte fra Innovasjon Norge etter tjeneste (n: 967)

Som forventet har de etablerte bedriftene i langt - og statistisk signifikant – større grad tidligere eksporterfaring (60 prosent, 63 prosent i 2020, 58 prosent i 2019, 56 prosent i 2018) sammenlignet med gründerbedriftene (21 prosent, 24 prosent i 2020, 20 prosent i 2019, 18 prosent i 2018). Figuren under viser videre at litt over en dobbelt så høy andel gründerbedrifter (22 prosent, 24 prosent i 2020, 25 prosent i 2019 og i 2018) oppgir at prosjektet de fikk støtte til fra Innovasjon Norge, utløste virksomhetens første eksport sammenlignet med de etablerte bedriftene (8 prosent, 10 prosent i 2020, 7 prosent i 2019 og i 2018).

Figur 52: Andel virksomheter som har eksportert før utviklingsprosessen fikk støtte fra Innovasjon Norge etter bedriftstype

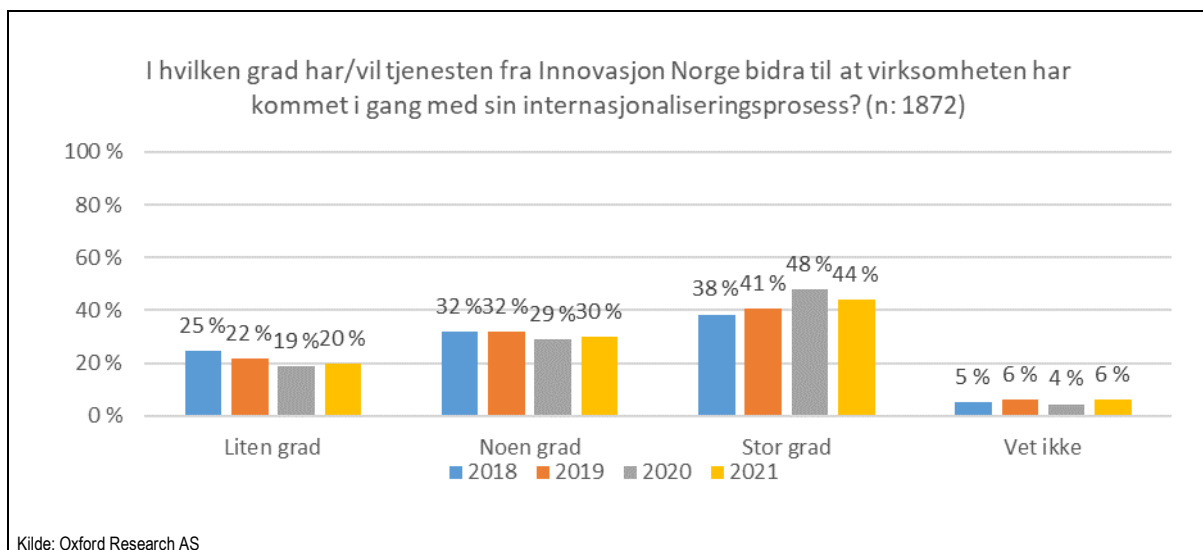

12.2 Innovasjon Norges bidrag til å utløse virksomhetenes første eksport

I foregående avsnitt var det fokus på hvorvidt virksomhetene har eksportert tidligere eller ei, samt om prosjektet de fikk støtte til, utløste virksomhetens første eksport. I dette avsnittet ser vi nærmere på i hvilken grad tjenesten fra Innovasjon Norge bidro til at virksomheten kom i gang med sin internasjonaliseringsprosess. Innholdsmessig kan de to spørsmålene høres like ut, men det er nyanseforskjeller mellom dem. Ovenfor var fokuset på kundens utviklingsprosess, i dette avsnittet er tjenesten fra Innovasjon Norge det sentrale. Det er viktig å være klar over at Innovasjon Norge ofte rådgir og veileder sine kunder i forbindelse med at tjenester blir ytt, og dette vil sannsynligvis spille inn i kundenes svargivning.

I figuren under viser vi fordelingen av svarene på spørsmålet: “I hvilken grad bidro tjenesten fra Innovasjon Norge til at virksomheten kom i gang med sin internasjonaliseringsprosess?”

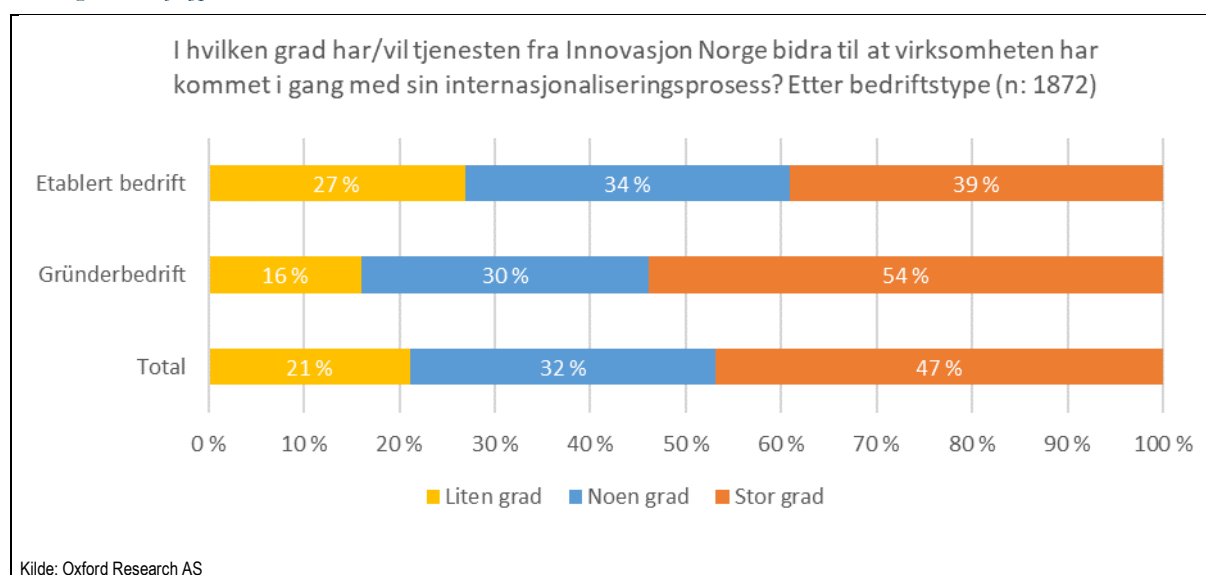
Figur 53: I hvilken grad bidro tjenesten fra Innovasjon Norge til at virksomheten kom i gang med sin internasjonaliseringsprosess?

Vi ser at de 1872 respondentene som svarte på dette spørsmålet, fordeler seg nokså jevnt på de tre svaralternativene enn hva som var tilfellet i den foregående undersøkelsen i 2020, samt at andelen som ikke vet fortsatt er nokså lav. Sammenlignet med fjorårets undersøkelse, går andelen som svarer ”I liten grad” og «I noen grad» opp med ett prosentpoeng og andelen som svarer ”I stor grad” går ned med fire prosentpoeng.

I det videre vil vi analysere dette spørsmålet ut fra ulike bakgrunnsvariabler, og starter med å se på bedriftstype. En analyse basert på tjenester synes mindre hensiktsmessig, da flere av tjenestene har få svar.

Figur 54: I hvilken grad har/vil tjenesten fra Innovasjon Norge bidra til at virksomheten har kommet i gang med sin internasjonaliseringsprosess? Fordeling etter bedriftstype

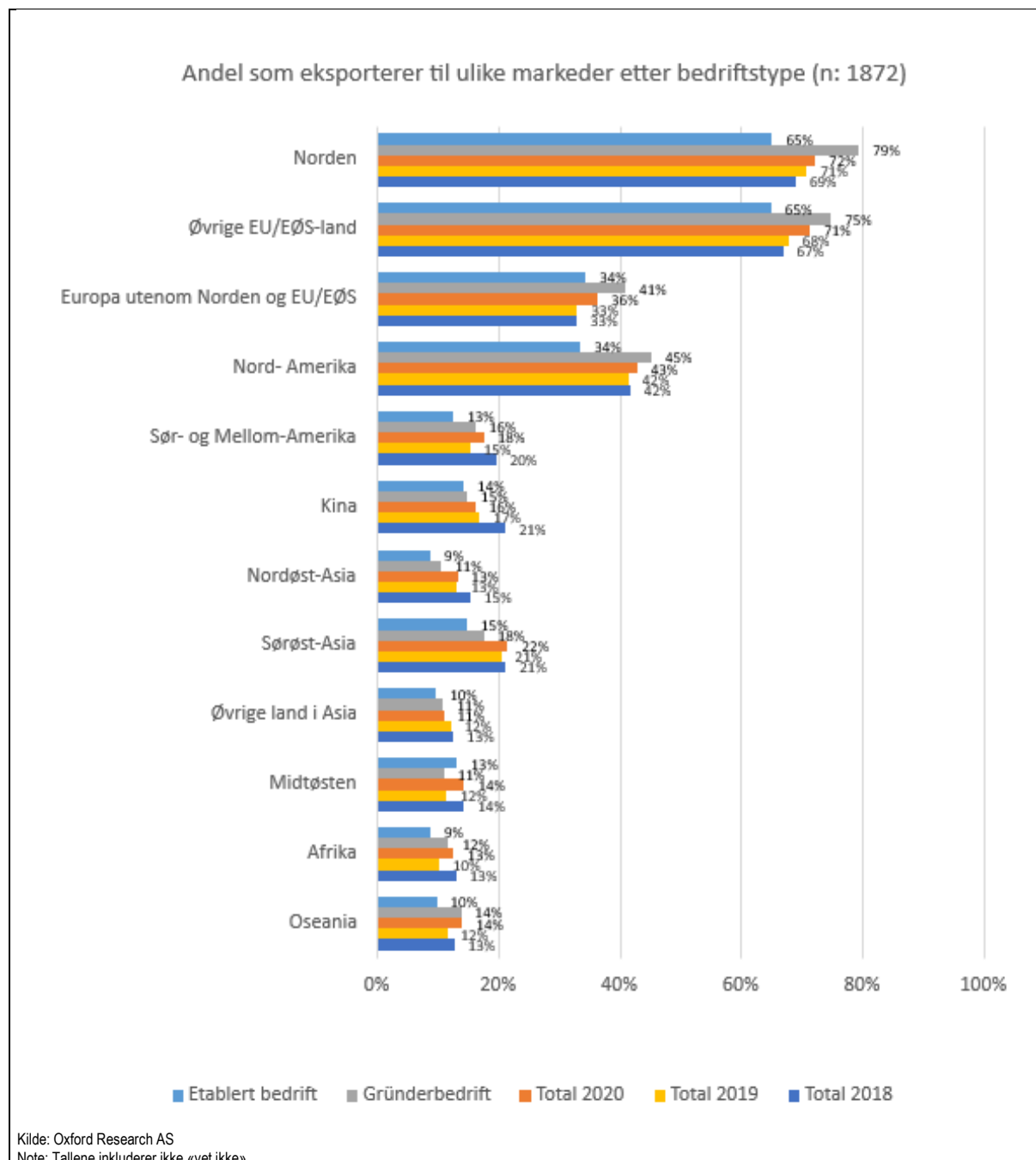
Som figuren over viser, sier nesten halvparten av virksomhetene at tjenesten fra Innovasjon Norge i stor grad har bidratt til at virksomheten har kommet i gang med sin internasjonaliseringsprosess. Ikke uventet er det en høyere andel gründervirksomheter (54 prosent, 56 prosent i 2020, 50 prosent i 2019, 45 prosent i 2018) som svarer dette, og forskjellene fra de etablerte virksomhetene (39 prosent, 43 prosent i 2020, 35 prosent i 2019 og 2018) er signifikante på 1-prosentnivået. Men er det geografiske, næringsmessige, eierskapsmessige eller andre forskjeller i Innovasjon Norges bidrag til å komme i gang med internasjonaliseringsprosessene? I likhet med i Førundersøkelsen 2020 finner vi at virksomheter:

- Som hører hjemme i sentrale strøk i større grad enn de som er lokalisert i mindre sentrale strøk oppgir at tjenesten fra Innovasjon Norge har bidratt til at de har kommet i gang med sin internasjonaliseringsprosess.
- Som tilhører kompetanseintensive næringer/tjenester i større grad enn mindre kompetanseintensive virksomheter oppgir at tjenesten fra Innovasjon Norge har bidratt til at de har kommet i gang med sin internasjonaliseringsprosess.
- Som har eksterne investorer i større grad enn de som ikke har det oppgir at tjenesten fra Innovasjon Norge har bidratt til at de har kommet i gang med sin internasjonaliseringsprosess.
- Som beskytter sin IPR i større grad enn virksomheter som ikke gjør det, oppgir at tjenesten fra Innovasjon Norge har bidratt til at de har kommet i gang med sin internasjonaliseringsprosess.

12.3 Eksportmarkeder

Det er også kartlagt hvilke markeder virksomhetene forventer eksport til. Her har vi spurt virksomhetene om eksport til en rekke geografiske markeder. I figuren under viser vi resultatene for henholdsvis etablerte bedrifter og gründerbedrifter i Førundersøkelsen 2021 samt de totale andelen for både Førundersøkelsen 2018, 2019 og 2020.

Figur 55: Andel som eksporterer til ulike markeder etter bedriftstype

Som vi ser av figuren over, er det de geografisk nære markedene virksomhetene i første rekke forventer å eksportere til, det vil si våre nordiske naboland og øvrige EU/EØS-land. Det er også interessant å merke seg at Nord-Amerika fortsetter å være et større eksportmarked for virksomhetene enn både Europa utenom EU/EØS og de andre oversjøiske markedene.

I Førundersøkelsene 2018, 2019 og 2020 fant vi statistisk signifikante forskjeller mellom gründerbedrifter og etablerte bedrifter for samtlige markeder og det var gjennomgående gründerbedriftene som oppga de høyeste forventede verdiene. Dette er også tilfellet i årets undersøkelse. For å forenkle analysen noe, har vi slått sammen de ulike markedene i tre grupper:

- Geografisk nære markeder (Norden, EU/EØS forøvrig, samt Europa utenom Norden og EU/EØS)
- Nord-Amerika
- Oversjøiske markeder (verden for øvrig)

Resultatene fra analysene er entydige. Vi finner at virksomheter som:

- Hører hjemme i sentrale strøk i større grad enn de som er lokalisert i mindre sentrale strøk
- Tilhører kompetanseintensive næringer/tjenester i større grad enn mindre kompetanseintensive virksomheter
- Har utenlandske eiere i større grad enn de som ikke har det
- Har eksterne investorer i større grad enn de som ikke har det
- Beskytter sin IPR i større grad enn virksomheter som ikke gjør det

har statistisk signifikant høyere eksportandeler til samtlige av de tre geografiske markedsområdene.

12.4 Eksportbarrierer

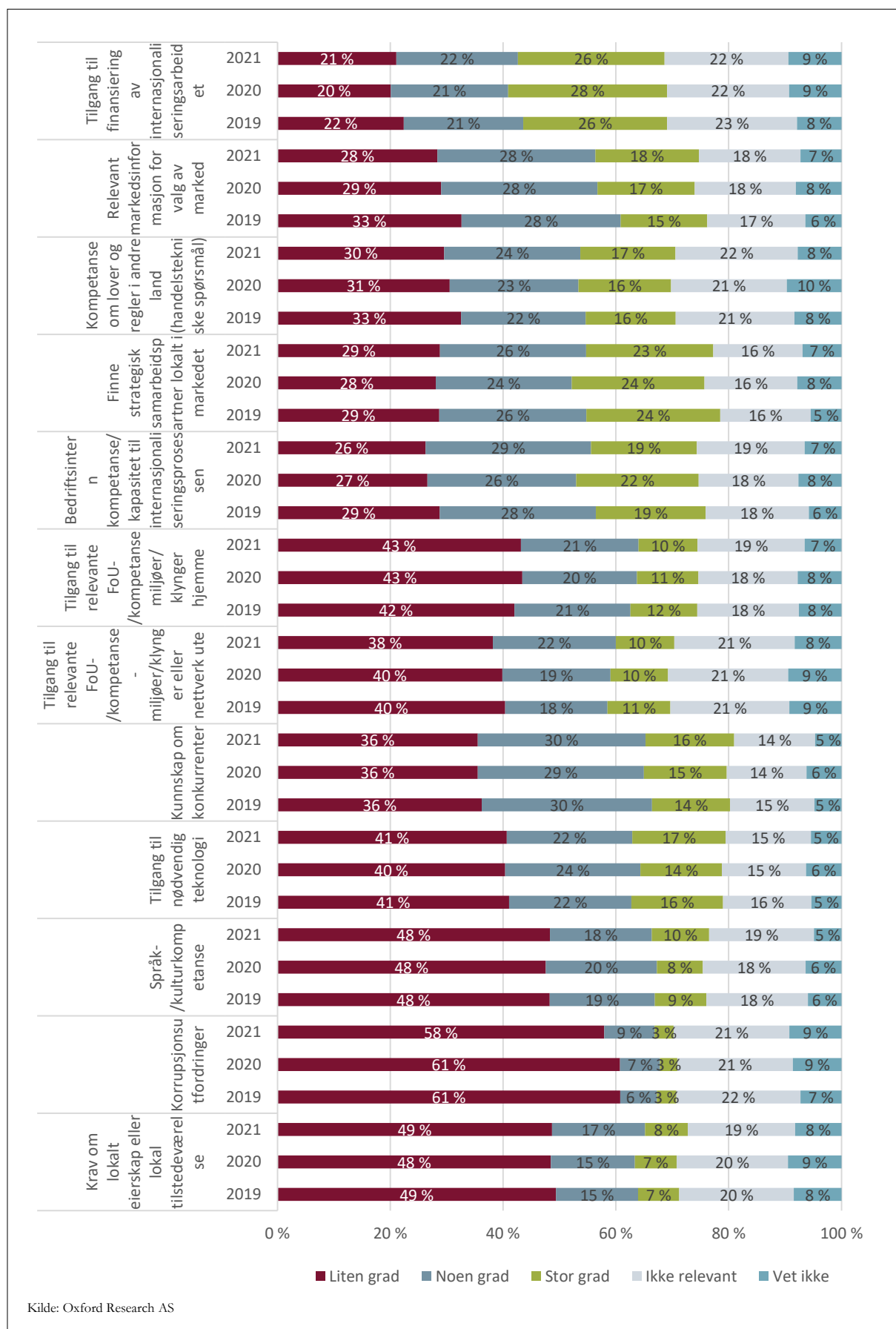
Vi har også spurt virksomhetene om hvorvidt de har støtt på en rekke ulike barrierer/risikofaktorer i sitt eksportarbeid. Resultatene for Førundersøkelsene 2019, 2020 og 2021 er vist i figuren under. Det er mange av virksomhetene som ikke opplever at barrierene er relevante, andelen av summen av «Vet ikke»- og «Ikke relevant»-svar varierer mellom 19 og 31 prosent (Tilnærmet likt som i 2019 og 2020). Sagt på en annen måte, uttrykt gjennom en indikator for samlet bidrag, ser vi at 53 prosent (54 prosent i 2020 og 2019, 42 prosent i 2018) av virksomhetene som har besvart spørsmålet oppgir å ha støtt på en eller flere eksportbarrierer i stor grad, og at de i snitt har møtt på 1,77 (1,76 i 2020, 1,73 i 2019, 1,09 i 2018) av i alt 12 mulige barrierer. Dette tyder på at det ikke er blitt enklere for virksomhetene å eksportere.

Av de virksomhetene som har opplevd slike barrierer, oppgis følgende som de viktigste:

- Tilgang til finansiering av internasjonaliseringsarbeidet
- Finne strategisk samarbeidspartner lokalt i markedet
- Bedriftsintern kompetanse/kapasitet til internasjonaliseringsprosessen

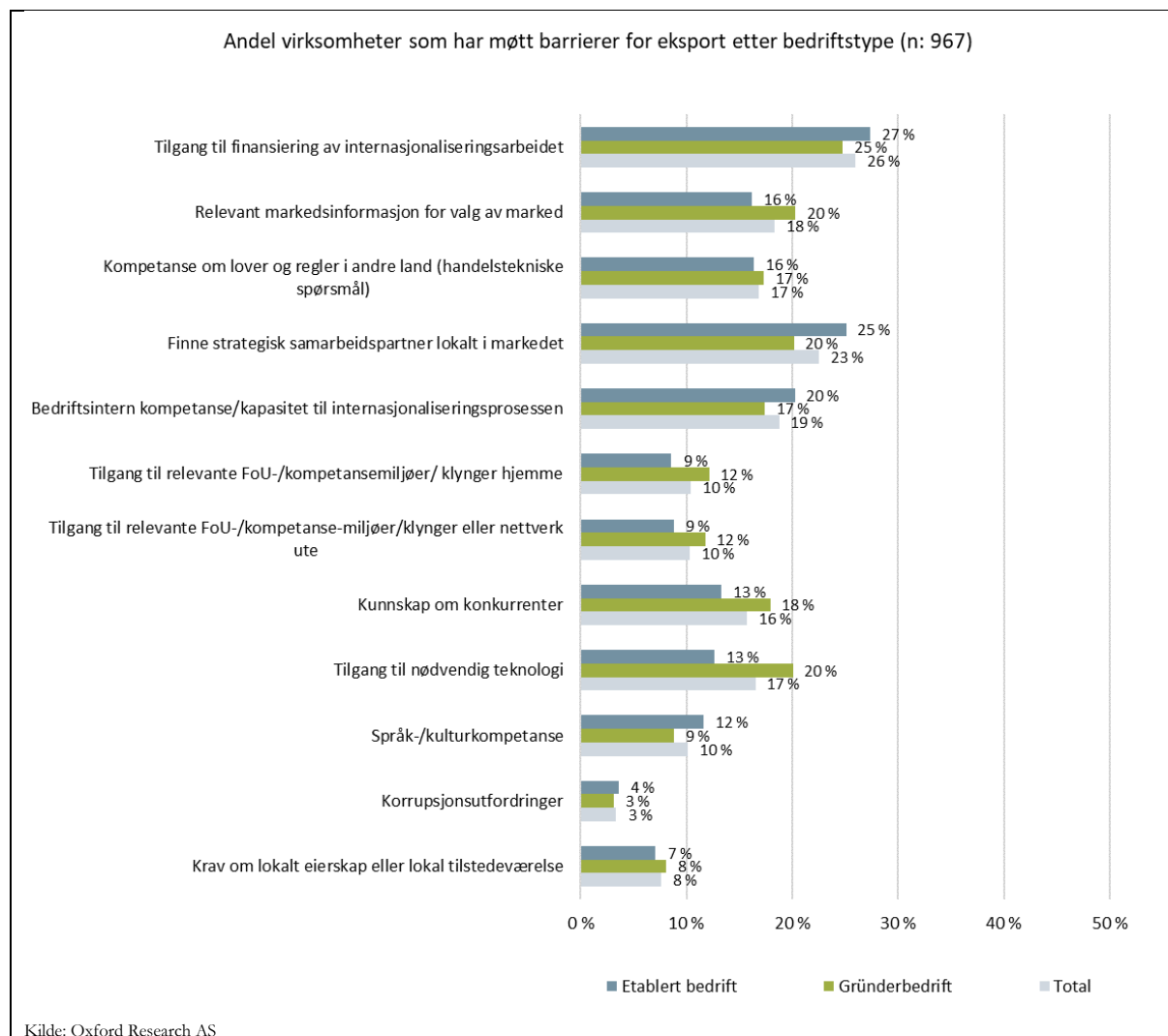
Dette er de samme som ble nevnt hyppigst også i Førundersøkelsene 2018, 2019 og 2020, og vi finner dermed at disse peker seg ut som de største eksportutfordringene for virksomhetene.

Figur 56: Andel virksomheter som har møtt barrierer for eksport (n=2020: 1872)

I figuren under vises fordelingen av disse barrierene på bedriftstype. Det fremkommer at det er relativt små forskjeller mellom gründerbedriftene og de etablerte bedriftene når det gjelder eksportbarrierer. Forskjellen er størst når det gjelder tilgang til nødvendig teknologi (7 prosentpoeng) og kunnskap om konkurrenter (5 prosentpoeng). Begge disse barrierene er størst for gründerbedriftene.

Figur 57: Andel virksomheter som har møtt barrierer for eksport etter bedriftstype

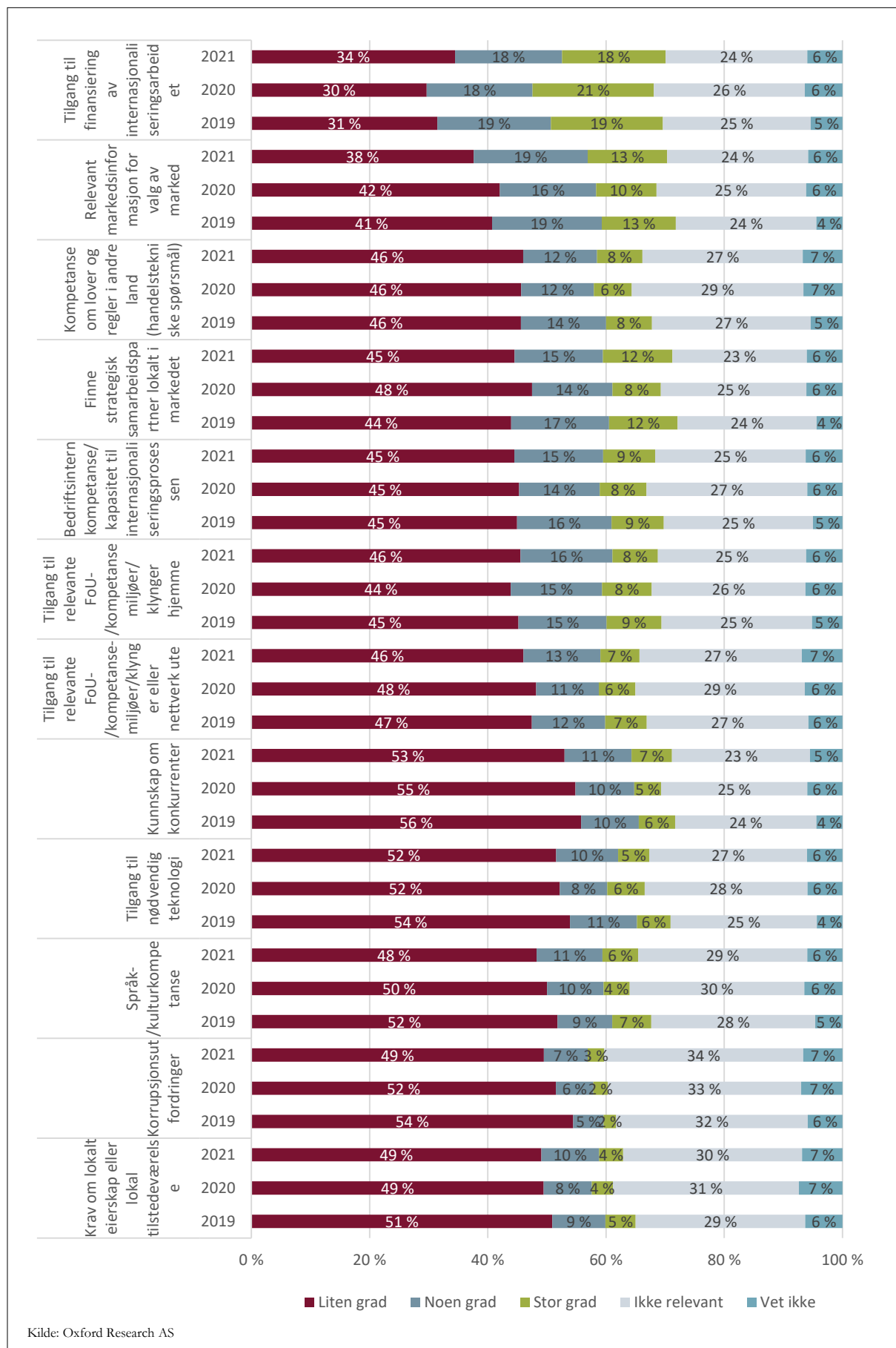

12.5 Hjelp fra Innovasjon Norge til å håndtere eksportbarrierer

Vi har også spurt virksomhetene i hvilken grad de har fått hjelp av Innovasjon Norge til å håndtere de samme barrierene som vi har spurt om i foregående avsnitt. Resultatet er vist i figuren under.

Innovasjon Norges kundeeffektundersøkelse 2021 - Førundersøkelsen

Figur 58: Andel virksomheter som har fått hjelp av Innovasjon Norge til å håndtere følgende barrierer/risikofaktorer (n-2020: 1872)

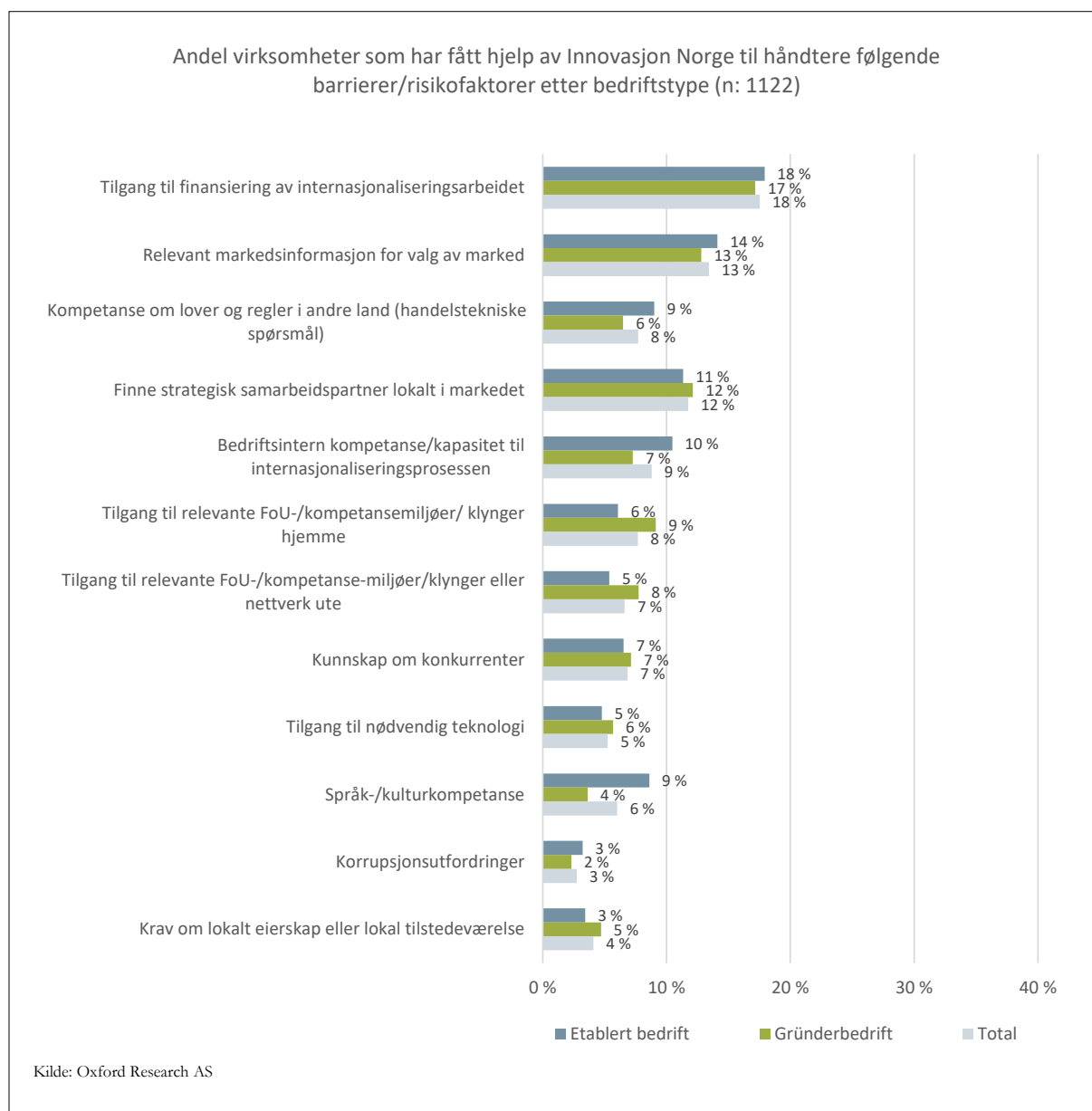

Det første vi kan lese ut av figuren, er at en økende andel virksomheter, mellom 28 og 41 prosent, svarer «Vet ikke» eller «Ikke relevant» på disse spørsmålene (mellom 31 og 40 prosent i 2020). Uttrykt gjennom en indikator for samlet bidrag, ser vi at 36 prosent (35 prosent i 2020, 38 prosent i 2019 og 21 prosent i 2018) av virksomhetene oppgir å ha fått hjelp av Innovasjon Norge til å håndtere eksportbarrierer i stor grad, og at de i snitt har fått hjelp til overkomme 0,98 (0,89 i 2020, 1,02 i 2019 og 0,6 i 2018) av i alt 12 mulige barrierer. Blant de virksomhetene som oppgir å ha fått hjelp fra Innovasjon Norge, er det de samme barrierene som i størst grad er opplevd av bedriftene (se avsnittet over), som de har fått hjelp av Innovasjon Norge til å håndtere. De tre mest aktuelle barrierene de har fått hjelp til å håndtere er de samme som ble hyppigst nevnt i Førundersøkelsene 2018, 2019 og 2020, altså:

- Tilgang til finansiering av internasjonaliseringsarbeidet
- Relevant markedsinformasjon for valg av marked
- Finne strategisk samarbeidspartner lokalt i markedet.

I figuren under vises fordelingen av barrierehandteringen på bedriftstype.

Figur 59: Andel virksomheter som har fått hjelp av Innovasjon Norge til å håndtere følgende barrierer/risikofaktorer etter bedriftstype

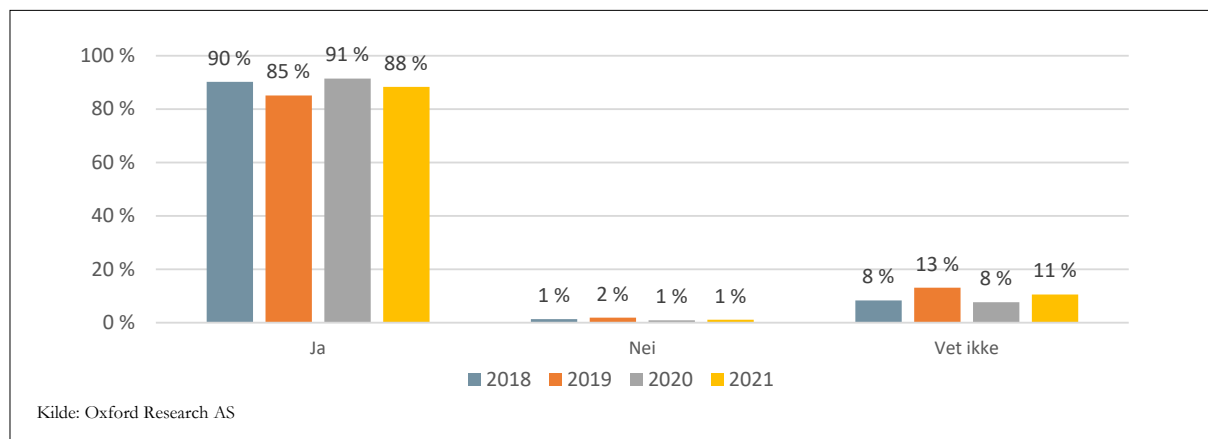

Som vi ser av figuren over, er det – som i fjorårets undersøkelse - relativt små variasjoner i resultatene mellom gründerbedrifter og etablerte bedrifter. Den største forskjellen mellom de to gruppene er knyttet til språk/kulturkompetanse, hvor bidraget til å løse barrieren ligger fem prosentpoeng høyere for de etablerte bedriftene.

12.6 Benytte Innovasjon Norges tjenester igjen

Avslutningsvis i dette kapittelet har vi sett nærmere på hvorvidt virksomhetene som har eksportert, vil benytte Innovasjon Norges tjenester i internasjonale prosjekter i fremtiden. Dette kan betraktes som et mål på tilfredshet med den bistanden de har fått av Innovasjon Norge til internasjonalisering så langt.

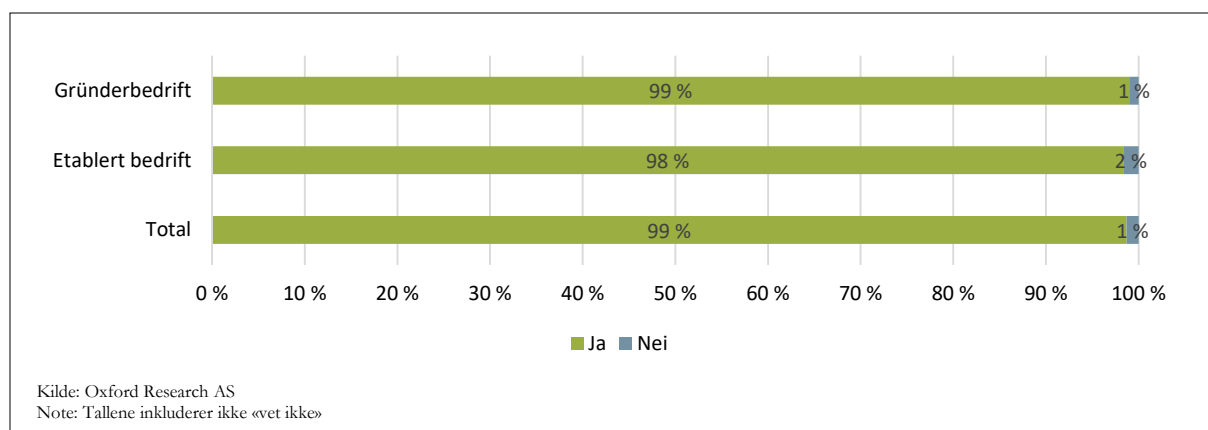
Figur 60: Bruke Innovasjon Norges tjenester igjen (n-2020: 1872)

Som vi ser av figuren over, svarer kun en prosent av virksomhetene at de ikke vil benytte Innovasjon Norges tjenester i internasjonale prosjekter i fremtiden. 11 prosent er usikre (8 prosent i 2020, 13 prosent i 2019), mens 88 prosent (91 prosent i 2020, 85 prosent i 2019) sier at de ønsker å benytte seg av Innovasjon Norges tjenester igjen.

I figuren under viser vi fordelingen mellom gründerbedrifter og etablerte bedrifter på dette spørsmålet.

Figur 61: Bruke Innovasjon Norges tjenester igjen, etter bedriftstype (n: 1872)

Vi ser at begge bedriftstypene er samstemte i synet på om hvorvidt til vil benytte Innovasjon Norges tjenester igjen.

13. Detaljerte resultater for hver tjeneste

I dette kapitlet presenteres en kort omtale samt utvalgte nøkkeltall for hver tjeneste i årets førundersøkelse.

13.1 Alle tjenester

Nedenfor presenteres gjennomsnittlige nøkkeltall for alle tjenester. Vi gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke».

Antall kunder i populasjonen	5105	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	2076
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	7 184,24	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	1,23

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	50 %	4 %	46 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	5 %	22 %	73 %
2020	4 %	20 %	76 %
2019	9 %	23 %	68 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	12
Eksportandel	8 %

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	80 %	83 %	79 %
Tjeneste	74 %	82 %	76 %
Prosess	71 %	71 %	72 %
Marked	68 %	77 %	67 %
Organisasjon	64 %	67 %	64 %
Andel som ikke gir innovasjon	8 %	7 %	9 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	49 %	43 %	25 %
Nasjonalt nivå	9 %	8 %	9 %
Regionalt nivå	8 %	9 %	5 %
Bedriftsnivå	19 %	25 %	40 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	4,15	4,36	4,18
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	88 %	91 %	88 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	4,58	5,33	4,68
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	83 %	88 %	83 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	4,84	5,78	4,96
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	92 %	93 %	91 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	48 %	58 %	49 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	62 %	73 %	62 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	62 %	70 %	63 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	71 %	79 %	71 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	65 %	71 %	64 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	34 %	43 %	34 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	36 %	42 %	38 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	48 %	50 %	50 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	35 %	48 %	50 %
Vi gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»				

13.2 Bedriftsnettverk

Bedriftsnettverk er et tjenestetilbud som skal stimulere små og mellomstore bedrifter i hele landet til å etablere kommersielle, strategiske samarbeid om konkrete forretningsmessige prosjekter med andre bedrifter. Bedriftsnettverkstjenesten tilbyr finansiering (tilskudd) til planlegging, utvikling og etablering av bedriftsnettverk. Tjenesten kan finansiere kostnader knyttet til tilrettelegging og ledelse, samlinger, nødvendige analyser og felles kompetansebygging. Tjenesten bidrar med kompetanse knyttet til valg av konsulent, rådgiving og verktøy for nettverksutvikling. Målet med bedriftsnettverkene er å oppnå sterke og forpliktende samarbeidsrelasjoner for konkrete innovasjonsprosjekter.

Antall kunder i populasjonen	76	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	36
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	37,82	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	0,52

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	58 %	8 %	33 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	0 %	3 %	97 %
2020	0 %	9 %	91 %
2019	0 %	22 %	78 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	13
Eksportandel	9 %

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:				
	2019	2020	2021	
Vare	79 %	74 %	79 %	
Tjeneste	79 %	100 %	97 %	
Prosess	53 %	71 %	69 %	
Marked	87 %	100 %	90 %	
Organisasjon	67 %	82 %	78 %	
Andel som ikke gir innovasjon	21 %	9 %	0 %	

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	35 %	25 %	12 %
Nasjonalt nivå	5 %	9 %	41 %
Regionalt nivå	5 %	13 %	6 %
Bedriftsnivå	10 %	31 %	24 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	4,53	5,66	6,31
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	95 %	94 %	97 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	4,32	5,26	5,97
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	89 %	91 %	94 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	3,68	6,26	6,11
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	79 %	91 %	100 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	33 %	50 %	50 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	61 %	63 %	69 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	44 %	48 %	62 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	39 %	67 %	64 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	56 %	61 %	65 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	33 %	38 %	24 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	78 %	84 %	69 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	32 %	37 %	56 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	5 %	43 %	47 %

Vi gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.3 Bedriftsutviklingstilskudd – distrikt

Bedriftsutviklingstilskudd – distrikt kan benyttes i nærmere definerte distriktsutviklingsområder. Målet med tilskuddet er å stimulere bedrifter innenfor det distriktspolitiske virkeområdet til å gjennomføre prosjekter som ikke ville blitt realisert i samme grad uten offentlige tilskudd. Utviklingsprosessene skal styrke kompetanse, eksterne samarbeidsrelasjoner, organisering, produkt- og prosessutvikling eller markedsutvikling. Tilskuddene benyttes til prosjekter med verdiskapingspotensial og skal også bidra til å internasjonalisere næringslivet. Støtte kan gis både til nyetableringer og til etablerte bedrifter.

Antall kunder i populasjonen	334	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	131
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	229,98	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	0,57

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	12 %	0%	88 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	5 %	18 %	77 %
2020	5 %	18 %	77 %
2019	1 %	22 %	77 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	10
Eksportandel	5

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	86 %	83 %	78 %
Tjeneste	87 %	97 %	88 %
Prosess	73 %	72 %	72 %
Marked	87 %	88 %	89 %
Organisasjon	67 %	89 %	76 %
Andel som ikke gir innovasjon	1 %	3 %	2 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	41 %	30 %	21 %
Nasjonalt nivå	10 %	7 %	8 %
Regionalt nivå	11 %	11 %	11 %
Bedriftsnivå	22 %	40 %	40 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	4,88	4,90	4,54
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	97 %	98 %	98 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	5,36	5,81	5,60
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	97 %	97 %	96 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	6,23	7,10	6,96
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	99 %	97 %	98 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	48 %	52 %	64 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	72 %	78 %	84 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	63 %	66 %	78 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	68 %	78 %	91 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	60 %	65 %	73 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	33 %	23 %	34 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	48 %	55 %	49 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	37 %	43 %	40 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	32 %	41 %	44 %

V i gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.4 Bioenergiprogrammet

Bioenergiprogrammets formål er å bidra til en effektiv og fremtidsrettet bruk av bioenergi med basis i gårdens, landbrukets og bygdenes ressurser. Programmet tilbyr investeringsstøtte til landbruksforetak som vil bygge anlegg for varmesalg, gårdsvarmeanlegg, veksthus, biogass og flisproduksjon. I tillegg til økonomisk støtte, gis det også kompetansemessig hjelp for å etablere bioenergivirksomhet. Målgruppa for programmet er i hovedsak bønder og skogeiere, men for flisproduksjon kan også andre søke. Programmets samfunnsmessige effekter er at det bidrar til verdiskaping i landbruket basert på lokale bioenergiressurser, samt til å redusere CO2-utslipp.

Antall kunder i populasjonen	245	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	131
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	100,25	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	0,36

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	42 %	8 %	50 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	4 %	16 %	80 %
2020	5 %	12 %	83 %
2019	5 %	15 %	80 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	4
Eksportandel	1

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	60 %	52 %	46 %
Tjeneste	53 %	43 %	37 %
Prosess	68 %	66 %	68 %
Marked	14 %	13 %	13 %
Organisasjon	38 %	39 %	26 %
Andel som ikke gir innovasjon	20 %	30 %	31 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	7 %	8 %	7 %
Nasjonalt nivå	3 %	4 %	2 %
Regionalt nivå	7 %	0 %	5 %
Bedriftsnivå	55 %	64 %	66 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	2,87	2,43	2,32
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	77 %	71 %	73 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	1,50	1,76	1,18
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	60 %	55 %	47 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	1,19	1,38	0,92
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	80 %	70 %	69 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	10 %	12 %	13 %
Konkurranssevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurransevnen	18 %	25 %	23 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	39 %	42 %	48 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	35 %	35 %	38 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	18 %	17 %	20 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	1 %	1 %	
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	24 %	13 %	23 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	91 %	80 %	84 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	11 %	38 %	30 %

Vi gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.5 Bioøkonomiordningen

Bioøkonomiordningen ble opprettet i 2017 som en paraply over flere virkemidler knyttet blant annet til det tidligere Bioraffineringsprogrammet og Trebasert Innovasjonsprogram. Midlene skal legge grunnlag for økt verdiskaping i biobaserte næringer gjennom en markedsorientert og bærekraftig utnytting av bioressursene. Bioøkonomiordningen har for første gang egne poster i statsbudsjettet i 2017 fra tre oppdragsdepartement: NFD, KMD og LMD. I oppdragsbrev fra LMD er føringen at midlene skal nyttes til utviklingsprosjekter i bioøkonomi innen landbruk (jord og skog). Fra KMD skal midlene nyttes til prosjekter i distriktskommuner. Fra NFD kan man støtte utviklingsprosjektet innen bioøkonomi uavhengig av sektor.

Antall kunder i populasjonen	72	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	40
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	70,61	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	0,81

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	70 %	3 %	28 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	3 %	15 %	82 %
2020	3 %	20 %	77 %
2019	3 %	14 %	84 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	32
Eksportandel	7

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	91 %	91 %	91 %
Tjeneste	86 %	80 %	87 %
Prosess	89 %	84 %	94 %
Marked	84 %	80 %	77 %
Organisasjon	52 %	71 %	79 %
Andel som ikke gir innovasjon	8 %	3 %	5 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	35 %	38 %	45 %
Nasjonalt nivå	16 %	8 %	17 %
Regionalt nivå	10 %	13 %	10 %
Bedriftsnivå	19 %	29 %	21 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	5,15	4,91	5,45
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	98 %	99 %	100 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	5,08	5,40	5,00
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	93 %	98 %	95 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	5,48	5,69	5,70
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	92 %	97 %	95 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	37 %	43 %	47 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	75 %	74 %	76 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	51 %	61 %	61 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	70 %	72 %	74 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	44 %	46 %	62 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	28 %	28 %	44 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	56 %	47 %	59 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	80 %	66 %	83 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	11 %	40 %	45 %
Vi gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»				

13.6 Bygdeutviklingsmidler – Stipend

Bygdeutviklingsmidlene består av to hovedgrupper; fylkesvise og sentrale bygdeutviklings- midler. Stipendordningen er en del av de fylkesvise bygdeutviklingsmidlene som består av tilskudd og ren-testøtte til utvikling av enkeltbedrifter i og i tilknytning til landbruk. Formålet med stipendordningen er å bidra til å utvikle og etablere ny virksomhet utenom tradisjonelt landbruk. Det gis stipend både til utviklingsfasen og etableringsfasen. Stipendet har til hensikt å dekke kostnader som naturlig påløper i de aktuelle fasene, som for eksempel lønn, konsulentbistand, konsept-/produkt-utvikling, markedsundersøkelser, relevante kurs, mindre fysiske investeringer og lignende. Mål-gruppa i hovedsak er personer eller foretak som er tilknyttet landbrukseiendommer. Kvinner, per-soner under 35 år og områdene Finnmark, Troms, Nordland og Namdalen er særlig prioritert mål-grupper innenfor BU-midlene.

Antall kunder i populasjonen	70	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	35
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	10,10	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	0,13

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	46 %	3 %	51 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	0 %	20 %	80 %
2020	7 %	17 %	76 %
2019	8 %	25 %	67 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	1
Eksportandel	0

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	95 %	93 %	94 %
Tjeneste	79 %	84 %	84 %
Prosess	74 %	77 %	71 %
Marked	71 %	63 %	73 %
Organisasjon	72 %	69 %	74 %
Andel som ikke gir innovasjon	8 %	4 %	0 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	12 %	4 %	15 %
Nasjonalt nivå	12 %	9 %	8 %
Regionalt nivå	23 %	26 %	8 %
Bedriftsnivå	46 %	48 %	62 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	4,17	4,51	4,80
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	92 %	96 %	97 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	4,10	4,69	5,60
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	87 %	90 %	97 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	4,81	4,90	4,57
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	92 %	96 %	100 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	46 %	64 %	55 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	62 %	66 %	48 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	70 %	74 %	50 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	77 %	76 %	63 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	78 %	91 %	68 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	2 %	8 %	4 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	37 %	39 %	32 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	49 %	49 %	49 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	37 %	53 %	69 %

Vi gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.7 Bygdeutviklingsmidler – Tilleggsnæring

Bygdeutviklingsmidlene består av to hovedgrupper; fylkesvise og sentrale bygdeutviklings- midler. De fylkesvise bygdeutviklingsmidlene består av tilskudd og rentestøtte til utvikling av enkeltbedrifter i og i tilknytning til landbruk, og målgruppa er hovedsakelig personer eller foretak som er tilknyttet landbrukseieendommer. De sentrale bygdeutviklingsmidlene består av utviklingsprosjekter som griper over mer enn enkeltbedrifter, og målgruppa består av produksjons- eller bransjesammenslutninger, faglag, nettverk mv. Kvinner, personer under 35 år og områdene Finnmark, Troms, Nordland og Namdalen er særlig prioritert målgrupper innenfor BU-midlene. Tjenesten Bygdeutvikling-tilleggsnæring har til hensikt å bidra til utvikling av ny næringsutvikling for alternative næringer for å oppnå en effektiv og fremtids - rettet nærings- og forretningsutvikling med basis i lokale ressurser. Det gis i hovedsak støtte til investeringer i tilleggsnæringer samt støtte til bedriftsutvikling, men også i noe grad til rådgivning, nettverk og kompetanseoppbygging.

Antall kunder i populasjonen	326	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	131
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	158,07	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	0,48

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	36 %	5 %	60 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	4 %	24 %	72 %
2020	1 %	23 %	76 %
2019	8 %	25 %	67 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	2
Eksportandel	2

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	89 %	90 %	95 %
Tjeneste	70 %	82 %	75 %
Prosess	78 %	74 %	82 %
Marked	72 %	67 %	69 %
Organisasjon	76 %	71 %	70 %
Andel som ikke gir innovasjon	3 %	7 %	8 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	9 %	3 %	3 %
Nasjonalt nivå	10 %	5 %	10 %
Regionalt nivå	25 %	32 %	18 %
Bedriftsnivå	40 %	45 %	60 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	4,48	4,35	4,06
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	90 %	92 %	92 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	3,68	3,91	3,54
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	93 %	88 %	82 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	3,86	4,36	4,15
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	91 %	93 %	92 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	39 %	48 %	40 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	54 %	58 %	48 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	63 %	72 %	67 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	67 %	71 %	72 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	63 %	78 %	70 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	3 %	6 %	3 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	33 %	31 %	26 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	37 %	52 %	62 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	29 %	53 %	51 %

V i gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.8 Bygdeutviklingsmidler – Tradisjonell

Bygdeutviklingsmidlene består av to hovedgrupper; fylkesvise og sentrale bygdeutviklingsmidler. De fylkesvise bygdeutviklingsmidlene består av tilskudd og rentestøtte til utvikling av enkeltbedrifter i og i tilknytning til landbruk, og målgruppa er hovedsakelig personer eller foretak som er tilknyttet landbrukseieendommer. De sentrale bygdeutviklingsmidlene består av utviklingsprosjekter som griper over mer enn enkeltbedrifter, og målgruppa består av produksjons- eller bransjesammenslutninger, faglag, nettverk mv. Kvinner, personer under 35 år og områdene Finnmark, Troms, Nordland og Namdalen er særlig prioritert målgrupper innenfor BU-midlene. Bygdeutviklingsmidler – tradisjonell har til hensikt å bidra til å videre- utvikle og effektivisere primærproduksjonen for de som ønsker å satse på tradisjonelt landbruk, og å bidra til en fremtidsrettet primærproduksjon med basis i lokale ressurser. Det gis i hovedsak støtte til investeringer i faste anlegg og tilhørende produksjonsutstyr av varig karakter, rentestøtte på lån til investeringsformål og støtte til mindre investeringer ved generasjonsskifte innen tradisjonelt landbruk.

Antall kunder i populasjonen	795	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	357
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	614,18	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	0,73

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	33 %	4 %	63 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	6 %	22 %	72 %
2020	8 %	22 %	69 %
2019	4 %	22 %	73 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	2
Eksportandel	1

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	71 %	74 %	71 %
Tjeneste	46 %	47 %	50 %
Prosess	85 %	88 %	85 %
Marked	5 %	12 %	6 %
Organisasjon	62 %	60 %	52 %
Andel som ikke gir innovasjon	9 %	8 %	8 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	4 %	5 %	2 %
Nasjonalt nivå	8 %	5 %	2 %
Regionalt nivå	7 %	1 %	1 %
Bedriftsnivå	39 %	47 %	71 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	2,84	2,64	2,71
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	76 %	76 %	77 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	1,81	2,04	1,94
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	66 %	72 %	69 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	1,68	2,05	1,85
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	91 %	92 %	92 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	18 %	20 %	16 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	32 %	31 %	32 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	47 %	46 %	47 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	59 %	62 %	57 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	47 %	46 %	47 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	1 %	3 %	1 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	14 %	13 %	12 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	41 %	52 %	45 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	27 %	62 %	60 %

V i gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.9 Ekstraordinært innovasjonstilskudd 2021

Hovedmålgruppen for tjenesten er små og mellomstore innovative bedrifter med internasjonalt vekstpotensial. Ordningen skal bidra til å stimulere til at innovasjonsaktiviteten opprettholdes til tross for resultatsvikt og likviditetsutfordringer i bedriftene. Midlene skal bidra til at gode innovasjonsprosjekter kan videreføres, eller legge til rette for nye utviklingsprosjekter. Prosjektet kan omfatte en innledende strategiprosess og tilhørende kompetanseutvikling, utviklingsaktiviteter og testing, samt implementering av ny produksjonsprosess, ny organisasjonsmodell eller ny forretningsmodell. De ekstraordinære midlene skal vurderes opp mot andre ordninger for innovasjon. De ekstraordinære midlene vil være relevant for prosjekter med stor samfunnsøkonomisk effekt, men der eksisterende ordninger (både ordninger for innovasjon og regionale midler mv) ikke er relevante.

Antall kunder i populasjonen	184	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	99
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	629,34	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	3,21

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	79 %	4 %	17 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	0 %	13 %	87 %
2020	3 %	16 %	81 %
2019			

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	19
Eksportandel	21

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare		85 %	86 %
Tjeneste		89 %	86 %
Prosess		72 %	65 %
Marked		93 %	90 %
Organisasjon		70 %	67 %
Andel som ikke gir innovasjon		2 %	1 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	80 %	72 %	42 %
Nasjonalt nivå	9 %	8 %	10 %
Regionalt nivå	1 %		2 %
Bedriftsnivå	5 %	11 %	19 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)		4,48	4,73
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag		98 %	98 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)		6,26	6,79
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag		97 %	98 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)		7,00	7,58
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon		98 %	99 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte		64 %	74 %
Konkurransesevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen		86 %	87 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten		77 %	75 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten		87 %	90 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning		78 %	81 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport		60 %	60 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning		48 %	47 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt		49 %	63 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt		44 %	44 %

Vi gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.10 Etablerertilskudd (KMD)

Formålet med etablerertilskuddet er å bidra til at omfanget av nye lønnsomme og bærekraftige bedrifter øker. Målgruppen er bedrifter i en tidlig fase, dvs. bedrifter som er yngre enn 5 år, med betydelig vekst- og verdiskapingspotensial. Generelt sett prioriteres etableringer som innebærer introduksjon av et eller flere nye produkter, en ny anvendelse av et produkt, en ny måte å organisere på og/eller er basert på en ny teknologi. Etablerertilskuddene kan bevilges i hele landet og for alle næringer, unntatt offentlig virksomhet. For Etablerertilskudd (KMD) blir det gjort prioriteringer ut fra lokale forhold og behov. Tilskuddene kan benyttes til å dekke kostnader av eget arbeid, konsulentbistand, kompetansetiltak, mindre fysiske investeringer og diverse oppstartskostnader. Finansieringen skal bidra til å redusere risikoen i prosjektet, i tillegg til at det tilbys faglig veiledning knyttet til etablering og bedriftsutvikling, og tilgang til kompetansenettverk mot andre bedrifter og kunnskapsmiljøer samt finansieringsnettverk (eksempelvis såkorn- og venturefond eller private investorer).

Antall kunder i populasjonen	390	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	201
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	64,07	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	0,15

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	62 %	3 %	35 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	4 %	33 %	63 %
2020	3 %	25 %	72 %
2019	4 %	29 %	67 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	1
Eksportandel	2

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	83 %	86 %	85 %
Tjeneste	93 %	92 %	91 %
Prosess	73 %	70 %	69 %
Marked	97 %	90 %	92 %
Organisasjon	79 %	74 %	66 %
Andel som ikke gir innovasjon	0 %	3 %	1 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	79 %	65 %	41 %
Nasjonalt nivå	13 %	15 %	11 %
Regionalt nivå	1 %	5 %	2 %
Bedriftsnivå	1 %	8 %	15 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	4,76	5,01	5,30
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	95 %	96 %	98 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	6,64	6,17	6,60
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	98 %	96 %	98 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	6,39	6,49	6,97
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	100 %	97 %	99 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	68 %	64 %	71 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	73 %	77 %	82 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	78 %	75 %	74 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	85 %	85 %	84 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	80 %	79 %	79 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	36 %	51 %	54 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	44 %	42 %	58 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	46 %	53 %	53 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	33 %	49 %	54 %

Vi gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.11 Etablerertilskudd (NFD)

Formålet med etablererstipendet er å bidra til at omfanget av nye lønnsomme og bærekraftige bedrifter øker. Målgruppen er bedrifter i en tidlig fase, dvs. bedrifter som er yngre enn 5 år, med betydelig vekst- og verdiskapingspotensial. Generelt sett prioriteres etableringer som innebærer introduksjon av et eller flere nye produkter, en ny anvendelse av et produkt, en ny måte å organisere på og/eller er basert på en ny teknologi. Etablerertilskudd kan bevilges i hele landet og for alle næringer, unntatt offentlig virksomhet. For Etablerertilskudd (NFD) er det kun bedrifter med innovasjonshøyde nasjonalt og internasjonalt nivå som kan finansieres. Tilskuddene kan benyttes til å dekke kostnader av eget arbeid, konsulentbistand, kompetansetiltak, mindre fysiske investeringer og diverse oppstartskostnader. Finansieringen skal bidra til å redusere risikoen i prosjektet, i tillegg til at det tilbys faglig veiledning knyttet til etablering og bedriftsutvikling, og tilgang til kompetansenettverk mot andre bedrifter og kunnskapsmiljøer samt finansieringsnettverk.

Antall kunder i populasjonen	163	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	80
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	94,39	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	0,58

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	84 %	4 %	13 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	1 %	23 %	76 %
2020	3 %	21 %	77 %
2019	5 %	23 %	72 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	1
Eksportandel	4

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	85 %	87 %	86 %
Tjeneste	92 %	93 %	84 %
Prosess	66 %	66 %	74 %
Marked	91 %	90 %	88 %
Organisasjon	66 %	68 %	68 %
Andel som ikke gir innovasjon	2 %	1 %	1 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	80 %	66 %	36 %
Nasjonalt nivå	8 %	19 %	21 %
Regionalt nivå		2 %	2 %
Bedriftsnivå	5 %	5 %	14 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	5,30	5,44	5,70
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	97 %	100 %	99 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	6,64	6,94	7,25
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	98 %	98 %	99 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	6,76	7,27	7,90
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	98 %	99 %	99 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	69 %	77 %	83 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	86 %	88 %	93 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	78 %	82 %	88 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	86 %	92 %	96 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	85 %	86 %	89 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	60 %	63 %	79 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	47 %	52 %	44 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	59 %	51 %	51 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	57 %	56 %	63 %

V i gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.12 EØS midlene

Tjenesten "EØS-midlene" leverer finansiering, kompetanseheving, partnersøk og rådgiving rettet mot aktører i Norge som ønsker å satse internasjonalt i samarbeid med små og mellomstore bedrifter i EØS-partnerlandene. Overordnede formål i oppdragene er å øke det bilaterale samarbeidet mellom Norge og de 15 land som mottar EØS-midler. Dette skal bidra til sosial og økonomisk utjevning i EUs nyere medlemsland.

Søkerne til ordningen er bedrifter fra mottakerland av EØS-finansieringsordningene, men for hvert prosjekt som får støtte fra EØS-midlene, har i snitt mellom 800.000 kroner og én mill. kroner gå til den norske partneren eller leverandøren.

Antall kunder i populasjonen	139	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	26
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	-	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	-

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	76 %	0 %	24 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	10 %	10 %	80 %
2020	4 %	22 %	74 %
2019	10 %	15 %	75 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	22
Eksportandel	15

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	55 %	71 %	61 %
Tjeneste	79 %	83 %	80 %
Prosess	60 %	52 %	62 %
Marked	83 %	73 %	79 %
Organisasjon	59 %	50 %	48 %
Andel som ikke gir innovasjon	24 %	32 %	23 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	67 %	36 %	56 %
Nasjonalt nivå			11 %
Regionalt nivå	8 %	21 %	
Bedriftsnivå	17 %	21 %	11 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	4,00	3,87	4,19
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	76 %	74 %	81 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	3,76	4,74	4,85
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	64 %	74 %	77 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	4,80	5,13	5,12
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	76 %	68 %	77 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	56 %	41 %	36 %
Konkurransesevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	63 %	63 %	50 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	61 %	63 %	48 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	68 %	67 %	45 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	50 %	63 %	39 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	47 %	58 %	48 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	50 %	40 %	52 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	68 %	55 %	38 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	40 %	39 %	31 %

V i gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.13 FRAM Strategisk ledelse

FRAM Strategisk ledelse er et kompetansehevende tilbud til små og mellomstore bedrifter i alle næringer med formål å styrke deltakernes konkurransekraft, lønnsomhet og fornyingsevne. FRAM gir praktisk hjelp i strategi- og ledelsesutvikling, innovasjon og internasjonalisering. Bedriftene deltar i grupper med 8-12 bedrifter som deltar på 4-6 samlinger over en periode på 10 til 24 måneder. Mellom samlingene bidrar en dedikert rådgiver til fremdrift og til å holde FRAM-målene i sikte.

Antall kunder i populasjonen	90	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	32
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	-	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	-

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	41 %	13 %	47 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	11 %	7 %	82 %
2020	5 %	11 %	84 %
2019	13 %	14 %	72 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	16
Eksportandel	1

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	74 %	81 %	52 %
Tjeneste	75 %	84 %	81 %
Prosess	71 %	75 %	50 %
Marked	60 %	67 %	50 %
Organisasjon	76 %	73 %	70 %
Andel som ikke gir innovasjon	12 %	9 %	16 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	11 %	7 %	
Nasjonalt nivå	11 %		20 %
Regionalt nivå		7 %	
Bedriftsnivå	56 %	53 %	60 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	3,21	3,65	3,13
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	83 %	83 %	84 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	3,67	3,78	3,09
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	84 %	78 %	84 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	4,01	4,48	3,00
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	88 %	91 %	84 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	21 %	25 %	14 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	34 %	55 %	25 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	42 %	50 %	17 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	46 %	50 %	21 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	42 %	55 %	21 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	4 %	5 %	
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	22 %	19 %	18 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	30 %	26 %	3 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	18 %	35 %	13 %

Vi gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.14 Global Growth

Global Growth er Innovasjon Norges eksportprogram for grupper av bedrifter. Hensikten med programmet er å bidra til at etablerte bedrifter lykkes med salg i internasjonale markeder. Global Growth er skreddersydd for bedrifter innenfor samme sektor eller marked og består av forberedende kurs hjemme, og samlinger i aktuelle internasjonale markeder. Bedriftene deltar i grupper med 8-12 bedrifter som deltar på 4-6 samlinger over en periode på 6 til 12 måneder.

Antall kunder i populasjonen	115	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	34
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	-	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	-

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	79 %	0 %	21 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	0 %	11 %	89 %
2020	19 %	13 %	69 %
2019	14 %	17 %	69 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	44
Eksportandel	33

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:				
	2019	2020	2021	
Vare	63 %	62 %	76 %	
Tjeneste	62 %	62 %	96 %	
Prosess	35 %	36 %	43 %	
Marked	89 %	73 %	96 %	
Organisasjon	38 %	36 %	58 %	
Andel som ikke gir innovasjon	23 %	33 %	24 %	

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	33 %	24 %	22 %
Nasjonalt nivå		12 %	
Regionalt nivå	22 %	18 %	11 %
Bedriftsnivå	17 %	29 %	56 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	3,31	3,89	4,18
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	74 %	83 %	76 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	3,91	4,33	3,65
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	69 %	67 %	65 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	2,91	3,44	3,62
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	77 %	67 %	76 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	38 %	31 %	31 %
Konkurransesevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	45 %	38 %	41 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	28 %	27 %	44 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	34 %	40 %	50 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	34 %	31 %	42 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	41 %	38 %	46 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	30 %	43 %	43 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	23 %	39 %	38 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	23 %	39 %	41 %

Vi gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.15 Innovasjonskontrakter

Industrielle og offentlige forsknings- og utviklingskontrakter (IFU/OFU) skal stimulere til innovativt utviklingssamarbeid. Tjenesten innebærer et nært utviklingssamarbeid om krevende forsknings- og utviklingsprosjekter mellom to eller flere parter som har inngått en kontraktfestet og målrettet samarbeidsavtale. IFU er en forpliktende utviklingsavtale mellom to eller flere innovative leverandør- og kundebedrifter i privat sektor, og samarbeid med utenlandske krevende kunder viser best resultater. OFU er et forpliktende og målrettet samarbeid mellom norske innovative leverandørbedrifter og norske offentlige virksomheter som for eksempel kommuner, fylkeskommuner, statsetater, sykehus eller forsvarssektoren. Innovasjon Norge bidrar med kompetanse i internasjonal forretningsutvikling og finansielt med tilskudd for å avlaste risiko og legge til rette for iverksetting av krevende utviklingsprosjekter. Tjenesten prioriterer norske små og mellomstore leverandørbedrifter med kompetanse, evner og kapasitet til å utvikle et nytt produkt, løsning eller tjeneste, som ikke dekkes av eksisterende tilbud i markedet, for en privat kundebedrift eller offentlig virksomhet.

Antall kunder i populasjonen	79	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	46
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	189,13	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	2,17

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	65 %	9 %	26 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	7 %	13 %	80 %
2020	2 %	10 %	87 %
2019	3 %	22 %	75 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	12
Eksportandel	14

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	83 %	88 %	87 %
Tjeneste	88 %	86 %	84 %
Prosess	64 %	72 %	71 %
Marked	86 %	91 %	98 %
Organisasjon	63 %	70 %	77 %
Andel som ikke gir innovasjon	3 %	0 %	2 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	85 %	86 %	52 %
Nasjonalt nivå	5 %	6 %	3 %
Regionalt nivå			
Bedriftsnivå	5 %	9 %	31 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	4,47	4,78	5,17
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	99 %	100 %	100 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	6,58	6,66	7,93
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	95 %	98 %	100 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	7,29	7,34	9,07
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	97 %	100 %	98 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	85 %	70 %	70 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	87 %	93 %	93 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	79 %	81 %	82 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	91 %	92 %	89 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	87 %	86 %	87 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	73 %	69 %	76 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	60 %	52 %	58 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	40 %	49 %	43 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	47 %	48 %	57 %

Vi gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.16 IN Horizon Europe

Mobilisering og dybderådgivning til Horizon Europe er tjenester rettet mot små og mellomstore bedrifter. Målet er å hjelpe bedriftene med å identifisere muligheter i H2020, veilede i søknadsprosessen, lykkes med EU finansiering til sine prosjekter og i realiseringen av prosjektene.

Antall kunder i populasjonen	184	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	59
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	-	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	-

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	80 %	7 %	14 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	7 %	30 %	63 %
2020	14 %	26 %	60 %
2019	11 %	34 %	55 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	11
Eksportandel	16

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	84 %	80 %	92 %
Tjeneste	73 %	70 %	94 %
Prosess	72 %	72 %	67 %
Marked	90 %	81 %	94 %
Organisasjon	64 %	61 %	73 %
Andel som ikke gir innovasjon	16 %	15 %	14 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	86 %	71 %	48 %
Nasjonalt nivå	2 %		10 %
Regionalt nivå		5 %	
Bedriftsnivå	5 %	10 %	10 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	4,60	4,56	5,29
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	88 %	82 %	85 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	5,59	5,56	7,17
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	77 %	76 %	85 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	5,77	5,23	7,29
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	84 %	85 %	86 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	65 %	75 %	83 %
Konkurransesevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	72 %	83 %	86 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	68 %	70 %	76 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	83 %	85 %	87 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	75 %	71 %	78 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	74 %	69 %	78 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	38 %	49 %	46 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	46 %	52 %	66 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	52 %	58 %	56 %

Vi gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.17 IPR – rådgivning

IPR-rådgivning er et tilbud til gründere og små og mellomstore bedrifter som utvikler innovative produkter og tjenester, og som har lite eller ingen erfaring med IPR-systemet fra før. Tilbudet er et supplement til tjenester som tilbys av kommersielle aktører. Immaterielle rettigheter (IPR) består av et juridisk system og strategier som kan både beskyttelse og konkurransefortrinn. Med strategisk bruk av IPR kan bedrifter sikre seg rettigheter til det de utvikler, og bruke rettighetene til å øke lønnsomheten.

Antall kunder i populasjonen	398	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	114
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	-	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	-

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	61 %	5 %	33 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	3 %	29 %	68 %
2020	4 %	18 %	78 %
2019	14 %	24 %	62 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	7
Eksportandel	8

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	88 %	86 %	79 %
Tjeneste	83 %	77 %	82 %
Prosess	74 %	70 %	60 %
Marked	90 %	89 %	86 %
Organisasjon	61 %	71 %	66 %
Andel som ikke gir innovasjon	10 %	19 %	18 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	88 %	76 %	50 %
Nasjonalt nivå	7 %	7 %	10 %
Regionalt nivå	1 %	4 %	3 %
Bedriftsnivå	1 %	7 %	15 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	4,37	4,20	4,16
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	90 %	79 %	76 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	5,55	5,23	5,00
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	85 %	73 %	76 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	6,53	6,11	5,30
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	90 %	81 %	82 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	71 %	64 %	60 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	76 %	73 %	74 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	73 %	73 %	70 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	78 %	70 %	76 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	74 %	73 %	71 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	56 %	62 %	53 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	38 %	46 %	44 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	47 %	45 %	41 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	40 %	41 %	43 %

V i gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.18 Internasjonal markedsrådgivning

Tjenesten er Innovasjon Norges største individuelle rådgivningstjeneste levert av kontorene i utlandet. Formålet med tjenesten er å bidra til at gründere og etablerte bedrifter styrker sin evne til å utnytte internasjonale markedsmuligheter, realiserer sitt vekstpotensial og raskere oppnår kommersielle resultater. For å øke mulighetene for vekst er det en suksessfaktor at norske bedrifter tenker internasjonalt fra dag en. Internasjonalisering er også en viktig driver for innovasjon. Et næringsliv som tidlig orienterer seg internasjonalt, har bedre forutsetning for å utvikle løsninger med verden som marked. Internasjonal markedsrådgivning består av ulike leveranser som tilpasses bedriftens behov, i alle faser av en internasjonaliseringsprosess.

Antall kunder i populasjonen	185	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	43
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	-	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	-

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	88 %	5 %	8 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	17 %	29 %	55 %
2020	10 %	32 %	58 %
2019	23 %	43 %	34 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	22
Eksportandel	22

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	66 %	75 %	88 %
Tjeneste	51 %	76 %	61 %
Prosess	38 %	31 %	57 %
Marked	86 %	93 %	82 %
Organisasjon	32 %	37 %	62 %
Andel som ikke gir innovasjon	18 %	11 %	12 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	52 %	56 %	44 %
Nasjonalt nivå	8 %	6 %	13 %
Regionalt nivå	12 %	11 %	6 %
Bedriftsnivå	16 %	11 %	19 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	2,98	3,40	4,26
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	84 %	86 %	88 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	4,08	4,03	5,58
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	78 %	74 %	86 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	3,37	3,43	5,21
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	82 %	89 %	88 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	38 %	52 %	38 %
Konkurransesevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	45 %	61 %	51 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	37 %	45 %	39 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	52 %	52 %	51 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	50 %	52 %	55 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	46 %	45 %	61 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	28 %	29 %	41 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	39 %	43 %	60 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	27 %	37 %	56 %

Vi gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.19 Investeringstilskudd – distrikt

Investeringstilskudd – distrikt kan benyttes i nærmere definerte distriktsutviklingsområder. Prosjekter med stor innovasjonsgrad og nyetableringer er høyest prioritert når det gjelder investerings-tilskudd til fysiske investeringer. Det gis ikke tilskudd til normale utskiftninger, moderniserings- eller vedlikeholdsinvesteringer. Tilskuddet skal stimulere bedrifter innenfor det distriktspolitiske virkeområdet til å gjennomføre prosjekter som ikke ville blitt realisert i samme grad uten offentlige tilskudd.

Antall kunder i populasjonen	150	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	61
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	152,08	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	0,82

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	3 %	0 %	97 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	0 %	27 %	73 %
2020	2 %	20 %	78 %
2019	8 %	22 %	70 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	20
Eksportandel	11

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:				
	2019	2020	2021	
Vare	94 %	96 %	89 %	
Tjeneste	79 %	90 %	84 %	
Prosess	91 %	78 %	81 %	
Marked	81 %	77 %	77 %	
Organisasjon	85 %	61 %	83 %	
Andel som ikke gir innovasjon	3 %	3 %	2 %	

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	16 %	14 %	3 %
Nasjonalt nivå	11 %	11 %	8 %
Regionalt nivå	16 %	16 %	11 %
Bedriftsnivå	31 %	36 %	63 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	4,05	3,98	3,90
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	100 %	96 %	97 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	5,46	5,02	5,10
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	97 %	96 %	90 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	7,00	5,79	5,61
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	97 %	97 %	98 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	57 %	53 %	55 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	84 %	75 %	79 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	73 %	80 %	79 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	81 %	89 %	83 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	70 %	77 %	77 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	26 %	25 %	21 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	26 %	34 %	25 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	43 %	26 %	38 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	46 %	39 %	36 %

V i gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.20 Lavrisikolån

Lavrisikolån er et tilbud til bedrifter med behov for finansiering av sitt langsiktige kapital- behov, og kan benyttes til finansiering av anleggsmidler, som bygninger, maskiner, drifts- tilbehør, fiskefartøy, fiskeredskap mv. Det kreves tilfredsstillende økonomi og god pant- sikkerhet for lavrisikolån, og lånene gis med en konkurransedyktig markedsrente. Lavrisiko- lån kan gis til bedrifter over hele landet innen alle bransjer og næringer, men det prioriteres bedrifter i distrikter og prosjekter hvor lånetilbudet fra andre banker er begrenset på grunn av risikomessige vurderinger. I tillegg har Innovasjon Norge et spesielt ansvar for å ivareta finansiering av bedrifter i fiskeriene og i landbruket. Det er ingen begrensninger på bedriftsstørrelse, men lånene gis i hovedsak til små og mellomstore bedrifter med inntil 250 ansatte. Mange av de langsiktige investeringene finansieres i et samarbeid mellom lokal bank og Innovasjon Norge.

Antall kunder i populasjonen	62	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	24
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	1010,30	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	13,63

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	13 %	4 %	83 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	19 %	29 %	52 %
2020	14 %	18 %	68 %
2019	17 %	22 %	61 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	18
Eksportandel	13

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	67 %	90 %	86 %
Tjeneste	82 %	87 %	67 %
Prosess	79 %	79 %	75 %
Marked	50 %	71 %	62 %
Organisasjon	50 %	63 %	79 %
Andel som ikke gir innovasjon	5 %	9 %	8 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	18 %		13 %
Nasjonalt nivå	18 %	27 %	13 %
Regionalt nivå	12 %	9 %	7 %
Bedriftsnivå	41 %	64 %	53 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)	2019	2020	2021
Samarbeid			
Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	5,37	3,97	3,63
Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	100 %	88 %	88 %
Kompetanse			
Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	4,58	5,42	5,00
Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	89 %	79 %	79 %
Innovasjon			
Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	4,84	6,27	1,87
Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	95 %	91 %	75 %
Antall ansatte			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	74 %	58 %	73 %
Konkurransesevne			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	74 %	68 %	68 %
Lønnsomhet			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	63 %	71 %	70 %
Overlevelse			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	84 %	81 %	61 %
Omsetning			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	68 %	74 %	70 %
Eksport			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	18 %	31 %	45 %
Kompetansespred			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	28 %	27 %	16 %
Miljøeffekt			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	47 %	36 %	42 %
Samfunnseffekt			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	53 %	30 %	33 %

Vi gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.21 Lavrisikolån - GFL - flåte

Låneordningen brukes til delfinansiering av investeringer i fartøy og til kvotekjøp. Det kreves tilfredsstillende sikkerhet for lånet med pant i fartøy. Flåtelån er kommersielle lån som gis på vanlige markedsmessige betingelser med konkurransedyktig rentenivå. Løpetiden er tilpasset avskrivningstiden. Låntager kan velge mellom flytende rente eller binding av renten til en nærmere spesifisert periode. Flåtelån gis som et alternativ til ordinære banklån eller som et supplement til annen bankfinansiering.

Antall kunder i populasjonen	91	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	24
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	1091,51	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	5,98

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	17 %	13 %	71 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	21 %	16 %	63 %
2020	11 %	22 %	67 %
2019	37 %	21 %	42 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	4
Eksportandel	32

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:				
	2019	2020	2021	
Vare	61 %	44 %	70 %	
Tjeneste	57 %	63 %	63 %	
Prosess	69 %	59 %	56 %	
Marked	15 %	13 %	11 %	
Organisasjon	61 %	44 %	31 %	
Andel som ikke gir innovasjon	18 %	30 %	25 %	

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå			
Nasjonalt nivå	20 %		
Regionalt nivå			
Bedriftsnivå	40 %	50 %	83 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	3,59	3,26	2,83
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	86 %	74 %	83 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	2,18	1,91	1,54
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	55 %	52 %	54 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	1,64	1,74	5,33
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	82 %	70 %	92 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	38 %	43 %	30 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	38 %	57 %	43 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	33 %	68 %	43 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	48 %	55 %	58 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	57 %	46 %	46 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	11 %	25 %	25 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	14 %	33 %	24 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	36 %	52 %	38 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	32 %	35 %	33 %

V i gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.22 Lavrisikolån - Landbrukslån

Landbrukslån er en del av ordningen med lavrisikolån, med landbruksaktører som målgruppe. Det kan gis lån til boligformål, kjøp av eiendom og investeringer i driftsbygninger og anlegg for tradisjonelt landbruk og tilleggsnæringer. Det kreves tilfredsstillende sikkerhet for lånene med pant i fast eiendom og evt. driftstilbehør. Landbrukslånene er kommersielle lån som gis til markedsmessige betingelser. Mange av de langsiktige investeringer finansieres i et samarbeid mellom lokal bank og Innovasjon Norge.

Antall kunder i populasjonen	151	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	53
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	401,85	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	2,70

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	21 %	4 %	75 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	20 %	16 %	63 %
2020	6 %	6 %	88 %
2019	12 %	16 %	72 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	2
Eksportandel	0

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:				
	2019	2020	2021	
Vare	55 %	73 %	63 %	
Tjeneste	39 %	50 %	48 %	
Prosess	75 %	74 %	78 %	
Marked	11 %	20 %	18 %	
Organisasjon	53 %	61 %	67 %	
Andel som ikke gir innovasjon	18 %	13 %	25 %	

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå			
Nasjonalt nivå		7 %	4 %
Regionalt nivå	17 %	7 %	
Bedriftsnivå	33 %	60 %	67 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	2,27	2,89	2,79
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	59 %	79 %	72 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	1,77	2,21	1,81
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	59 %	70 %	55 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	1,59	1,96	1,46
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	82 %	87 %	75 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	29 %	26 %	32 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	31 %	44 %	33 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	58 %	60 %	39 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	68 %	62 %	67 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	60 %	60 %	58 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	0 %	0 %	
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	11 %	15 %	7 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	38 %	42 %	30 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	2,27	2,89	62 %

V i gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.23 Mentortjenesten

Mentortjenesten for gründere er en rådgivningstjeneste rettet mot gründerbedrifter i tidlig fase. Tjenesten består av to elementer; et tilskudd som gis gründer slik at gründer kan betale mentor et honorar for mentoreringen, og en koblingstjeneste hvor eksterne samarbeidsparter finner en passende mentor iht bestilling fra Innovasjon Norge. Tjenesten skal bidra til å lukke kompetansegap hos gründere og kan bidra både i forhold til spesifikk bransjekunnskap eller innenfor generelle kompetanseområder som f.eks. internasjonalisering. Mentor kommer inn i en fase hvor strategiske valg skal tas og aktiviteter må prioriteres nøye. Det presiseres overfor mottaker av tjenesten at mentor ikke skal bistå i den daglige drift, men være en bidragsyter og pådriver i forretningsutvikling og kommersialisering. Tjenesten leveres enten som Mentor I (inntil 30 timer mentoring) eller Mentor II (inntil 100 timer mentoring). Det foretas en behovsavklaring i hver enkelt sak, og mentortilbudet forsøkes å skreddersys i forhold til behovet som avdekkes. Alle distriktskontor har en mentorsansvarlig, men saksbehandling og oppfølging av mentorsaker foretas av alle kundansvarlige ved kontorene.

Antall kunder i populasjonen	167	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	63
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	5,34	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	0,03

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	65 %	0 %	35 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	8 %	23 %	69 %
2020	2 %	20 %	78 %
2019	3 %	37 %	60 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	1
Eksportandel	2

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	89 %	78 %	74 %
Tjeneste	92 %	78 %	84 %
Prosess	71 %	58 %	61 %
Marked	88 %	85 %	86 %
Organisasjon	65 %	73 %	77 %
Andel som ikke gir innovasjon	7 %	6 %	6 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	74 %	61 %	55 %
Nasjonalt nivå	11 %	17 %	20 %
Regionalt nivå	6 %	7 %	
Bedriftsnivå	6 %	12 %	15 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	4,71	4,78	5,53
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	94 %	95 %	100 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	6,27	5,87	7,10
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	95 %	95 %	98 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	6,21	5,97	6,98
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	95 %	94 %	100 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	67 %	64 %	66 %
Konkurransesevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurransevnen	83 %	80 %	88 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	73 %	72 %	72 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	84 %	80 %	88 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	81 %	77 %	81 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	46 %	44 %	74 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	46 %	53 %	47 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	42 %	49 %	95 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	51 %	71 %	50 %

Vi gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.24 Miljøteknologi

Miljøteknologi omfatter renseteknologi, mer miljøvennlige produkter og produksjons- prosesser, mer effektiv ressurs håndtering og teknologiske systemer som reduserer miljø- påvirkningen. Tilskuddsordningen gjelder utvikling og investeringer i Norge, og dekker kostnader til prosjektering og utvikling av pilot- og demonstrasjonsanlegg, investerings- kostnader ved bygging av anlegg og kostnader med igangkjøring og testing etter driftsstart. Det gis ikke støtte til drift av anlegg, og prosjektene må være nær kommersialisering, dvs. forprosjekter og utviklingsprosjekter i tidlig fase støttes ikke. Målgruppen er bedrifter i alle størrelser, over hele landet.

Antall kunder i populasjonen	109	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	60
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	699,67	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	6,67

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	72 %	3 %	25 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	12 %	24 %	75 %
2020	1 %	17 %	82 %
2019	1 %	17 %	82 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	105
Eksportandel	32

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:				
	2019	2020	2021	
Vare	92 %	94 %	95 %	
Tjeneste	80 %	85 %	80 %	
Prosess	77 %	76 %	74 %	
Marked	88 %	92 %	98 %	
Organisasjon	63 %	59 %	62 %	
Andel som ikke gir innovasjon	1 %	1 %	0 %	

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	72 %	55 %	62 %
Nasjonalt nivå	17 %	13 %	8 %
Regionalt nivå		3 %	
Bedriftsnivå	7 %	10 %	14 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2018	2019	2020
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	5,36	5,74	5,05
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	98 %	99 %	99 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	6,27	6,57	6,41
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	96 %	98 %	99 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	6,55	6,47	7,03
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	94 %	99 %	99 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	57 %	63 %	66 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	76 %	84 %	85 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	70 %	74 %	72 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	77 %	81 %	86 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	67 %	76 %	76 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	54 %	64 %	57 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	42 %	53 %	46 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	92 %	96 %	93 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	33 %	37 %	51 %

V i gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.25 Risikolån - Distriktsrettede

Distriktsrettede risikolån kan benyttes til toppfinansiering av et investeringsprosjekt, det vil si til finansiering av den mest risikoutsatte delen av investeringen. Lånet omfatter nyetablering, nyskaping, omstilling og utvikling, men kan normalt ikke benyttes til å finansiere løpende driftsutgifter. Rentene for innovasjonslån ligger noe høyere enn for lån i det private kredittmarkedet og skal normalt ha noe kortere løpetid (normalt 5-15 år). Målgruppen er alle bedrifter i alle bransjer uansett størrelse, men i praksis utgjør små og mellomstore bedrifter med inntil 100 ansatte den største kundegruppen.

Antall kunder i populasjonen	78	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	23
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	219,87	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	3,15

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	9 %	0 %	91 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	10 %	19 %	71 %
2020	4 %	36 %	61 %
2019	12 %	14 %	74 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	8
Eksportandel	19

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	86 %	82 %	90 %
Tjeneste	73 %	91 %	79 %
Prosess	78 %	83 %	89 %
Marked	74 %	82 %	94 %
Organisasjon	71 %	62 %	87 %
Andel som ikke gir innovasjon	13 %	7 %	4 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	19 %	7 %	7 %
Nasjonalt nivå	6 %	7 %	21 %
Regionalt nivå	13 %	14 %	7 %
Bedriftsnivå	31 %	50 %	50 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	4,45	3,43	4,17
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	89 %	90 %	96 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	4,30	4,27	5,35
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	81 %	87 %	87 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	5,11	5,27	5,57
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	87 %	93 %	96 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	55 %	59 %	74 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	74 %	68 %	78 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	76 %	59 %	87 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	81 %	72 %	78 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	79 %	68 %	83 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	34 %	26 %	29 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	19 %	32 %	26 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	51 %	43 %	52 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	28 %	30 %	43 %

V i gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.26 Risikolån - Innovasjonslån

Innovasjonslån (tidligere kalt Landsdekkende risikolån) kan benyttes til toppfinansiering av et investeringsprosjekt; det vil si den delen av investeringen som er mest risikoutsatt på grunn av dårlig patentsikkerhet. Lånet benyttes til investeringsprosjekter som handler om ny- etableringer, nyskaping, omstilling, internasjonalisering og utvikling, og kan normalt ikke benyttes til å finansiere løpende utgifter som eksempelvis lønn, innkjøp av varer m.m. Innovasjonslån skal gis til prosjekter med høy addisjonalitet – det vil si prosjekter der Innovasjon Norges medvirkning skal være avgjørende for at prosjektet gjennomføres. Rentene for innovasjonslån ligger noe høyere enn for lån i det private kredittmarkedet og skal normalt ha noe kortere løpetid (normalt 5 - 15 år). Målgruppen er alle bedrifter i alle bransjer uansett størrelse, men i praksis utgjør små og mellomstore bedrifter med inntil 100 ansatte den største kundegruppen.

Antall kunder i populasjonen	207	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	79
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	753,63	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	3,02

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	84 %	8 %	9 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	3 %	25 %	72 %
2020	2 %	23 %	75 %
2019	5 %	27 %	68 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	11
Eksportandel	14

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:	2019	2020	2021
Vare	88 %	82 %	86 %
Tjeneste	89 %	89 %	92 %
Prosess	71 %	69 %	68 %
Marked	94 %	94 %	95 %
Organisasjon	67 %	70 %	73 %
Andel som ikke gir innovasjon	1 %	2 %	0 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	77 %	69 %	28 %
Nasjonalt nivå	5 %	6 %	5 %
Regionalt nivå	2 %	6 %	5 %
Bedriftsnivå	11 %	13 %	40 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)	2019	2020	2021
Samarbeid			
Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	4,94	4,80	4,97
Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	99 %	96 %	99 %
Kompetanse			
Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	7,12	7,00	7,52
Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	96 %	96 %	100 %
Innovasjon			
Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	7,74	7,72	8,08
Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	99 %	98 %	100 %
Antall ansatte			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	79 %	80 %	84 %
Konkurranseevne			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	87 %	93 %	88 %
Lønnsomhet			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	84 %	83 %	87 %
Overlevelse			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	93 %	95 %	89 %
Omsetning			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	91 %	89 %	94 %
Eksport			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	66 %	70 %	71 %
Kompetansespred			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	47 %	51 %	49 %
Miljøeffekt			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	51 %	49 %	51 %
Samfunnseffekt			
Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	42 %	47 %	58 %

Vi gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

13.27 Tilskudd - Landsdekkende

Tilskudd er et virkemiddel som kan skape konkurransevidning og er derfor underlagt retningslinjer i EØS-avtalen som angir maksimale støttesatser avhengig av formål, bedrifts- størrelse og geografisk lokalisering. I henhold til disse retningslinjene kan det gis tilskudd til SMB-støtte til konsulentbistand og andre tjenester/aktiviteter, støtte til opplæring, støtte til forskning, utvikling og innovasjon, støtte til investeringer og regional støtte til små nyetablerte bedrifter med vekstpotensial. Deresom det ikke kan gis tilskudd etter formålene over, kan tilskudd gis etter reglene om bagatellmessig støtte som kan utgjøre maksimalt € 200.000. Generelt sett gis det tilskudd til innovative og internasjonalt rettede prosjekter for å bedre lønnsomheten redusere risikoen. Det er et krav om at tilskuddet skal være utløsende for at støtte skal kunne gis. Tjenesten kalles Landsdekkende utviklingstilskudd, og målgruppen er primært små og mellomstore bedrifter over hele landet, men statsstøttereglene gir også i noen grad anledning til å gi tilskudd til store bedrifter.

Antall kunder i populasjonen	117	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	41
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	571,38	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	3,37

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	88 %	0 %	12 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	0 %	13 %	87 %
2020	0 %	7 %	93 %
2019	4 %	26 %	70 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	39
Eksportandel	27

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:			
	2019	2020	2021
Vare	95 %	89 %	75 %
Tjeneste	95 %	100 %	92 %
Prosess	53 %	71 %	66 %
Marked	100 %	80 %	91 %
Organisasjon	67 %	57 %	57 %
Andel som ikke gir innovasjon	4 %	21 %	7 %

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	59 %	47 %	44 %
Nasjonalt nivå		3 %	6 %
Regionalt nivå	5 %	10 %	25 %
Bedriftsnivå	5 %	20 %	6 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	5,25	6,36	5,51
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	96 %	100 %	98 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	5,46	5,93	6,00
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	92 %	86 %	95 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	5,33	3,36	5,78
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	96 %	79 %	93 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	59 %	50 %	54 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	84 %	73 %	69 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	47 %	56 %	61 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	74 %	73 %	62 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	76 %	56 %	66 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	59 %	60 %	58 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	65 %	75 %	78 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	42 %	43 %	44 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	33 %	36 %	34 %
Vi gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»				

13.28 Utviklingsprogram for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping ble etablert i begynnelsen av 2015 og består av flere tidligere enkeltstående program. Utviklingsprogrammet skal skape økt vekst og verdiskaping innen lokalmat, reiseliv, reindriftsnæringen, Inn på tunet, innlandsfiske og andre tilleggsnæringer basert på landbrukets ressurser. Programmet skal stimulere til flere nye gründere, økt lønnsomhet og konkurranseevne gjennom bedriftsutvikling, samarbeid samt kompetanse- og omdømmeaktiviteter. Midlene kommer fra jordbruks- og reindriftsavtalen med ulike målgrupper. Utviklingsprogrammet skal bidra til mobilisering av gründere gjennom nasjonale prosjekter, øke verdiskapingen for bedrifter i programmets målgrupper samt annen næringsvirksomhet basert på landbrukets ressurser. Utviklingsprogrammets midler skal brukes for å øke bedriftenes faglige og forretningsmessige kompetanse, og for å skape gode nettverk og arena for erfaringsutveksling mellom bedriftene.

Antall kunder i populasjonen	128	Antall kunder i utvalget (intervjuet)	53
Totalt innvilget i populasjonen (mill)	80,66	Gjennomsnittlig innvilget per kunde som har svart på undersøkelsen (mill)	0,68

DPV	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Andel	43 %	2 %	55 %

Addisjonalitet	Lav	Middels	Høy
2021	0 %	24 %	76 %
2020	4 %	16 %	80 %
2019	0 %	19 %	81 %

Gjennomsnitt per kunde	
Antall ansatte	10
Eksportandel	1

Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til innovasjon innen:				
	2019	2020	2021	
Vare	85 %	92 %	83 %	
Tjeneste	86 %	90 %	82 %	
Prosess	63 %	75 %	70 %	
Marked	74 %	93 %	92 %	
Organisasjon	59 %	85 %	81 %	
Andel som ikke gir innovasjon	0 %	3 %	4 %	

Innovasjonshøyde for nye varer, tjenester og prosesser			
	vare	tjeneste	prosess
Internasjonalt nivå	11 %	7 %	3 %
Nasjonalt nivå	11 %	7 %	14 %
Regionalt nivå	26 %	21 %	10 %
Bedriftsnivå	31 %	28 %	38 %

Rangering av tjenesten etter utvalgte indikatorer (gjennomsnitt)		2019	2020	2021
Samarbeid	Antall aktører utviklingsprosessen har ført til økt samarbeid med (av 10)	4,91	4,51	4,94
	Andel av utviklingsprosessene med samarbeidsbidrag	98 %	97 %	98 %
Kompetanse	Antall områder utviklingsprosessen i stor grad har gitt økt kompetanse om (av 12)	4,81	5,21	4,49
	Andel av utviklingsprosessene med kompetansebidrag	93 %	91 %	89 %
Innovasjon	Antall områder der utviklingsprosessen i stor grad har bidratt til innovasjon (av 17)	5,37	7,18	5,28
	Andelen utviklingsprosesser med bidrag til innovasjon	100 %	97 %	96 %
Antall ansatte	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir økning i antall ansatte	29 %	56 %	52 %
Konkurranseevne	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer konkurranseevnen	57 %	73 %	64 %
Lønnsomhet	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer lønnsomheten	60 %	71 %	62 %
Overlevelse	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bedrer overlevelsesmuligheten	68 %	84 %	78 %
Omsetning	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt omsetning	69 %	69 %	66 %
Eksport	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad bidrar til økt eksport	10 %	6 %	13 %
Kompetansespred	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir kompetansespredning	51 %	38 %	35 %
Miljøeffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir miljøeffekt	35 %	40 %	32 %
Samfunnseffekt	Andelen utviklingsprosesser som i stor grad gir samfunnseffekt	35 %	39 %	43 %

V i gjør oppmerksom på at tallene er renset for «Vet ikke»

Vedlegg 1 - Spørreskjema

KEU – FØRUNDEKSØKELSEN 2021

I - Språk - Language

Vennligst velg ønsket språk for undersøkelsen

Please choose your preferred language for the survey

- ☐ Norsk (20)
☐ English (9)

i30 - INNOVASJON NORGES KUNDEEFFEKTUNDERSØKELSE - FØRUNDEKSØKELSEN

Denne undersøkelsen sendes til alle som mottar leveranser (finansiering, rådgiving eller annen kontakt) fra Innovasjon Norge i 2021 i forbindelse med et utviklingsprosjekt. Undersøkelsen har til hensikt å kartlegge forventede effekter av leveransen noen år frem i tid (3-4 år). Leveranser fra Innovasjon Norge skal dekke kundenes behov for utvikling på en rekke ulike områder. I denne undersøkelsen vil alle slike typer utvikling omtales som en utviklingsprosess. Med dette menes alle gjennomførte aktiviteter, for eksempel finansiering (lån og tilskudd), rådgiving, deltagelse på kurs eller lignende.

q19 - Status

Du/virksomheten fikk i 2021 et tilbud om leveranse fra Innovasjon Norge. Har du/ virksomheten benyttet dere av dette tilbudet?

(kun ett svar)

- ☐ Ja (1)
☐ Nei, men kommer til å benytte det (2)
☐ Nei, og kommer ikke til å benytte det (3)

CONDITION	f('q19')=='3'
	true Question BlockToCall1()
END	
	Condition f('q19')=='3'

q20 - Finansiering

I tillegg til leveransen fra Innovasjon Norge, er utviklingsprosessen delfinansiert ved hjelp av følgende?
(ett svar per linje)

	Ja (1)	Nei (2)	Vet ikke (3)
Egenkapital (1)	☐	☐	☐
Lån fra banker eller andre finansinstitusjoner (2)	☐	☐	☐
Annen offentlig finansiering enn Innovasjon Norge (3)	☐	☐	☐
Eksterne investorer (4)	☐	☐	☐

CONDI- TION	f('q20')['2']=='1'
	true false
	Question q21(Betydning for lån)

q21 - Betydning for lån

Etter din vurdering, hvilken betydning har eller vil leveransen fra Innovasjon Norge ha for utløsning av lån?
(kun ett svar)

- ☐ Ingen (1)
- ☐ Liten (2)
- ☐ Noe (3)
- ☐ Stor (4)
- ☐ Svært stor (5)
- ☐ Vet ikke/ikke relevant (99)

END	Condition f('q20')['2']=='1'
CONDITION	f('q20')['4']=='1'
	true false
	Question q168(Eksterne investorer)

q168 - Eksterne investorer

Hva slags eksterne investorer har virksomheten fått inn?

(flere svar mulig)

- ☐ Familie (1)
- ☐ Venner (2)
- ☐ Norske forretningsengler (3)
- ☐ Utenlandske forretningsengler (4)
- ☐ Andre norske private investorer (5)
- ☐ Andre utenlandske private investorer (6)
- ☐ Norsk venture kapital (7)
- ☐ Utenlandsk venture kapital (8)
- ☐ Norsk egenkapitalfond (9)
- ☐ Utenlandsk egenkapitalfond (10)
- ☐ Norsk såkornfond (11)
- ☐ Utenlandsk såkornfond (12)
- ☐ Norsk industriaktør (13)
- ☐ Utenlands industriaktør (14)
- ☐ Norske institusjonelle investorer (15)
- ☐ Utenlandske institusjonelle investorer (16)
- ☐ Andre (vennligst spesifiser) (17) _____

q169 - Betydning for eksterne investorer

Etter din vurdering, hvilken betydning har eller vil leveransen fra Innovasjon Norge ha for at dere har fått eksterne investorer?

(kun ett svar)

- ☐ Ingen (1)
- ☐ Liten (2)
- ☐ Noe (3)
- ☐ Stor (4)
- ☐ Svært stor (5)
- ☐ Vet ikke/ikke relevant (99)

END

Condition $f(q_{20})[4]='1'$

q22 - Innovasjon Norges betydning for utviklingsprosessen

Hva tror du ville skjedd med utviklingsprosessen dersom Innovasjon Norge ikke hadde bidratt? Utviklingsprosessen ville...

(kun ett svar)

- ☐ Sannsynligvis blitt gjennomført i samme skala og med samme tidsskjema (1)
- ☐ Sannsynligvis blitt gjennomført i samme skala, men på et senere tidspunkt (2)
- ☐ Sannsynligvis blitt gjennomført i mindre skala, men med samme tidsskjema (3)
- ☐ Sannsynligvis blitt gjennomført i mindre skala og på et senere tidspunkt (4)
- ☐ Sannsynligvis ikke blitt gjennomført i det hele tatt (5)
- ☐ Vet ikke (6)

q32 – Samarbeid

Har eller vil utviklingsprosessen føre til økt samarbeid med noen av følgende virksomheter?

(ett svar per linje)

	Ja, norsk(e) (1)	Ja, utenlandsk(e) (2)	Ja, både norsk(e) og utenlandsk(e) (3)	Nei (4)	Vet ikke (99)
Universiteter og høyskoler (1)	☐	☐	☐	☐	☐
Forskningsinstitutter (2)	☐	☐	☐	☐	☐
Kunder (3)	☐	☐	☐	☐	☐
Leverandører (4)	☐	☐	☐	☐	☐
Konkurrenter (5)	☐	☐	☐	☐	☐
Konsulenter (6)	☐	☐	☐	☐	☐
Investorer/finansiering (7)	☐	☐	☐	☐	☐
Offentlige myndigheter (8)	☐	☐	☐	☐	☐
Bransjeorganisasjoner (9)	☐	☐	☐	☐	☐
Frivillige organisasjoner (10)	☐	☐	☐	☐	☐

CONDITION

f('q32')['1'].any('1','2','3') || f('q32')['2'].any('1','2','3') || f('q32')['3'].any('1','2','3') || f('q32')['4'].any('1','2','3') || f('q32')['5'].any('1','2','3') || f('q32')['6'].any('1','2','3') || f('q32')['7'].any('1','2','3') || f('q32')['8'].any('1','2','3') || f('q32')['9'].any('1','2','3') || f('q32')['10'].any('1','2','3')

true

false

Question q140(Innhold i samarbeidet)

q140 - Innhold i samarbeidet

Vennligst angi hva det samarbeides om

(flere svar mulig)

- ☐ Eksport eller salg av varer og tjenester (1)
- ☐ Joint venture (2)
- ☐ Kompetanseoverføring (3)
- ☐ Leverandøravtale (4)
- ☐ Leverandørutvikling (HMS, samfunnsansvar, arbeidstakerrettigheter etc.) (5)
- ☐ Lisensavtale (6)
- ☐ Produksjonsavtale (subcontracting & co-contracting) (7)
- ☐ Teknologisamarbeid (8)
- ☐ Transport/logistikk (9)
- ☐ Underleverandøravtale/outsourcing-aktiviteter (10)
- ☐ Annet (vennligst spesifiser) (11) _____

END

Condition f('q32')['1'].any('1','2','3') || f('q32')['2'].any('1','2','3') || f('q32')['3'].any('1','2','3') || f('q32')['4'].any('1','2','3') || f('q32')['5'].any('1','2','3') || f('q32')['6'].any('1','2','3') || f('q32')['7'].any('1','2','3') || f('q32')['8'].any('1','2','3') || f('q32')['9'].any('1','2','3') || f('q32')['10'].any('1','2','3')

q34 - Økt kompetanse

I hvilken grad har eller vil utviklingsprosessen øke din/virksomhetens kompetanse om:
(ett svar per linje)

	Ingen grad (1)	Liten grad (2)	Noen grad (3)	Stor grad (4)	Svært stor grad (5)	Vet ikke (6)
Utvikling av nye produkter i form av varer (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utvikling av nye produkter i form av tjenester (2)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Forbedring av produksjonsprosesser (3)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utvikling av markeder (4)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utvikling av organisasjon og ledelse i bedriften (5)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Strategiprosesser og veivalg (6)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rekruttering og opplæring av ansatte (7)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Økonomi, budsjetter og økonomistyring (8)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muligheter ved samarbeid og nettverk (9)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Internasjonalt samarbeid (10)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Internasjonale markeder (11)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Eksport (12)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

CONDITION

```
f('q34')['1'].none('1','2','99','88') || f('q34')['2'].none('1','2','2','99','88') || f('q34')['3'].none('1','2','99','88') || f('q34')['4'].none('1','2','99','88') || f('q34')['5'].none('1','2','99','88') || f('q34')['6'].none('1','2','99','88') || f('q34')['7'].none('1','2','99','88') || f('q34')['8'].none('1','2','99','88') || f('q34')['9'].none('1','2','99','88') || f('q34')['10'].none('1','2','99','88') || f('q34')['11'].none('1','2','99','88') || f('q34')['12'].none('1','2','99','88')
```

true

false

Question q77(Kompetansespredning)

q77 - Kompetansespredning

I hvilken grad har eller vil kompetansen som er opparbeidet gjennom utviklingsprosessen bli spredd utenfor bedriften?

(kun ett svar)

- ☐ Ingen grad (1)
- ☐ Liten grad (2)
- ☐ Noen grad (3)
- ☐ Stor grad (4)
- ☐ Svært stor grad (5)
- ☐ Vet ikke (6)

END

```
Condition f('q34')['1'].none('1','2','99','88') || f('q34')['2'].none('1','2','2','99','88') || f('q34')['3'].none('1','2','99','88') || f('q34')['4'].none('1','2','99','88') || f('q34')['5'].none('1','2','99','88') || f('q34')['6'].none('1','2','99','88') || f('q34')['7'].none('1','2','99','88') || f('q34')['8'].none('1','2','99','88') || f('q34')['9'].none('1','2','99','88') || f('q34')['10'].none('1','2','99','88') || f('q34')['11'].none('1','2','99','88') || f('q34')['12'].none('1','2','99','88')
```

q36 - Utvikling og forbedring av varer

Har eller vil utviklingsprosessen føre til nye varer eller forbedring av eksisterende varer?

(kun ett svar)

- ☐ Ja (1)
- ☐ Nei (2)
- ☐ Vet ikke (3)

CONDI- TION	f('q36')=='1'	
	true	false
	Question q37(Forventet utvikling)	

q37 - Forventet utvikling

I hvilken grad har eller tror du utviklingsprosessen vil føre til følgende?

(ett svar per linje)

	Ingen grad (1)	Liten grad (2)	Noen grad (3)	Stor grad (4)	Svært stor grad (5)	Vet ikke (99)	Ikke relevant (88)
Utvikling av helt ny vare (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Forbedring av design, egenskap og/eller kvalitet på eksisterende vare (2)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

CONDI- TION	f('q37')['1']=='2' f('q37')['1']=='3' f('q37')['1']=='4' f('q37')['1']=='5'	
	true	false
	Question q38(Varen)	

q38 - Varen

Hvordan vil du beskrive den nye varen?

(kun ett svar)

- ☐ Helt ny - finnes ikke fra før i noen markeder (1)
- ☐ Ny på det norske markedet - men kjent i utlandet (2)
- ☐ Ny på det regionale markedet - men kjent på det nasjonale markedet (3)
- ☐ Ny for virksomheten din - men kjent på markedet (4)
- ☐ Vet ikke/ikke relevant (5)

E	Z	Condition f('q37')['1']=='2' f('q37')['1']=='3' f('q37')['1']=='4' f('q37')['1']=='5'
E	Z	Condition f('q36')=='1'

q39 - Utvikling og forbedring av tjenester

Har eller vil utviklingsprosessen føre til nye tjenester eller forbedring av eksisterende tjenester?

(kun ett svar)

- ☐ Ja (1)
- ☐ Nei (2)
- ☐ Vet ikke (3)

CONDI- TION	f('q39')== '1'	
	true	false
	Question q40(Forventet utvikling)	

q40 - Forventet utvikling

I hvilken grad har eller tror du utviklingsprosessen vil føre til følgende?

(ett svar per linje)

	Ingen grad (1)	Liten grad (2)	Noen grad (3)	Stor grad (4)	Svært stor grad (5)	Vet ikke (99)	Ikke relevant (88)
Utvikling av helt ny tjeneste (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Forbedring av design, egenskap og/eller kvalitet på eksisterende tjeneste (2)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

CONDI- TION	f('q40')['1']=='2' f('q40')['1']=='3' f('q40')['1']=='4' f('q40')['1']=='5'	
	true	false
	Question q41(Tjenesten)	

q41 - Tjenesten

Hvordan vil du beskrive den nye tjenesten?

(kun ett svar)

- ☐ Helt ny - finnes ikke fra før i noen markeder (1)
- ☐ Ny på det norske markedet - men kjent i utlandet (2)
- ☐ Ny på det regionale markedet - men kjent på det nasjonale markedet (3)
- ☐ Ny for virksomheten din - men kjent på markedet (4)
- ☐ Vet ikke/ikke relevant (5)

E	Z	Condition f('q40')['1']=='2' f('q40')['1']=='3' f('q40')['1']=='4' f('q40')['1']=='5'
E	Z	Condition f('q39')=='1'

q42 - Utvikling og forbedring av produksjonsprosesser

Har eller vil utviklingsprosessen føre til nye produksjonsprosesser eller effektivisering/forbedring av eksisterende produksjonsprosesser?

(kun ett svar)

- ☐ Ja (1)
☐ Nei (2)
☐ Vet ikke (3)

CONDI- TION	f('q42')=='1'
	true
Question q43(Forventet utvikling)	
false	

q43 - Forventet utvikling

I hvilken grad har eller tror du utviklingsprosessen vil føre til følgende?

(ett svar per linje)

	Ingen grad (1)	Liten grad (2)	Noen grad (3)	Stor grad (4)	Svært stor grad (5)	Vet ikke (99)	Ikke relevant (88)
Utvikling av helt ny produksjonsprosess (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Effektivisering av eksisterende produksjonsprosesser (2)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utvikling av metoder for lagring, levering og/eller distribusjon (3)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

CONDI- TION	f('q43')['1']=='2' f('q43')['1']=='3' f('q43')['1']=='4' f('q43')['1']=='5'
	true
Question q44(Produksjonsprosessen)	
false	

q44 - Produksjonsprosessen

Hvordan vil du beskrive den nye produksjonsprosessen?

(kun ett svar)

- ☐ Helt ny - finnes ikke fra før i noen markeder (1)
☐ Ny på det norske markedet - men kjent i utlandet (2)
☐ Ny på det regionale markedet - men kjent på det nasjonale markedet (3)
☐ Ny for virksomheten din - men kjent på markedet (4)
☐ Vet ikke/ikke relevant (5)

E Z	Condition f('q43')['1']=='2' f('q43')['1']=='3' f('q43')['1']=='4' f('q43')['1']=='5'
	Condition f('q42')=='1'
E Z	f('q37')['1']=='2' f('q37')['1']=='3' f('q37')['1']=='4' f('q37')['1']=='5' f('q40')['1']=='2' f('q40')['1']=='3' f('q40')['1']=='4' f('q40')['1']=='5' f('q43')['1']=='2' f('q43')['1']=='3' f('q43')['1']=='4' f('q43')['1']=='5'
	true
Question q45(Beskyttelse av den nyutviklede varen, tjenesten og/eller prosessen)	
false	

q45 - Beskyttelse av den nyutviklede varen, tjenesten og/eller prosessen

Har eller tror du at virksomheten vil komme til å bruke noen av følgende metoder for å beskytte det nye som utvikles?

(ett svar per linje)

	Ja (1)	Nei (2)	Vet ikke (99)	Ikke relevant (88)
Patent (1)	☐	☐	☐	☐
Registrert varemerke (2)	☐	☐	☐	☐
Registrert design (3)	☐	☐	☐	☐
Fortrolighetsavtaler (4)	☐	☐	☐	☐
Hemmelighold (5)	☐	☐	☐	☐
Opphavsrett/copyright (6)	☐	☐	☐	☐
Kompleks utforming/design (7)	☐	☐	☐	☐
Annet (8)	☐	☐	☐	☐

END

Condition $f(q37)[1]='2' \vee f(q37)[1]='3' \vee f(q37)[1]='4' \vee f(q37)[1]='5' \vee f(q40)[1]='2' \vee f(q40)[1]='3' \vee f(q40)[1]='4' \vee f(q40)[1]='5' \vee f(q43)[1]='2' \vee f(q43)[1]='3' \vee f(q43)[1]='4' \vee f(q43)[1]='5'$

q46 - Markedsføring og markedsutvikling

Har eller vil utviklingsprosessen føre til introduksjon på nye geografiske markeder eller endret markedsføring?

(kun ett svar)

- ☐ Ja (1)
☐ Nei (2)
☐ Vet ikke (3)

CONDITION

$f(q46)='1'$

true

false

Question q47(Forventet utvikling)

q47 - Forventet utvikling

I hvilken grad har eller tror du utviklingsprosessen vil føre til følgende?

(ett svar per linje)

	Ingen grad (1)	Liten grad (2)	Noen grad (3)	Stor grad (4)	Svært stor grad (5)	Vet ikke (99)	Ikke relevant (88)
Anvendelse av nye salgskanaler eller markedsføringsmetoder (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Introduksjon av varer/tjenester til nye geografiske markeder (2)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lansering av varer/tjenester på en ny måte (f.eks. ny design eller innpakning) (3)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Identifisering av nye behov hos eksisterende eller nye kunder (4)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q48 - Organisasjonsutvikling

Har eller vil utviklingsprosessen føre til at virksomheten tar i bruk nye organisatoriske løsninger eller nye arbeidsrutiner-/prosesser?

(kun ett svar)

- ☐ Ja (1)
☐ Nei (2)
☐ Vet ikke (3)

CONDI- TION	f('q48')=='1'	
	true	false
Question q49(Forventet utvikling)		

q49 - Forventet utvikling

I hvilken grad har eller tror du utviklingsprosessen vil føre til endring i følgende forhold i bedriften?

(ett svar per linje)

	Ingen grad (1)	Liten grad (2)	Noen grad (3)	Stor grad (4)	Svært stor grad (5)	Vet ikke (99)	Ikke relevant (88)
Ledelsesfunksjoner og/eller strukturer (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Forretningsmodellen (2)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opplæringsystemer, arbeidsprosedyrer eller kvalitetsstyring (3)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Arbeidsansvar og beslutningsprosedyrer (4)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Organisering av relasjoner til andre virksomheter eller offentlige institusjoner (5)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Prosesser/metoder for å identifisere kundebehov (6)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q50 - Økonomiske effekter

I hvilken grad har eller vil utviklingsprosessen føre til følgende for virksomheten?

(ett svar per linje)

	Ingen grad (1)	Liten grad (2)	Noen grad (3)	Stor grad (4)	Svært stor grad (5)	Vet ikke (6)
Økt omsetning (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Økt eksport (2)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedret konkurranseevne (3)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedret lønnsomhet (4)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedret overlevelsesmulighet (5)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Økt sysselsetting (6)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

CONDI- TION	f('q50')['2']=='2' f('q50')['2']=='3' f('q50')['2']=='4' f('q50')['2']=='5'	
	true	false
Question q85(Utløsende for eksport)		

q85 - Utløsende for eksport

Har virksomheten eksportert tidligere?

(kun ett svar)

- ☐ Ja (1)
- ☐ Nei (2)
- ☐ Nei, denne utviklingsprosessen forventes å utløse virksomhetens første eksport (3)

q86 - Økt eksport - markeder

I hvilke av disse markedene forventes økt eksport?

(flere svar mulig)

- ☐ Norden (1)
- ☐ EU/EØS forøvrig (2)
- ☐ Europa utenom Norden og EU/EØS (3)
- ☐ Nord- Amerika (4)
- ☐ Sør- og Mellom-Amerika (5)
- ☐ Kina (6)
- ☐ Nordøst-Asia (7)
- ☐ Sørøst-Asia (8)
- ☐ Øvrige land i Asia (9)
- ☐ Midtøsten (10)
- ☐ Afrika (11)
- ☐ Oseania (12)

q160 - Tjenesten fra Innovasjon Norge

I hvilken grad har/vil tjenesten fra Innovasjon Norge bidra til at virksomheten har kommet i gang med sin internasjonaliseringsprosess?

(kun ett svar)

- ☐ Ingen grad (1)
- ☐ Liten grad (2)
- ☐ Noen grad (3)
- ☐ Stor grad (4)
- ☐ Svært stor grad (5)
- ☐ Vet ikke (6)

g2105 - Barrierer for eksport
 (to svar per linje)

	q2106 - I hvilken grad har din virksomhet støtt på følgende barrierer/risikofaktorer:							q2104 - I hvilken grad har du/din virksomhet fått hjelp av Innovasjon Norge til å håndtere følgende barrierer/risikofaktorer:						
	I G (1)	L G (2)	N G (3)	SG (4)	S G (5)	V I (99)	IR (88)	I G (1)	L G (2)	N G (3)	SG (4)	S G (5)	V I (99)	IR (88)
Tilgang til finansiering av internasjonaliseringsarbeidet (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Relevant markedsinformasjon for valg av marked (2)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kompetanse om lover og regler i andre land (handels-tekniske spørsmål) (3)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Finne strategisk samarbeidspartner lokalt i markedet (4)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriftsintern kompetanse/kapasitet til internasjonaliseringsprosessen (5)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilgang til relevante FoU-/kompetansemiljøer/ klynger hjemme (6)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilgang til relevante FoU-/kompetansemiljøer/klynger eller nettverk ute (7)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kunnskap om konkurrenter (8)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilgang til nødvendig teknologi (9)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Språk-/kulturkompetanse (10)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Korrupsjonsutfordringer (11)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Krav om lokalt eierskap eller lokal tilstedeværelse (12)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q164 - Benytte Innovasjon Norge igjen

 Tror du at du vil benytte Innovasjon Norges tjenester om du skulle forsøke deg internasjonalt i framtiden?
 (kun ett svar)

- ☐ Ja (1)
☐ Nei (2)
☐ Vet ikke (3)

CONDITION

f('q164')==2'

true

false

Question q166(Årsak)

q166 - Årsak

Hva er årsaken til dette?

END

Condition f('q164')=='2'

q167 - Mangler i tjenestetilbud

Hva savnet du i Innovasjon Norges tjenestetilbud i forbindelse med din internasjonaliseringsprosess?

END

Condition f('q50')['2']=='2' || f('q50')['2']=='3' || f('q50')['2']=='4' || f('q50')['2']=='5'

q2114 - MiljøeffekterI hvilken grad har eller vil utviklingsprosessen bidra til miljøeffekter (både i og utenfor egen virksomhet) i form av:
(ett svar per linje)

	Ingen grad (1)	Liten grad (2)	Noen grad (3)	Stor grad (4)	Svært stor grad (5)	Vet ikke (99)	Ikke relevant (88)
redusert forurensing? (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
reduksjon i utslipp av klimagasser? (2)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
bedre utnyttelse av naturressurser? (3)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q2115 - Samfunnseffekter

I hvilken grad har eller vil utviklingsprosessen bidra til samfunnseffekter (både i og utenfor egen virksomhet) i form av:

(ett svar per linje)

	Ingen grad (1)	Liten grad (2)	Noen grad (3)	Stor grad (4)	Svært stor grad (5)	Vet ikke (99)	Ikke relevant (88)
bedre helse og velferd? (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
økt dyrevelferd? (2)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
økt mangfold i næringslivet (kjønn, alder, nasjonalitet, minoritetsgrupper, mfl)? (3)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

END

Folder MODUL 3 FØRUNDESRØKELSEN

q139 - Rolle i virksomheten

Hva er din rolle i virksomheten?

(flere svar mulig)

- ☐ Administrerende direktør/daglig leder (1)
- ☐ Prosjektleder (2)
- ☐ Økonomidirektør (3)
- ☐ Teknisk direktør (4)
- ☐ Markedsdirektør (5)
- ☐ Gründer av virksomheten (6)
- ☐ Styreformann i virksomheten (7)
- ☐ Styremedlem i virksomheten (8)
- ☐ Eier av virksomheten (9)
- ☐ Annet (vennligst spesifiser) (10)_____

q52 - Bakgrunnsinformasjon om virksomheten

I denne siste delen av undersøkelsen ønsker vi at du besvarer noen få spørsmål knyttet til din virksomhet (bedrift). Gjelder dine svar i denne undersøkelsen en allerede etablert bedrift/virksomhet?

(kun ett svar)

- ☐ Ja, etablert i 2016 eller før (1)
- ☐ Ja, etablert etter 2015(2)
- ☐ Nei (3)

CONDITION

f('q52')!='3'

true

false

Question q53(Etablert år)

q53 - Etablert år

Hvilket år ble virksomheten etablert?

Skriv årstall på formen ÅÅÅÅ - 4 siffer

CONDITION

f('registerdata')=='0'

true

false

Question q121(Omsetning)

q121 - Omsetning

Hvor stor var virksomhetens omsetning i 2020? Skriv inn tallet i hele norske kroner uten mellomrom eller komma/punktum
(kun tall)

END

Condition f(registerdata)=='0'

q54 - Prosentandel eksport

Omtrent hvor stor prosentandel av samlet omsetning ble eksportert i 2020?
(kun tall)

q55 - Antall ansatte

Hvor mange ansatte hadde virksomheten per 31.12.2020?
(kun tall)

q56 - Antall årsverk

Hvor mange årsverk hadde virksomheten per 31.12.2020 (ett årsverk er ca. 1850 timer)?
(kun tall)

q135 – Fremtidig omsetningsutvikling

Sammenlignet med dagens situasjon, hvordan tror du virksomhetens omsetning vil utvikle seg i løpet av:
(ett svar per linje)

	Sterk reduksjon (1)	Moderat reduksjon (2)	Ingen endring (3)	Moderat økning (4)	Sterk økning (5)	Vet ikke (99)
Ett år (3)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tre år (4)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q170 - Fremtidig sysselsettingsutvikling

Sammenlignet med dagens situasjon, hvordan tror du virksomhetens sysselsetting vil utvikle seg i løpet av:
(ett svar per linje)

	Reduk- sjon (1)	Ingen end- ring (2)	En nyan- satt (3)	To til tre ny- ansatte (4)	Fire til fem ny- ansatte (5)	Flere enn fem nyansatte (6)	Vet ikke (99)
Ett år (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tre år (2)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q57 - Utenlandsk eierskap

Har virksomheten utenlandske eiere?

(kun ett svar)

- ☐ Ja, heleid av utenlandske eiere (1)
- ☐ Ja, en majoritet blant eierne er utenlandske (2)
- ☐ Ja, en minoritet blant eierne er utenlandske (3)
- ☐ Nei, selskapet er 100 prosent norsk eid (4)
- ☐ Vet ikke (99)

END

Condition f('q52')!='3'

q58 - Annen mottaker på neste undersøkelse

Du vil motta en ny undersøkelse om 3-4 år der hensikten er å kartlegge faktiske effekter av leveransen. Dersom en annen person enn deg bør motta denne undersøkelsen, ber vi deg fylle inn følgende opplysninger:

Navn: (1) _____

E-postadresse: (2) _____

q59 - Ytterligere informasjon

Dersom du har tilleggsinformasjon eller kommentarer til undersøkelsen, kan du skrive det her:

STOP

Complete –

DANMARK

Oxford Research A/S
Falkoner Allé 20
2000 Frederiksberg
Danmark
Tel: (+45) 3369 1369
office@oxfordresearch.dk

NORGE

Oxford Research AS
Østre Strandgate 1
4610 Kristiansand
Norge
Tel: (+47) 4000 5793
post@oxford.no

SVERIGE

Oxford Research AB
Norrländsgatan 11
103 93 Stockholm
Sverige
Tel: (+46) 08 240 700
office@oxfordresearch.se

FINLAND

Oxford Research Oy
Fredrikinkatu 61a
00100 Helsinki
Finland
www.oxfordresearch.fi
office@oxfordresearch.fi

BRUXELLES

Oxford Research
C/o ENSR
5. Rue Archimède
Box 4, 1000 Brussels
www.oxfordresearch.eu
office@oxfordresearch.eu

LATVIJA

Oxford Research SIA
Vilandes iela 6-1
LV-1010, Rīga, Latvija
Tel.: (+371) 67142503
<http://oxfordresearch.lv>
info@oxfordresearch.lv